

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย
กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย วิทวัส ขุนหนู

ธันวาคม 2557

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย
กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย

วิทวัส ขุนหนู

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ชุดโครงการความร่วมมือ สกว.-มรส.

การพัฒนางานวิจัยและการสนับสนุนงานวิจัยเชิงพื้นที่

จังหวัดสุราษฎร์ธานี รุ่นที่ 3 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการ การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง แม้กระทั่งด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก โดยในช่วงที่ผ่านมาหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟ ภัยหนาว ภัยแล้ง สึนามิ และอุทกภัย โดยอุทกภัย พบว่าเป็นเหตุการณ์ที่หลายประเทศทั่วโลกประสบภัย แม้กระทั่งประเทศไทย ซึ่งมีฤดูฝนที่ติดต่อกันเป็นเวลานาน ส่งผลให้มีน้ำท่วมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยองค์การสหประชาชาติได้ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงจากอุทกภัยเป็นลำดับแรก

ในส่วนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย อันเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นที่ราบสูง และมีลักษณะภูมิอากาศที่เป็นฤดูฝนอย่างยาวนาน จึงทำให้เกิดน้ำในลำคลองหลายสายเอ่อล้นไหลเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎร และบริเวณที่ราบเชิงเขาพบว่า มีลักษณะเป็นดินโคลนถล่ม จากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุทกภัยในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า อำเภอกาญจนดิษฐ์เป็นพื้นที่หนึ่งได้รับความเสียหายจากอุทกภัยและน้ำท่วมอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลทางกายภาพของพื้นที่หรือลักษณะสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้พื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยและน้ำท่วมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งแนวทางในการช่วยเหลือแต่ละครั้ง ถ้าหากภาคประชาชนรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานภายนอกเพียงอย่างเดียว อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่านี้ ดังนั้นในการช่วยเหลือหรือป้องกันอุทกภัย ควรมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมที่ได้ประกาศใช้ในรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งให้มีการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน จึงนำมาสู่การวิจัยนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (2) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และ (4) เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) จากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันอุทกภัยในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ ประกอบด้วย (1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 แห่ง (2) หน่วยงานภาคเอกชน (3) ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ (4) ภาคประชาชน คือประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบ่งสัดส่วนตามเขตการปกครองท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 14 เขต สำหรับเครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับประเด็นบริบทของพื้นที่และความพร้อมในการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับประเด็นการสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุของการเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ มาจากปริมาณน้ำฝนที่มีจำนวนมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่รองรับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอนบพิตำ และอำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช และบริเวณพื้นที่ติดริมอ่าวบ้านดอน จะได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้มีน้ำท่วมขังในบริเวณนั้นเป็นระยะเวลานาน เช่น ตำบลตะเคียนทอง ตำบลท่าทอง ตำบลท่าทองใหม่ เป็นต้น สำหรับพื้นที่ที่อยู่เชิงเขาหลวง ได้รับผลกระทบจากดินโคลนถล่มและน้ำไหลหลาก ได้แก่ ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน นอกจากนี้ยังพบว่า การก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีน้ำท่วม โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลช้างซ้าย ช้างขวา และตำบลกรูด

ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัย พบว่า โดยส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร เนื่องจากมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ประจำทุกตำบล แต่มีข้อจำกัดด้านความรู้ ความสามารถบุคลากรด้านการป้องกันอุทกภัย เนื่องจาก การฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่เป็นเน้นในเรื่องของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในรูปแบบทั่วไป เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย อุทกภัย เป็นต้น และอีกสาเหตุหนึ่งอันเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายพื้นที่ไม่มีโครงสร้างงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งผลให้ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านดังกล่าว สำหรับด้านงบประมาณและด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า โดยส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ เช่น เรือ รถ เป็นต้น เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ช่วยเหลือดังกล่าว แต่เมื่อเกิดอุทกภัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับบน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทหาร และมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น หลังเหตุการณ์อุทกภัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้งบประมาณของหน่วยงานเองในการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับความเสียหาย แต่ดำเนินการด้วยความล่าช้า เนื่องจากงบประมาณของแต่ละหน่วยงานมีจำกัด สำหรับพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายมาก จะมีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรช่วยเหลือในการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมทางหลวงชนบท องค์กรสื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น สำหรับการบริหารจัดการ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะ ยังขึ้นอยู่กับสำนักงานปลัดของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนแผนการป้องกันอุทกภัย พบว่า โดยส่วนใหญ่มีการบรรจุแผนร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละพื้นที่

ดังนั้นความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐพบว่า ในระดับท้องถิ่นมีความพร้อมด้านจำนวนบุคลากรสูงสุด สำหรับด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ยังมีข้อจำกัดอยู่ ควรให้หน่วยงานระดับบนเข้ามาช่วยเหลือ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทหาร มูลนิธิต่างๆ แต่ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเบื้องต้นควรเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และการร่วมคิดและตัดสินใจตามลำดับ โดยการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนมีการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย สำหรับด้านการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือเหตุการณ์อุทกภัย สำหรับด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีความร่วมมือกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนบางกลุ่ม ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการผ่านการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) แต่พบว่า การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ อปพร. ยังมีข้อจำกัดอยู่ สำหรับการมีส่วนร่วมภาคเอกชน พบว่า โดยส่วนใหญ่มูลนิธิต่างๆ เข้าไปช่วยเหลือประชาชน ทั้งในด้านแรงงาน ฤกษ์ยังชีพ นอกจากนี้ภาคเอกชนต่างๆ ในพื้นที่ ช่วยเหลือในด้านยานพาหนะ ฤกษ์ยังชีพ และตัวเงิน

การสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า การป้องกันอุทกภัยควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ จัดตั้งเป็นคณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยหรือสาธารณภัยต่างๆ ในพื้นที่ โดยคณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย (1) ภาคประชาชน เนื่องจากเป็นผู้ประสบอุทกภัยและมีความรู้เกี่ยวกับสภาพของพื้นที่เป็นอย่างดี ดังนั้นควรมีตัวแทนของประชาชนหรือผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในแต่ละตำบล (2) ภาคเอกชน เนื่องจากเป็นผู้ประสบอุทกภัยและเป็นกลุ่มทุนในพื้นที่ เมื่อเกิดอุทกภัยจะได้ขอความช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และฤกษ์ยังชีพต่างๆ (3) ภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ โดยหน่วยงานหลักที่ควรได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทหาร สำนักงานอำเภอ ควรร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

ทั้งนี้เพื่อให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จ ทุกภาคส่วนควรมีความตั้งใจที่จะให้เกิดเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานระดับบน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรสนับสนุนทุนเบื้องต้นในการสร้างเครือข่าย การสื่อสารของเครือข่ายควรเป็นในรูปแบบแนวนอน ลดการกำหนดชั้นบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด มีการประชุมหรือวางแผนกันอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกภาคส่วนควรมีความทุ่มเทและตั้งใจเข้าร่วมกับกิจกรรมของเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐควรลงพบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการยอมรับและความไว้วางใจจากประชาชน

จากผลการวิจัย พบว่า การช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน โดยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะความผูกพันส่วนตัว ความผูกพันทางเครือญาติ มากกว่าเป็นการช่วยเหลือตามระเบียบของหน่วยงานราชการ สำหรับการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนข่าวสาร พบว่า เป็นการสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน ไปสู่ประชาชนในลักษณะปากต่อปาก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายพบว่า (1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐลงในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย โดยผ่านโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านอุทกภัย และกำหนดงบประมาณกลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน โดยงบประมาณดังกล่าวส่วนหนึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง (2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีควรเป็นหน่วยงานสนับสนุน ช่วยเหลือและพัฒนาพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย (3) สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานด้านอุทกภัยในพื้นที่ โดยโครงสร้างของเครือข่ายควรเป็นแนวราบ (4) ควรจัดสรรงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นเบื้องต้นสำหรับการดำเนินงานของเครือข่าย (5) เสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความสามัคคีให้แก่ประชาชนในพื้นที่ (6) ปรับปรุงกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านอุทกภัย (7) ก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดเล็กบริเวณเกาะถนนทางหลวงหมายเลข 44 (ถนนเขาเทิร์นนีชีบอร์ต)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ พบว่า (1) ควรกำหนดการใช้กฎหมายผังเมืองอย่างจริงจัง (2) เพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (3) ทุกภาคส่วนควรมีความจริงใจ เต็มใจในการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่าย (4) อบรมให้ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรน้ำและดินที่ถูกต้องตามหลักผังเมืองให้แก่ประชาชน และ (5) มีการแจ้งสถานการณ์น้ำให้แก่ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ศึกษาการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และเพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 แห่ง ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จำนวน 398 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุของการเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ มาจากปริมาณน้ำฝนที่มีปริมาณมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่รองรับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอนบพิตำ และอำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัย พบว่า มีความพร้อมด้านจำนวนบุคลากร ส่วนความพร้อมด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ พบว่า ยังไม่มีความพร้อม สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน และการร่วมคิดและตัดสินใจ สำหรับการสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า การป้องกันอุทกภัยควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยหรือสาธารณภัยต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จ ทุกภาคส่วนควรมีความตั้งใจที่จะให้เกิดเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานภาครัฐระดับบน ควรสนับสนุนทุนเบื้องต้นในการสร้างเครือข่าย การสื่อสารของเครือข่ายควรเป็นในรูปแบบแนวนอน ลดการกำหนดชั้นบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด มีการประชุมหรือวางแผนกันอย่างต่อเนื่อง

ข้อค้นพบ พบว่า การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โดยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะความผูกพันส่วนตัว ความผูกพันทางเครือญาติ มากกว่าเป็นการช่วยเหลือตามระเบียบของหน่วยงานราชการ สำหรับการประชาสัมพันธ์ พบว่า เป็นการสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน ในลักษณะแบบปากต่อปาก ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการขุดลอกคู คลองระบายน้ำ นำกฎหมายผังเมืองมาใช้อย่างจริงจัง

Abstract

The research of the development of participation network in flood prevention. The case study of this research located in Kanchanadit district, Suratthani province. The purposes of this research are study the context of Kanchanadit area about flood disaster and prevention. Moreover, this research to study the preparation, the participation of the government sector to the flood prevention and to study the participation of the private sector and general people to the flood prevention. In addition, to find the flood prevention network and way for the flood prevention. The research methodology was mixed between qualitative and quantitative research. The population and sample included 27 of government sector, the leader of each communities, the population in Kanchanadit about 398 people. The instruments that used for collect the data were questionnaire, interview schedule, and focus group.

The study was found that the cause of flood disaster in Kanchanadit came from a lot of rainfall and this area was the area for support the rainfall from Luang mountain located in Noppitam district, Sichon district in Nakhon Srithammarat. The preparedness of government sector for helping and preventing the flood disaster was found that the preparedness in human resource was good whereas the preparedness in budget, material and tool, management were not good enough. The preparedness of private sector for preventing the flood disaster was found that most people participated in following up and evaluation. The next were management and thinking and decision. In the part of finding flood prevention network and way to participate in flood prevention were found that the flood disaster prevention should be participated from every sector. It should be founded the committee network for preventing flood disaster or another public danger. The group of committee would consist of the representative from government sector, private sector, and general people. This network should be intensively founded by the participation from every sector. The administrator in government sector would have to support the initial capital. Moreover, the communication way within network should be the Horizontal Communication and commanding way by the administrator should be abated. These committee would continually join meeting together.

The result of this study showed that the most people would use the close-friend commitment and relative commitment to help people who met the flood disaster beyond helping by the way that followed by government rule. In addition, the way for public relation was Word of Mouth communication. Most people communicated to the leader of their community if they would like to suggest or

recommend. The recommend such as should drill the water distribution canal and the city plan law should be used seriously.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้นั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่เล็งเห็นความสำคัญของโครงการ สนับสนุนทุนและให้โอกาสในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่คอยประสานและสนับสนุนโครงการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พงศ์เทพ วิไลพันธ์ รศ.นงนุช อังยุรีกุล รศ.มยุรี จัยวัฒน์ และ ดร.ภมรรัตน์ สุธรรม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการทำโครงการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณชาวอำเภอกาญจนดิษฐ์ทุกท่าน และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก ขอขอบพระคุณท่านสนิท ศรีวิหค นายอำเภอกาญจนดิษฐ์ สำหรับการให้ข้อมูลและการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาโดยตลอด ขอขอบคุณ อาจารย์ณัฐวุฒิ แก้วบางพุด และอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ดร.ภมรรัตน์ สุธรรม ผศ.ดร.วิศาล ศรีมหาวโร และอาจารย์สุทธาทิพย์ อร่ามศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์เนติมา วรพันธุ์ ในการช่วยแปลบทคัดย่อ

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย นายยุรนนท์ จวบความสุข นายธันวา จุลเกลี้ยง นายชนะพร ธิยาพันธ์ และนักศึกษาผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน ในการเก็บข้อมูลและร่วมกันทำวิจัยจนเสร็จโครงการวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายณัฐพร ขุนหนู นางแววตา ขุนหนู นางสาววิชุดา ขุนหนู ทันตแพทย์หญิงกมลชนก ผลิรัตน์ รวมถึงญาติๆ และบุคคลรอบข้างทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนในเรื่องต่างๆ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาตลอด ประโยชน์และคุณค่าของโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นบุญคุณแก่คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

วิทวัส ขุนหนู

สารบัญ

	หน้า
รายการตาราง	(1)
รายการภาพประกอบ	(2)
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย	19
แนวคิดเกี่ยวกับอุทกภัย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
3 ระเบียบวิธีการวิจัย	41
ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	41
ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	41
ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	42
ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
การทดสอบความเที่ยงและความเชื่อมั่น	45
4 ผลการศึกษา	46
ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	46
ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	104
ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	122
ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4	166

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	173
สรุปผลการศึกษา	173
อภิปรายผลการศึกษา	179
ข้อเสนอแนะ	184
เอกสารอ้างอิง	187
ภาคผนวก 1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ	195
ภาคผนวก 2 ตารางการสัมภาษณ์	197
ภาคผนวก 3 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูล	201
ภาคผนวก 4 ภาพประกอบ	214
ภาคผนวก 5 บทความสำหรับการเผยแพร่	218

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ปัจจัยภายนอกและภายในชุมชนที่สนับสนุนให้เกิดเครือข่าย	26
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์	42
3	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาล ตำบลกาญจนดิษฐ์	53
4	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาล ตำบลช้างซ้าย	55
5	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาล ตำบลท่าทองใหม่	58
6	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ เทศบาลตำบลกรูด	61
7	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาล ตำบลช้างขวา	64
8	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง	66
9	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง	69
10	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส	71
11	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลปาร์อน	74
12	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง	76
13	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอูแท	79
14	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง	81
15	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ	83
16	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่	86
17	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษใน ภาพรวมของอำเภอกาญจนดิษฐ์	88

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	92
19	ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย	96
20	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดอุทกภัย	98
21	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	100
22	ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในการป้องกันอุทกภัยได้	102
23	ความคิดเกี่ยวกับหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	103
24	ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม	103
25	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์)	122
26	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์	123
27	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลช้างซ้าย)	125
28	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างซ้าย	126
29	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลท่าทองใหม่)	128
30	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่	130
31	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลกรูด)	131
32	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกรูด	133
33	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลช้างขวา)	134
34	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างขวา	135
35	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง)	137
36	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง	139

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
37	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของ (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง)	140
38	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งกง	142
39	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส)	143
40	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลพลายวาส	145
41	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน)	146
42	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลปาร่อน	148
43	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง)	149
44	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบลตะเคียนทอง	151
45	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท)	152
46	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าอุแท	154
47	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง)	155
48	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งรัง	157
49	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ)	158
50	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองสระ	160
51	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่)	161
52	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าทองใหม่	163

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
53	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในอำเภอกาญจนดิษฐ์	164
54	เปรียบเทียบกิจกรรมที่วางไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับตลอดโครงการ	223
55	เปรียบเทียบ Output ที่เสนอในข้อเสนอโครงการและที่ได้จริง	227

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2	ทักษะพื้นฐานของบุคคลสำหรับการมีส่วนร่วม	18
3	แผนที่แสดงเส้นชั้นน้ำฝนรวม เดือนมีนาคม 2554	91
4	ทิศทางการไหลของน้ำในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด สุราษฎร์ธานี	92
5	แนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย	170
6	เครือข่ายการป้องกันอุทกภัยอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	171

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วที่สุดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในรูปแบบของภัยพิบัติต่างๆ เช่น แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ภูเขาไฟ พายุถล่ม ภัยหนาว ภัยแล้ง และปัญหาอุทกภัย โดยเฉพาะปัญหาอุทกภัยนั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงพืชผลทางการเกษตรและสัตว์เป็นจำนวนมาก

องค์กรสหประชาชาติได้ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงจากอุทกภัยเป็นลำดับแรกหรือสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสาธารณภัยประเภทอื่น (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2545 : 4) ซึ่งในช่วงปลายปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดอุทกภัย น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลากในทุกภูมิภาคของประเทศ เช่น สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่เกิดอุทกภัยซ้ำซากเป็นประจำและปัญหาน้ำท่วมขังต่อเนื่อง 8 - 10 ในรอบ 10 ปี นอกจากนี้พบว่าในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้เกิดวิกฤตน้ำท่วมที่อยู่อาศัยและที่ดินทำมาหากินของประชาชน จึงทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมจำนวนหนึ่งเป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญหลายอย่าง ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ประชาชนหลายคนตกงาน โดยมีประชากรได้รับความเดือดร้อน 13,595,192 คน พื้นที่การเกษตรเสียหาย 11.20 ล้านไร่ (ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย, 2554 : 5) ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาปัญหาน้ำท่วม นั้น ควรมีระบบการบริหารจัดการน้ำที่ดี รวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับมือกับน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

การป้องกันภัยพิบัติอุทกภัย น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลากนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐจะดำเนินการเพียงลำพังฝ่ายเดียวจะประสบความสำเร็จได้ยากลำบาก จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคม กล่าวคือ โครงสร้างสังคมที่สำคัญประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544 : 144) โดยภาคประชาชนเป็นโครงสร้างที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน การรวมตัวกันของภาคประชาชนเกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกันหรือก่อตัวจากการส่งเสริมจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและชุมชน เนื่องจากชุมชนมีบทบาท มีพลัง มีอำนาจให้ประชาชนที่ประสบภัยมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยมาก กล่าวคือ ชุมชนที่มีศักยภาพจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติและการประสานงานในการพัฒนาและป้องกันอุทกภัย โดยมุ่งเน้นให้มีการติดตามข่าวสาร วิเคราะห์

สถานการณ์ ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกขององค์กรท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในลักษณะพหุภาคี (มนตรี ศิริจันทร์ชื่น, 2540 : 29)

การมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยหรือการพัฒนาในด้านต่างๆ จากภาคประชาชน ภาคเอกชนนั้นถือเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งภายหลังการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 แนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการกระจายอำนาจเริ่มมีจุดเด่น เป็นที่สนใจ เพิ่มมากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น หมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยและหมวดที่ 5 ว่าด้วย แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ภาครัฐมีการปรับตัวโดยเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น และถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนและ สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย การวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและท่องเที่ยว การบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับ ประชาชนและเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 30 - 31)

สำหรับด้านการป้องกันสาธารณภัยนั้น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 16 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะข้อ 29 การป้องกันสาธารณภัย ข้อ 30 การรักษาความสงบ เรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กอปร กับพระราชบัญญัติและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่ง พื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องที่ของตนเอง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก เนื่องจากมีลักษณะภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นที่ราบสูง และมียาวนาน กล่าวคือตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนมกราคม จึงทำให้น้ำในลำคลองหลายสายไหลเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎร และ นำไปสู่ดินโคลนถล่มบริเวณที่ราบใกล้เชิงเขา (กองอำนวยการและบรรเทาสาธารณภัย, 2553 : 2 - 8) โดยช่วงวันที่ 1 - 4 มกราคม พ.ศ. 2555 พบว่ามี 10 อำเภอ 52 ตำบล 370 หมู่บ้าน 30,204 ครัวเรือน พื้นที่เกษตร 400 ไร่ ถนน 76 สาย สะพานหรือคอสะพาน 15 แห่ง ได้รับความเสียหาย รวม เป็นมูลค่าประมาณ 35 ล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ประสบปัญหาน้ำท่วม น้ำป่าไหล หลาก ดินโคลนถล่ม มากที่สุด ซึ่งมี 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน 6,548 ครัวเรือน ที่ได้รับความเสียหายจาก อุทกภัย (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ, 2555 : 8) อันเนื่องมาจากเมื่อเกิดฝนตกหนักหรือลมมรสุมเข้า พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งรองรับน้ำซึ่งไหลมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำให้เกิดอุทกภัยขึ้น และมี แนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงต่อเนื่องและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทุกปี (สมบุรณ์ บุญญฤทธิ์, 2544 : 5 - 10) เพราะความแปรปรวนของภูมิอากาศและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งใน การป้องกันอุทกภัยนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์

ระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2546) และควรมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ดังที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ที่กำหนดว่า “(1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ร่วมคิดร่วมทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งการเสริมหนุนกลุ่มที่มีการรวมตัว อยู่แล้วให้เข้มแข็ง เน้นศักยภาพความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการทำมาหาเลี้ยงชีพตั้งแต่ระดับ ปัจเจก ระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน...” ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในอำเภอกาญจนดิษฐ์เพื่อ รองรับกับปัญหาอุทกภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เอกชนในการป้องกันอุทกภัย เพื่อนำไปสู่ของการสร้างเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์และเป็นแนวทางใน การพัฒนาพื้นที่ที่มีความเจริญ สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอ กาญจนดิษฐ์
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอ กาญจนดิษฐ์
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย ในเขต อำเภอกาญจนดิษฐ์
4. เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอ กาญจนดิษฐ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา สามารถแบ่งได้ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาบริบทของพื้นที่เกี่ยวกับการเกิดอุทกภัยและการป้องกันอุทกภัย
 - 1.2 ศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ
 - 1.3 ศึกษาการมีส่วนร่วม ศึกษาในด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้าน การติดตามและประเมินผล
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ขอบเขตด้านประชากร คือ
 - 3.1 หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 หน่วยงาน

3.2 หน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่างๆ

3.3 ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.4 ประชาชน ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 101,075 คน เมื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวน 398 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงบริบทของอำเภอกาญจนดิษฐ์ในด้านปัญหาอุทกภัย
2. เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำข้อเสนอไปใช้ในการแก้ปัญหาอุทกภัย เพื่อวางแผนและเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์
3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดแผนการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ และพื้นที่ที่มีบริบทเหมือนกัน
4. สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ของหน่วยงานภาครัฐ
5. สามารถนำผลการวิจัยไปสร้างเครือข่ายและแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายในการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

อุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติ จนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง ส่งผลให้ไหลท่วมอาคาร บ้านเรือน สวน ไร่ นา และทรัพย์สินอื่นๆ

ความพร้อม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามลพิษ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบริหารจัดการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านบุคลากร หมายถึง จำนวนหรือความเพียงพอหรือคุณภาพ ความรู้ ความสามารถในการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหามลพิษ

ด้านงบประมาณ หมายถึง ความเพียงพอของงบประมาณและกระบวนการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึง ความเพียงพอ ความมีประสิทธิภาพเหมาะสมและทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานด้านการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดระบบการติดต่อสื่อสารหลักและการสื่อสารสำรอง การกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์ การจัดเตรียมระบบเตือนภัยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอุทกภัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แสดงพฤติกรรมออกมาในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการคิดและการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ในการดำเนินงานป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหามหาอุทกภัย

การมีส่วนร่วมด้านการคิดและการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนร่วมกับปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น พุดคุยปัญหามหาอุทกภัย รวมถึงร่วมเสนอทางออกหรือทางเลือกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยในพื้นที่

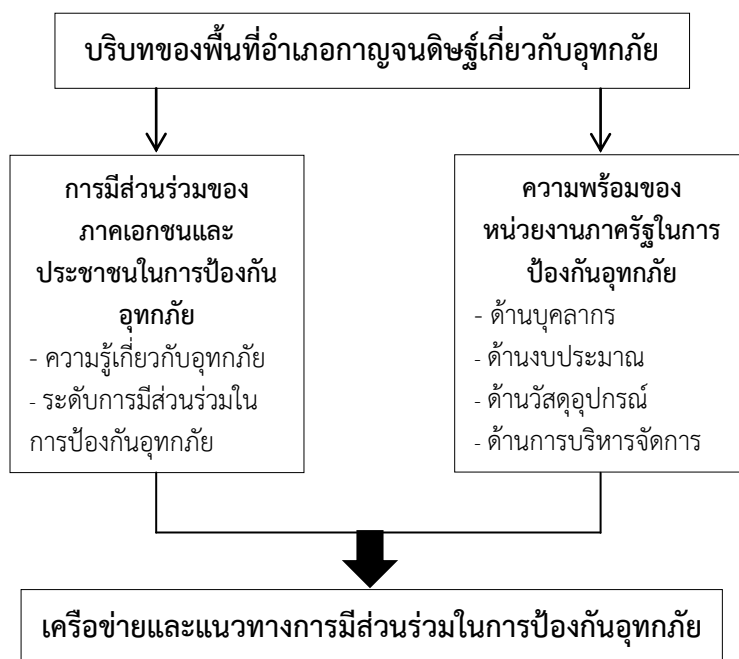
การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนร่วมดำเนินงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหามหาอุทกภัย เช่น เป็นอาสาสมัคร ร่วมบริจาคทรัพย์สิน ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการบรรเทาอุทกภัย เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนร่วมติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัย รวมถึงการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย

เครือข่าย หมายถึง ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันดำเนินงานด้านการป้องกัน บรรเทาและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัย ที่มีความเชื่อมโยงกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

อำเภอกาญจนดิษฐ์ หมายถึง อำเภอหนึ่งใน 19 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วย 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน และ 14 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ครอบคลุมและเป็นแนวทางการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัยและนำมาสู่ผลของการวิจัย ทางผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย
4. แนวคิดเกี่ยวกับอุทกภัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม

ในการวิจัยนี้เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยในประเด็นศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัยซึ่งบทบาทหน้าที่หลักเป็นของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งศักยภาพของแต่ละหน่วยงาน แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ความพร้อมของแต่ละหน่วยงานจะเป็นสิ่งที่ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม เพื่อศึกษาว่ามีความพร้อมในประเด็นใดบ้างที่จะส่งผลให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและนำมาสู่ของการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความพร้อมไว้ พอสรุปได้ดังนี้

วรเดช จันทรศร (2540 : 25 - 26) กล่าวว่า สมรรถนะขององค์กรหรือความพร้อมขององค์กรขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างน้อย 5 ปัจจัย ได้แก่

1. โครงสร้างองค์กร (Structure) หมายถึง โครงสร้างองค์กรต้องมีความแข็งแกร่งทั้งภายในและภายนอก โดยความแข็งแกร่งภายนอก หมายความว่า องค์กรต้องมีโครงสร้างภายนอก (Superstructure) ที่กะทัดรัด คล่องตัวทุกส่วนขององค์กรต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนเป็นสามเหลี่ยมหรือมีลักษณะใกล้เคียงวงกลม ซึ่งสะท้อนลักษณะของการบริหารงานแบบแนวราบ ทุกฝ่ายช่วยกันคิดช่วยกันทำงาน ส่วนความแข็งแกร่งภายใน หมายความว่า องค์กรจะต้องมีโครงสร้างภายใน (Infrastructure) ที่แข็งแกร่ง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกัน

- 1.1 ระบบการตัดสินใจข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (Decision – Marking Information Communication System : DICS) ที่มีการตัดสินใจโดยรวดเร็วและมีการสื่อสารผลการตัดสินใจให้รับรู้กันอย่างทั่วถึง และเมื่อการสื่อสารไปถึงฐานข้อมูลก็จะปรับตัวเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็วเช่นกัน

- 1.2 ระบบความสมานฉันท์ภายใน (Harmony System) หมายถึงความสมัครสมานสามัคคีกัน ไม่แตกแยก

2. บุคลากร เกี่ยวข้องกับจำนวนหรือความพอเพียงของบุคลากร คุณภาพของบุคลากร โดยต้องได้บุคคลกรที่มีความรู้ ความสามารถ ให้ตรงกับตำแหน่งและหน้าที่การทำงานที่กำหนดไว้เพื่อ นำบุคลากรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ต้องเพิ่มพูนความรู้และสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรหน่วยงานอีกด้วย

3. งบประมาณเกี่ยวข้องกับความพอเพียง (Adequacy) ของงบประมาณและกระบวนการจัดสรรงบประมาณ (Budget Allocation) เพื่อที่จะสนับสนุนให้การทำงานดำเนินการไปอย่างราบรื่น จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด

4. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนวิทยาการหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ต้องมีความเหมาะสม ทันสมัย พอเพียง และมีประสิทธิภาพที่จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานตามหน้าที่ของหน่วยงาน เป็นประโยชน์ที่สุด

5. อาคารสถานที่ ทำเลที่ตั้ง และความพร้อมว่ามีความเอื้ออำนวยต่อลักษณะงานที่องค์กรจะต้องดำเนินการหรือไม่

दन्य तेयनपुम् (2543 : 10) กล่าวว่า การวัดความสามารถหรืออีกนัยหนึ่งก็คือความพร้อมขององค์กรอาจทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีแรก ใช้การวัดด้านมิติพฤติกรรม (ทักษะความรู้ ความคิด และพฤติกรรม) ขององค์กร ด้วยการมุ่งไปที่การวัดที่พฤติกรรมหลักที่มีผลต่อการดำเนินการภารกิจขององค์กรโดยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ว่า บุคลากรขององค์กรนั้นมีพฤติกรรม (Behavioral Analysis) ที่สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามภารกิจขององค์กรนั้นหรือไม่ วิธีการวิเคราะห์แบบนี้จะเรียกว่า เทคนิค Behavioral Event Interviews หรือ BEIs

วิธีที่สอง ใช้วิธีการวัดโดยเปรียบเทียบมาตรฐานการทำงานขององค์กรนั้นมาตามมาตรฐานการทำงานขององค์กรที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการประสบความสำเร็จหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การใช้วิธีว่าอะไรคือ ขอบเขตงาน และมาตรฐานงานที่ถือว่าเป็นดัชนีชี้วัดผลสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPIs) แล้วนำองค์กรที่จะวัดระดับความสามารถ / ความพร้อมนั้นมาทำการเปรียบเทียบว่ามีขอบเขตงานและมาตรฐานงานที่สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2546 : 3) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การจัดแจงหรือเตรียมการของบุคคลหรือองค์กรไว้ล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

นุชนารถ นาคคำ (2547 : 18 - 24) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพบุคคลหรือองค์กรที่มีภาวะสมบูรณ์ทั้งร่างกายและกระบวนการ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันได้อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับความพร้อม คือ

1. ความพร้อมของนโยบาย (Policy) หมายถึง แนวทางทิศทางและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย โดยมีการระบุถึงวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย รวมทั้งมีกระบวนการในการบริหารจัดการที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การเตรียมองค์การ การมีแผนงานและระเบียบปฏิบัติงาน การประสานงาน และการประเมินงาน

2. ความพร้อมของชุมชน (Community) หมายถึง การมีส่วนร่วม มีส่วนรับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม หมายถึงการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของตนเอง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและดำเนินการของประชาชนเอง โดยกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหา กำหนดปัญหา หาสาเหตุของปัญหา วิธีแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและการประเมินผล การดำเนินการเอง

ประธาน สุวรรณมงคล (2543 : 104) ได้กล่าวถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับหน้าที่และทรัพยากรที่ถ่ายโอนมาจากส่วนกลางดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างการจัดองค์การในด้านบุคลากรซึ่งในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนการจัดโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีทั้งส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจำเป็นต้องมีและให้เป็นไปตามความเหมาะสม

2. การวางระบบบริหารงานให้มีความคล่องตัว รวดเร็วในการบริหารงานและการให้บริการประชาชน การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้สั้นหรือลดน้อยลง มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบข้อมูลสารสนเทศ การนำเอาระบบบริหารงานแบบทีม การสร้างกลุ่มสัมพันธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาคมท้องถิ่น การเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานให้ประชาคมท้องถิ่นได้รับรู้

3. การพัฒนาบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การสร้างระบบเครือข่ายกับประชาคมท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

กองอำนวยการและบรรเทาสาธารณภัย (2553) การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยควรมีดังนี้

1. ด้านบุคลากร

1.1 จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกำหนดวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่และขั้นตอนต่างๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.2 วางระบบการพัฒนาศักยภาพและการฝึกอบรมบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความรู้ความสามารถเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยการฝึกอบรมเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ชุดเผชิญสถานการณ์วิกฤติชุดปฏิบัติการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search and Rescue Team : OTOS) อาสาสมัครแจ้งเตือนภัย

1.3 จัดทำบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่างๆ หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการจัดการภัยพิบัติหรือการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือความรู้เกี่ยวกับวิชาเฉพาะด้านต่างๆ

1.4 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยการฝึกอบรมประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยชุมชน

เองก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือตามหลักการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM)

2. ด้านการจัดระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน

2.1 จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินและแผนสำรองของหน่วยงาน และมีการซักซ้อม ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ทันที เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

2.2 จัดเตรียมระบบการติดต่อสื่อสารหลักและสื่อสารสำรองระหว่างหน่วยปฏิบัติ ต่างๆ ตลอดจนการติดต่อสื่อสารภายในขององค์กรต่างๆ ไว้ให้พร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การส่งวิทยุกระจายเสียง โทรศัพท์ รวมถึงการ กระจายข่าวในท้องถิ่นเช่น เสียงตามสาย หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เพื่อให้สาธารณชนรับทราบ เหตุการณ์ที่เป็นจริงและทันเหตุการณ์

2.4 จัดเตรียมระบบการแจ้งเตือนภัยและส่งสัญญาณเตือนภัยให้ประชาชนและ เจ้าหน้าที่ได้รับทราบล่วงหน้าถึงภัยที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถเตรียมการป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ให้ปลอดภัยได้ทันเวลา

2.5 จัดเตรียมเส้นทางอพยพและจัดเตรียมสถานที่หลบภัยสำหรับประชาชนและ เจ้าหน้าที่

2.6 กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย รวมทั้ง การควบคุม การจราจรและการสัญจรภายในเขตพื้นที่

2.7 จัดระบบการรับบริจาคและการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เพื่อให้ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยดำเนินไปได้อย่างทั่วถึง เพียงพอ และเป็นธรรม

3. ด้านเครื่องจักรกล ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และพลังงาน

3.1 จัดเตรียมเครื่องจักรกล ยานพาหนะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้พร้อม ใช้งานได้ทันทีเมื่อเกิดภัย

3.2 จัดทำบัญชีเครื่องจักรกล ยานพาหนะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการ การปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 พัฒนาเครื่องจักรกล เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ด้านสาธารณภัยให้ทันสมัยและ ใช้งานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยพิบัติ

3.4 จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับชุมชนเพื่อให้ชุมชน สามารถเผชิญภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 จัดเตรียมระบบเตือนภัย เพื่อเป็นการเตรียมการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า โดย อาสาสมัครและเครือข่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยในระดับชุมชน โดยใช้ระบบสื่อสารหรือเครื่องมือ แจ้งเตือนภัยของชุมชน เช่น เสียงตามสาย วิทยุ หอกระจายข่าว ไซเรนเตือนภัยแบบมือหมุน โทรโข่ง นกหวีด หรือสัญญาณเสียงที่กำหนดใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยประจำหมู่บ้าน หรือตำบล

3.6 จัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำรองไว้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ ฉุกเฉิน

3.7 จัดหาแหล่งพลังงานสำรองสำหรับการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม พบว่าสมรรถนะหรือความพร้อมขององค์กรมีปัจจัยที่สำคัญ คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ โครงสร้างองค์กร อาคารสถานที่ ท่าเลที่ตั้ง และการบริหารจัดการ ดังนั้นในการวิจัยนี้ได้นำปัจจัยความพร้อมด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือนำทรัพยากรการบริหารมาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความพร้อมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านอุทกภัย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายการมีส่วนร่วม

การพัฒนาที่ดีที่สุดและถาวรที่สุดนั้น ควรเกิดจากพลังและขีดความสามารถของประชาชนที่ได้ร่วมกันพัฒนา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการวางแผนต่างๆ ของชุมชน และสามารถพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนได้ ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติ การประสานงานในการพัฒนาและป้องกันอุทกภัย ดังนั้นเพื่อให้มีการศึกษาที่ถูกต้องและนำมาสู่ของการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จึงต้องมีการทบทวน แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายและประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 185) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvements) ของสถานการณ์ (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุให้กระทำการ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของการนั้นกับทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นาชัย หนูผล (2543 : 117) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือกันในการระบุมหาความต้องการ การวางแผน และตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ ความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้ มีผลทำให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาว

ดาวิส (Davis : 1958 อ้างถึงใน นริศ ขำนุรักษ์, 2538 : 25) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลที่บังเอิญพ้องด้วยกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มุ่งสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงร่วมกันที่เปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันที่รุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มและทำการสนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 : 8) ได้อธิบายถึงการพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงต้องยึดหลักการและแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ ก็ต้องใช้เวลาในการกระตุ้น เร่งเร้าความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจ จนประชาชนยอมรับความจำเป็นและเห็นประโยชน์ที่จะจัดทำกิจกรรมเหล่านั้น

2. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบ ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ปลุกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมทำงานเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

3. แนวทางการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนที่รับดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาทภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องไม่ทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนรู้สึกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม และต้องสามารถทำต่อไปเองได้เมื่อการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง การช่วยตนเองและการพึ่งตนเองเป็นหลักสำคัญที่ต้องเริ่มแต่ต้น

4. กิจกรรมการพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความพร้อมของชุมชน ซึ่งหมายถึงการใช้ทรัพยากรชุมชน ต้องสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน

5. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากทางราชการ

ดังนั้นขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งขั้นต้น กล่าวคือ ร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุปัญหา ร่วมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนงาน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามผลงานจนถึงขั้นร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

รูปแบบการมีส่วนร่วม

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 107 - 111) ได้อธิบายถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 188) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกตามลักษณะของการมีส่วนร่วมได้ 3 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรการจัดตั้งของประชาชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน พืชผักสิ่งแวดล้อม หรือกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์แหล่งน้ำ ป่าไม้ เป็นต้น
2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน เช่น สถาบันหรือหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่เชิญชวน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2541 : 69) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของชุมชนต่างๆ จะมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะและรูปแบบต่างๆ ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเอง เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนิน นโยบายรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลกระทบระยะยาวและจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 143 - 146) ได้อธิบายถึงลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วม (Forms of Participation) ซึ่งแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมตามบทบาทและหน้าที่ของผู้เข้าร่วม ดังนี้

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือ การช่วยทำกิจกรรม คือ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินงาน การติดตาม และประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะหลายกรณีหากประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ ทางออกที่ควรเป็น คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) แก่ประชาชน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สนธยา พลศรี (2550 : 166 - 167) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่มีต่อการเรียนรู้ของชุมชนและการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. เป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และเป็นสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกระดับ

2. สอดคล้องกับปรัชญา แนวคิดและหลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ที่เห็นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ซึ่งนำไปใช้และประสบความสำเร็จในการพัฒนามานานแล้ว

3. เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จนโยบายรัฐบาล ในเรื่องการกระจายอำนาจในการพัฒนา และการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองไปสู่ประชาชนและท้องถิ่น

4. นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน เพราะกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ร่วมกันเรียนรู้ปัญหา วิธีแก้ปัญหา การติดตามผลการดำเนินงานโดยไม่ต้องพึ่งพาคนภายนอกชุมชน

5. ทำให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและชุมชน เพราะข้อมูลได้มาจากการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ของคนในชุมชนจึงถูกต้อง ตรงประเด็นและเหมาะสมกับสภาพของชุมชน

6. เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล กลุ่มและองค์กรในชุมชนให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ชุมชนมีพลังต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ และเป็นที่ยอมรับของภาคราชการ

7. เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกัน ทำให้การพัฒนามีความชอบธรรมเป็นที่ยอมรับกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชน ไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในชุมชน

8. ทำให้เกิดความรักหวงแหน รับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นเจ้าของชุมชนพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

9. เป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นการร่วมพลังของคนในชุมชนซึ่งเป็นวิธีการเดียวกับการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน

10. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนและเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนในบางส่วนเท่านั้น

กระบวนการมีส่วนร่วม

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 143) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนในการวางแผน โดยการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงานการใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ทันที

อภิญา กังสนารักษ์ (2544 : 14 – 15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานรวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันก็ได้

Cohen และ Uphoff (1977 : 219 - 222 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 : 8) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ถวิลวดี บุรีกุล (2551 : 10 - 11) ได้กล่าวว่าระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลและวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 7 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

นอกจากนี้ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง เที่ยงตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่ายและไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรค ในการได้รับข้อมูลนั้นๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และกระตุ้นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น อนึ่ง การรับฟังความคิดเห็นนี้ จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อประชาชน ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียง

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจน การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น โดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การสนทนากลุ่ม และประชาเสวนา เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อุญญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้ มีความสำคัญมาก เพราะ จะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติหรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมดเช่นการลงประชามติเป็นต้นข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติมี 2 ประการคือประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด อย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์ทั่วถึงและประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้วผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม

ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นๆ ไปได้ จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับล่างๆ ก่อน จึงจะทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ เพราะหากปราศจากข้อมูลประชาชนจะทำหน้าที่มีส่วนร่วมให้ความเห็นปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบ จะทำได้อย่างไร ซึ่งการจะแสดงความเห็นหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนนั้น เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การรับฟังผ่านเวทีประชาชน วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ จดหมายหรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น

ปัจจัยการมีส่วนร่วม

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคต่างๆ ของสังคม ต้องเริ่มต้นที่การเตรียมความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ภาค เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเต็มใจร่วมมือร่วมใจทำงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ซึ่งการเตรียมการด้านสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ดังนี้ (อลิศรา ชูชาติ และคณะ, 2538 : 9 - 12)

1. ภาครัฐและข้าราชการ

บทบาทหน้าที่ของภาครัฐหรือข้าราชการในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และกลวิธีกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างดี

1.2 เชื่อมโยงแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้ากับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ โดยถือว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในส่วนรวม

1.3 เข้าใจว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิต มิใช่เป็นของข้าราชการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งแต่เป็นของประชาชน ข้าราชการทุกกระทรวงต้องร่วมมือประสานงานกัน สนับสนุนประชาชนให้สามารถดำเนินงานการพัฒนาตามกระบวนการของประชาชนได้ถูกต้อง

1.4 นิเทศ ติดตามช่วยแก้ไขปัญหการปฏิบัติของประชาชนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ประชาชนโดยเหมาะสม

1.5 ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นประจำทุกกระทรวง และฟื้นฟูความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา

1.6 เคารพในความเป็นมนุษย์ของประชาชน และเชื่อว่าชุมชนและประชาชนมีภูมิปัญญาจากประสบการณ์ที่อยู่ในพื้นที่มานาน สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าที่ราชการได้คิดขึ้น

1.7 ร่วมมือประสานงานกับภาคเอกชน โดยทำความตกลงกันในการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาตามโครงการ

2. ภาคเอกชน

บทบาทหน้าที่ของภาคเอกชนในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ได้โดย

2.1 ช่วยจัดหาทรัพยากร เมื่อชุมชนหรือประชาชนขาดแคลนด้านการเงินและกำลังคน

2.2 ช่วยให้การศึกษการอบรมด้านความรู้วิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในด้านที่ตนเองมีความถนัด

2.3 ร่วมมือประสานงานกับภาครัฐเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐเอง หรือการนำแนวคิด ที่ดีมาเสนอ ให้ทำการทดลอง วิจัยกระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่เคยได้ผลมาในที่อื่นๆ

3. ภาคประชาชน

ภาคประชาชนก็เช่นเดียวกัน ประชาชนก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมโดย

3.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และกลวิธีกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตจนสามารถปฏิบัติในชุมชนของตนเองได้

3.2 ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนอื่น รวมทั้งติดตามช่วยเหลือให้ชุมชนอื่นปฏิบัติได้เช่นกัน

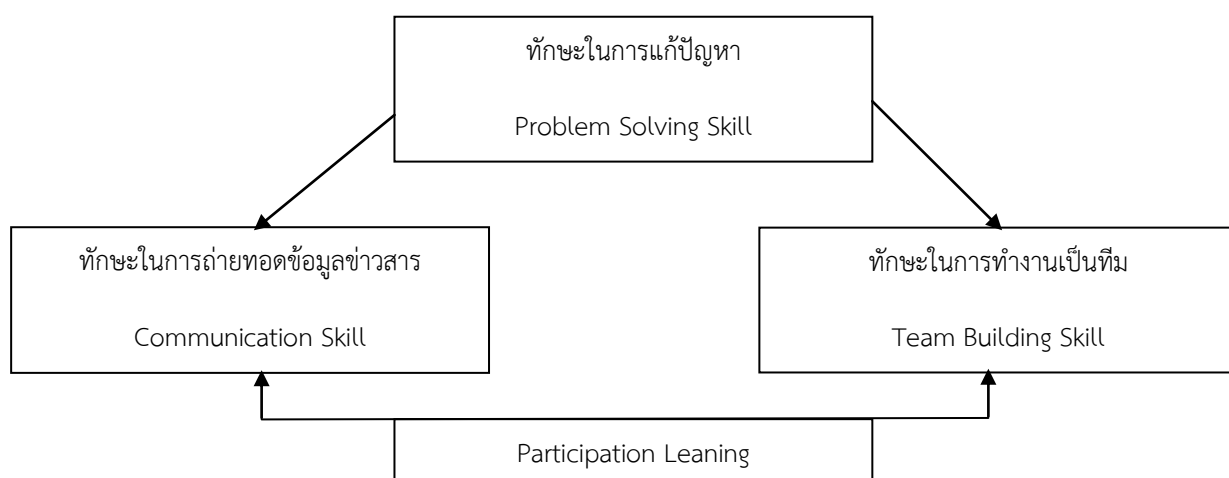
3.3 ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นตนเองมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ทั้งเรื่องกำลังคน เงิน และวัสดุอุปกรณ์

3.4 ช่วยเหลือกันเองในปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ภายในชุมชน หรือร้องขอให้ภาคอื่นมาช่วยด้วยหากเห็นว่าจำเป็น

3.5 พื้นฟูความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอยู่เป็นประจำโดยช่วยเหลือกันเองหรือร่วมกับภาคอื่นๆ

เพื่อเป็นการเสริมสร้างการดำเนินงานพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมโดยแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในการพัฒนาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน 3 ประการ คือ ได้แก่

1. ทักษะในการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill)
2. ทักษะในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร (Communication Skill)
3. ทักษะในการทำงานเป็นทีม (Team Building Skill)

ภาพที่ 2 ทักษะพื้นฐานของบุคคลสำหรับการมีส่วนร่วม (ประพนธ์ ปิยะรัตน์, 2534 : 29)

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542 : 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

จากการทบทวนแนวคิดการมีส่วนร่วมในประเด็นความหมายการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วมและปัจจัยการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าแนวทาง ลักษณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นมีหลายแนวทาง หลายลักษณะ แต่ในการวิจัยนี้ ได้นำการมีส่วนร่วมด้านการคิดและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการประเมินมาเป็นตัวแปรในการศึกษา เนื่องจากการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานที่ประชาชนสามารถพึงเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ซึ่งสรุปได้ว่า

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ การคิดโครงการหรือกิจกรรม ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับการร่วมดำเนินงาน หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น สำหรับการร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง เมื่อโครงการ

กิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตรา ดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรม

นอกจากนี้การวิจัยได้นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมมาเป็นตัวแปรในการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

การป้องกันอุทกภัยนั้น หน่วยงานภาครัฐเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จ แต่จะดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐแต่โดยลำพังฝ่ายเดียวจะประสบความสำเร็จเป็นไปได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดในด้านต่างๆ จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อก่อให้เกิดเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายเป็นเครื่องมือสำคัญหนึ่งที่ช่วยให้การทำงานในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการป้องกันอุทกภัยสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น เพื่อให้การศึกษามีความถูกต้องและนำไปสู่ของการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จึงมีการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย ซึ่งแนวคิดเครือข่ายมีนักวิชาการให้ความหมายและประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเครือข่ายไว้ดังนี้

ความหมายของเครือข่าย

จามพิศ สัตย์สวณ (2543 : 192 - 193) ได้สรุปว่า เครือข่ายทางสังคม เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อมของหน่วยย่อย และการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทางสังคม ก็เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่พบเห็นได้ทั่วไป เมื่อมีการรวมตัวกัน ก็จะมีการถ่ายทอดความสัมพันธ์ระหว่างกัน เริ่มจากความสัมพันธ์ของผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นลำดับแรก ก่อนส่งผ่านระดับความสัมพันธ์ที่หลวมกว่า

พระมหาสุทิพย์ อาภาโร (2547 : 6) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายทางสังคม ว่าเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนที่ยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชนหรือภาคประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือการกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ด้วยความรัก ความสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ โดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายและประชาคมที่รวมกลุ่มขององค์กรอิสระ สาธารณะประโยชน์ ปัจเจกชนและสาธาณชนเข้าด้วยกัน

เสรี พงศ์พิศ (2548 : 8) กล่าวว่า เครือข่าย คือ ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกันร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2547 : 5) เครือข่าย คือ กลุ่ม องค์กรหลายกลุ่มมารวมตัวกันประสานเชื่อมโยง สร้างความสัมพันธ์ ถักทอ สร้างสรรค์กิจกรรมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายทุกองค์กรและให้ชุมชนเข้มแข็ง หัวใจของเครือข่ายคือการเชื่อมความสัมพันธ์พลังของเครือข่ายคือเป้าหมายและความพยายามที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

นฤมล นิราทร (2543 : 6) เครือข่าย คือ รูปแบบการประสานงานกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือกัน โดย การติดต่อสื่อสารนั้นอาจทำได้ทั้งการผ่านศูนย์กลางหรือแม่ข่ายและการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่มซึ่ง มีการจัดรูปแบบหรือจัดระบบที่ยังคงความเป็นอิสระโดยมีรูปแบบการรวมตัวแบบหลวมๆ ตาม ความจำเป็นหรือเป็นโครงสร้างที่มีความชัดเจน

ธีรพงษ์ แก้วหาญ (2544 : 251) เครือข่าย เป็นกระบวนการของการร่วมมือกันเพื่อพัฒนา หรือจัดกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลหรือองค์กรสนใจร่วมกันซึ่งจะนำไปสู่พลังในการจัดการกับปัญหาทั้งใน ระดับท้องถิ่นและสังคมโดยส่วนรวม ความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อตัว เคลื่อนไหวและพัฒนา กว้างขวางออกไป

จากความหมายของเครือข่ายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเป็นเครือข่ายได้นั้น จำเป็นต้องมี องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (วิธนา เทียงธรรม และคณะ, 2554 : 105 - 106)

1. สมาชิกเครือข่าย (Members) เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของความเป็นเครือข่าย ที่ สร้างระบบปฏิสัมพันธ์ โดยแต่ละบุคคล กลุ่มคน ชุมชนหรือองค์กร จะดำเนินการสานต่อกระบวนการ ปฏิสัมพันธ์เพื่อหาแนวร่วมในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิด การดำรงอยู่ร่วมกัน

2. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception) เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่ สำคัญเพราะหากว่าบุคคล กลุ่ม องค์กร มารวมกันเพียงเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไร้ ความมุ่งมั่นหรือจุดมุ่งหมายร่วมกัน ไม่เรียกว่าเป็นเครือข่าย เพราะความเป็นเครือข่ายจะต้องหมายถึง การร่วมกันอย่างมีจุดหมาย เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และกระบวนการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก (Members Participation) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมพลังให้แก่เครือข่าย ซึ่งทำให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ เครือข่าย ช่วยให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น นำไปสู่กระบวนการ แลกเปลี่ยน การให้และการรับ

4. มีความสนใจและเกิดผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests and Benefits) หัวใจที่ สำคัญอันหนึ่งของการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่ภาคีเครือข่าย คือการจัดการให้เกิด กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ที่เท่าเทียม ในกลุ่มสมาชิกของเครือข่าย ดังนั้นการขับเคลื่อน ให้การทำงานของภาคีเครือข่ายบรรลุเป้าหมายนั้นต้องมีความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างบรรยากาศของการทำงานที่มีส่วนร่วมและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของสมาชิก

5. การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) สมาชิกของเครือข่ายเข้ามา รวมกันด้วยความสมัครใจ บนพื้นฐานของความเสมอภาค เท่าเทียม มีความอิสระ และพึ่งพาอาศัยซึ่ง กันและกัน โดยการใช้จุดแข็งของฝ่ายหนึ่ง เพื่อปรับจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง และเพื่อแก้ไขปัญหา ข้อจำกัดต่างๆ ของเครือข่าย

6. ความสัมพันธ์และการสื่อสาร (Interaction and Communication) การสื่อสาร ระหว่างบุคคลกับบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ใน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเครือข่าย ที่จะช่วยให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการรับรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงานและช่วยรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

7. การประสานงานเครือข่าย (Network Co-ordinated) ในการขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นเครือข่าย จำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างสมาชิกในเครือข่าย และผู้ประสานงานระหว่างภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร การเจรจาต่อรอง ประสานผลประโยชน์ และจัดการความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความราบรื่นต่อการดำเนินงานในเครือข่าย และระหว่างสมาชิกเครือข่าย

8. ผลลัพธ์จากการดำเนินงานของเครือข่าย (Network Outcome) เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ความเข้มแข็ง รวมทั้งการดำรงอยู่ของเครือข่าย ซึ่งวัดได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกร่วมกันดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ประโยชน์ของเครือข่าย

ปัทมกร วงศ์ชิตสุวรรณ และคณะ (2548 : 9 - 10) ได้รวบรวมประโยชน์ของเครือข่ายไว้ดังนี้

1. เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือและสื่อผ่านการประชุม การทดลองปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ให้แก่งานเป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กร

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานในเครือข่ายช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็วและส่งผลต่อสังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น

3. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กรและมีภูมิหลังต่างกันที่ไม่มีโอกาสติดต่อเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย

4. เครือข่ายสามารถทำให้คนในองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ายังมีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นอีกมากที่สนใจทำงานในเรื่องเดียวกันและเผชิญปัญหาเหมือนกัน

5. เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองจากรัฐ

6. เครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน

7. เครือข่ายเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

8. เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจและการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานพัฒนาเล็กๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ

ประเภทของเครือข่ายทางสังคม (Type of Social Network)

นฤมล นิราทร (2543 : 18 - 21) ได้จำแนกประเภทของเครือข่ายทางสังคม ตามมิติ 4 มิติดังนี้

1. จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ

2. จำแนกตามกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา เช่น เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็ก สตรี สาธารณะสุข เศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม

3. จำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายด้านแรงงาน เครือข่ายกลุ่มพระสงฆ์ เครือข่ายครูพิทักษ์สิทธิเด็ก เครือข่ายสาวตรีนักเรียน

4. จำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ ทำให้เกิดเครือข่ายใน 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายตามแนวตั้ง คือ (1) เครือข่ายที่มีโครงสร้างเป็นช่วงชั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน และ (2) เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายเท่าเทียมกัน

เสถียร จิรรังสีมันต์ (2549 : 1) ได้จำแนกประเภทและรูปแบบของเครือข่าย ได้ดังนี้

1. เครือข่ายเชิงพื้นที่ (Area Network) หมายถึง การรวมตัวของกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่อาศัยพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นเป้าหมายนำทางและเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่างๆ ออกจากกัน โดยยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายเชิงพื้นที่ สามารถจัดได้หลายระดับตามพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นเช่น

1) การแบ่งเครือข่ายตามระบบการปกครองของภาครัฐ เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ เช่น เครือข่ายประชาคม อ.แม่สอด จ.ตาก เครือข่ายระดับจังหวัด เช่น เครือข่ายประชาคม จ.น่าน เครือข่ายระดับภูมิภาค เช่น เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ เครือข่ายระดับประเทศ เช่น เครือข่ายสมาพันธ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย

2) การแบ่งพื้นที่ตามความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เครือข่ายลุ่มน้ำปิงเครือข่ายอ่าวปัตตานี เครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศ เช่น เครือข่ายการพัฒนาของUNDP เป็นต้น

2. เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม (Issue Network) หมายถึงเครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมสามารถแบ่งได้อย่างมากมายตามประเด็นกิจกรรม และความสนใจที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน โดยไม่ยึดติดกับพื้นที่ดำเนินการแต่ใช้หลักของกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนดความเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายป่าชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายด้านคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายปฏิรูปการศึกษา เครือข่ายสิทธิมนุษยชนเครือข่ายสุขภาพ เป็นต้น

3. เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่หมายถึง เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจ/กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย ซึ่งอาจแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชนภาคธุรกิจเอกชนและภาคองค์กรพัฒนาเอกชนโดยเครือข่ายต่างๆ ดังกล่าวมุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของหน่วยงาน หรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์ นั้นๆ ลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายประเภทนี้สำหรับสังคมไทยอาจแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ได้ 4 ภาคส่วนใหญ่ๆ ได้แก่

1) เครือข่ายภาครัฐเช่นเครือข่ายสถาบันการศึกษาเครือข่ายกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย เครือข่ายองค์กรอิสระของภาครัฐ เช่นสถาบันพระปกเกล้า สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2) เครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน เช่น สภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรม สมาคมผู้ส่งออก เครือข่าย SME เป็นต้น

3) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เครือข่ายเพื่อนตะวันออก เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ เครือข่ายด้านแรงงานสวัสดิการสังคม เครือข่ายมูลนิธิ YMCA เป็นต้น

4) เครือข่ายภาคประชาชน เช่น เครือข่ายปราชญ์อีสาน เครือข่ายประมงพื้นบ้าน เครือข่ายสมัชชาคนจน เป็นต้น

4. เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ชินสัค สุวรรณอัจฉริย, 2549 : 100 - 101) เป็นความสัมพันธ์ของคนยุคใหม่ ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือสิ่งของ ซึ่งอาจมีการดำเนินการทางธุรกิจมาเกี่ยวข้องด้วย และยังพบว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นความเกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน โดยที่ภาคเอกชนจะมาดำเนินการทางธุรกิจบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ส่วนภาครัฐก็จะเป็นส่วนที่ให้บริการประชาชน ให้ความสะดวกสบาย โดยให้บริการช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น เรื่องข้อมูลข่าวสาร เกร็ดความรู้ การศึกษา ข่าวประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ดังนั้นเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นช่องทางในการสื่อสารที่รวดเร็วสำหรับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อแจ้งข่าวสาร

ลักษณะของเครือข่าย

สนธยา พลศรี (2550 : 213 - 215) ได้กล่าวว่า เครือข่ายทุกประเภทมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เครือข่ายเป็นการถักทอสายใยสัมพันธ์ของสมาชิกเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมีลักษณะเหมือนกับตาข่ายหรือใยแมงมุม

2. สมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการร่วมกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันหรืออาณาบริเวณใกล้เคียงกัน ประกอบอาชีพเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน ใช้ทรัพยากร เช่น สายน้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้าร่วมกัน ประสบปัญหาหรือวิกฤตการณ์ร่วมกัน เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการรวมกันเป็นเครือข่ายเร็วขึ้น

3. สมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการแตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา เผ่าพันธุ์ ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้ทำให้เครือข่ายมีความหลากหลายและมีพลัง

4. มีลักษณะหลายมิติ เครือข่ายเป็นระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มีหลายลักษณะ เช่น เป็นความสัมพันธ์ของธรรมชาติโดยทั่วไป ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ความสัมพันธ์เชิงกระบวนการของการทำงาน ความสัมพันธ์ในการร่วมมือกันของมนุษย์ในทางสังคมวิทยา ความสัมพันธ์ในลักษณะของการประสานงาน เป็นพลังในการทำงาน เป็นเครือข่ายประชาสังคม เป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ เป็นต้น

5. มีลักษณะเป็นการรวมพลังหรือศักยภาพของสมาชิกเข้าด้วยกัน ไม่ใช่พึ่งพิงอิงสมาชิกอื่นๆ เพียงฝ่ายเดียว สมาชิกจึงต้องนำศักยภาพของตนออกมาใช้อย่างเต็มที่ พลังของเครือข่ายเป็นแบบทวีคูณหรือแบบก้าวกระโดด

6. สมาชิกมารวมกันด้วยความสมัครใจไม่ใช่เพราะถูกบีบบังคับ เช่น เนื่องจากไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เป็นต้น

7. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเป็นแบบกัลยาณมิตร คือ มีความสมานฉันท์ สามัคคี มีความเอื้ออาทร สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่ขัดแย้ง ไม่ชิงดีชิงเด่นกัน

8. สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนมีความรู้สึกว่าต่างเป็นส่วนประกอบของกันและกัน แม้ว่าบางเครือข่ายจะร่วมกิจกรรมกันนานๆ ครั้งก็ตาม แต่ยังคงมีสายใยสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ

9. สมาชิกมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมของเครือข่ายอาจจะมีกิจกรรมเดียวหรือหลายกิจกรรมก็ได้ เช่น การเยี่ยมเยียนกัน การประชุมสัมมนาาร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การจัดเวทีสรุปบทเรียนร่วมกัน การปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาบางอย่างร่วมกัน การสนับสนุนช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สมาชิกร่วมกันดำเนินการเป็นครั้งคราวหรืออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องก็ได้

10. มีความสัมพันธ์เท่าเทียมกัน สมาชิกของเครือข่ายมีโครงสร้างความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกันแบบแนวราบ คือไม่มีใครบังคับบัญชาใคร แต่มีลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง ไม่รู้สึกว่าจะต้องสูญเสียอิสระของตนเองไป

11. การมีพันธสัญญาาร่วมกัน เครือข่ายมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างสมาชิกที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งข้อตกลงร่วมกันนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่าย

12. การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก เครือข่ายมีลักษณะเป็นการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ระหว่างสมาชิก เพราะการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์แบบหนึ่งของเครือข่ายนั่นเอง

13. การบูรณาการ เป็นการร่วมกันของสมาชิกในด้านต่างๆ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงานและโครงการ กิจกรรม ทรัพยากร การบริหารจัดการ ผลประโยชน์ เป็นต้น อันเป็นการรวมระบบย่อยต่างๆ เข้าเป็นระบบใหม่ที่มีคุณภาพ มีพลังหรือศักยภาพที่มากกว่าเดิม

14. เครือข่ายมีหลายระดับ ตามจำนวนของสมาชิก เช่น ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร ระดับสถาบัน ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีป เป็นต้น

15. ถ้าเครือข่ายเป็นเครือข่ายระดับกลุ่มกับกลุ่มหรือองค์กรกับองค์กรขึ้นไป สมาชิกอาจจะเป็นอิสระต่อกันมารวมกันเป็นบางเรื่องบางส่วนเท่านั้น เมื่อดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จแล้วก็อาจจะสลายตัวก็ได้ แล้วมารวมตัวกันอีกครั้งเมื่อจะทำกิจกรรมครั้งใหม่ ส่วนการบริหารเครือข่าย อาจใช้การประชุมร่วมกันเป็นครั้งคราวหรือจัดตั้งเป็นองค์กรร่วมก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของเครือข่าย ความจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมและความเห็นพ้องระหว่างสมาชิกของเครือข่าย

16. เครือข่ายบางเครือข่ายอาจจะดำรงอยู่ได้นานแต่บางเครือข่ายอาจจะล่มสลายได้ง่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสมาชิก การบริหารจัดการและการพัฒนาเครือข่ายเป็นสำคัญ

17. มีลักษณะเป็นพลวัต เครือข่ายมีระบบการทำงานที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง เหมือนกับระบบหายใจของสิ่งมีชีวิตที่หยุดเคลื่อนไหวก็ต้องล้มตายไปจากโลก ลักษณะประการหนึ่งของเครือข่ายจึงได้แก่ระบบการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสมาชิกและการหาสมาชิกใหม่โดยไม่หยุดยั้ง

18. เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกันหรือระหว่างสมาชิกคนอื่นๆ เช่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญที่อยู่นอกเครือข่าย นักวิชาการสาขาต่างๆ การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสรุปบทเรียน การปรับปรุงข้อผิดพลาดที่ผ่านมา การจัดทำแผนโครงการ เป็นต้น ซึ่งทำให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเกิดเครือข่าย

ปัจจัยและสาเหตุที่กระตุ้น สนับสนุน ให้เกิดการสร้างเครือข่าย เกิดจากสาเหตุและปัจจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งการเกิดเครือข่ายออกเป็น 4 แบบ ดังนี้ (วีณา เทียงธรรม และคณะ, 2554 : 98)

1. เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวและเครือญาติ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกันในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน เป็นต้น

2. เกิดขึ้นจากปัญหาทางสังคม หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อผู้คนส่วนใหญ่ ทำให้สมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหา ซึ่งการเกิดเครือข่ายนี้ ลักษณะของสมาชิกส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน อาชีพเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน ดำรงชีวิตร่วมกันหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นต้น การเกิดขึ้นของเครือข่ายอาจจะเริ่มจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาในลักษณะของเครือข่ายที่เป็นอิสระปราศจากการครอบงำกันและกัน มีความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน หรือเป็นแนวราบที่ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน เช่น เครือข่ายพิทักษ์ป่า เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำ เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2550 : 257)

3. เกิดขึ้นจากการวิวัฒนาการของการรวมกลุ่มเล็กๆ ของบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางอย่างของกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวได้ดำเนินมาเป็นเวลานาน และค่อยๆ เกิดพัฒนาการขยายรูปแบบความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มมาเป็นเครือข่าย เช่น จากกลุ่มสภาภาพ พัฒนาเป็นเครือข่ายประชาคมหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน พัฒนาเป็นเครือข่ายผู้สูงอายุระดับชาติ กลุ่มผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในโรงพยาบาล พัฒนาเป็นเครือข่ายผู้ป่วยมะเร็งเต้านม เป็นต้น

4. เกิดขึ้นจากการจัดตั้ง เกิดจากวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการจากผู้จัดตั้งหรือให้ความสนับสนุน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการจัดตั้งตามนโยบายของภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนหรือภาคเอกชน เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายสหกรณ์ เครือข่าย SME เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์แห่งประเทศไทย มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เครือข่ายผู้พิการ เครือข่ายญาติผู้ป่วยจิตเวช เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการจะเกิดเครือข่ายได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยและสาเหตุพื้นฐานที่กระตุ้น สนับสนุน ให้เกิดการก่อรูปเพื่อสร้างเครือข่ายแล้ว ยังพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายนั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชน ดังตาราง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544 : 61 - 74 อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2550 : 259 - 260) ได้เสนอแนวทางการจัดตั้งเครือข่าย ไว้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความตระหนักในปัญหาและสำนึกในการรวมตัว เป็นการสร้างความตระหนักให้คนในสังคมได้รับรู้ถึงปัญหาหรือวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดสำนึกว่า ถ้าหากไม่รวมกันเป็นเครือข่ายแล้ว ทุกคนจะได้รับผลกระทบทั้งสิ้น ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบาย กิจกรรม แผนการดำเนินงานของเครือข่ายและกระตุ้นให้ประชาชนอยากเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกของเครือข่าย

2. การสร้างจุดร่วมของผลประโยชน์ เครือข่ายต้องแสดงให้เห็นว่า เครือข่ายมีผลประโยชน์ต่อสมาชิกและสังคมอย่างไร สามารถแก้ไขปัญหาหรือวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร วัตถุประสงค์ของเครือข่ายต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จึงจะจูงใจให้เป็นสมาชิกของเครือข่าย

ตารางที่ 1 ปัจจัยภายนอกและภายในชุมชนที่สนับสนุนให้เกิดเครือข่าย

ปัจจัยภายในชุมชน	ปัจจัยภายนอกชุมชน
1. ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด สนิทสนมของคนในชุมชนแบบครอบครัว	1. การกระตุ้นจากองค์กรภายนอก เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่กระตุ้นให้เกิดเครือข่าย หรือขยายเครือข่ายใหม่ๆ เป็นต้น
2. มีการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน	2. การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนอื่นๆ
3. มีผู้นำที่มีศักยภาพ มีวิสัยทัศน์และได้รับการยอมรับ	3. นโยบายจากภาครัฐหรือองค์กรเอกชน
4. มีปัญหาบางอย่างเกิดขึ้นที่มีผลกระทบต่อผู้คนส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความตระหนักที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา	4. ความเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคมและความเจริญทางเศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนต้องเกิดการปรับตัว
5. มีทุนทางสังคมสูง เช่น มีทรัพยากรทางธรรมชาติ มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระบบคมนาคมที่เข้าถึงสะดวก เป็นต้น	5. ความต้องการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายๆ รูปแบบทั้งทางความคิด ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนทรัพยากรของชุมชนอื่นๆ

ที่มา : วิธนา เทียงธรรม และคณะ (2554 : 98)

3. การแสวงหาแกนนำที่ดีของเครือข่าย คือ เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำหรือมีคุณสมบัติของผู้นำที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เพื่อให้เป็นแกนนำในการจัดตั้งเครือข่าย การดำเนินงานของเครือข่ายและการขยายเครือข่าย เพราะแกนนำที่ดีจะมีพลังในการจูงใจให้คนเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายได้ง่าย

4. การสร้างแนวร่วมสมาชิกของเครือข่าย สมาชิกของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดตั้งเครือข่าย การสร้างแนวร่วมของสมาชิกเครือข่ายให้กว้างขวาง ด้วยการดึงบุคคล กลุ่ม องค์กรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นของเครือข่าย ซึ่งอาจดำเนินการโดยให้แกนนำและสมาชิกเป็นผู้แสวงหา ผู้ที่มีความคิดหรือประสบปัญหาแบบเดียวกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย แล้วขยายออกไปยังบุคคล กลุ่ม องค์กรอื่นๆ ต่อไป พัฒนาสมาชิกให้สามารถสร้างเครือข่ายต่อไปได้ด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การจัดตั้งเครือข่ายได้ง่ายและประสบความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับอุทกภัย

ความหมายของอุทกภัย

อุทกภัยได้นิยามวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้

สมิทธ ธรรมสโรช (2534 : 47) ได้ให้ความหมายว่า อุทกภัย หมายถึง อันตรายเป็นเหตุจากน้ำท่วมหรืออันตรายเป็นเหตุจากสภาวะที่น้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำ ลำธาร หรือทางน้ำ เข้าท่วมพื้นที่

ที่ตามปกติแล้วไม่ได้อยู่ใต้ระดับน้ำ หรือเกิดจากการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทัน ทำให้พื้นที่นั้น ปกคลุมไปด้วยน้ำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2532 : 40) อุทกภัย หมายถึง ภัยที่เกิดจากภาวะที่ น้ำ ทะเลหรือน้ำในแม่น้ำลำคลอง มีระดับสูงขึ้นมากจนท่วมล้นฝั่ง ไหลท่วมอาคารบ้านเรือนเรือกสวนไร่นาและ ทรัพย์สินอื่นๆก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากมาย อุทกภัยอาจเป็นชนิดที่ เกิดขึ้นโดยฉับพลันหรือชนิดที่ค่อยเป็นค่อยไปในบางครั้งอาจจะมียาตรภัยร่วมด้วย

นิวัต เรื่องพานิช (2546 : 155) ในทางอุทกวิทยาอาจตีความหมายของอุทกภัยได้เป็น 2 ความหมาย คือ หมายถึงปริมาณน้ำที่ไหลบ่าและทำความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ หรือ หมายถึงระดับน้ำที่สูงขึ้นผิดปกติไปจากระดับธรรมดาของลำน้ำนั้น ก็ถือว่าได้เกิดอุทกภัยขึ้นแล้วในบริเวณนั้นๆ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า อุทกภัย หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากปริมาณน้ำที่มีมากผิดปกติเข้าท่วม พัดพาสิ่งก่อสร้าง สาธารณูปโภคต่าง จนทำให้เกิดความเสียหาย รวมถึงอาจทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตได้

สาเหตุที่เกิดอุทกภัย

1. พายุฝน พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่นและลมมรสุมทำให้เกิดฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลานานๆ ปริมาณน้ำฝนที่ตกมามีจำนวนมากจนไม่สามารถระบายลงสู่แม่น้ำลำคลองได้ทัน เกิดน้ำไหลบ่าลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็ว จนเกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลัน ในบริเวณนั้นน้ำจะไหลไปท่วมบ้านเรือนราษฎร ไร่นา พืชผลและทรัพย์สินต่างๆอย่างรวดเร็วและกระแสน้ำจะไหลผ่านลงสู่แม่น้ำลำคลองในส่วนล่างไปหมดภายในระยะเวลาอันสั้น อันตรายที่เกิดจากพายุฝนทั้งหลายนี้ประชาชนมักจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า ไม่มีเวลาเตรียมตัวหนีภัย จึงมักประสบกับความเสียหายทั้งด้านทรัพย์สินและชีวิตของคนและสัตว์เลี้ยง ลักษณะเกิดอุทกภัยจากพายุฝนตกหนักนี้ถ้าเกิดในบริเวณที่ราบลุ่มเช่นที่ราบภาคกลางของประเทศไทย ภาวะน้ำท่วมจะเป็นชนิดค่อยเป็นค่อยไป น้ำท่วมกระจายเป็นบริเวณกว้างออกไปตามท้องทุ่งต่างๆ ระดับน้ำค่อยๆ สูงทีละน้อยและค่อยๆ ลดลงอย่างช้า และถ้าหากบริเวณนั้นมีอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนด้วยแล้วภาวะน้ำท่วมก็จะยืดเยื้อต่อไปอีกนาน

2. น้ำทะเลหนุน ภาวะน้ำทะเลขึ้นสูงเกิดเมื่อดวงจันทร์และดวงอาทิตย์โคจรมาอยู่ในแนวเดียวกันและรวมกำลังกันทำให้เกิดแรงดึงดูดน้ำในมหาสมุทรของโลกบริเวณนั้นสูงขึ้น ทำให้เกิดภาวะน้ำขึ้นสูงสุดมากกว่าระยะอื่นๆ เรียกว่า ระยะ “น้ำเกิด” ประมาณวันข้างขึ้น 15 ค่ำหรือแรม 1 - 2 ค่ำ การขึ้นลงของน้ำทะเลก็มีอิทธิพลต่อแม่น้ำลำคลองที่อยู่ใกล้เคียงทำให้เกิดน้ำขึ้น - น้ำลงตามไปด้วย และถ้าเกิดภาวะน้ำทะเลขึ้นในระยะที่น้ำป่าจากภูเขาหรือจากที่ราบสูงไหลบ่าลงมาพอดี น้ำนั้นก็จะถูกน้ำทะเลหนุนไหลลงทะเลไม่ได้ ก่อให้เกิดภาวะน้ำท่วมในบริเวณนั้นได้แต่เป็นการท่วมชนิดค่อยเป็นค่อยไป

3. เขื่อน ฝายหรือผนังกั้นน้ำพัง ปัจจุบันการสร้างเขื่อนหรือผนังกั้นน้ำจำนวนมากเพื่อประโยชน์ทางด้านการเกษตรกรรมและการพลังงาน ตลอดจนการป้องกันอุทกภัยแต่ถ้าการสร้าง ไม่มั่นคงแข็งแรง สิ่งก่อสร้างเหล่านี้พังทลายลงมาก็จะเกิดอุทกภัยอย่างร้ายแรง เพราะน้ำที่กักเก็บไว้จำนวนมากจะทะลักออกไปท่วมอาคารบ้านเรือน เรือกสวนไร่นา ถนนหนทาง ต่างๆ อย่างรวดเร็วและรุนแรงจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากมาย อย่างไรก็ตามการก่อสร้างในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยและมีการตรวจสอบดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการมีเขื่อนพังขึ้นได้

4. แผ่นดินทรุด พื้นดินที่ทรุดทำให้มีโอกาสเกิดอุทกภัยมากขึ้น การขุดน้ำบาดาลเอาน้ำใต้ดินมาใช้ในการอุปโภคเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นดินทรุดเร็วขึ้น เมื่อเกิดฝนตกหนักประกอบ กับน้ำทะเลหนุนน้ำระบายลงทะเลไม่ได้ก็ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมทั่วๆ ไป หรือเมื่อแผ่นดินทรุดจนต่ำกว่าระดับน้ำทะเลก็เกิดอุทกภัยย่อยและรุนแรงมากขึ้น

5. ภัยธรรมชาติอื่นๆ เช่น แผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดหรือหิมะถล่มละลายการเกิดแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดทำให้เกิดคลื่นใหญ่ในมหาสมุทรทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมตามหมู่เกาะหรือเมืองชายทะเล และการที่หิมะได้รับความร้อนและละลายตัวกลายเป็นน้ำไหลลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วทำให้เกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลันได้ สำหรับประเทศไทยไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น

นอกจากนี้นักทุกวิทยาได้จำแนกสาเหตุของการเกิดอุทกภัยโดยทั่วไปออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (ไทยภักดี ธรรมมงคล, 2544 : 91 - 92)

1. สาเหตุจากธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นเองและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยทั่วไปจะมีสาเหตุสำคัญๆ ดังนี้

1.1 มีฝนตกหนักในร่องความกดอากาศต่ำ (Inter Tropical Convergence Zone)

1.2 เกิดฝนตกหนักจากพายุหมุน ซึ่งเคลื่อนผ่านมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้หรือจากทะเลอันดามัน

1.3 เกิดจากพายุพัดเข้ามาเป็นระลอก และสึนามิ ซึ่งเป็นคลื่นยักษ์ที่เกิดจากพายุหมุนที่เข้าปะทะชายฝั่ง

1.4 เกิดจากห้วยหนองคลองบึงจากแม่น้ำแม่เข้าไปในลำน้ำสาขา ทำให้น้ำท่วมใน ลำน้ำสาขา เพราะไม่สามารถจะระบายลงสู่แม่น้ำได้ เช่น กรณีน้ำท่วมในจังหวัดอุดรธานีเนื่องจากห้วยหนองคลองบึงจากแม่น้ำโขง

1.5 น้ำหลากจากแนวต้นน้ำ เช่น กรณีของแม่น้ำเจ้าพระยาที่น้ำหลากจากแนวปิง วัง ยม น่าน ทำให้น้ำล้นตลิ่งในบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง และกรุงเทพมหานคร

1.6 น้ำทะเลหนุนเข้าไปในแม่น้ำ ทำให้น้ำในแม่น้ำไม่สามารถจะระบายลงทะเลได้

1.7 ฝนที่ไม่ถูกซึมซับในดินสูง เกิดเพิ่มขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า

1.8 ท้องน้ำตื้นเขินจากการตกตะกอนของดินและทรายในท้องน้ำ ทำให้การระบายน้ำช้าลง

1.9 การทรุดตัวของดิน เนื่องจากการสูบน้ำบาดาลมาใช้มากเกินไป

2. สาเหตุจากมนุษย์ ซึ่งสามารถจะหลีกเลี่ยงหรือควบคุมการกระทำได้ โดยทั่วไปจะมีสาเหตุสำคัญๆ ดังนี้

2.1 การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดการปล่อยโล่งเพิ่มมากขึ้น น้ำไหลเร็วขึ้นและเป็นสาเหตุของดินถล่ม รวมถึงการชะล้างดินให้ไหลมาตกตะกอนในท้องน้ำ ทำให้ท้องน้ำตื้นเขินไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน น้ำจึงล้นตลิ่งไปท่วมบ้านเรือนและสาธารณูปโภค

2.2 การขยายเขตเมืองรุกล้ำเข้าไปในน้ำท่วมได้ง่าย ซึ่งเป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติ เมื่อน้ำล้นตลิ่งก็จะไหลไปในบริเวณดังกล่าว ดังนั้น ไม่ควรให้มีการปลูกสิ่งก่อสร้างใน ที่น้ำท่วมได้ง่าย

2.3 การสร้างหมู่บ้านจัดสรรขวางทางน้ำธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ถูกน้ำท่วมในระดับสูงและทำให้น้ำไหลไปท่วมในบริเวณอื่นด้วย

2.4 การออกแบบทางระบายน้ำของถนนไม่เพียงพอ ทำให้น้ำล้นเอ่อเข้าเขตเมืองเนื่องจากน้ำระบายได้ช้า

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้สรุปสาเหตุหลักของการเกิดอุทกภัยไว้ 5 ประการประกอบด้วยสาเหตุโดยตรงและสาเหตุเสริมดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542)

1. ฝนตกหนักจากพายุฝนหรือพายุฝนฟ้าคะนองเมื่อฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลากันหลายๆ ชั่วโมงหรือมีฝนที่มีความเข้มข้นสูงน้ำฝนที่มีปริมาณมากจะไม่สามารถระบายไปตามลำธารได้ทันจึงเอ่อเข้าท่วมที่ต่ำพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมักจะเป็นพื้นที่ลาดชันตอนบนและพื้นที่ชุมชนที่การระบายน้ำไม่ดีพอ

2. ฝนตกหนักจากลมจอร์หรือพายุหมุนลมจอร์หรือพายุหมุน (Cyclonic Storm) ที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยมีด้วยกัน 2 ลักษณะจำแนกตามแหล่งกำเนิดดังนี้

2.1 พายุหมุนที่เกิดทางด้านทิศตะวันออกของประเทศไทยมีชื่อเรียกตามขนาดความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ พายุดีเปรสชัน (รุนแรงน้อยที่สุด) พายุโซนร้อนและพายุไต้ฝุ่น (รุนแรงมากที่สุด) ส่วนมากเมื่อเคลื่อนเข้าฝั่งประเทศไทยจะอ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชัน

2.2 พายุหมุนที่เกิดทางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย (มีแหล่งกำเนิดในอ่าวเบงกอล) มีชื่อเรียกตามขนาดความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ พายุดีเปรสชัน (รุนแรงน้อยที่สุด) และพายุไซโคลนส่วนมากจะเคลื่อนตัวไปทางเหนือค่อนไปทางทิศตะวันตกและจะทำให้เกิดฝนตกหนักในช่วงฤดูฝน (พฤษภาคม – กรกฎาคม) เฉพาะด้านตะวันตกของประเทศไทย เช่น บริเวณลุ่มแม่น้ำปรางบุรีลุ่มน้ำปิง เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดอุทกภัยในบริเวณลุ่มน้ำดังกล่าว

3. น้ำทะเลหนุน (High tide) ระยะที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุดจะหนุนให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้น หากช่วงเวลาดังกล่าวฝนตกหนักหรือมีน้ำป่าจากภูเขาระบายลงสู่แม่น้ำจะไม่สามารถระบายลงสู่แม่น้ำจะไม่สามารถระบายลงสู่ทะเลได้และจะก่อให้เกิดอุทกภัยในบริเวณริมแม่น้ำส่วนมากมักเกิดขึ้นบ่อยในพื้นที่สมุทรปราการกรุงเทพมหานครและชุมชนเมืองชายฝั่งโดยเฉพาะช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม ซึ่งเป็นเวลาที่ปริมาณน้ำนองลงมาจากพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนเป็นจำนวนมาก

4. ลมมรสุมแรง (Strong monsoons) ลมมรสุมจะมีทิศทางที่พัดผ่านเป็นประจำจนเป็นฤดูกาล โดยประเทศไทยจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ชนิด คือ

4.1 ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon) เริ่มจากเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม โดยเคลื่อนตัวจากมหาสมุทรอินเดียผ่านทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทยไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มักจะทำให้มีฝนตกหนักและมีระยะเวลามรสุมติดต่อกันหลายวัน

4.2 ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Monsoon) เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ โดยเคลื่อนตัวจากประเทศจีนและไซบีเรียเข้าสู่ประเทศไทยทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมชนิดนี้จะมีแรงจัดเป็นคราวๆ บางครั้งจะทำให้มีฝนตกหนักทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปลมมรสุมทั้ง 2 ชนิดดังกล่าว หากมีกำลังแรงมากหรือเมื่อมีพายุหมุนเกิดขึ้นก็จะเสริมให้มรสุมแรงขึ้นและมีฝนตกมากขึ้น จึงอาจก่อให้เกิดอุทกภัยอย่างรุนแรงได้

5. ผลจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการยุบตัวของผิวโลกในบางพื้นที่ อาจทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ส่งผลให้ น้ำท่วมเกาะ และเมืองตามชายฝั่งทะเล สำหรับประเทศไทยยังไม่เคยเกิดอุทกภัยจากสาเหตุนี้

ลักษณะของอุทกภัย (เทพพรณี เสดตบุรณ, 2541)

1. น้ำท่วมฉับพลัน เกิดจากฝนตกหนักบนภูเขาหรือที่สูงเป็นเวลานานแล้วไหลลงสู่ที่ราบ เป็นกระแสน้ำไหลเชี่ยวมากทำให้ที่ราบลุ่มน้ำไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน จึงก่อให้เกิดน้ำท่วมทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างมาก

2. น้ำท่วมจากน้ำล้นตลิ่ง เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำหรือคลองขึ้นสูงกว่าตลิ่งจนเอ่อล้นเข้าไปท่วมบริเวณลุ่มน้ำทั้งสองฝั่ง

3. น้ำท่วมจากฝนตกหนัก เมื่อฝนตกหนักติดต่อกันระดับน้ำใต้ดินก็จะสูงขึ้นจนเกิดน้ำท่วมขัง

4. น้ำขึ้นน้ำลง เกิดจากระดับน้ำทะเลที่เรียกว่า น้ำเกิด ทำให้น้ำทะเลไหลเข้าสู่แม่น้ำหรือคลองในขณะที่น้ำขึ้นเกิดน้ำเอ่อล้นตลิ่งไปท่วมพื้นที่สองฝั่ง

5. คลื่นพายุซัดฝั่ง เกิดเมื่อพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวขึ้นฝั่ง ทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่มากกระทบเข้าสู่ฝั่งเป็นอันตรายต่อชุมชน ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้

6. คลื่นไถ่น้ำ เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดใต้ทะเลหรือบนแผ่นดินใกล้ชายฝั่ง ทำให้เกิดคลื่นไถ่น้ำ เมื่อกระทบฝั่งจะยกตัวสูงขึ้นซัดฝั่งเกิดน้ำท่วมฉับพลัน ส่งผลเสียหายให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก

ประเภทของอุทกภัย

นักอุทกภัยวิทยาได้จำแนกประเภทของการเกิดอุทกภัย ตามลักษณะ สาเหตุ และพื้นที่เกิดอุทกภัยออกเป็น 4 ประเภท (ไทยภักดี ธรรมมงคล, 2544)

1. อุทกภัยริมฝั่งแม่น้ำจากน้ำล้นตลิ่ง โดยทั่วไปมักเกิดในแม่น้ำขนาดใหญ่ มีลักษณะน้ำล้นตลิ่งและไหลเข้าท่วมบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ความเสียหายเกิดจากน้ำท่วมขังในระยะยาว สาเหตุมักเกิดจากฝนตกหนักอันเนื่องมาจากร่องมรสุมกำลังแรงและพายุหมุน (เช่น ใต้ฝุ่น พายุโซนร้อน พายุดีเปรสชั่น) อุทกภัยประเภทนี้มักมีช่วงเวลาการเกิดที่แน่นอนและจะท่วมเป็นเวลานานหลายสัปดาห์

2. อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลาก โดยทั่วไปมักเกิดในลุ่มน้ำขนาดเล็กที่มีความลาดชัน (Slope) มีลักษณะน้ำป่าที่ไหลลงอย่างรวดเร็ว และจะรุนแรงมากขึ้นถ้าลุ่มน้ำมีลักษณะเป็นรูปพัด (Fan shape) สาเหตุมักเกิดจากฝนตกหนักอันเนื่องมาจากพายุฝนฟ้าคะนองและพายุหมุนอุทกภัยประเภทนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายมากขึ้นหากมีการตัดไม้ทำลายป่าเพราะจะทำให้ น้ำไหลป่าลงมาอย่างรวดเร็วและมีอำนาจทำลายล้างมากขึ้น

3. อุทกภัยในเขตเมือง โดยทั่วไปมักเกิดในเมืองใหญ่ๆ ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและไม่เป็นระเบียบมีการบุกรุกหรือก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในช่องทางเดินของน้ำ ทำให้ปริมาณน้ำจากฝนที่ตกหนักไหลออกได้ไม่สะดวก จึงเพิ่มปริมาณน้ำมากขึ้นและท่วมเป็นบริเวณกว้างขึ้นอุทกภัยประเภทนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด

4. อุทกภัยบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ โดยทั่วไปมักเกิดบริเวณบางส่วนของปากแม่น้ำ ในระยะที่มีลมพายุ มีฝนตกหนักและน้ำป่าไหลลงมาจากลุ่มน้ำตอนบน ส่วนมากจะเกิดในประเทศบังคลาเทศ

หรือจีน เมื่อเกิดพายุหมุนเคลื่อนจากลมพายุจะพัดผ่านบริเวณนั้นอย่างรุนแรงทำให้ ประชากรเสียชีวิตมากและบ้านเรือนเสียหายอย่างรุนแรง

การจัดการสาธารณภัย

1. ระยะก่อนเกิดสาธารณภัย

1.1 มาตรการการป้องกันและลดผลกระทบเป็นการปรับระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยให้มีขีดความสามารถในการเตรียมการเผชิญสาธารณภัยต่างๆไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดภัยเป็นการลดความรุนแรงและลดความสูญเสียจากสาธารณภัยที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุดได้แก่

(1) การป้องกันสาธารณภัยโดยใช้มาตรการด้านโครงสร้าง

(2) การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการสาธารณภัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านสาธารณภัยตลอดจนข้อมูลวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สมบูรณ์ทันสมัยสามารถเชื่อมต่อกับระบบข้อมูลได้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับท้องถิ่น

(3) ตรวจสอบสถิติการเกิดภัยของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(4) เปรียบเทียบข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) แบ่งแยกลักษณะการเกิดภัยของภัยแต่ละประเภท

(6) ระบุรายละเอียดข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ความรุนแรงของภัยเช่นชื่อหมู่บ้าน ตำบลจำนวนประชากรจำนวนครัวเรือนสถานที่ตั้งลักษณะของอันตรายที่จะเกิดความเสียหายที่อาจได้รับพื้นที่ปลอดภัย

(7) จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยโดยระบุเส้นทางอพยพและเข้าช่วยเหลือ

(8) วิเคราะห์ผลกระทบในภาพรวมที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

(9) ตรวจสอบซ้ำเป็นประจำทุกปี

(10) ดำเนินการอื่นตามความจำเป็น

1.2 มาตรการในการเตรียมความพร้อม เป็นการสร้างระบบการเตรียมความพร้อมและแนวทางปฏิบัติในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อลดภาระในการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้แก่

(1) การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด /ระดับอำเภอ /ระดับท้องถิ่นถึงระดับชุมชน

(2) การพัฒนาระบบการพยากรณ์และการแจ้งเตือนภัย ตั้งแต่ระดับจังหวัด /ระดับอำเภอ /ระดับท้องถิ่นถึงระดับชุมชน

(3) การพัฒนาศักยภาพของระบบสื่อสารจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(4) การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด /ระดับอำเภอ /ระดับท้องถิ่นถึงระดับชุมชน

(5) การเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

(6) การเตรียมสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(7) การเตรียมบุคลากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(8) การเสริมสร้างความพร้อมของท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(9) ประเมินสถานการณ์ และผลการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาระบบการป้องกันภัย ให้สามารถลดโอกาสการเกิดภัย ได้มากที่สุดเป็นสำคัญ รวมทั้งสามารถกู้ภัย บรรเทาภัย และฟื้นฟูบูรณะได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(10) รายงานสรุปผลการปฏิบัติขึ้นเตรียมการต่อกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2. ระยะระหว่างเกิดสาธารณภัย

มาตรการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการเตรียมการที่จำเป็นให้สามารถเผชิญและจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน ไม่สับสน และลดความสูญเสียจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด ได้แก่

(1) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจระดับจังหวัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(2) การเชื่อมโยงระบบติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานให้ใช้งานได้ขณะเกิดภัย

(3) การสนธิกำลังเข้าช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์ โดยเน้นการปฏิบัติการค้นหาและช่วยชีวิต และการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลผู้ประสบภัย รวมทั้งการซ่อมแซมฉุกเฉิน

(4) การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย โดยการจัดระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) การจัดการศพ โดยการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เก็บรักษาศพ และการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

(6) การประชาสัมพันธ์ โดยการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ และจัดทำข่าวสถานการณ์ภัยพิบัติที่ถูกต้องเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบทุกระยะ เพื่อลดความตื่นตระหนก

3. ระยะหลังจากเกิดสาธารณภัย

มาตรการในการจัดการหลังเกิดภัย เพื่อบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัยโดยเร็ว ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว ได้แก่

(1) การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

(2) การฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ประสบภัย

(3) การฟื้นฟูด้านปศุสัตว์

(4) การบูรณะสิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เสียหาย

(5) การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย

(6) การจัดการสภาพแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัย

(7) การรายงานและติดตามประเมินผล โดยการจัดทำรายงานความเสียหายจากสาธารณภัย และติดตามประเมินผลการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัย

(8) การตั้งหน่วยควบคุมความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้เกิดภัยซ้ำขึ้นอีก พร้อมดูแลความปลอดภัยในพื้นที่หรือมิให้เกิดอันตรายจากวัตถุระเบิดหรือสารตกค้างโดยพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับอุทกภัย ทำให้ได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดอุทกภัย ลักษณะของอุทกภัยประเภทของอุทกภัย ที่สอดคล้องกับลักษณะการเกิดอุทกภัยของพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ รวมถึงได้ศึกษาวิธีการจัดการสาธารณภัยทั้งในช่วงระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย เพื่อนำมาเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธวัช เสรีทัศน์ (2543 : 140 - 150) ศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตลาดพร้าว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของนโยบายและแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร และของสำนักงานเขต เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร รวมถึงความมีประสิทธิภาพและความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร การสังเกตและการวิจัยแบบสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ลาดพร้าว จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า ในระดับนโยบายนั้น ควรมีองค์กรกลางเพื่อกำหนดนโยบาย ประสานงาน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและตัดสินใจปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบโครงสร้างของนโยบายให้ชัดเจน รวมถึงผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีเอกภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง ควรจัดหาพื้นที่รองรับและเก็บกักน้ำชั่วคราว (แก้มลิง) ให้เพียงพอ พัฒนาระบบป้องกันและการระบายน้ำให้สามารถระบายลงสู่ทะเลได้โดยเร็ว สำหรับการศึกษาความคิดเห็นจากประชาชน พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบมีวัตถุประสงค์อยู่ในระดับน้อยการก่อสร้างประตูระบายน้ำมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง การก่อสร้างเขื่อนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เจ้าหน้าที่มาให้บริการในด้านต่างๆ แก่ผู้ประสบปัญหาน้ำท่วมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง การได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการเรื่องการเกิดน้ำท่วมและแนวทางป้องกันและแก้ไขน้ำท่วม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง สถานการณ์หลังน้ำลดพบว่าสิ่งก่อสร้าง สาธารณูปโภค เช่น ถนน ทางเท้า เครื่องหมายจราจร สัญญาณไฟจราจร ได้รับความเสียหาย ซึ่งการซ่อมแซมบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง สาธารณูปโภคต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังมีการเสนอให้ควรมีการเปิดทางน้ำไหลโดยการกำจัดวัชพืช การตัดหญ้าและจัดเก็บขยะตกค้างในคู คลอง ลำธารและร่องทางน้ำไหล

สมชาย โพธิ์วิไลศิริกุล (2545) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุด คือ ปัญหาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ความรู้และทัศนคติ พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับปานกลางและมีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับดี 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสามารถแก้ไขปัญหาและนำไป

พัฒนาได้เป็นลำดับแรก รองลงมาในด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการติดตามประเมินเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหา กับแนวทางการพัฒนาศักยภาพสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพบว่า สภาพปัญหาที่เกิดจากพนักงานส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานสภาพปัญหาที่เกิดจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการศึกษาดูงานและสภาพปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับการติดตามประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดจากพนักงานส่วนตำบลจะมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการฝึกอบรมและด้านการศึกษาดูงาน

ธีรพงษ์ ธรรมโชติ (2545) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ประสบอุทกภัย กรณีศึกษาบ้านต้าดอนมูล หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านต้าอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบภัยกับความรู้อาการการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้กับทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบอุทกภัย กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย จำนวน 109 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ก่อนเกิดน้ำท่วมประชาชนมีการเตรียมตัวรับสถานการณ์โดยวิธีการจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ไว้ในที่สูง ในขณะที่น้ำท่วมประชาชนจะมีการช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง โดยมีการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ปลัด อบต. นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หน่วยเฉพาะกิจทางทหาร เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยเหลือ ได้แก่ มูลนิธิหน่วยกู้ภัย ภายหลังน้ำท่วมประชาชนจะร่วมกันกวาดเก็บขยะ ทำความสะอาดบ้านเรือนของตนเอง หากเป็นปัญหาใหญ่จะขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนจะช่วยกันตัดไม้ที่ยืนกิ่งล้มเข้าไปในเขตถนน แม่น้ำลำคลอง กำจัดวัชพืชที่ขึ้นและกีดขวางการไหลของน้ำ การรวมกลุ่มมักจะจัดกิจกรรมดังกล่าวในวันสำคัญๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น สำหรับการประชุมร่วมกันพบว่า มีการประชุมร่วมกันระหว่างหัวหน้าครัวเรือนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทุกๆ 2 - 3 เดือนต่อครั้ง สำหรับช่องทางการสื่อสารพบว่าสื่อสารผ่านช่องทางโทรศัพท์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนในพื้นที่ประสบอุทกภัยหากยังได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านงบประมาณโครงการจากภาครัฐหรือภาคเอกชน ย่อมเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

ธีระ สันติเมธี (2547) ศึกษาเรื่องแนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด 4 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรมากที่สุด โดยเฉพาะบุคลากรขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการศึกษารวมของแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการพัฒนาระบบ

การทำงานมากที่สุดในประเด็นว่า ควรกำหนดสถานภาพของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกับจังหวัด ตั้งแต่ระดับนโยบาย แผนงาน โครงการ ในลักษณะยุทธศาสตร์การทำงานแบบบูรณาการของผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ควรพัฒนาระบบการส่งเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยเฉพาะการพิจารณาจ่ายเงินทดรองราชการช่วยผู้ประสบภัยให้รวดเร็วทันทีที่ประสบภัยพิบัติ

ปฤภา พรหมเลิศ (2548) วิจัยเรื่องการประสานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตลุ่มน้ำปิงตอนล่าง พบว่า

1. กระบวนการประสานเครือข่ายทางสังคมที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายนั้น ภาครัฐซึ่งเป็นภาคส่วนหลักในการดำเนินการป้องกันอุทกภัย ภาครัฐไม่เอื้อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคม เนื่องจาก ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้เครือข่ายทางสังคมเข้าร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ จัดทำแผนป้องกันอุทกภัย แต่เป็นการให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งและติดตามผลการดำเนินการตามที่ได้รับคำสั่งจากภาครัฐเท่านั้น

2. การดำเนินงานป้องกันอุทกภัยมีการใช้มาตรการสิ่งก่อสร้างและไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง และเป็นการดำเนินการป้องกันอุทกภัยจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทั้งการเตรียมคน อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ การจัดระบบปฏิบัติการ การจัดให้มีการฝึกอบรม อบรมเจ้าหน้าที่และประชาชน การจัดทำผังเมือง และการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย โดยภาคเอกชนและประชาชนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐและมีส่วนร่วมในการดำเนินการน้อยมาก

3. รูปแบบการประสานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันอุทกภัย เป็นรูปแบบที่ภาครัฐมีอิทธิพลต่อภาคีเครือข่าย มีอำนาจเบ็ดเสร็จและเป็นการดำเนินการของภาครัฐทั้งสิ้น ทั้งในด้านการเตรียมคน อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้

4. ภาครัฐมีความพร้อมในการดำเนินการป้องกันอุทกภัยมากกว่าภาคเอกชนและภาคประชาชน เนื่องจากความพร้อมในด้านการมีเครื่องจักรกลหนักและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินการป้องกันอุทกภัย และพบว่าภาคประชาชนก็มีความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมของภาครัฐ แต่ความพร้อมของภาคเอกชนอยู่บนพื้นฐานของการเตรียมการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

5. การดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายทราบได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สถานีวิทยุในท้องถิ่น นอกจากนี้เครือข่ายได้ติดตามข่าวสารของทางราชการถึงสภาพอากาศ ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ถึงพื้นที่เสี่ยงภัยและการเตรียมการแก้ไข และมีการแจ้งเตือนไปยังอำเภอ กิ่งอำเภอ เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนต่อประชาชนในพื้นที่ และยังพบว่าการสื่อสารเป็นการสื่อสารทางเดียว (One - way Communication) ซึ่งผู้ส่งสารไม่สามารถตอบโต้กันได้ทันที การให้ข้อมูลก็ไม่ละเอียดเพียงพอ ประชาชนไม่เข้าใจในการป้องกันอุทกภัยอย่างลึกซึ้ง และการประชาสัมพันธ์ไม่มีการทำต่อเนื่อง

ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์ (2550 : 55 - 58) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า และเพื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เรื่องไฟฟ้ากับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุมากกว่า 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 200 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารของประชาชนอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 70.60) โดยประชาชนได้รับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือผู้นำชุมชน ในขณะที่ข่าวสารจากวารสาร แผ่นพับ ใบปลิวและอาสาสมัครในหมู่บ้านอยู่ในระดับน้อย สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า พบว่ามีอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 49.93) โดยประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการคิดการตัดสินใจมาเป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านการติดตามประเมินผลและด้านการดำเนินกิจกรรมตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าการเป็นวิทยากรอบรมไฟฟ้าและเป็นลูกจ้างของรัฐทำงานป้องกันและดับไฟฟ้าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด สำหรับปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในการควบคุมไฟฟ้าได้ เนื่องจากมีภาระในการประกอบอาชีพมากที่สุด

วรรณ สิงห์คำ (2550 : 145 - 147) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ป่าดงเมฆา-ดงคำกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพป่า ปัญหา และการจัดการป่า และเพื่อหารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าอย่างยั่งยืนของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ป่าดงเมฆา อำเภอนาหม จังหวัดนครพนม มีกลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านป่าไม้ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ แกนนำชุมชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้วิธีการวิจัยโดยศึกษาเอกสาร ศึกษาภาคสนาม ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบที่กำหนดให้ชุมชนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานด้านการปกครอง สถานศึกษาในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้ในรูปของการสนับสนุนงบประมาณในพื้นที่อย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดการพัฒนายั่งยืน สำหรับบางพื้นที่ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและมีความพร้อมก็ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า สำหรับพื้นที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง มีปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ควรให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมของประชาชน

องอาจ คำสุวรรณ (2550) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าช้างที่มีต่อการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเฉพาะปัญหาน้ำท่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเฉพาะปัญหาน้ำท่วม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าช้าง จำนวน 388 คน มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทั้งในขณะก่อนเกิดน้ำท่วม ขณะเกิดปัญหาน้ำท่วม และภายหลังที่เกิดปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้การศึกษาพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านปัญหาน้ำท่วม รวมถึงควรเตรียมบุคลากรให้เพียงพอ

ดิเรก อาสาสินธ์ (2550 : 48 - 50) ศึกษาเรื่องสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่และศึกษาผลกระทบจากการเกิดปัญหาน้ำท่วม

รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงสามพัน กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงสามพัน จำนวน 374 คน มีแบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ พืชผลทางการเกษตร ได้รับความเสียหาย รองลงมาคือค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น เกิดการว่างงาน ผู้ประกอบการใน ชุมชนได้รับผลกระทบ ได้รับความเสี่ยงจากสัตว์มีพิษกัดต่อย พืชผักผลไม้มีราคาแพง เกิดการเน่าเสีย ของน้ำ และมีขยะตกค้างจากน้ำพัดพามา ตามลำดับ สำหรับแนวทางแก้ไข พบว่า ควรมีการขุดลอก ลำน้ำที่มีอยู่เดิมทั้งหมด รองลงมาคือก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อม ประตูระบายน้ำ จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อแบ่งเบา น้ำจากแม่น้ำ จัดหาพื้นที่ทำแก้มลิง ก่อสร้าง พนังกั้นน้ำป้องกันน้ำเซาะตลิ่ง และก่อสร้างท่อเหลี่ยม คสล. ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ ตามลำดับ

ปรีชา วัฒนวงศ์ (2551 : 59 - 59) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากร ป่าไม้ พื้นที่ลุ่มน้ำแม่แจ่มตอนบน ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมี ส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วม กับผู้นำและคนในหมู่บ้านกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ทำกินมากที่สุด สำหรับด้าน การมีส่วนร่วมดำเนินงานประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมดับไฟป่ามากที่สุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ประเมินผล พบว่าประชาชนมีการพูดคุยเรื่องความสำเร็จในการอนุรักษ์ป่าอยู่ในระดับมาก

สำหรับปัญหาที่พบคือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจน้อย เพราะเจ้าหน้าที่ไม่มีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการทำกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการของ ประชาชน ชาวบ้านไม่แน่ใจว่าร่วมมือแล้วจะเกิดผลอย่างไร ส่วนการมีส่วนร่วมดำเนินงาน พบว่า หน่วยงานป่าไม้ไม่ค่อยมีกิจกรรมปลูกป่า ขาดการประชาสัมพันธ์และการดำเนินกิจกรรมไม่ตรงกับ แผนงานที่วางไว้และไม่ตรงกับปัญหาของชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ไม่รู้จักหนังสือจึงไม่กล้าออกมามีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่ไม่มีคำแนะนำให้ ชาวบ้านเข้าใจผลประโยชน์ของการติดตามประเมินผล ทำให้ไม่สนใจเข้าร่วมดำเนินงาน สำหรับการมี ส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าชาวบ้านขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์รวมถึงไม่รู้ กฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่า และเจ้าหน้าที่ไม่แนะนำชาวบ้านถึงผลประโยชน์ของป่าไม้

ภาณุวัฒน์ สุขตานันท์ (2551 : 63 - 65) ศึกษาเรื่องความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดราชบุรีในการปฏิบัติการกิจด้านผังเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมใน การปฏิบัติการกิจด้านการผังเมืองตามขั้นตอนการดำเนินการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม ความพร้อมใน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านเทคโนโลยี รวมถึงปัญหาและอุปสรรคและ ข้อเสนอแนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการประจำขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี จำนวน 112 คน มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผล การศึกษาพบว่า ยังขาดความพร้อมในการปฏิบัติการกิจด้านการผังเมืองตามขั้นตอนการจัดทำผังเมืองใน ทุกขั้นตอนการดำเนินการโดยเฉพาะขั้นตอนการวิเคราะห์และบูรณาการข้อมูลด้านกายภาพ และ พบว่ายังขาดบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ผังเมือง ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องถ่ายเอกสารและขาด เครื่องพิมพ์สำเนาที่ใช้กับงานผังเมือง ส่วนด้านงบประมาณพบว่ายังไม่มีแผนที่จะจัดสรรงบประมาณ

ที่เกี่ยวกับงานด้านการผังเมือง แต่มีการจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางแห่ง สำหรับข้อเสนอแนะ พบว่า ควรให้มีการพัฒนาความรู้ให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบให้มีการประชาสัมพันธ์ เน้นให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมกับการวางผังเมือง และให้มีการฝึกอบรมศึกษาดูงานให้มากยิ่งขึ้นรวมถึงให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสำนักงานโยธาธิการให้คำแนะนำและร่วมดำเนินการในการจัดทำผังเมืองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการกิจด้านผังเมืองเพิ่มมากขึ้น

อนุชัย วิทยาสรรเพชร (2551 : 57 - 61) ศึกษาเรื่องผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแบบบูรณาการ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองทุ่งสง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแบบบูรณาการของเทศบาลเมืองทุ่งสง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองทุ่งสง จำนวน 200 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ที่มาจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้นำชุมชน เรื่องของความร่วมมือกันชุมชน ผู้รู้มาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ทหารช่วยในยามขาดกำลังคน รวมถึงควรมีการประชุมตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการต่างๆ รัฐวิสาหกิจ ภาคประชาชน เอกชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดเห็นเป็นการทำงานแบบบูรณาการ นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม พบว่า ประชาชนต้องการให้มีการขุดลอกอ่างระบายน้ำตามถนนสายต่างๆ เพื่อให้ น้ำไหลลงสู่คลองได้รวดเร็ว รวมถึงต้องการให้มีการสร้างเขื่อนหรือฝายเพื่อชะลอและกักเก็บน้ำช่วยให้การไหลของน้ำน้อยและช้าลง และควรมีการขุดเปลี่ยนทางน้ำ เบี่ยงเบนน้ำให้ไหลออกนอกเมืองป้องกันน้ำไหลเข้าเมือง

สำนักนโยบายและบรรเทาสาธารณภัย (2552 : 56 - 59) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารส่วนใหญ่จะรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ การเตือนภัยล่วงหน้าจะรู้จากผู้นำชุมชน และส่วนใหญ่มีการเตรียมพร้อมในกรณีน้ำท่วมฉุกเฉิน โดยวิธีการเตรียมพื้นที่รองรับขนย้ายข้าวของและเสบียงอาหาร และมีจำนวนประชากรไม่มากนักที่เข้าร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านเพื่อวางแผนป้องกันน้ำท่วม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าระบบเตือนภัยที่ดีที่สุดคือ วิทยุ โทรทัศน์ และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมและเป็นมืออาชีพมากกว่าหน่วยงานภาคเอกชน แต่ผู้ประสบภัยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ครบทุกคน และควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปเยี่ยมเยียนสอบถาม ดูแลหลังภัยสิ้นสุดแล้วบ้าง นอกจากนี้เห็นว่า เมื่อเกิดน้ำท่วมทุกภาคส่วนของสังคมควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และเห็นด้วยกับการมี อปพร. เพราะจะช่วยแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ส่วนผู้ประสบภัยที่อยู่ห่างไกลจากจุดที่ตั้งศูนย์ช่วยเหลือและผู้ประสบภัยเห็นว่า การแก้ไขน้ำท่วมไม่ได้ผล เพราะเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกปีและชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เคยชินกับสภาพเช่นนี้มานานแล้ว และส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อคอยเตือน ติดต่อสื่อสารยามฉุกเฉินพร้อมทั้งคอยให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สำหรับข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.49) ไม่เคยเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและฝึกซ้อมแผนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาหรือแนวทางการแก้ปัญหามหาภัยสถิติข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์ในการประเมินสถานการณ์มีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย การติดต่อสื่อสารความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จะเป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ เครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติก็ยังมีเพียงพอแต่ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่พร้อมที่จะใช้งาน เครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ เป็นต้น มีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อช่วงวิกฤติการณ์มักจะไม่เพียงพอสัญญาณ และยานพาหนะและสถานที่รองรับผู้ประสบภัยมีไม่เพียงพอเช่นกัน ส่วนด้านความพร้อมของเครือข่ายภาคเอกชน พบว่า ยังไม่มีความพร้อมที่จะร่วมงานกับภาครัฐเท่าที่ควร

สำหรับมาตรการป้องกันการเกิดอุทกภัยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงภัยส่วนใหญ่เป็นงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขุดลอกคูคลอง การปรับปรุงถนนขวางทางน้ำ มีการจัดตั้งคณะทำงานฯ และประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การเตือนภัยประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยส่วนใหญ่จะติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมประชาสัมพันธ์ ส่วนผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์อุทกภัย คือหน่วยงานระดับท้องถิ่น (เทศบาล, อบต.) แต่มีปัญหาในการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจ เพราะบุคลากรยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำงานแบบบูรณาการ หน่วยทหาร ตำรวจเป็นหน่วยงานสำคัญในการวางแผนกู้ภัย นอกจากนี้พบว่า ปัญหาในการวางแผนร่วมกันคือ การสื่อสาร รองลงมาคือหน้าที่ความรับผิดชอบที่ซ้ำซ้อน ไม่สามารถอบรมเจ้าหน้าที่ได้ครบทุกคนเพราะงบประมาณมีจำกัด

สำหรับด้านความคิดเห็นการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงด้านความเร็วในการเข้าถึงเหตุ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ประสบภัยของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพราะไม่ค่อยเอาใจใส่ผู้ประสบภัยเท่าที่ควร แต่มีเพียงร้อยละ 47.79 เท่านั้น ที่เห็นว่าการช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้ทันต่อเหตุการณ์ สำหรับสิ่งของ เครื่องใช้และเงินช่วยเหลือพบว่าส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ และมีบางส่วนไม่เคยได้รับแจกจากภาครัฐหรือเอกชนเลย และเห็นว่าไม่คุ้มค่ากับความเสียหายที่ได้รับจากอุทกภัย ดังนั้นควรปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเสียหายที่ได้รับ

โสภณ อนันตทรัพย์ (2552 : 75 - 76) ศึกษาเรื่องศักยภาพในการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ คณะผู้บริหารเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี กรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ามีศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในภาพรวมคิดเห็นร้อยละ 57.8 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรมีศักยภาพมากที่สุด รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ โดยด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรมีความเต็มใจในการช่วยเหลือมากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรมีความรู้ในการปฏิบัติ สำหรับด้านงบประมาณ พบว่าการจัดงบประมาณประชาสัมพันธ์ กระจายข่าวสารไปยังส่วนราชการและประชาชน มีศักยภาพมากที่สุด สำหรับด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์เครื่องมือในการให้บริการเมื่อประสบสาธารณภัยมากที่สุด รองลงมาคือยานพาหนะอยู่ในลักษณะพร้อมที่จะใช้งาน แต่การจัดเตรียมสถานที่พักชั่วคราวเมื่อเกิดภัยมีศักยภาพน้อยที่สุด

วรรณลิกา พรหมจรรยา (2553) เรื่องความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่นเพื่อเปรียบเทียบความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายผังเมืองรวม จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตผังเมืองรวมเมืองขอนแก่นที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและสถานที่ทำงาน แตกต่างกัน และเพื่อเสนอแนะในการสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายผังเมืองรวม จังหวัดขอนแก่น โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการวางและจัดทำผังเมืองรวมเมืองขอนแก่นจำนวน 210 คน และใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านบุคลากรมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) กล่าวคือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Mourse, 2001 : 197) โดยมีแบบแผนการวิจัย ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในอำเภอกาญจนดิษฐ์ ประกอบด้วย

- (1) ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนันในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์
- (2) ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่มีบทบาทในชุมชน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snow Ball Sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) มีการกำหนดกรอบประเด็นคำถามไว้ตามวัตถุประสงค์

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

(1) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันอุทกภัยพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 27 แห่ง ได้แก่ สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ทำการปกครองอำเภอกาญจนดิษฐ์ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานประมงอำเภอ สถานีและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 7 สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี หน่วยป้องกันและรักษาป่าสุราษฎร์ธานีที่ 12 โรงพยาบาลกาญจนดิษฐ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอกาญจนดิษฐ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จำนวน 14 แห่ง

(2) หน่วยงานภาคเอกชนและมูลนิธิต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) มีการกำหนดกรอบประเด็นคำถามไว้ตามวัตถุประสงค์

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 101,075 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอกาญจนดิษฐ์ ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2555) เมื่อนำจำนวนประชาชนมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน

สูตร

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
N = ขนาดประชากร
n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.05 แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{101,075}{1+101,075(0.05)^2}$$

$$= 398 \text{ คน}$$

ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 398 คน โดยผู้วิจัยจะกำหนดสัดส่วนของพื้นที่ในการเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์	9,432	37
2	เทศบาลตำบลช้างซ้าย	10,485	41
3	เทศบาลตำบลท่าทองใหม่	6,481	26
4	เทศบาลตำบลกรูด	9,467	37
5	เทศบาลตำบลช้างขวา	9,832	39
6	อบต.ท่าทอง	5,664	22
7	อบต.ทุ่งกง	4,935	19
8	อบต.พลาญวาส	6,641	26

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
9	อบต.ปาร์ออน	7,240	29
10	อบต.ตะเคียนทอง	6,243	25
11	อบต.ท่าอุแท	10,227	40
12	อบต.ทุ่งรัง	3,995	16
13	อบต.คลองสระ	6,052	24
14	อบต.ท่าทองใหม่	4,381	17
รวม		101,075	398

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นต้น มีลักษณะคำถามแบบตรวจรายการ (Checklist Questions) และแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย มีลักษณะคำถามแบบตรวจรายการ (Checklist Questions) และแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทกภัย ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ สาเหตุของการเกิดอุทกภัย ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นมีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดมีคะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น

คะแนน

มากที่สุด	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย มีลักษณะข้อคำถามแบบตรวจรายการ (Checklist Questions) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดมีคะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น

คะแนน

มากที่สุด	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าความคิดเห็นเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย มีลักษณะคำถามแบบตรวจรายการ (Checklist Questions) และแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับอุทกภัยในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ภาคเอกชนและประชาชน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Product and Service Solutions) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก โดยนำข้อมูลที่เก็บได้จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารต่างๆ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและการสนทนากลุ่ม มาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 เกณฑ์การแปลผล จากแบบสอบถามเกี่ยวกับ สาเหตุของการเกิดอุทกภัย ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย แนวทางในการป้องกันอุทกภัย และการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ได้มีการแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด, มีผลกระทบมากที่สุด, สามารถแก้ไขปัญหได้ดีมากที่สุด, มีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	มีระดับความคิดเห็นมาก, มีผลกระทบมาก, สามารถแก้ไขปัญหได้ดีมาก, มีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	มีระดับความคิดเห็นปานกลาง, มีผลกระทบปานกลาง, สามารถแก้ไขปัญหาได้ปานกลาง, มีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	มีระดับความคิดเห็นน้อย, มีผลกระทบน้อย, สามารถแก้ไขปัญหาได้น้อย, มีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด, มีผลกระทบน้อยที่สุด, สามารถแก้ไขปัญหาได้น้อยที่สุด, มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

6. การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

6.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ (รายชื่อดังภาคผนวกที่ 1) เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่ หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

6.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง (Pre - test) กับประชาชนผู้ประสบอุทกภัยในเขตพื้นที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.876

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย กรณีศึกษาอำเภอ กาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (2) เพื่อศึกษาความพร้อมของหน่วยงาน ภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และประชาชนในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และ (4) เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ อันประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 แห่ง หน่วยงานภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ จำนวน 398 คน โดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การนำเสนอผลการศึกษา ได้แบ่งผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิด และการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่า

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ ดังนั้นจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคมและวัฒนธรรม การปกครองภายในพื้นที่ และบริบทด้านอุทกภัยของแต่ละพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติของพื้นที่

ดินแดนบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยที่เรียกว่าอ่าวบ้านดอน มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน ซึ่งหนึ่งในพื้นที่อ่าวบ้านดอนคือ อำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยอำเภอกาญจนดิษฐ์ในอดีตมีชื่อว่าเมืองท่าทอง เป็นเมืองที่เกิดขึ้นพร้อมๆ หรือใกล้เคียงกับ เมืองไชยา เมืองเวียงสระ เมืองคีรีรัฐนิคม และเมืองท่าทอง โดยเมืองท่าทองเป็นเมืองขนาดใหญ่ คาดว่าเกิดตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 - 19 โดยมีหลักฐานซึ่งได้รวบรวมไว้ในหนังสือเรื่องเมืองนครศรีธรรมราช ของกรมศิลปากร ซึ่งพิมพ์เมื่อปี พ.ศ.2509 มีข้อความตอนหนึ่งในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชกล่าวไว้ว่า “เมื่อพระพนมวัด แลนางสะเคียงทอง และศรีราชาออกมาสร้างเมืองนครดอนพระนั้น และพระพนมวัง แลนางสะเคียนทองก็มาตั้งบ้านอยู่จนสระ อยู่นอกเมืองดอนพระ สร้างป่าเป็นนา สร้างนาทุ่งเขน สร้างนาท่าทอง สร้างนาไชยคราม สร้างนากะนอม สร้างนาสะเพียง” และอีกตอนหนึ่งกล่าวว่า “พระยาศรีธรรมโศกราชก็ทูลกรุณาว่า เมืองท่าทองได้ห้าฟ้าเขียวนี้ ยากเงินทอง ข้าพเจ้าพระบาทอยู่หัวขอนำเงินเล็กติดตราหน้าโมแต่ไปเมื่อหน้า” จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการใช้เงินตราหน้าโมในเมืองท่าทอง ซึ่งเป็นเงินสมัยก่อนอยุธยา เพราะเงินพดด้วงในสมัยอยุธยาเลียนแบบเงินตราหน้าโม ทำให้สันนิษฐานได้ว่า เมืองท่าทองจะต้องเป็นเมืองมาแล้วในราวพุทธศตวรรษที่ 19 ตรงกับสมัยสุโขทัยพร้อมๆ กับมีหลักฐานโบราณวัตถุเก่าแก่หลายแห่ง เช่น ที่วัดคูหา วัดเสมา และวัดม่วงงาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าเป็นเมืองสิบสองนักษัตรของนครศรีธรรมราช ชื่อว่าเมือง “สะอูเลา” (สรอูเลา – สะอูเลา – อูเลา)

ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 4 บ้านทอน สาเหตุที่ชื่อบ้านทอน เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีต้นสะทอนอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมานายมาก ชาวเมืองนครศรีธรรมราช ได้อพยพผู้คนมาทำมาหากินที่นี่ จนฐานะร่ำรวย จึงเปลี่ยนชื่อบ้านสะทอนเป็นท่าทอง หมายความว่า ที่แห่งนั้นเป็นท่าเรือ เป็นตลาดค้าขายติดต่อ และเป็นแหล่งทำมาหากินเจริญรุ่งเรือง จึงยกฐานะเป็นเมือง แล้วใช้ชื่อว่า เมืองท่าทอง ต่อมาหลวงวิเศษ ได้ย้ายเมืองไปตั้งอยู่ที่บ้านกระแตะ (อันเป็นที่ตั้งอำเภอกาญจนดิษฐ์ในปัจจุบัน) เนื่องจากเมืองท่าทองถูกทำลายจากพระเจ้าปดุง (ปะดุง) กษัตริย์พม่าที่ได้ยกทัพมาตีหัวเมืองภาคใต้ตั้งแต่ ชุมพร หลังสวน ไชยา เมืองท่าทอง จนถึงนครศรีธรรมราช เป็นเหตุให้ย้ายเมืองไปอยู่ที่บ้านกระแตะ (สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงสันนิษฐานว่าการย้ายเมืองครั้งนี้ คงจะไปสร้างเมืองครั้งแรกที่บ้านเขาน้อยก่อน) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2336 ก็ได้ย้ายเมืองท่าทอง ไปอยู่ฝั่งซ้ายของคลองท่าเพชร (ต่อมาเปลี่ยนเป็นคลองท่าทองใหม่)

ในสมัยรัชกาลที่ 3 พระองค์ท่านทรงโปรดเกล้าให้ย้ายเมืองท่าทอง จากริมคลองท่าเพชร (คลองท่าทองใหม่) มาตั้งที่บ้านดอน โดยเจ้าพระยาณรงค์ (น้อย) เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ได้มาสร้างคูต่อเรือพระที่นั่งและเรือรบถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ณ ที่บ้านดอน แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านดอนนี้มีความสามารถในการต่อเรือ ครั้งนั้นเป็นการต่อเรือแบบกำปั่นแปลงขนาดยาว 11 วา จำนวน 3 ลำ มีแรงกระเชียงสองกราบและมีเสาแล่นใบ เรือพระที่นั่งที่ต่อขึ้นลำหนึ่งชื่อ อมรแมนสวรรค์ ขนาดปากเรือกว้าง 3 วา

ในสมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อเจ้าพระยาณรงค์ (น้อย) เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชถึงแก่กรรม พระองค์ท่านได้ทรงพระราชทานนามเมืองใหม่ว่า “เมืองกาญจนดิษฐ์” เพราะมีผู้คนหนาแน่น พร้อมยกฐานะเป็นเมืองจัตวา ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ประมาณ พ.ศ. 2441 ทางกรมได้ออกข้อบังคับลักษณะการปกครองหัวเมืองเป็นมณฑลเทศาภิบาล พร้อมกับมีพระราชดำริโปรดเกล้าให้รวมเมืองชุมพร เมืองหลังสวน เมืองไชยา และเมืองกาญจนดิษฐ์ ตั้งเป็นมณฑลหนึ่งเรียกว่า มณฑลชุมพร ตั้งศาลาว่าการมณฑลอยู่ที่เมืองชุมพร และต่อมา พ.ศ. 2442 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองไชยากับเมืองกาญจนดิษฐ์ เข้าเป็นเมืองเดียวกัน เรียกว่า เมืองไชยา ตั้งศาลากลางเมืองไชยาที่บ้านดอนแขวง เมืองกาญจนดิษฐ์จึงถูกยุบลงโดยปริยาย

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อมีการสร้างทางรถไฟสายใต้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชดำริว่าต่อไปเมืองจะย้ายไปอยู่ที่ท่าข้ามที่รถไฟผ่าน จึงพระราชทานนาม “ท่าข้าม” ว่า “สุราษฎร์ธานี” เนื่องจากเมื่อครั้งเสด็จประพาสมณฑลพิษณุโลก ได้ประทับ ณ เนิ่นเขาใกล้กับเมืองพุนพิน ทรงเห็นภูมิประเทศคล้ายกับเมือง “สุรัสวดี” ของอินเดีย มีแม่น้ำ “ตาปตี” ไหลผ่าน จึงได้พระราชทานนามเมืองนี้ว่า สุราษฎร์ธานี คือ เมืองคนดี หลังจากนั้นจึงพระราชทานชื่อแม่น้ำสายที่ไหลผ่านว่า “แม่น้ำตาปี” และพระราชทานพลับพลาที่ประทับว่า “พระตำหนักสวนสราญรมย์” เมื่อมีการจัดระเบียบการปกครองในรูปจังหวัด อำเภอ ก็เอานามสุราษฎร์ธานีมาเป็นชื่อจังหวัด สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่าชื่อกาญจนดิษฐ์จะหายไป จึงตรัสสั่งให้เรียกเมืองเก่าว่า “อำเภอกาญจนดิษฐ์” และย้ายเมืองกลับมาตั้งที่ริมคลองกะแตะจนเมืองมีความขยายใหญ่จนถึงปัจจุบันนี้ (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2556 ; พระครูสมพร, สัมภาษณ์, วันที่ 5 มิถุนายน 2556)

2. ลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอกาญจนดิษฐ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอาณาเขตดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดกับอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอสีชล อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดกับอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดกับอำเภอเมือง และอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสลับลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยจนถึงลูกคลื่นลอนชัน มีแนวเทือกเขาอยู่ทางตอนใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอ ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ เขาหัวช้าง เขาขี้มวน เขาใหญ่ เขาไฟไหม้ และเขารอยคน ทางด้านเหนือของอำเภอเป็นพื้นที่แถบชายทะเลที่ติดต่อกับอ่าวบ้านดอน ซึ่งเป็นที่ชายเลนที่มีความเหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาและเพาะปลูก ตอนในสุดเป็นที่ราบสูงและป่าเขาเหมาะแก่การทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ นอกจากนี้อำเภอกาญจนดิษฐ์มีแม่น้ำลำคลองสายสั้นๆ และมีขนาดเล็ก จะใหญ่เฉพาะตอนปลายก่อนออกทะเล โดยมีสายน้ำที่สำคัญๆ ได้แก่

แม่น้ำท่าทอง หรือ แม่น้ำท่าอุแท ยอดน้ำเกิดจากเขาเหมือง เกิดในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ไหลผ่านตำบลท่าอุแท ตำบลชัยคราม (อำเภอดอนสัก) ตำบลท่าทอง ไหลลงอ่าวบ้านดอนที่ตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ ตอนปากน้ำกว้าง 80 เมตร ยาว 31 กิโลเมตร มีน้ำใช้ตลอดปี ใช้เป็นเส้นทางได้ดีตั้งแต่บ้านหัวศอก ตำบลท่าอุแทลงไป

คลองท่าทองใหม่ เดิมเรียกว่าคลองท่าเพชร มีต้นน้ำมาจากในตำบลทุ่งกง อำเภอกาญจนดิษฐ์ ไหลผ่านตำบลทุ่งกง ตำบลท่าทองใหม่ ไปออกทะเลที่อ่าวบ้านดอน ตอนปากน้ำกว้าง 60 เมตร ยาวประมาณ 11 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี ใช้คมนาคมได้เฉพาะตอนใกล้ออกทะเล

คลองกระแตะ ยอดน้ำเกิดจากเขาช่องลมใต้ ในตำบลช้างซ้าย ไหลผ่านไปทางตะวันตกเฉียงเหนือเล็กน้อย ผ่านตำบลปาร่อน ตำบลกรูด ตำบลกระแตะ ไปออกทะเลในตำบลพลายวาส ห่างจากปากน้ำบ้านดอนไปทางตะวันออก 11 กิโลเมตร ลำคลองกว้าง 10 เมตร ปัจจุบันลำคลองเริ่มตื้นเขินมากขึ้น

ลักษณะภูมิอากาศ พื้นที่จะได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดผ่านอ่าวไทย และมรสุมตะวันออกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย จึงมีลักษณะอากาศแบบมรสุมเขตร้อน และมีฤดูฝนยาวนานระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม และฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งอากาศจะร้อนจัดระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน (วัดท่าไทร, มปป.)

3. สภาพสังคมและวัฒนธรรมประเพณี

สภาพสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ ส่วนใหญ่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสังคมของประชาชนภูมิภาคภาคใต้ทั่วไป อาจจะมีบ้างที่แตกต่างกันไปในแต่ละบางพื้นที่ แต่โดยทั่วไปแล้ววัฒนธรรม ประเพณีของชาวบ้านมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ มีประเพณีชักพระทอดผ้าป่า ประเพณีสงกรานต์ (วันจับปี๊บเดือน) รดน้ำคนเฒ่าคนแก่ ซึ่งเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอด

มาถึงปัจจุบัน (นภดล แหวนเพชร และคณะ, 2552 : 22) แต่สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งของพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ คือ มีวัดวาอารามหรือศาสนสถานที่เป็นถ้ำอยู่เป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากพื้นที่มีถ้ำจำนวนมาก ประกอบกับในอดีตชาวบ้าน ประชาชน มีคติ ความนิยมไปอาศัยถ้ำเป็นวิหารหรือศาสนสถาน ประดิษฐานพระพุทธรูป สร้างเจดีย์ ทิ้งอัฐิ กระดูกและประกอบพิธีต่างๆ เช่น สรงน้ำพระในวันสงกรานต์หรือวันสำคัญทางศาสนา ดังนั้นพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์จึงมีถ้ำพระหลายแห่ง โดยถ้ำที่สำคัญ ได้แก่ ถ้ำพระนิม ตั้งอยู่ที่เขาพระนิม ตำบลท่าทอง ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปูนปั้นอยู่เต็มถ้ำ มีพระประธาน คือ พระพุทธไสยาสน์ ถ้ำพระที่เขาขาด ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ตำบลพลายวาส ถ้ำพระที่ตำบลช้างซ้าย และวัดเขาถ้ำที่บ้านหัวsock ตำบลท่าอุแท

นอกจากนี้พบว่า ในอดีตมีประเพณีการจับช้าง กล่าวคือ สมัยก่อนเมืองท่าทองนอกจากมีเสือชุมชุกมากเป็นพิเศษ จนมีคำพังเพยพูดสืบทอดกันมาว่า ควายสีชล คนฉลอง จะเข้าท่าเรือ เสือท่าทอง และช้างป่าก็มีมาก เพราะมีป่าขนาดใหญ่ จึงมีการตั้งคอกจับช้างกันที่ตำบลท่าอุแท เป็นเหตุให้มีชื่อตำบลช้างซ้าย ตำบลช้างขวา ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อครั้งพระเจ้าพระยานครศรีธรรมราช มีนโยบายขยายชุมชนสร้างป่าเป็นนาหักร้างทางพง สร้างบ้านแปงเมืองและสะสมสร้างแหล่งเสบียงกรัง จับช้างป่ามาเลี้ยงสำหรับใช้งานต่างๆ ตามเมืองลูกหลวงหรือเมืองบริวาร เป็นการสร้างกำแพงเมืองให้เข้มแข็งเพื่อนำมาใช้ในยามปกติและยามสงคราม

ประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอกาญจนดิษฐ์นับถือศาสนาพุทธ และนับถือมาตั้งแต่อดีต โดยสังเกตได้จากริมฝั่งขวาของแม่น้ำท่าทองมีวัดตั้งอยู่เรียงรายตลอดลำน้ำ เช่น วัดประสพ (วันบ้านทอน) วันชนุน (ร้าง) วันเสมา (ร้าง) วัดม่วงงาม (ร้าง) วัดดอนหาร (ร้าง) วัดดอนเนา (ร้าง) วัดชลคราม วัดสวนหมี่ (ร้าง) วัดคงคาทอง (ร้าง) เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบโบราณศิลปวัตถุ โบราณสถานสำคัญ เช่น พระพุทธรูป เจดีย์ โบสถ์ วิหารและอื่นๆ ล้วนเป็นฝีมือช่างพื้นเมือง มีอายุไม่ต่ำกว่าสมัยอยุธยาทั้งสิ้น จึงแสดงให้เห็นว่าผู้คนในอดีตได้นับถือศาสนาพุทธและมีแรงศรัทธาอย่างแรงกล้า นอกจากนี้เพื่อเป็นการยืนยันว่าพื้นที่ดังกล่าวนับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่โบราณ คือ คำกล่าวของชาวพื้นเมืองว่า “บ้านนาสารแร่ ท่าอุแทวัดเก่า อ่าบ้านดอนปลา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ท่าทองและท่าอุแทมีวัดโบราณเป็นจำนวนมากนอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลตะเคียนทองมีประเพณีการสวดตอน ซึ่งเป็นการนิมนต์พระมาสวดมนต์ให้พรแก่ประชาชนในหมู่บ้าน หรือเป็นการทำบุญหมู่บ้านนั่นเอง โดยนิยมสวดตอนกันในเดือนเมษายน หลังประเพณีสงกรานต์

พื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ยังมีคนไทยเชื้อสายจีนไหหลำอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณปากน้ำกะแดะและบ้านกะแดะ ทั้งนี้เพราะว่าบริเวณดังกล่าวมีทางน้ำซึ่งสัญจรไปมาได้สะดวก เมื่อมีผู้อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ ได้มาตั้งหลักแหล่งมากเข้า ก็ได้สร้างศาลเจ้าขึ้นเพื่อนำรูปที่เคารพมาไว้เป็นที่สักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ศาลเจ้าที่สำคัญๆ มี 2 แห่ง คือ ศาลเจ้าปากน้ำกะแดะและศาลเจ้าแม่ทับทิมบ้านกะแดะ

ลักษณะของการสร้างบ้านในอดีตนิยมแบบบ้านทรงปั้นหยา หลังคามุงด้วยกระเบื้องว่าว ส่วนตัวบ้านสร้างด้วยไม้เคี่ยม ไม้หลุมพ้อและไม้ยาง ซึ่งหาได้ง่ายในสมัยอดีต การเชื่อมต่อไม้ยกเว้นฝาบ้านใช้การเจาะไม้และลิ้มแทนไม้ใช้ตะปู ส่วนบนช่วงต่อกับหลังคาจะมีช่องระบายลมให้ถ่ายเทสะดวก กระดานปูพื้นที่เป็นแผ่นไม้ขนาดใหญ่ที่เลื่อยมาจากไม้ทั้งต้น กว้างประมาณ 1 เซษ ส่วนใหญ่เป็นบ้านที่มีใต้ถุนสูงมีเสาบ้านประมาณ 12 ต้น

4. การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะไม่มีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ จับสัตว์น้ำในลำคลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทำประมง เป็นอาชีพเก่าแก่อย่างหนึ่งของประชาชนที่อยู่แถบปากแม่น้ำลำคลอง และชายฝั่งทะเล แต่โดยมากเป็นการจับปลาชายฝั่งและมีการจับกุ้งเคยโดยใช้ระวะกัน

ทำนา ถือว่าเป็นอาชีพโบราณ โดยพื้นที่ทำนาได้แก่ ตำบลท่าอุแท ตำบลกะแต และตำบลท่าทอง ปัจจุบันนี้มีน้อยมากแล้ว

ทำสวน ส่วนใหญ่ทำสวนบริเวณริมคลองกะแต พืชที่นิยมปลูก ได้แก่ หนามมะพร้าว ส้ม สะตอ มังคุด ทุเรียน ลำไย เป็นต้น

ตัดมาเดื่อ ซึ่งเป็นอาชีพที่ปัจจุบันนี้แทบจะไม่มีแล้ว เนื่องจากในอดีตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ มีป่าและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีไม้คุณภาพดีสำหรับต่อเรือ ขุดเรือ คือ ไม้ตะเคียนทอง

สวนยาพารา เป็นอาชีพที่พบมากในปัจจุบัน โดยยาพารานิยมปลูกในพื้นที่เมื่อประมาณปี พ.ศ.2500

ฟาร์มหอยนางรมและเลี้ยงกุ้ง เป็นอาชีพใหม่ มีมากแถบปากน้ำกระแต เพราะธรรมชาติเหมาะสมสำหรับหอยนางรม จึงทำให้หอยนางรมเป็นที่ขึ้นชื่อของอำเภอกาญจนดิษฐ์

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจุบันมีการทำสวนปาล์มเพิ่มมากขึ้น และมีการเปลี่ยนที่นามาปลูกยางพาราและปาล์มกันเป็นจำนวนมาก หรือประชาชนบางรายได้ขายที่นาให้กับกลุ่มนายทุนเพื่อทำนา กุ้ง ธุรกิจบ้านจัดสรร ประกอบกับการสร้างถนนในหมู่บ้าน ส่งผลให้มีการกั้นน้ำ จึงไม่มีน้ำทำนา กลายเป็นนาร้างและบางพื้นที่มีสภาพดินเค็ม น้ำเค็ม ทำให้ไม่สามารถทำนาได้ จึงต้องขายที่นาให้กับกลุ่มนายทุน และประชาชนหันมาประกอบอาชีพรับจ้างแทน

สำหรับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิมมาก โดยในอดีตมีจำนวนครัวเรือนน้อย แล้วค่อยๆ ขยายเพิ่มจำนวนมากขึ้น มีการขยายครอบครัว มีการอพยพหรือขยายของประชาชนบริเวณใกล้เคียง เช่น คนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ขยายออกมาสร้างบ้านบริเวณชานเมืองเพิ่มมากขึ้น มีหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีคนจากภายนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากและอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนครัวเรือนในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 13,133 ครัวเรือน ในขณะที่ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนครัวเรือน 15,869 ครัวเรือน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น 2,736 ครัวเรือน คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 20.83 (กรมพัฒนาชุมชน, 2557) นอกจากนี้พบว่ากลุ่มคนต่างพื้นที่ที่อพยพเข้ามาในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ในช่วงบุกเบิก ได้แก่ มาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช และเกาะสมุย

สำหรับการเดินทาง พบว่าในอดีตนิยมใช้ทางน้ำเป็นสำคัญ โดยอาศัยแม่น้ำท่าทอง คลองกะแต และคลองอื่นๆ เป็นเส้นทางสัญจร แม้เป็นสายน้ำสั้นๆ แต่ก็มีบทบาทอย่างมาก แต่ปัจจุบันได้มีการสร้างถนนขึ้นหลายสาย ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น การคมนาคมทางน้ำจึงลดความสำคัญลงไปมาก มีไฟฟ้า มีประปา มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มากขึ้น แต่มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเช่นกัน

5. ความเป็นมาของประชาชนในพื้นที่

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมในพื้นที่ แต่มีบางพื้นที่ที่อพยพมาจากพื้นที่อื่น โดยประชาชนที่อพยพมาจากพื้นที่ต่างๆ มีดังนี้

จังหวัดนครศรีธรรมราชพบในพื้นที่ตำบลปาร่อน ตำบลคลองสระ ตำบลท่าอุแท เป็นต้น โดยประชาชนที่อพยพมาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอนบพิตำ อำเภอสิลล กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่มีดินแดนติดกับอำเภอกาญจนดิษฐ์ และมีบางพื้นที่ที่อพยพมาจากอำเภอหัวไทร ได้แก่ บางพื้นที่ของตำบลปาร่อน ลักษณะของการอพยพ พบว่าเป็นการอพยพตามเครือข่าย เพื่อมาแสวงหาที่ดินทำกิน โดยกลุ่มที่อพยพแรกๆ เข้ามาประมาณ 20 ครัวเรือน

อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบในพื้นที่ตำบลปาร่อน ลักษณะการอพยพ เข้ามาเป็นการอพยพตามเครือข่าย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์และแหล่งที่ดินทำกิน และบ้างพบว่ามี การอพยพมาเพราะขายที่ดินอันเนื่องมาจากมีหนี้สินจากการพนัน

อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบในเกือบทุกพื้นที่ของอำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลท่าทองใหม่พบว่าเป็นการอพยพมา เนื่องจากอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีมีการขยายตัวมาก จึงทำให้ประชาชนย้ายมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มประชากรผู้มียรายได้ปานกลางถึงระดับสูง มีความนิยมย้ายที่อยู่อาศัยมาอยู่เขตชานเมือง เพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด และความวุ่นวายภายในตัวเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

พื้นที่อื่นๆ เช่น จากจังหวัดสงขลา จากภาคอีสาน และเกือบทุกพื้นที่ส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีกลุ่มประชากรที่เป็นชาวพม่าเพิ่มขึ้น

6. การใช้ประโยชน์ในที่ดิน (พระครูสมพร และนายเลอศักดิ์ เสืออินโท. สัมภาษณ์, วันที่ 5 มิถุนายน 2556 ; นายโกวิทย์ ลีลา. สัมภาษณ์, วันที่ 10 มิถุนายน 2556)

รูปแบบการจัดหาและการใช้ประโยชน์ในที่ดินจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยพบว่า ส่วนใหญ่จะใช้ที่ดินในการปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น และบางพื้นที่มีการใช้ที่ดินในการทำนาถุ้ง เช่น พื้นที่ตำบลตะเคียนทอง ตำบลท่าทอง

ลักษณะการตั้งบ้านเรือน พบว่า บางพื้นที่กระจุกตัวตามแหล่งเศรษฐกิจหรือแหล่งเจริญ และบางพื้นที่กระจายตัวไปตามแหล่งทำมาหากินของตนเองหรือแหล่งพืชผลทางการเกษตรของตนเอง

กลุ่มคนที่เข้าไปใช้ประโยชน์ คือ เจ้าของที่ดินและกลุ่มนายทุนที่เข้ามาซื้อหรือเช่าที่ดิน เพื่อทำธุรกิจการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกสวนปาล์ม และบางพื้นที่นายทุนเข้ามาซื้อที่ดินหรือเช่าที่ดินเพื่อทำนาถุ้ง ฟาร์มหอยนางรม

พื้นที่ถือครองกรรมสิทธิ์ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโฉนดที่ดิน แต่มีบางพื้นที่ยังคงเป็น นส.3 เช่น ตำบลปาร่อน ตำบลคลองสระ เป็นต้น และบางพื้นที่เป็นเขตป่าสงวน

7. การแบ่งการปกครอง

อำเภอกาญจนดิษฐ์มีการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลท่าทอง จำนวน 9 หมู่บ้าน
2. ตำบลทุ่งรัง จำนวน 5 หมู่บ้าน
3. ตำบลทุ่งกง จำนวน 5 หมู่บ้าน

4. ตำบลตะเคียนทอง จำนวน 7 หมู่บ้าน
5. ตำบลช้างขวา จำนวน 14 หมู่บ้าน
6. ตำบลช้างซ้าย จำนวน 12 หมู่บ้าน
7. ตำบลปาร่อน จำนวน 9 หมู่บ้าน
8. ตำบลกรูด จำนวน 10 หมู่บ้าน
9. ตำบลพลายวาส จำนวน 9 หมู่บ้าน
10. ตำบลท่าทองใหม่ จำนวน 5 หมู่บ้าน
11. ตำบลคลองสระ จำนวน 10 หมู่บ้าน
12. ตำบลกะแตะ จำนวน 9 หมู่บ้าน
13. ตำบลท่าอุแท จำนวน 13 หมู่บ้าน

สำหรับการปกครองท้องถิ่นมี 14 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอในแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างละเอียด เนื่องจากการวิจัยนี้มีการศึกษาถึงความพร้อมในการดำเนินงานด้านการป้องกันอุทกภัย ซึ่งบทบาทและหน้าที่สำคัญในการกิจดังกล่าวเป็นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์

ประวัติความเป็นมา มีประวัติความเป็นมาเหมือนกับเมืองกาญจนดิษฐ์ ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น

อาณาเขต ทิศเหนือติดต่อกับทะเลอ่าวไทยทิศใต้ติดต่อกับตำบลช้างขวาทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลพลายวาสทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลตะเคียนทอง

การปกครอง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านกะแตะ หมู่ที่ 2 บ้านดอนยา หมู่ที่ 3 บ้านบัวท่อน หมู่ที่ 4 บ้านนาตรอก หมู่ที่ 5 บ้านพวง หมู่ที่ 6 บ้านไร่หลวงล่าง หมู่ที่ 7 บ้านไร่หลวงบน หมู่ที่ 8 บ้านปากกะแตะ หมู่ที่ 9 บ้านหนองสวน และหมู่ที่ 10 บ้านท่าช้าง

อาชีพ ได้แก่ การทำสวนยางพารา การปลูกมะพร้าว การทำสวนปาล์ม สวนผลไม้ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก สำหรับประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ทางทิศเหนือติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ประกอบอาชีพประมง เป็นการทำการประมงชายฝั่ง ได้แก่ การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การเลี้ยงหอยนางรม หอยแครง หอยแมลงภู่ ปูทะเลและเลี้ยงปลา เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนส่วนหนึ่งมีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ และรับจ้าง (สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์, 2553 : 3)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากฝั่งบน คือ ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน ซึ่งรับน้ำมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกต่อหนึ่ง พื้นที่ที่น้ำท่วมขังได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านกะแตะ หมู่ที่ 5 บ้านพวง หมู่ที่ 8 บ้านปากกะแตะ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองสวน ระยะเวลาที่น้ำท่วมขังประมาณ 1 อาทิตย์

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลกาญจนดิษฐ์

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.57	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.30	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.27	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้ เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.27	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของ หน้าดิน	3.11	ปานกลาง
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	2.95	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	2.95	ปานกลาง
รวม	3.20	ปานกลาง
2. ด้านเทคโนโลยี		
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัย	3.49	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.41	มาก
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.32	ปานกลาง
จัดหาเครื่องมือสำหรับเตือนภัย	3.22	ปานกลาง
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.22	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.08	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.08	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.08	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.04	ปานกลาง
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.03	ปานกลาง
รวม	3.20	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	3.81	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ ปลอดภัย	3.32	ปานกลาง
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.24	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะ ฉุกเฉิน	3.23	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.19	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.18	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.14	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุดลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.14	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	2.84	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	2.84	ปานกลาง
รวม	3.19	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีความคิดเห็นเท่ากัน รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ และการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลองและการก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำ ลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย และการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการแจกจ่ายกระสอบทราย และ

ทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. เทศบาลตำบลช้างซ้าย

ประวัติความเป็นมา ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชโองการให้บุคคลต่างๆ มีนามสกุลใช้และในสมัยนั้นนายชนิล สุบรรณ เป็นกำนันประจำตำบล ได้รับพระราชทานยศเป็น “ท่านขุนภูษธร” ซึ่งแปลว่าช้าง มีตำบลใกล้เคียงมีท่านขุนภิบาลเป็นกำนัน คือ ตำบลช้างขวา

ลักษณะของพื้นที่เป็นที่ราบสูงบางส่วน เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและไม่มีเอกสารสิทธิ์ มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ร้อยละ 60 เป็นที่ราบกึ่งลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ร้อยละ 40 เป็นลูกคลื่นลอนลาดค่อนข้างชัน มีคูคลองหลายสายไหลผ่าน

อาณาเขตของพื้นที่ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลกะแตและตำบลช้างขวา อำเภอกาญจนดิษฐ์ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านนาสาร ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลกรูด ตำบลปาร่อน ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลช้างขวาและตำบลทุ่งรัง

เทศบาลตำบลช้างซ้ายมีทั้ง 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปากคู หมู่ที่ 2 บ้านไสขาม หมู่ที่ 3 บ้านห้วยหมากบน หมู่ที่ 4 บ้านงตาก หมู่ที่ 5 บ้านไสขุนอินทร์ หมู่ที่ 6 บ้านห้วยด่าน หมู่ที่ 7 บ้านเหนือคลอง หมู่ที่ 8 บ้านศรีควนทอง หมู่ที่ 9 บ้านคลองฮาย หมู่ที่ 10 บ้านควนราชา หมู่ที่ 11 บ้านควนหมัก และ หมู่ที่ 12 บ้านดอนเนียงใหม่ (สำนักปลัดเทศบาลตำบลช้างซ้าย, 2555 : 2555)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่ตำบลช้างซ้ายได้รับน้ำมาจากตำบลปาร่อน และอีกส่วนหนึ่งรับน้ำมาจากคลองวัดหวาด ตำบลกรูด นอกจากนี้พบว่าอุทกภัยในพื้นที่ตำบลช้างซ้ายส่วนหนึ่งเกิดจากการก่อสร้างถนนสายเขาเทรินซีบอร์ด ที่กั้นการไหลของน้ำ ส่งผลให้น้ำกักขังในพื้นที่ตำบลช้างซ้ายเป็นเวลานาน โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปากคู หมู่ที่ 2 บ้านไสขาม หมู่ที่ 3 บ้านห้วยหมากบน หมู่ที่ 6 บ้านห้วยด่าน หมู่ที่ 11 บ้านควนหมัก หมู่ที่ 12 บ้านดอนเนียงใหม่ นอกจากนี้พบว่าในบริเวณพื้นที่หมู่ที่ 7 บ้านเหนือคลอง ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำติดกับภูเขาหินโคลนถล่ม

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยเทศบาลตำบลช้างซ้าย

n = 41		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.78	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.69	มาก
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.67	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.64	มาก
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.57	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 41

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.56	มาก
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.52	มาก
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.50	มาก
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.33	ปานกลาง
รวม	3.58	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	4.02	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.74	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.64	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่พื้นที่ปลอดภัย	3.52	มมาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.50	มาก
การวางกระสอบทรายกั้นเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.47	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.45	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.44	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.38	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.33	ปานกลาง
รวม	3.54	มาก
3. ด้านสังคม		
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.69	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.59	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.45	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.40	ปานกลาง
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.35	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.38	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.11	ปานกลาง
รวม	3.42	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลตำบลช้างซ้าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีความคิดเห็นแนวทางด้านเทคโนโลยีสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคม ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำ พร้อมประตูระบายน้ำ และการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ ตามลำดับ ส่วนการทำพื้นที่แก้มลิง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การจัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และการปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำในพื้นที่ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ และการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3. เทศบาลตำบลท่าทองใหม่

ประวัติความเป็นมา มีความเป็นมาที่เหมือนกับเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว

อาณาเขตทิศเหนือติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศใต้ติดกับตำบลทุ่งกง ทิศตะวันออกติดกับตำบลทุ่งกง ทิศตะวันตก ติดกับตำบลบางกุ้ง อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การปกครองของพื้นที่คือ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 (บางส่วนของหมู่บ้าน) หมู่ที่ 2 (บางส่วนของหมู่บ้าน) และหมู่ที่ 5 (ทั้งหมด) มีชุมชนทั้งหมด 7 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดท่าไทร ชุมชนตลาดท่าทองใหม่ ชุมชนบ้านทางด่าน ชุมชนบ้านนอก ชุมชนบ้านหนองชุมเห็ด ชุมชนบ้านดอนกลาง ชุมชนบ้านบางมุด

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำตาปี ด้านทิศตะวันตกติดคลองท่าทองใหม่ ด้านเหนือติดทะเลอ่าวไทยและคลองบางมุด

อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และทำการประมงขนาดเล็ก โดยมีการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลากระพง หอย และจับสัตว์น้ำแถบชายฝั่งทะเล ขายสดและทำปลาแดดเดียว ประชาชนส่วนน้อยประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่รับน้ำมาจากบ้านเขาแก้ว บ้านทับทอน ตำบลทุ่งกง ซึ่งในอดีตก่อนที่จะมีการขุดเจาะถนนเขาเทิร้น พบว่า น้ำท่วมบริเวณท่าทองใหม่ไม่มากนัก เนื่องจากว่ามีถนนเขาเทิร้นเป็นเขื่อนในการกั้นน้ำ แต่ในปัจจุบันมีการก่อสร้างท่อบล็อกเพื่อระบายน้ำ พบว่า น้ำไหลมาสู่ตำบลท่าทองใหม่เร็วมาก และมาซึ่งอยู่บริเวณท่าทองใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนตลาดท่าทองใหม่ ชุมชนบ้านบางมุด และบ้านเรือนที่อยู่ริมคลองท่าทองใหม่ นอกจากนี้น้ำทะเลหนุนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้น้ำท่วมซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นเวลานาน

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่

n = 26		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.65	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.62	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.61	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.54	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.46	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.11	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.09	ปานกลาง
รวม	3.44	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.77	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.58	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.54	มาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.42	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.34	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.30	ปานกลาง
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.27	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.26	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 26

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.23	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.00	ปานกลาง
รวม	3.37	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.58	มาก
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.54	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.53	มาก
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.50	มาก
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.42	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.35	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัย	3.19	ปานกลาง
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อท่อน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.11	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	2.96	ปานกลาง
รวม	3.35	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่ มีความคิดเห็นแนวด้านสังคมสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ และจัดฝีกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การจัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และการปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวเกี่ยวกับระดับน้ำ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่มีความคิดเห็นสูงที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การจัดทำแก้มลิงและก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ ตามลำดับ ส่วนการจัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูกล้ำน้ำ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. เทศบาลตำบลกรูด

ประวัติความเป็นมา คือ ตำบลกรูดเป็นตำบลเก่าแก่ ชาวบ้านเรียกว่า “บ้านกรูด” เนื่องจากมีคำเล่าขานว่า เมื่อ 50 ปีก่อน ชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีมากในหมู่บ้านนี้คือต้นมะกรูด แต่ปัจจุบันถูกทำลายจนเกือบหมด เพื่อปลูกต้นไม้อื่น และเป็นที่อยู่อาศัย แต่ยังมีต้นมะกรูดให้เห็นเป็นเอกลักษณ์อยู่หนึ่งต้น อายุประมาณ 100 กว่าปี จนกระทั่งทุกวันนี้ ชาวบ้านเรียกบ้านกรูดและทางราชการได้ตั้งชื่อเป็นตำบลกรูดมาจนทุกวันนี้

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่ตำบลพลายวาส ทิศใต้ติดต่อกับพื้นที่ตำบลปาร่อน ทิศตะวันออก ติดต่อกับพื้นที่ตำบลท่าอู่แท และทิศตะวันตก ติดต่อกับพื้นที่ตำบลช้างซ้าย

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่ราบลุ่ม และป่าสมบูรณ์เหมาะกับการทำเกษตร สวนผลไม้ ยางพารา โดยมี คลองกะแตะ ซึ่งเป็นคลองสายหลักของตำบลช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤศจิกายน- เดือนธันวาคม จะเกิดน้ำท่วมทั่วบริเวณทั้งตำบล

เทศบาลตำบลกรูด ประกอบด้วยจำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านกรูด หมู่ที่ 2 บ้านท่าเพื่อง หมู่ที่ 3 บ้านปากคู หมู่ที่ 4 บ้านไสใน หมู่ที่ 5 บ้านบ่อน้ำร้อน หมู่ที่ 6 บ้านท่าเพื่อง หมู่ที่ 7 บ้านแม่โมกข์ หมู่ที่ 8 บ้านเขาพับผ้า หมู่ที่ 9 บ้านกำสน หมู่ที่ 10 เขาสวนตรา

อาชีพของคนในพื้นที่ พบว่า อาชีพหลัก คือ ทำสวนทำไร่ค้าขาย อาชีพเสริม คือ รับจ้าง ส่วนใหญ่รับจ้างภาคการเกษตร รองลงมาคือ รับจ้างภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลกรูด, 2555 : 3)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

ปกติถ้าฝนตกหนักในพื้นที่น้ำจะไม่ท่วม ยกเว้นพื้นที่ราบลุ่ม แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2555 พบว่ามีน้ำในพื้นที่และจากต่างพื้นที่มาจำนวนมาก เนื่องจากรับน้ำมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช เข้าสู่ตำบลคลองสระ โดยน้ำใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมง จึงมาถึงพื้นที่เทศบาลตำบลกรูด โดยน้ำจะไหลผ่านหมู่ที่ 2 บ้านท่าเพื่อง หมู่ที่ 3 บ้านปากคู หมู่ที่ 5 บ้านบ่อน้ำร้อน หมู่ที่ 6 บ้านท่าเพื่อง โดยน้ำไหลผ่านคลองกระแตะ นอกจากนั้นพบว่าการก่อสร้างถนนเขาเทรินทำให้น้ำท่วมขังในพื้นที่เป็นเวลานาน เนื่องจากถนนเขาเทรินเปรียบเสมือนกับสันเขื่อนที่กั้นการไหลของน้ำลงสู่ทะเล ส่งผลให้น้ำท่วมขังในหมู่ที่ 4 บ้านไสใน หมู่ที่ 5 บ้านบ่อน้ำร้อน และหมู่ที่ 6 บ้านท่าเพื่องเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของเทศบาล
ตำบลกรูด

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.62	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะ	3.48	มาก
ฉุกเฉิน	3.46	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่	3.46	มาก
ปลอดภัย	3.40	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.24	ปานกลาง
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง		
ปรับปรุงคูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.16	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้น		
น้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.08	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่		
ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.00	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่า		
เข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	2.78	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง		
แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด		
รวม	3.26	ปานกลาง
2. ด้านเทคโนโลยี		
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.41	มาก
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.40	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.22	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.10	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.05	ปานกลาง
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.02	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	2.89	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	2.70	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	2.48	น้อย
รวม	3.03	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
3. ด้านสังคม		
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.48	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.32	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.18	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.10	ปานกลาง
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	2.94	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	2.70	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกบริเวณแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	2.40	น้อย
รวม	3.01	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรูด มีความคิดเห็นแนวทางการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือเทคโนโลยี และด้านสังคม ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรูดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการจัดเตรียมงบประมาณ (กลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และการเข้าช่วยเหลือประชาชน ขยายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง การแจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรูดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ และการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ ตามลำดับ ส่วนการการก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรูดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม และการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกบริเวณแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

5. เทศบาลตำบลช้างขวา

ประวัติความเป็นมา คือ สมัยก่อนพื้นที่แห่งนี้เป็นป่าใหญ่ มีบ้านเรือนราษฎรออาศัยอยู่โดยทั่วไป ได้มีช้างโขลงหนึ่งเข้ามาทำลายบ้านเรือนและพืชผลของราษฎรได้รับความเสียหาย โดยแยกเป็น 2 โขลง โขลงหนึ่งวิ่งแยกไปทางด้านซ้ายและอีกโขลงหนึ่งวิ่งแยกไปทางขวา ต่อมาพื้นที่แห่งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ตำบล โดยยึดหลักที่ช้างป่าวิ่งไปทางซ้ายเป็นตำบลช้างซ้ายและช้างป่าวิ่งไปทางขวาเรียกเป็นตำบลช้างขวา

อาณาเขตของพื้นที่ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์และตำบลตะเคียนทอง ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลช้างซ้าย ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลช้างซ้าย ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกง และตำบลทุ่งรัง

ลักษณะภูมิประเทศ คือ พื้นที่มากกว่าร้อยละ 30 ของสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ได้แก่ ตอนกลางค่อนข้างไปทางตะวันตก ส่วนพื้นที่ที่เหลือ มีสภาพเรียบกึ่งลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ถึงลูกคลื่นลอนลาดกึ่งลูกคลื่นลอนชัน นอกจากนี้ ยังมีภูเขาเป็นหย่อมๆ ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ตอนกลาง ตะวันออกเฉียงเหนือด้วย ภายในพื้นที่มีคู คลองหลายสายกระจายอยู่ทั่วไป คูคลองเหล่านี้มีทั้งที่เกิดขึ้นเองและสร้างขึ้น คลองที่สำคัญได้แก่ คลองทับทอน คลองเคียน คลองกงกว้าง และคลองพระปิด เป็นต้น

เทศบาลตำบลช้างขวาประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองยอ หมู่ที่ 2 บ้านไสต่อ หมู่ที่ 3 บ้านพุฒ หมู่ที่ 4 บ้านสะพานหิน หมู่ที่ 5 บ้านห้วยหมากกลาง หมู่ที่ 6 บ้านเขากุ่มแป หมู่ที่ 7 บ้านมะรือ-หนองลิ้ม หมู่ที่ 8 บ้านห้วยโคก หมู่ที่ 9 บ้านมะม่วงหวาน หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งคา หมู่ที่ 11 บ้านไสต่อ-มะรือ หมู่ที่ 12 บ้านห้วยลึก หมู่ที่ 13 บ้านนาดอน หมู่ที่ 14 บ้านประชาสุข (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกาญจนดิษฐ์, 2554 : 4 - 5)

ลักษณะของการตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม กระจายอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมและที่ดินของตนเอง

ลักษณะการเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างขวา

น้ำที่ไหลมาในพื้นที่ตำบลช้างขวา มี 2 เส้นทาง คือ (1) น้ำที่มาจากตำบลคลองสระ โดยจะไหลมาถึงพื้นที่ตำบลช้างขวาประมาณ 10 ชั่วโมง (2) น้ำมาจากคลองมะรุ๊ก อำเภอนาสาร โดยน้ำที่มาจากทั้ง 2 เส้นทางนี้ จะมาถึงคลองสระประมาณ 5-10 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน นอกจากนี้พบว่าพื้นที่ตำบลช้างขวาบางชุมชนมีที่ตั้งอยู่ใกล้คลอง ได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลงจากการหนุนของน้ำทะเล ประกอบกับพื้นที่เป็นที่ราบต่ำลงไปไม่สามารถช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้ง

ลักษณะของพื้นที่ตำบลช้างขวาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยใช้ถนนเขาเทรินเป็นเส้นแบ่ง จะพบว่าหมู่ที่ 11 บ้านไสต่อ-มะรือ หมู่ที่ 2 บ้านไสต่อ หมู่ที่ 9 บ้านมะม่วงหวาน น้ำจะท่วมก่อนเนื่องจากอยู่ตอนบนของถนนเขาเทริน (ถนนเขาเทรินเปรียบเสมือนเขื่อนในการกั้นน้ำ) ส่วนหมู่ 6 บ้านเขากุ่มแป และหมู่ 3 บ้านพุฒ น้ำจะท่วมช้ากว่า เนื่องจากอยู่ทางตอนล่างของถนนเขาเทริน ดังนั้นพื้นที่เสี่ยงเกิดอุทกภัยในเขตพื้นที่ตำบลช้างขวา ได้แก่ หมู่ที่ 2 บ้านไสต่อ หมู่ที่ 3 บ้านพุฒ หมู่ที่ 4 บ้านสะพานหิน หมู่ที่ 5 บ้านห้วยหมากกลาง หมู่ที่ 6 บ้านกุ่มแป หมู่ที่ 8 บ้านห้วยโคก หมู่ที่ 9 บ้านมะม่วงหวาน และหมู่ที่ 11 บ้านไสต่อ - มะรือ

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยเทศบาลตำบลช้างขวา

n = 39

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.67	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.56	มาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง		
แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.44	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุดลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.41	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.28	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.23	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.20	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.17	ปานกลาง
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.15	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.14	ปานกลาง
รวม	3.32	ปานกลาง
2. ด้านสังคม		
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.56	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.46	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.38	ปานกลาง
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.33	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.23	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.15	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	2.86	ปานกลาง
รวม	3.28	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.44	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 39

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.41	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.33	ปานกลาง
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.32	ปานกลาง
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.30	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.23	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.21	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.15	ปานกลาง
จัดหาเครื่องมือสำหรับเตือนภัย	3.10	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.05	ปานกลาง
รวม	3.25	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างขวา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีความคิดเห็นแนวทางด้านการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การจัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด ตามลำดับ ส่วนการแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ และการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำมีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง และการจัดสร้างระบบ

คลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

6. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง

ประวัติความเป็นมา มีความเป็นมาเหมือนกับอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท่าอุแทและอำเภอดอนสัก ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลชลคราม อำเภอดอนสักและตำบลท่าอุแท ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านดอนและตำบลพลาญวาส

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปากน้ำท่าทอง หมู่ที่ 2 บ้านท่าโพธิ์ หมู่ที่ 3 บ้านวัดจันทร์ หมู่ที่ 4 บ้านสะท้อน หมู่ที่ 5 บ้านถนนใหม่ หมู่ที่ 6 บ้านสวนหมี หมู่ที่ 7 บ้านท่าเกตุ หมู่ที่ 8 บ้านดอนสน และหมู่ที่ 9 บ้านดอนยาง

สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสมแก่การทำนาเกษตรกรรม และมีคลองท่าทองซึ่งสามารถประกอบอาชีพประมงชายฝั่งการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมันผลไม้ยืนต้นและพืชผักต่างๆ มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสมบูรณ์ดีโดยพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ใช้สำหรับการเลี้ยงกุ้ง การปลูกปาล์มน้ำมันและประกอบอาชีพอื่นๆ

อาชีพหลัก คือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา กุ้ง อาชีพเสริม เลี้ยงกุ้ง (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง, 2556 : 1 - 2)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช และน้ำส่วนใหญ่ไหลลงอ่าวไทย บริเวณปากน้ำท่าทอง ประกอบกับการหนุนของน้ำทะเล ทำให้บริเวณท่าทองมีลักษณะน้ำท่วมขัง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบลุ่ม เช่น หมู่ที่ 5 บ้านถนนใหม่ หมู่ที่ 6 บ้านสวนหมี หมู่ที่ 8 บ้านดอนสน ระยะเวลาในการท่วมประมาณ 3 - 4 วัน นอกจากนี้พบว่า การก่อสร้าง ถนนดินขวางทางระบายน้ำของกลุ่มนายทุนในพื้นที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดน้ำท่วม

ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง

n = 22		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.63	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.50	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.41	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.40	ปานกลาง
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.36	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.13	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

n = 22

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.09	ปานกลาง
รวม	3.36	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.86	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.63	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย	3.41	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.40	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลป่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.37	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.36	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.27	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.18	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.13	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	2.95	ปานกลาง
รวม	3.35	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.45	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.40	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.36	ปานกลาง
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.27	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.22	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.18	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.09	ปานกลาง
ก่อสร้างผนังกันน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.04	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	2.95	ปานกลาง
รวม	3.22	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง มีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดตั้งเครือข่าย ระวังน้ำท่วมมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือข้อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ และการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดสร้างระบบ คลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลองมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการทำอ่างเก็บน้ำด้านเหนือ พื้นที่และการสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการจัดการรื้อถอน สิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการประสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด เป็นต้น และการประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วน หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ มีความคิดเห็น น้อยที่สุด

7. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง

ประวัติความเป็นมา ตำบลทุ่งกงเริ่มตั้งเมื่อ พ.ศ.2375 สมัยรัชกาลที่ 3 ได้ทรงโปรดเกล้าให้เจ้าพระยาบวร (น้อย) เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช พาช่างออกมาตั้งกองเรือ เพื่อทำเป็น เรือรบและเรือพระที่นั่งจำนวน 31 ลำ โดยใช้ไม้ตะเคียนทอง ไม้พะยอมในพื้นที่ เมื่อการต่อเรือสิ้นสุด ไม้กงเรือที่เหลือใช้ก็ทิ้งไว้ทั่วไป ณ ที่นั้น คนในสมัยนั้นจึงเรียกว่าบ้านทุ่งกงจนถึงปัจจุบันนี้

อาณาเขต ทิศเหนือติดต่อกับตำบลท่าทองใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลทุ่งรัง ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลตะเคียนทอง ตำบลช้างขวา และทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การปกครอง แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเขาแก้ว หมู่ที่ 2 บ้านดอนรัก หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งกง หมู่ที่ 4 บ้านบ่อโฉลก หมู่ที่ 5 บ้านทับทอน

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขา มีลำคลองทับทอนไหลผ่าน

อาชีพหลัก คือ ทำงานโรงงาน อาชีพเสริม คือ เลี้ยงสัตว์ ประมง (สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง, 2554 : 3)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่ตำบลทุ่งกงรับน้ำมาจากตำบลคลองสระ ผ่านตำบลช้างซ้าย และช้างขวา แล้วลงแม่น้ำท่าทองใหม่ พื้นที่ของตำบลทุ่งกงต่ำสุด ส่งผลให้มีน้ำท่วมซ้ำเกือบทุกหมู่บ้าน ยกเว้น หมู่ที่ 1 บ้านเขาแก้ว และหมู่ที่ 4 บ้านบ่อโกลก ส่วนหมู่ที่ 5 บ้านทับท้อน และหมู่ที่ 3 บ้านทุ่งกง น้ำท่วมหนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ต่ำและเป็นพื้นที่นา โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ประสบภัยจำนวน 558 ครัวเรือน นอกจากนี้ในอนาคตถ้าเกิดฝนตกหนัก น้ำในพื้นที่อาจจะท่วมรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากได้มีการก่อสร้างสะพานบริเวณถนนเขาเทรินซ์ซีบอร์ด ส่งผลให้น้ำจะไหลมาตำบลทุ่งกงเร็วมากขึ้น เพราะในปี 2554 น้ำจะไหลมาช้า เนื่องจากมีถนนเขาเทรินเป็นเกาะกลาง คล้ายพนังกั้นน้ำ เพื่อชะลอการไหลมาสู่ตำบลทุ่งกง

ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง

n = 19		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ	4.01	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	4.00	มาก
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.99	มาก
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.94	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.94	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.89	มาก
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.84	มาก
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.57	มาก
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.42	มาก
รวม	3.84	มาก
2. ด้านสังคม		
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	4.10	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	4.00	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.84	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.83	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.78	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.53	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.36	ปานกลาง
รวม	3.77	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 19		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
3. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	4.26	มากที่สุด
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.89	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.88	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.78	มาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.68	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.64	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.63	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.57	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.42	มาก
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.36	ปานกลาง
รวม	3.71	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง มีความคิดเห็นแนวทางด้านเทคโนโลยี สูงที่สุด รองลงมาคือด้านสังคมและการบริหารจัดการ ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ รองลงมาคือการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง และการจัดซื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ ตามลำดับ ส่วนการจัดทำพื้นที่แก้มลิงมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งกง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดินมีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ และจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดินมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือการประกาศเตือน

ให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง และการปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย ตามลำดับ ส่วนการวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวทางป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนของประชาชนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

9. องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส

ประวัติความเป็นมา ตำบลพลายวาส เป็นตำบลเก่าแก่ของเมืองท่าทองจัดตั้งมาประมาณ 100 กว่าปี

อาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับอำเภอบ้านดอนและตำบลท่าทอง ทิศใต้ติดต่อกับตำบลกรูด ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลท่าทองและตำบลท่าอุแท ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลกะแต

การปกครอง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านดอนกาย หมู่ที่ 2 บ้านท่าเสาเกา หมู่ที่ 3 บ้านในราม หมู่ที่ 4 บ้านนาเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านพวง หมู่ที่ 6 บ้านปากกะแต หมู่ที่ 7 บ้านเขาไม้แดง หมู่ที่ 8 บ้านกลางนา หมู่ที่ 9 บ้านหนองเปล (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส, 2554 : 3)

สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ส่งผลให้ฤดูฝนมีปัญหาน้ำท่วมขัง

อาชีพหลัก คือ ทำสวน ประมง อาชีพเสริม คือ ปลุกผัก

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่ตำบลพลายวาสได้รับน้ำมาจากตำบลกรูดและตำบลท่าอุแท จึงทำให้บ้านเรือนราษฎรที่อยู่ใกล้แม่น้ำและทางน้ำไหลผ่าน ประสบปัญหาอุทกภัย ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านดอนกลาย หมู่ที่ 4 บ้านนาเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านพวง หมู่ที่ 8 บ้านกลางนา หมู่ที่ 9 บ้านหนองเปล หมู่ที่ 7 บ้านเขาไม้แดง หมู่ที่ 2 บ้านท่าเสาเกา และหมู่ที่ 3 บ้านในราม นอกจากนี้พบว่าตำบลพลายวาสมีพื้นที่ติดกับทะเล ทำให้ได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุนด้วย ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านดอนกลาย และหมู่ที่ 6 บ้านปากกะแต

ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส

n = 26		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	4.00	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.69	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.57	มาก
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.56	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.50	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.42	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.00	ปานกลาง
รวม	3.53	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

n = 26		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
2. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.53	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.52	มาก
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูกล้ำน้ำ	3.50	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.46	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.42	มาก
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.31	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.30	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.26	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.19	ปานกลาง
รวม	3.38	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.69	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.46	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.42	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.38	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.34	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.30	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.26	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คูคลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.19	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.15	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	2.92	ปานกลาง
รวม	3.31	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลาโยวาส มีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมสูงที่สุด รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ และจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม ตามลำดับ ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ มีความคิดเห็นสูงสุดรองลงมาคือการก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน และจัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำตามลำดับ ส่วนการจัดทำพื้นที่แก้มลิงมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือหน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ และการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

9. องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน

ประวัติความเป็นมา ตำบลปาร่อนมีอายุประมาณ 150 ปี ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2533 ได้แยกออกเป็นตำบลคลองสระ

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลกรูด ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลท่าอุแท ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลช้างซ้าย

การปกครอง แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านวังไทร หมู่ที่ 2 บ้านวัดสวาด หมู่ที่ 3 บ้านเขาล่าง หมู่ที่ 4 บ้านคีรีรอบ หมู่ที่ 5 บ้านกำสน หมู่ที่ 6 บ้านในเกาะ และหมู่ที่ 7 บ้านฝายคลอง

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ทางทิศใต้เป็นที่ราบสูงมีภูเขาสลับซับซ้อน ส่วนตอนกลางเป็นที่ราบลาดเอียงไปทางทิศเหนือ มีลำคลองไหลผ่าน 2 สาย คือ คลองกงซังและคลองวัดสวาด

อาชีพหลัก คือ ทำสวน ทำไร่ รับจ้าง อาชีพเสริม คือ ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน, 2555 : 3)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่ตำบลปาร่อน เป็นพื้นที่ที่รับน้ำมาจากตำบลคลองสระ ซึ่งเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบอยู่ในระดับสูง โดยลักษณะของการเกิดอุทกภัยในพื้นที่คือ ดินโคลน กับน้ำหลาก เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงภูเขา สำหรับหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ได้แก่ หมู่ที่ 2 บ้านวัดสวาด หมู่ที่ 5 บ้านกำสน หมู่ที่ 3 บ้านเขาล่าง

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน

n = 29

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.56	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.55	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.55	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.20	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.13	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.12	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกบริเวณแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.10	ปานกลาง
รวม	3.32	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.44	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.34	ปานกลาง
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.27	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหารน้ำสะอาด	3.13	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.13	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.13	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.12	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.10	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.06	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.03	ปานกลาง
รวม	3.17	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.18	ปานกลาง
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.17	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.03	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	2.96	ปานกลาง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

n = 29		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	2.94	ปานกลาง
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	2.93	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	2.92	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	2.90	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	2.68	ปานกลาง
รวม	2.97	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าร้อนมีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยีตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าร้อนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม และจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าร้อนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางโดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย และการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำในพื้นที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าร้อนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง และการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ ตามลำดับ ส่วนการจัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

10. องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง

ประวัติความเป็นมา ตำบลตะเคียนทองจะมีต้นไม้ตะเคียนทองขึ้นอยู่โดยทั่วไป ซึ่งตำบลนี้จะมีลำคลองไหลผ่าน 2 สาย คือ คลองกระแตและและคลองแงะ ไหลลงสู่อ่าวไทย พื้นที่ดั้งเดิมเรียกว่าบ้านแงะ (ภาษามลายู) แปลว่าตะเคียนทอง จึงได้ตั้งชื่อว่า ตำบลตะเคียนทอง

อาณาเขต ทิศเหนือ จด ทะเลอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลช้างขวา ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลกะแตะ ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทุ่งกงและตำบลท่าทองใหม่

การปกครอง แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านดอนยาง หมู่ที่ 2 บ้านดอนเค็ด หมู่ที่ 3 บ้านกะแตแจะ หมู่ที่ 4 บ้านเฉอะ หมู่ที่ 5 บ้านงำมยวน หมู่ที่ 6 บ้านคลองกะแตแจะ และหมู่ที่ 7 บ้านหนองจิก

สภาพภูมิประเทศเป็นสภาพพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล มีลำคลองเฉอะ คลองท่าช้าง คลองกะแตแจะ ไหลผ่าน พื้นที่ตอนกลางค่อนข้างต่ำทางตะวันตก ส่วนพื้นที่มีสภาพราบเรียบ ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลมี คู คลองหลายสายกระจายอยู่ทั่วไป คูคลองเหล่านี้มีทั้งที่เกิดขึ้นเอง และสร้างขึ้น คลองที่สำคัญ เช่น คลองกะแตแจะ คลองเฉอะ เป็นต้น (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง, 2557 : 1)

อาชีพหลักคือ ทำสวน ประมง อาชีพเสริมคือ เลี้ยงสัตว์

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

พื้นที่ตำบลพลายวาสมีลำคลองที่สำคัญคือ คลองกะแตแจะ และคลองเฉอะ ซึ่งเป็นลำคลองที่รับน้ำมาจากทางด้านเหนือของพื้นที่ คือ ตำบลคลองสระ ตำบลช้างซ้าย ตำบลช้างขวา เพื่อไหลลงสู่อ่าวไทย ดังนั้นทำให้พื้นที่ที่อยู่ริมคลองดังกล่าวมีน้ำท่วม ได้แก่ หมู่ที่ 3 บ้านกะแตแจะ หมู่ที่ 4 บ้านเฉอะ หมู่ที่ 5 บ้านงำมยวน หมู่ที่ 6 บ้านคลองกะแตแจะ นอกจากนี้พบว่าน้ำจะท่วมสูงขึ้นเมื่อน้ำทะเลหนุน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ติดทะเล กล่าวได้ว่า พื้นที่ตำบลตะเคียนทองเป็นพื้นที่รับน้ำเพื่อไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน

ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง

n = 25		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.84	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.84	มาก
ปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.64	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.60	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.52	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.48	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.36	ปานกลาง
รวม	3.61	มาก
2. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.72	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.68	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.53	มาก
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.52	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

n = 25

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูปรับน้ำ	3.44	มาก
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้าง ขวางทางน้ำ	3.44	มาก
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.40	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.28	ปานกลาง
	3.16	ปานกลาง
รวม	3.46	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการ		
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.68	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย	3.61	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.60	มาก
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.45	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.44	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ ข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.44	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.40	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.33	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.32	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วม บ้านเรือนประชาชน	3.24	ปานกลาง
รวม	3.45	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง มีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมสูงสุด รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ และการปลูกหญ้าแฝกบริเวณแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ตามลำดับ ส่วนจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่งมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง และการสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย และการปรับปรุงระบบระบายน้ำของถนน / ซอย ตามลำดับ ส่วนการวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

11. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท

ประวัติความเป็นมา คือ ตำบลท่าอุทัย (ตำบลท่าอุแท) เป็นตำบลที่มีประวัติความเป็นมาประมาณ 60 กว่าปีมาแล้ว เดิมชื่อตำบลท่าอุทัย เนื่องจากการบอกเล่ากันมาว่าเป็นตำบลที่เห็นพระอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรก ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นตำบลท่าอุแทเมื่อประมาณ 30 กว่าปี

อาณาเขตของพื้นที่ คือทิศเหนือ ติดต่อ ตำบลท่าทองและตำบลชลคราม อำเภอดอนสักทิศใต้ ติดต่อ ตำบลคลองสระตำบลปาร่อน และตำบลกรูด ทิศตะวันออก ติดต่อตำบลปากแพรก และตำบลไชยคราม อำเภอดอนสัก ทิศตะวันตก ติดต่อ ตำบลพลายวาสและตำบลท่าทอง

ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูงถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ 1 บ้านดอนหลวงหมู่ที่ 2 บ้านวัดประดู่ หมู่ที่ 3 บ้านมะขาม หมู่ที่ 4 บ้านท่าแร่ หมู่ที่ 5 บ้านในหมู่ที่ 6 บ้านคลองนา หมู่ที่ 7 บ้านเขาต่อหมู่ที่ 8 บ้านเขาหมอน หมู่ที่ 9 บ้านกงหนิง หมู่ที่ 10 บ้านศิลางาม หมู่ที่ 11 บ้านห้างสูง หมู่ที่ 12 บ้านช่องเนียง หมู่ที่ 13 บ้านหัวเตย (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท, 2557 : 1)

อาชีพของคนในพื้นที่ ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ เป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรอง คือ เย็บจากคา รับจ้าง และปลูกผัก

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

รับน้ำมาจากพื้นที่ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน เข้าสู่หมู่ที่ 13 บ้านหัวเตย หมู่ที่ 9 บ้านกงหนิง หมู่ที่ 5 บ้านใน หมู่ที่ 4 บ้านท่าแร่ หมู่ที่ 2 บ้านวัดประดู่ และหมู่ที่ 1 บ้านดอนหลวง ซึ่งน้ำจะท่วมขังบริเวณหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 เป็นระยะเวลานาน ประมาณ 2 อาทิตย์ ส่วนพื้นที่อื่นน้ำท่วมขังประมาณ 2 วัน ได้แก่ หมู่ที่ 10 บ้านศิลางาม หมู่ที่ 11 บ้านห้างสูง นอกจากนี้บริเวณถนนเส้น 401 ได้มีน้ำเอ่อล้นมาบนถนน ส่งผลให้ไม่รถเล็กไม่สามารถเดินทางได้ ลัพธ์ว่าการก่อสร้างชลประทาน ขวางทางน้ำ เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้น้ำไหลลงสู่ทะเลไม่สะดวก

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท

n = 40

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.40	ปานกลาง
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.30	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.20	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.12	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.10	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.10	ปานกลาง
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	2.92	ปานกลาง
รวม	3.16	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.45	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.42	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย	3.33	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.12	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.10	ปานกลาง
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.00	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.07	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	2.95	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	2.95	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	2.72	ปานกลาง
รวม	3.11	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.27	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.25	ปานกลาง
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.20	ปานกลาง
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.10	ปานกลาง

ตารางที่ 13 (ต่อ)

n = 40

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูปรับน้ำ	3.10	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.07	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	2.95	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูกล้ำน้ำ	2.77	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	2.72	ปานกลาง
รวม	3.05	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอุทกภัยมีความคิดเห็นแนวทางด้านสังคมสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการและด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแทมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำมีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม และกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางโดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง และการเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนการแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแทมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดพื้นที่แก้มลิง มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง และก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

12. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง

ประวัติความเป็นมา เป็นตำบลที่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2526 โดยแยกจากตำบลทุ่งกง ประชากรส่วนใหญ่เข้ามาจับจองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดกับตำบลทุ่งกง ทิศใต้ ติดกับตำบลทุ่งเตาใหม่ อำเภอ บ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออก ติดกับตำบลช้างขวา ทิศตะวันตก ติดกับตำบลขุนทะเล ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การปกครอง แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านควนนิมิต หมู่ที่ 2 บ้านคลองกรด หมู่ที่ 3 บ้านวังหวาย หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งรัง และหมู่ที่ 5 บ้านไสแพรง

สภาพของพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นป่าพรุ ที่ราบลุ่มและที่ราบดินลูกรัง

อาชีพหลัก คือ เลี้ยงสุกร ไก่และโค อาชีพเสริมคือ เลี้ยงปลาน้ำจืดและ ปลาสวยงาม (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง, 2556 : 5)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

ในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งรังรับน้ำมาจากทางตอนเหนือของพื้นที่ คือ ตำบลคลองสระ สำหรับลักษณะน้ำท่วม พบว่า ไม่เชิงท่วม แต่จะเป็นลักษณะน้ำระบายไม่ทัน ประมาณ 1-2 วันน้ำก็ระบายหมดแล้ว

ตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง

n = 16		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	3.75	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.43	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.37	ปานกลาง
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.37	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.36	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.18	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.06	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.00	ปานกลาง
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	2.93	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	2.81	ปานกลาง
รวม	3.22	ปานกลาง
2. ด้านเทคโนโลยี		
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.43	มาก
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.42	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

n = 16		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.25	ปานกลาง
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูปรับน้ำ	3.06	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	2.87	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	2.84	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	2.76	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	2.75	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	2.56	น้อย
รวม	2.99	ปานกลาง
3. ด้านสังคม		
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.50	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.25	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.12	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.00	ปานกลาง
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	2.93	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับ		
การใช้ที่ดิน	2.87	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	2.31	น้อย
รวม	2.99	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง มีความคิดเห็นแนวทางด้านการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือด้านเทคโนโลยีและด้านสังคม ซึ่งมีค่าคะแนนที่เท่ากัน

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางโดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ การปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย และการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ ส่วนการเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วม แจกจ่าย อาหาร น้ำสะอาด มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทอนน้ำจากแม่น้ำลำคลอง มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้าน

เหนือพื้นที่ และการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนก่อสร้าง พังกันน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน ได้มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างในเขต พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่และจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำ ลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดินมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

13. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ

ประวัติความเป็นมา พื้นที่แห่งนี้เป็นที่ราบสูงประกอบด้วยภูเขาที่มีชื่อต่างๆ มากมาย ซึ่งมีต้นไม้ใหญ่ที่สามารถขึ้นน้ำฝนได้ปีละมาก ๆ จึงเกิดเป็นลำคลองหลายสายด้วยกัน เรียกว่า คลองขี้หมูดไหลผ่านหมู่บ้านต่างๆ ลงสู่คลองท่าทอง และมีสระน้ำขนาดใหญ่อยู่ใกล้คลองขี้หมูด น้ำใส เย็นตลอดทั้งปี มีผู้คนมาอาบน้ำสระผมเป็นที่พึงพอใจกันอย่างมาก จึงเรียกเป็นชื่อตำบลคลองสระ

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดกับตำบลท่าอุแท ทิศใต้ ติดกับอำเภอนบพิตำ จังหวัด นครศรีธรรมราช ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช และทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลปาร่อน

การปกครอง แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหน้าเขา หมู่ที่ 2 บ้านม่วง ลีบ หมู่ที่ 3 บ้านคลองสระ หมู่ที่ 4 บ้านในอ่าว หมู่ที่ 5 บ้านสวนปราง หมู่ที่ 6 บ้านคอกเสือ หมู่ที่ 7 บ้านเขาอุมลูก หมู่ที่ 8 บ้านเขาหินปูน หมู่ที่ 9 บ้านงตอ และหมู่ที่ 10 บ้านปากฮาย

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบสูง ประกอบด้วยภูเขาน้อยใหญ่ ส่วนพื้นที่ราบ นั้นประชาชนปลูกยางพารา กาแฟ และไม้ผล

อาชีพหลักคือ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมคือ รับจ้างในภาคเกษตร (สำนักงาน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ, 2556 : 6)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

อุทกภัยในพื้นที่ตำบลคลองสระ ได้รับน้ำมาจากอุทยานแห่งชาติใต้ร่มเย็น และ อุทยานแห่งชาติสรีด โดยน้ำไหลมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีลักษณะเป็นน้ำป่าไหลหลาก และ ดินโคลนถล่ม ถือว่ามีความรุนแรงมาก โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านม่วงลีบ หมู่ที่ 5 บ้านสวนปราง หมู่ที่ 9 บ้านงตอ และหมู่ที่ 10 บ้านปากฮาย เนื่องจากหมู่บ้านดังกล่าวอยู่ริมเชิงเขา และบาง ครวเรือนอยู่ริมทางน้ำหลาก นอกจากนี้หมู่ที่ 3 บ้านคลองสระ มีลักษณะน้ำท่วมขัง เนื่องจากเป็นพื้นที่ ราบลุ่ม

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ

n = 24		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	4.12	มาก
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	4.00	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

n = 24

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.91	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.75	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.71	มาก
ปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.50	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.20	ปานกลาง
รวม	3.74	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการ		
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.95	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.83	มาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.83	มาก
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.79	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.75	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.54	มาก
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลป่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.45	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.42	มาก
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.41	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.33	ปานกลาง
รวม	3.63	มาก
3. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	4.00	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.70	มาก
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.67	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.45	มาก
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.38	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.37	ปานกลาง
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทอน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.00	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ	2.96	ปานกลาง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

n = 24

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुक้าลำน้ำ	2.58	น้อย
รวม	3.34	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ พบว่า แนวทางด้านสังคมมีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยด้านสังคม พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยควรมีการจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ ปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยด้านการบริหารจัดการ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยในเกือบทุกประเด็นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง มีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือ จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขังแจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด และการเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยด้านเทคโนโลยี พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ มีความคิดเห็นสูงที่สุด โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน และการจัดทำพื้นที่แก้มลิง ตามลำดับ ส่วนการจัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुक้าลำน้ำมีความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับน้อย

14. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่

ประวัติความเป็นมา มีความเป็นมาที่เหมือนกับตำบลท่าทอง ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว

อาณาเขต ทิศเหนือ จดทะเลอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลทุ่งกงทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลทุ่งกง ตำบลตะเคียนทอง ทิศตะวันตก จดคลองท่าทองใหม่

ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ตำบลท่าทองใหม่ ประมาณ มากกว่าร้อยละ 70 สภาพพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล มีลำคลองท่าทองใหม่ไหลผ่าน พื้นที่ตอนกลางค่อนข้างลาดชันไปทางตะวันตก ส่วนพื้นที่มีสภาพราบเรียบ ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลมี คู คลองหลายสายกระจายอยู่ทั่วไป คูคลองเหล่านี้มีทั้งที่เกิดขึ้นเอง และสร้างขึ้น คลองที่สำคัญ เช่น คลองกระแตและแจ๊ะ คลองฉิมหวี และคลองท่าทองใหม่ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งอ่อนใจ (บางส่วน) หมู่ที่ 2 บ้านท่าทองใหม่ (บางส่วน) หมู่ที่ 3 บ้านกระแตแจ๊ะ หมู่ที่ 4 บ้านบางสำโรง

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่ม กระจายอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมและริมคลองท่าทอง (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่, 2555 : 2)

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

รับน้ำมาจากตำบลทุ่งกง น้ำขังในพื้นที่เป็นเวลานาน เนื่องจากมีลำคลองขนานสองข้าง ได้แก่ ลำคลองท่าทองใหม่ ลำคลองกระแตแจ๊ะ นอกจากนี้สภาพพื้นที่ติดทะเลาวไทยได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุน พื้นที่ที่ได้รับคามเสียหาย คือ หมู่ที่ 2 บ้านท่าทองใหม่ กับหมู่ที่ 4 บ้านบางสำโรง ลักษณะของการเกิดอุทกภัย คือ น้ำท่วมขัง

ตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่

n = 17		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.88	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.82	มาก
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.77	มาก
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.76	มาก
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.64	มาก
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.52	มาก
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่		
ก่อสร้างขวางทางน้ำ	3.58	มาก
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.47	มาก
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.47	มาก
รวม	3.65	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.94	มาก
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่าย		
อาหาร น้ำสะอาด	3.71	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.70	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.64	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.58	มาก
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.52	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.47	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

n = 17		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.41	มาก
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.41	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.40	ปานกลาง
รวม	3.57	มาก
3. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.94	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.58	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.52	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.47	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.46	มาก
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.29	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.05	ปานกลาง
รวม	3.47	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ มีความคิดเห็นแนวทางด้านเทคโนโลยีสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านสังคมตามลำดับ

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง และก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดินตามลำดับ ส่วนการปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด เป็นต้น และการประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ตามลำดับ

ส่วนหน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำมีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน และจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ ตามลำดับ ส่วนการปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตารางที่ 17 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมของอำเภอกาญจนดิษฐ์

n = 398		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านสังคม		
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ	3.58	มาก
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม	3.42	มาก
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่	3.44	มาก
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่	3.38	ปานกลาง
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน	3.37	ปานกลาง
ปลูกหญ้าแฝกริมน้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน	3.22	ปานกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน	3.18	ปานกลาง
รวม	3.37	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารจัดการ		
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน	3.74	มาก
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง	3.45	มาก
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย	3.44	มาก
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	3.44	มาก
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย	3.32	ปานกลาง
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่	3.31	ปานกลาง
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด	3.30	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ	3.27	ปานกลาง
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน	3.16	ปานกลาง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

n = 398		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลป่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน	3.16	ปานกลาง
รวม	3.36	ปานกลาง
3. ด้านเทคโนโลยี		
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.41	มาก
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง	3.38	ปานกลาง
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง	3.37	ปานกลาง
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ	3.35	ปานกลาง
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้าง		
ขวางทางน้ำ	3.31	ปานกลาง
จัดหาเครื่องมือสำหรับเตือนภัย	3.28	ปานกลาง
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน	3.23	ปานกลาง
จัดทำพื้นที่แก้มลิง	3.21	ปานกลาง
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้	3.20	ปานกลาง
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลำน้ำ	3.13	ปานกลาง
รวม	3.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของอำเภอกาญจนดิษฐ์พบว่า แนวทางด้านสังคม มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการและด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ ($\bar{x} = 3.58$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.44$) และจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม ($\bar{x} = 3.42$) สำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน ($\bar{x} = 3.18$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

2. ด้านการบริหารจัดการ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ($\bar{x} = 3.74$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือการประกาศเตือนภัยให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง ($\bar{x} = 3.45$) และการเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพผู้ที่ปลอดภัย ($\bar{x} = 3.44$) ตามลำดับ สำหรับการวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลป่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน ($\bar{x} = 3.16$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

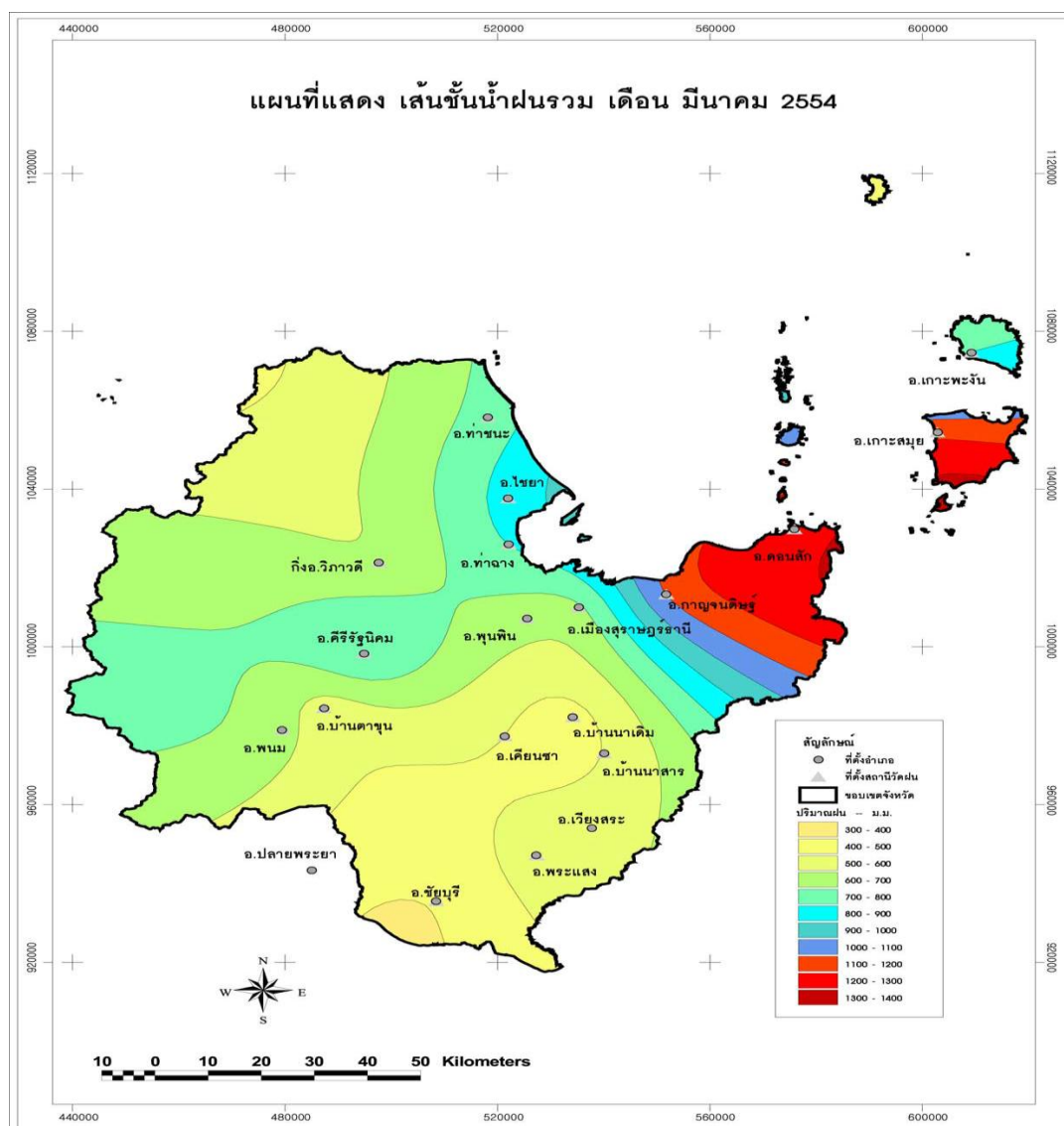
3. ด้านเทคโนโลยี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ ($\bar{x} = 3.41$) มีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือ จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง ($\bar{x} = 3.38$) และก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง ($\bar{x} = 3.37$) ตามลำดับ สำหรับการจัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูก้าลำน้ำ ($\bar{x} = 3.13$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

8. บริบทภาพรวมอุทกภัยของพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์

ลักษณะการไหลของน้ำ พบว่า อำเภอกาญจนดิษฐ์ส่วนใหญ่รับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพื้นที่ที่อยู่ติดกับอำเภอนบพิตำ คือ ตำบลคลองสระ ส่งผลให้ตำบลคลองสระเป็นพื้นที่แรกที่ได้รับน้ำ ซึ่งน้ำจะไหลผ่านตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน ตำบลกรูด ตำบลท่าอุแท ตามลำดับ นอกจากนี้ น้ำอีกส่วนหนึ่งไหลมาจากอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านตำบลท่าอุแทไปสู่อีกหลายๆ ตำบล และไปรวมกันที่จุดเดียวกันคือตำบลตะเคียนทอง เพื่อไหลลงสู่อ่าวไทยที่ตำบลท่าทองหรือแม่น้ำ ลำคลองสายต่างๆ ที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าทอง คลองท่าทองใหม่ คลองกระแดะ คลองเฉอะ ดังนั้นพื้นที่ที่รับน้ำและน้ำขังอยู่เป็นระยะเวลานาน คือ ตำบลตะเคียนทอง นอกจากนี้พบว่าถ้าเกิดฝนตกหนักติดต่อกันประมาณ 5 ชั่วโมง ส่งผลให้น้ำเกือบทุกพื้นที่ท่วมขัง เนื่องจากน้ำระบายไม่ทัน ประกอบกับพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ราบลุ่ม จึงทำให้น้ำท่วมขัง โดยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2554) พบว่าเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากเป็นอันดับ 2 ภายในช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 809.40 มม. และมีจำนวนฝนติดต่อกันถึง 19 วัน โดยอำเภอกาญจนดิษฐ์มีปริมาณน้ำฝนสะสมในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 มากเป็นอันดับ 3 ของอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีอำเภอดอนสักมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด รองลงมาคืออำเภอเกาะสมุย (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2556 ; ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ, 2556) และในขณะเดียวกันในปี พ.ศ.2555 อำเภอกาญจนดิษฐ์มีพื้นที่เกิดอุทกภัยมากที่สุด ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ มีพื้นที่เกิดอุทกภัยทั้งหมดจำนวน 117 หมู่บ้าน (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2555)

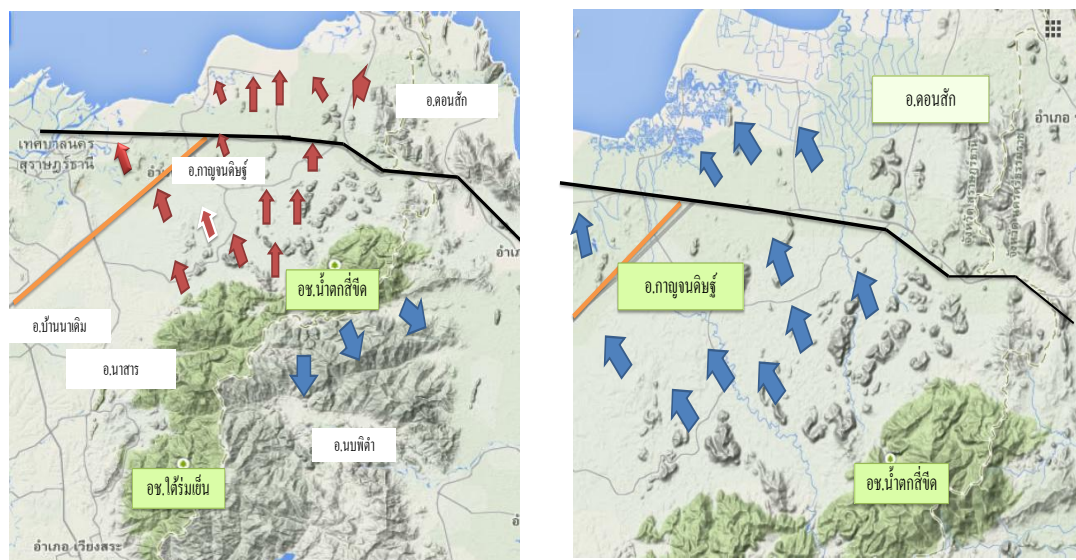
นอกจากนี้ยังพบว่า ในปี พ.ศ.2554 นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อำเภออื่นที่มีบริบทของพื้นที่แตกต่างกัน จะมีความเสียหายที่ได้รับจากผลกระทบอุทกภัยที่แตกต่างกันด้วย เช่น อำเภอพนม มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง มีที่ราบเชิงเขาและมีลักษณะภูมิอากาศที่แตกต่างจากอำเภอกาญจนดิษฐ์ ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยแตกต่างกัน โดยอำเภอพนมมีครัวเรือนได้รับความเสียหายจำนวน 1,850 ครัวเรือน มีมูลค่าความเสียหาย 37,146,140 บาท ในขณะที่อำเภอกาญจนดิษฐ์มีครัวเรือนที่ได้รับความเสียหายจำนวน 13,637 ครัวเรือน มีมูลค่าความเสียหาย 218,850,000 ล้านบาท (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2554)

จากการศึกษาพบประเด็นเพิ่มเติมคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความกังวลกับฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานานเท่าใดนัก เพราะการท่วมขังของน้ำเป็นเพียงระยะเวลาสั้น เนื่องจากน้ำไหลไม่ทัน แต่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กังวลกับน้ำที่ไหลมาจากอำเภอนบพิตำ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มากกว่า เพราะน้ำที่มาจากอำเภอนบพิตำ อำเภอสิชล มีปริมาณมาก

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงเส้นชั้นน้ำฝนรวม เดือนมีนาคม 2554 (ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ, 2556)

จากภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนรวมในเดือนมีนาคม 2554 อยู่ในปริมาณมากเป็นลำดับต้นๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในบริเวณพื้นที่รอบๆ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จะมีปริมาณน้ำฝนรวมอยู่ในปริมาณที่มากเช่น จึงส่งผลให้บริเวณอำเภอกาญจนดิษฐ์และพื้นที่ใกล้เคียงประสบปัญหาอุทกภัย

ภาพที่ 4 ทิศทางการไหลของน้ำในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำหรับการศึกษาบริบทการเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จำนวน 398 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 18 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 398

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	224	56.28
ชาย	174	43.72
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	19	4.77
21 - 30 ปี	98	24.62
31 - 40 ปี	108	27.14
41 - 50 ปี	106	26.63
51 - 60 ปี	37	9.30
มากกว่า 60 ปี	30	7.54
3. สถานภาพ		
สมรส	243	61.06
โสด	109	27.39
หม้าย	25	6.28
หย่าหรือแยกกันอยู่	21	5.27

ตารางที่ 18 (ต่อ)

n = 398

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
4. วุฒิการศึกษา		
ไม่เคยศึกษา	8	2.01
ประถมศึกษา	125	31.41
มัธยมศึกษาตอนต้น	59	14.83
อนุปริญญา (ปวส. / ปวช.)	42	10.55
มัธยมศึกษาตอนปลาย	80	20.10
ปริญญาตรี	74	18.59
สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.51
5. อาชีพ		
เกษตรกร	177	44.47
ค้าขาย / ธุรกิจ	56	14.07
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	48	12.06
พนักงานบริษัท / รับจ้าง	41	10.30
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	33	8.30
อื่นๆ	24	6.03
ข้าราชการบำนาญ	10	2.51
ประมง	6	1.51
แม่บ้าน	3	0.75
6. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	42	10.55
5,001 - 10,000 บาท	126	31.66
10,001 - 15,000 บาท	91	22.86
15,001 - 20,000 บาท	64	16.08
20,001 - 25,000 บาท	31	7.79
25,001 - 30,000 บาท	16	4.02
30,001 - 35,000 บาท	17	4.27
35,001 - 40,000 บาท	4	1.01
40,001 - 45,000 บาท	4	1.01
45,001 - 50,000 บาท	0	0
50,001 บาทขึ้นไป	3	0.75
7. ภูมิภาคเนาเดิมของท่านอยู่ในพื้นที่		
ใช่	327	82.2
ไม่ใช่	71	17.8

ตารางที่ 18 (ต่อ)

n = 398

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
8. ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่		
1 - 5 ปี	25	6.28
6 - 10 ปี	30	7.54
11 - 15 ปี	25	6.28
16 - 20 ปี	39	9.79
21 - 25 ปี	55	13.82
26 - 30 ปี	41	10.30
31 - 35 ปี	42	10.55
36 - 40 ปี	28	7.04
41 - 45 ปี	47	11.81
46 - 50 ปี	30	7.54
51 - 55 ปี	22	5.53
56 - 60 ปี	5	1.26
60 ปีขึ้นไป	9	2.26
9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่าน		
1 คน	13	3.26
2 คน	42	10.56
3 คน	79	19.85
4 คน	115	28.89
5 คน	84	21.11
6 คน	39	9.80
7 คน	17	4.27
8 คน	2	0.50
9 คน	3	0.75
10 คน	4	1.01

จากตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สรุปลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ดังนี้

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.28 เป็นเพศชายจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.72

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.14 รองลงมาเป็นผู้มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.63 อายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.62 อายุ 51 -

60 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.34 มากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.54 และมีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.77 ตามลำดับ

3. สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 61.06 รองลงมาคือ โสด คิดเป็นร้อยละ 27.39 หม้าย คิดเป็นร้อยละ 6.28 และหย่าหรือแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 5.27

4. การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.41 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 20.10 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.59 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 14.83 อนุปริญญา (ปวส. / ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 10.55 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.51 และไม่เคยศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.01 ตามลำดับ

5. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 44.47 รองลงมาคือค้าขาย / ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.07 ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.06 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 8.30 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 6.03 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.51 ประมง คิดเป็นร้อยละ 1.51 และข้าราชการบำนาญ คิดเป็นร้อยละ 0.75

6. รายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.66 รองลงมาคือ 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.86 และรายได้ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.08 สำหรับรายได้มากกว่า 50,001 มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

7. ภูมิลำเนาเดิม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ จำนวน 327 คิดเป็นร้อยละ 82.16 รองลงมาคือ ไม่ใช่ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.84

8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลา 21 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.82 รองลงมาคือ 40 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.81 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.55 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.30 สำหรับ 56 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่าน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.89 รองลงมาคือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.11 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 19.85 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.56 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.26 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 และจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย

n = 398

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าอาจจะเกิดอุทกภัย		
ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน	313	78.64
สังเกตจากน้ำไหลในแม่น้ำลำคลอง	45	11.31
ไม่ทราบ	31	7.79
อื่นๆ	9	2.26
2. มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	201	50.50
มี	197	49.50
3. มีการติดตามข่าวสารก่อนเกิดเหตุอุทกภัยหรือไม่		
มี	370	7.03
ไม่มี	28	92.97
4. การติดตามข่าวสารจากสื่อใด		
โทรทัศน์	330	26.00
ผู้นำชุมชน	186	14.66
วิทยุ	170	13.40
เพื่อนบ้าน	136	10.72
สมาชิกในบ้าน	100	7.88
อาสาสมัครในหมู่บ้าน	96	7.57
หอกระจายข่าว	82	6.46
หนังสือพิมพ์	73	5.75
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	62	4.88
วารสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว	20	1.58
อื่นๆ	14	1.10
5. การแจ้งข่าวสารการเตือนภัยของหน่วยงานราชการ		
เตือนให้ทราบถึงความเสี่ยงผ่านทางวิทยุหรือ		
วิทยุกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน	172	43.22
ไม่ได้แจ้งเตือน	83	20.85
เตือนให้เตรียมพร้อมสำหรับการอพยพ	75	18.84
เตือนให้เตรียมตัวป้องกันภัย	68	17.09

ตารางที่ 19 (ต่อ)

n = 398

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. ความรู้สึกที่มีต่อการแจ้งเตือน		
เตรียมพร้อม	311	78.14
เฉยๆ	50	12.56
ตกใจ	33	8.29
ไม่เชื่อว่าจะเกิดเหตุการณ์	4	1.01
7. มีการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	293	73.62
มี	105	26.38
8. มีการสาธิตป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	322	80.90
มี	76	19.10
9. ท่านเคยเตรียมความพร้อมในกรณีเกิดเหตุอุทกภัยหรือไม่		
เคย	352	88.44
ไม่เคย	46	11.56
10. กรณีที่เคย ท่านเตรียมการด้วยวิธีใด		n = 352
เตรียมเสบียงอาหารและของใช้ที่จำเป็น	202	57.4
เตรียมพื้นที่สำหรับอพยพเคลื่อนย้าย	119	33.8
ทำคันกั้นน้ำ	24	6.8
อื่นๆ	7	2.0

จากตารางที่ 19 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย พบว่า

1. ก่อนเกิดอุทกภัยมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอุทกภัย พบว่า ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน คิดเป็นร้อยละ 78.64 รองลงมาคือ สังเกตจากน้ำไหลในแม่น้ำลำคลอง คิดเป็นร้อยละ 11.31 ไม่ทราบปรากฏการณ์ คิดเป็นร้อยละ 7.79 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.26 ตามลำดับ

2. การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการป้องกันอุทกภัย พบว่าไม่มีการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 50.50 และมีการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 49.50

3. การทราบข่าวสารหรือการติดตามข่าวสารเตือนภัยก่อนเกิดเหตุอุทกภัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตาม คิดเป็นร้อยละ 92.97 และไม่ติดตามคิดเป็นร้อยละ 7.03 โดยสื่อหรือวิธีการติดตามข่าวสาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 26.00 รองลงมาคือผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 14.66 และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 13.40

4. การแจ้งเตือนข่าวสารเตือนภัยจากหน่วยงานราชการ พบว่า มีการแจ้งเตือนให้ทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดอุทกภัยผ่านทางวิทยุหรือวิทยุกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 43.22 รองลงมาคือ ไม่ได้แจ้งเตือน คิดเป็นร้อยละ 20.85 แจ้งเตือนให้เตรียมพร้อมสำหรับการอพยพ คิดเป็นร้อยละ 18.84 เตือนให้เตรียมตัวป้องกันภัย คิดเป็นร้อยละ 17.09 ตามลำดับ

5. ความรู้สึกที่มีต่อการแจ้งเตือนพบว่า เตรียมพร้อม คิดเป็นร้อยละ 78.14 รองลงมาคือ เฉยๆ คิดเป็นร้อยละ 12.56 ตกใจ คิดเป็นร้อยละ 8.29 และไม่เชื่อว่าจะเกิดเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 1.01 ตามลำดับ

6. การอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันอุทกภัย พบว่า ไม่มีการอบรม คิดเป็นร้อยละ 73.62 และมีการอบรม คิดเป็นร้อยละ 26.38

7. การสาธิตการป้องกันอุทกภัย พบว่า ไม่มีการสาธิตการป้องกันอุทกภัย คิดเป็นร้อยละ 80.90 และ มีการสาธิตการป้องกันอุทกภัย คิดเป็นร้อยละ 19.10

8. การเตรียมความพร้อมในกรณีเกิดเหตุอุทกภัย พบว่า เคยเตรียมความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 88.4 และไม่เคยเตรียมความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 11.56 โดยการเตรียมความพร้อมทำโดยวิธีการเตรียมเสบียงอาหารและของใช้ที่จำเป็น คิดเป็นร้อยละ 57.39 รองลงมาคือ เตรียมพื้นที่สำหรับอพยพเคลื่อนย้าย คิดเป็นร้อยละ 33.81 ทำคันกันน้ำ คิดเป็นร้อยละ 6.82 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.98

ตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดอุทกภัย

n = 398

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. สาเหตุทางธรรมชาติ		
เป็นพื้นที่รับน้ำจากจังหวัดนครศรีธรรมราช	3.72	มาก
ปริมาณน้ำฝน	3.62	มาก
การเกิดพายุ	3.30	ปานกลาง
แม่น้ำลำคลองตื้นเขิน	3.09	ปานกลาง
การชะล้างพังทลายของดินลงแหล่งน้ำ	3.08	ปานกลาง
รวม	3.37	ปานกลาง
2. สาเหตุจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อสร้าง		
ขาดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ	3.40	ปานกลาง
ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา	3.28	ปานกลาง
ขาดความรู้ในการบริหารจัดการอุทกภัย	3.21	ปานกลาง
ขาดการวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหา	3.19	ปานกลาง
ขาดการวางแผนและการใช้มาตรการในการป้องกันและ	3.19	ปานกลาง
การใช้กฎหมาย		
ขาดความรู้ในการก่อสร้างฝายกันน้ำ	3.15	ปานกลาง
ขาดความรู้ในการกักเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่	3.14	ปานกลาง
รวม	3.23	ปานกลาง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

n = 398

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
3. สาเหตุจากมนุษย์	3.66	มาก
การตัดไม้ทำลายป่า	3.38	ปานกลาง
การก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ	3.21	ปานกลาง
การสร้างสิ่งปลูกสร้างรูก้าทางน้ำ	3.14	ปานกลาง
การถมดินก่อสร้างบ้าน	2.99	ปานกลาง
ประชาชนทิ้งเศษขยะและกิ่งไม้ขวางทางน้ำ	2.88	ปานกลาง
การก่อสร้างหมู่บ้านหรืออสังหาริมทรัพย์	2.84	ปานกลาง
การก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขวางทางน้ำ		
รวม	3.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุทกภัยพบว่า สาเหตุทางธรรมชาติส่งผลให้เกิดอุทกภัยสูงสุด รองลงมาคือสาเหตุจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อสร้าง และสาเหตุจากมนุษย์ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. สาเหตุการเกิดอุทกภัยซึ่งมาจากธรรมชาติ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ($\bar{x} = 3.72$) มีความคิดเห็นสูงสุดรองลงมาคือ ปริมาณน้ำฝน ($\bar{x} = 3.62$) และการเกิดพายุ ($\bar{x} = 3.31$) ตามลำดับ

2. สาเหตุการเกิดอุทกภัยจากมนุษย์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การตัดไม้ทำลายป่า มีความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{x} = 3.66$) รองลงมาคือ การก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ ($\bar{x} = 3.38$) และการสร้างสิ่งปลูกสร้างรูก้าทางน้ำ ($\bar{x} = 3.21$) ตามลำดับ สำหรับการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขวางทางน้ำ ($\bar{x} = 2.84$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. สาเหตุจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อให้เกิดน้ำท่วม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ขาดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ($\bar{x} = 3.40$) มีความคิดเห็นสูงสุดรองลงมาคือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความจริงจัง ($\bar{x} = 3.28$) และขาดความรู้ในการบริหารจัดการอุทกภัย ($\bar{x} = 3.21$) ตามลำดับ สำหรับการขาดความรู้ในการกักเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ ($\bar{x} = 3.14$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตารางที่ 21 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย

n = 398

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ		
พืชผลทางการเกษตรหรือประมงเสียหาย	3.87	มาก
พืช ผัก ผลไม้ ราคาสูง	3.73	มาก
เกิดความเสียหายกับสัตว์เศรษฐกิจ (ฟาร์ม) ได้แก่ ตาย เจ็บ	3.64	มาก
ผู้ประกอบการในเขตชุมชนได้รับผลกระทบ	3.56	มาก
ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น	3.48	มาก
รวม	3.66	มาก
2. ผลกระทบด้านจิตใจ		
รู้สึกตื่นตระหนกและเป็นห่วงทรัพย์สิน	3.50	มาก
เครียดกับปัญหาน้ำท่วม	3.50	มาก
รู้สึกไม่สบายใจ	3.46	มาก
นอนไม่หลับเนื่องจากความกังวล	3.43	มาก
รวม	3.47	มาก
3. ผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน		
เครื่องสาธารณูปโภค / เครื่องใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย	3.83	มาก
บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ได้รับความเสียหาย	3.70	มาก
ยานพาหนะได้รับความเสียหาย	3.45	มาก
เกิดจากโจรกรรมและลักขโมยทรัพย์สิน	3.08	ปานกลาง
จากสัตว์มีพิษกัดต่อย	3.07	ปานกลาง
รวม	3.43	มาก
4. ผลกระทบด้านเทคโนโลยี		
ระบบไฟฟ้าขัดข้อง / ระบบไฟฟ้าเสียหาย	3.48	มาก
สัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์มือถือขัดข้อง	3.36	ปานกลาง
สัญญาณโทรทัศน์ขัดข้องไม่สามารถใช้งานได้	3.35	ปานกลาง
รวม	3.40	ปานกลาง
5. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม		
การคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากเส้นทางคมนาคมชำรุด	3.86	มาก
เกิดผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยง เช่น ตาย เจ็บ	3.47	มาก
ทำให้เกิดการว่างงาน	3.06	ปานกลาง
การประกอบศาสนพิธีและประเพณีต่างๆ ลำบาก	3.04	ปานกลาง
รวม	3.36	ปานกลาง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

n = 398		
รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
6. ผลกระทบด้านสุขภาพ		
ขาดน้ำดื่มที่สะอาด	3.58	มาก
ขาดห้องน้ำ ห้องสุขา	3.48	มาก
เกิดโรคติดต่อที่มาทางน้ำ (เท้าเปื่อย ตาแดง)	3.38	ปานกลาง
เกิดการเจ็บไข้ (ไข้หวัด ท้องเสีย)	3.28	ปานกลาง
ขาดสถานที่ออกกำลังกาย	3.03	ปานกลาง
รวม	3.35	ปานกลาง
7. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม		
เกิดการหมักหมม เน่าเหม็นของพืชและวัชพืช	3.34	ปานกลาง
เกิดการเน่าเสียของน้ำ	3.26	ปานกลาง
เกิดขยะหรือสิ่งปฏิกูลตกค้าง	3.21	ปานกลาง
มีสารเคมีตกค้างในพื้นที่	2.96	ปานกลาง
รวม	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 ระดับความคิดเห็นผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย พบว่า มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสูงสุด รองลงมาคือผลกระทบด้านจิตใจ และผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ สำหรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยทางเศรษฐกิจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรหรือประมงเสียหาย มีความคิดเห็นสูงที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) รองลงมาคือพืช ผัก ผลไม้ ราคาสูง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเกิดความเสียหายกับสัตว์เศรษฐกิจ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) ผู้ประกอบการในเขตชุมชนได้รับผลกระทบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$) และค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ

2. ผลกระทบด้านจิตใจ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รู้สึกตื่นตระหนกและเป็นห่วงทรัพย์สิน มีความคิดเห็นสูงที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.5$) รองลงมาคือเครียดกับปัญหาน้ำท่วม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$) รู้สึกไม่สบายใจ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.46$) และนอนไม่หลับ เนื่องจากความกังวล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.43$) ตามลำดับ

3. ผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เครื่องสาธารณูปโภค / เครื่องใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย ($\bar{x} = 3.83$) มีความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาคือบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ได้รับความเสียหาย ($\bar{x} = 3.70$) และยานพาหนะ

ได้รับความเสียหาย ($\bar{x} = 3.45$) ตามลำดับ สำหรับจากสัตว์มีพิษกัดต่อย ($\bar{x} = 3.07$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

4. ผลกระทบด้านเทคโนโลยี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระบบไฟฟ้าขัดข้อง / ระบบไฟฟ้าเสียหาย ($\bar{x} = 3.48$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ สัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์มือถือขัดข้อง ($\bar{x} = 3.36$) และสัญญาณโทรทัศน์ขัดข้องไม่สามารถใช้งานได้ ($\bar{x} = 3.35$) ตามลำดับ

5. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากเส้นทางคมนาคมชำรุดเสียหาย ($\bar{x} = 3.86$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือเกิดผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยง เช่น ตาย บาดเจ็บ ($\bar{x} = 3.47$) ทำให้เกิดการว่างงาน ($\bar{x} = 3.06$) และการประกอบศาสนพิธีและประเพณีต่างๆ ลำบาก ($\bar{x} = 3.04$) ตามลำดับ

6. ผลกระทบด้านสุขภาพ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าขาดน้ำดื่มที่สะอาด ($\bar{x} = 3.58$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือขาดห้องน้ำสุขา ($\bar{x} = 3.48$) และเกิดโรคติดต่อที่มาจากน้ำ เช่น ท้องเสีย ท้องร่วง เป็นต้น ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ สำหรับขาดสถานที่ออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.03$) มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

7. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกิดการหมักหมม เน่าเหม็นของพืชและวัชพืช ($\bar{x} = 3.34$) มีความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือเกิดการเน่าเสียของน้ำ ($\bar{x} = 3.26$) เกิดขยะหรือสิ่งปฏิกูลตกค้าง ($\bar{x} = 3.20$) และมีสารเคมีตกค้าง ($\bar{x} = 2.96$) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในการป้องกันอุทกภัยได้

n = 398

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ติดภาระในการประกอบอาชีพ	206	22.89
2. ขาดการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ	146	16.23
3. ขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น	145	16.12
4. มีภาระทางครอบครัวมาก	113	12.56
5. สถานที่ตั้งหน่วยงานอยู่ไกลจากที่พักอาศัย	100	11.12
6. สุขภาพไม่แข็งแรงสมบูรณ์เท่าที่ควร	77	8.56
7. ไม่เคยทราบข่าวเรื่องอุทกภัย	54	6.00
8. คิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ		
ประชาชน	52	5.78
9. ทั่วไปไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	7	0.74

จากตารางที่ 22 ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันอุทกภัยได้ พบว่าการติดภาระในการประกอบอาชีพมีความคิดเห็นสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 22.89 รองลงมาคือขาดการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 16.23 และขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

n = 398

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	244	31.04
2. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี	178	22.65
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	153	19.47
4. หน่วยงานภาคประชาชน	109	13.86
5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	102	12.98

จากตารางที่ 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 31.04 รองลงมาคือ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี คิดเป็นร้อยละ 22.65 และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม

n = 398

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรมีการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ที่เกิดเหตุอุทกภัยบ่อยครั้ง	21
2. ควรเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุจะได้ป้องกันได้ทันทั่วทั้งที่	17
3. จัดให้มีการป้องกันอุทกภัย ในระดับหมู่บ้านแต่ละตำบล	15
4. เส้นทางจราจรลำบาก ขรุขระ ควรมีการปรับปรุง	14
5. เปิดช่องทางระบายน้ำให้ลงสู่ทะเลให้เร็วที่สุด	13
6. ปลุกป่าทดแทน ห้ามตัดต้นไม้ทำลายป่า	11
7. หน่วยงานภาครัฐควรมารับฟังความคิดเห็นปัญหาของชาวบ้านที่เดือดร้อนจากอุทกภัย	11
8. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องน้ำท่วมมากกว่านี้	9
9. ทุกๆ หน่วยงานต้องทำหน้าที่ของตนเอง ไม่ต้องรอให้หน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยเหลือ	7
9. ควรมีการปรับปรุงสัญญาณการสื่อสารในพื้นที่	5
10. ควรจัดเตรียมงบประมาณเพื่อสถานการณ์เมื่อฝนตก	4
11. ทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์อุทกภัย	2

ตารางที่ 24 (ต่อ)

n = 398

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
12. วางแผนของแต่ละชุมชน	2
13. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานีให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน	1

จากตารางที่ 24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่าควรมีการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ที่เกิดเหตุอุทกภัยบ่อยครั้งสูงสุด รองลงมาคือควรเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุจะได้ป้องกันได้ทันทั่วทั้ง และจัดให้มีการป้องกันอุทกภัย ในระดับหมู่บ้านแต่ละตำบล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

สำหรับการตอบวัตถุประสงค์ข้อนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานภาครัฐจำนวน 27 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลจำแนกตามพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการวิเคราะห์เบื้องต้นของข้อมูล พบว่า หน่วยงานลำดับแรกที่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์

1.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีความพร้อม มีจำนวนเพียงพอ ได้รับการสนับสนุนจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งมีจำนวน 196 คน สำหรับการฝึกอบรมให้ความรู้ มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และ อปพร. อยู่ตลอด แต่เป็นการอบรมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในประเด็นทั่วไป ไม่เจาะเฉพาะเรื่องอุทกภัย นอกจากนี้เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์มีเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเฉพาะด้าน

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีความพร้อมและปริมาณที่เพียงพอ โดยมีเรือไฟเบอร์จำนวน 3 ลำ รถขนาดใหญ่จำนวน 4 คัน วิทยุสื่อสารมีเพียงพอทั้งของเทศบาลเองและของ อปพร.

ด้านงบประมาณ พบว่ามีเพียงพอ แต่เป็นงบประมาณด้านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขุดลอก คู คลอง เพื่อป้องกันน้ำท่วม

ด้านการบริหาร พบว่ามีโครงสร้างด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สังกัดสำนักงานปลัดเทศบาล และมีเจ้าหน้าที่เฉพาะทางด้วย สำหรับแผนอุทกภัย พบว่า มี แต่บัญญัติอยู่ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน ผ่านผู้นำชุมชน และหอกระจายข่าว นอกจากนี้มีการขับรณรงค์เพื่อแจ้งเตือนให้ประชาชนจุดเสี่ยงเตรียมความพร้อมที่จะอพยพ ถ้าหากเกิดเหตุอุทกภัยที่รุนแรง

1.3 ด้านการประสานความร่วมมือ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งจากภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาชน อาจเป็นเพราะความโชคดีของเทศบาลที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับอำเภอ จึงทำให้ได้รับการประสานงานที่สะดวกและรวดเร็ว

1.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ แจ้งศูนย์ซีพ อพยพประชาชนที่อยู่จุดเสี่ยงภัยไว้ที่ๆปลอดภัย

1.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ ประชาชนไม่ยอมออกจากพื้นที่ เนื่องจากเป็นห่วงทรัพย์สิน

1.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ เครื่องใช้ในครัวเรือนเสียหาย และถนนถูกน้ำกัดเซาะ

1.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเบื้องต้นเป็นการช่วยเหลือด้านถุงยังชีพ แต่เมื่อน้ำลดจะมีการสำรวจพื้นที่เสียหาย และดำเนินการช่วยเหลือตามระเบียบของภาครัฐ และตามมติของคณะรัฐมนตรี

1.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการส่งเสริมปลูกป่าต้นน้ำ ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัย เช่น สร้างคันกันน้ำไหลป่าเข้าบ้าน หรือยกบ้านให้สูงขึ้น นอกจากนี้ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ อาจจะเป็นเจ้าภาพหลักหรือเป็นหน่วยงานหลักในการประสานและช่วยเหลือพื้นที่ต่างๆ เนื่องจากมีความพร้อมในด้านเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และเป็นจุดศูนย์กลางของอำเภอกาญจนดิษฐ์ สำหรับพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์นั้น ควรมีการขุดลอก คู คลอง ระบายน้ำ อยู่สม่ำเสมอ

2. เทศบาลตำบลช้างซ้าย

2.1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่ามีเพียงพอ ได้รับการสนับสนุนจาก อปพร. และชาวบ้านที่มีจิตอาสา

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า เรือ มีไม่เพียงพอ เพราะปัจจุบันมี 3 ลำ สำหรับรถมี 1 คัน เป็นรถ 6 ล้อ ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่า มีเพียงพอ มีจำนวน 14 เครื่อง ประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มวิทยุสมัครเล่นในพื้นที่ด้วย

ด้านงบประมาณ พบว่า มีเพียงพอ เพราะแต่ละปีมีการจัดสรรเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ แต่ถ้าเกิดอุทกภัยหนักๆ ก็คงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก

ด้านการบริหาร พบว่า มีการจัดตั้งส่วนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสังกัดอยู่กับสำนักปลัด แต่พบว่าส่วนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะทาง สำหรับแผนด้านการป้องกันอุทกภัย พบว่า ทางเทศบาลใช้แผนจากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ที่จัดทำไว้ให้ นอกจากนี้พบว่า ได้มีการสาธิต ฝึกอบรมความพร้อมในกรณีเกิดเหตุอุทกภัย ปีละ 1 ครั้ง

สำหรับการเฝ้าระวัง พบว่า ทางเทศบาลได้รับฟังข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยา มาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสื่อสารผ่านทางอำเภอ

2.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว แต่โดยส่วนใหญ่เป็นการแจ้งเตือนกันแบบปากต่อปาก

2.3 ด้านการประสานความร่วมมือได้รับการร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เช่น หน่วยงานทหาร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน พบว่า ได้รับการร่วมมือจากมูลนิธิกุศลศรัทธา

2.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกช่วยเหลือประชาชน โดยลำดับแรกช่วยเหลือในรูปแบบของถุงยังชีพ และอพยพประชาชนที่อยู่ในจุดเสี่ยงภัยออกจากพื้นที่

2.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ เนื่องจากข้อจำกัดของเรือมีจำนวนไม่เพียงพอ ส่งผลให้การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เป็นไปอย่างล่าช้า

2.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่า โครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนนได้รับความเสียหายมากจากน้ำกัดเซาะ

2.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัยการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี

สำหรับถนนที่เสียหาย ทางเทศบาลตำบลช้างซ้ายได้ซ่อมแซม เพื่อให้สัญจรได้สะดวก แต่ส่วนหนึ่งจำเป็นต้องของบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.8 ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความร่วมมือมากกว่านี้ และเทศบาลตำบลช้างซ้ายควรมีการจัดลอกคู ระบายน้ำ ในช่วงก่อนฤดูฝน รวมถึงร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียงสร้างอ่างกักเก็บน้ำเหนือพื้นที่ เพื่อเป็นการชะลอการไหลของน้ำ และเก็บน้ำไว้ในภาวะขาดแคลนน้ำ นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการใช้น้ำในพื้นที่ และกลุ่มเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำท่วม เนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ใกล้กับตำบลคลองสระ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการไหลของน้ำ

3. เทศบาลตำบลท่าทองใหม่

3.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากรมีเพียงพอ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ อปพร. ในพื้นที่ประมาณ 80 คน สำหรับการฝึกอบรม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกันในเรื่องการป้องกันสาธารณภัยทั่วไป โดยมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเองเป็นผู้บรรยาย

ด้านวัสดุ อุปกรณ์วิทยุสื่อสาร พบว่ามีเพียงพอทั้งของเทศบาลเองและของประชาชนหรือ อปพร.ที่ร่วมมือ แต่ปัญหาที่พบคือ วิทยุสื่อสารของ อปพร. ที่ซื้อเอง ถ้าไม่มีใบอนุญาตก็จะทำให้การติดต่อสื่อสารลำบาก เพราะ ผิดกฎ ระเบียบข้อ กศทช. แต่ถ้าอยากให้อยู่ถูกต้องตามระเบียบต้องมีการขึ้นทะเบียนวิทยุ ออกเลขครุภัณฑ์ จึงออกใบอนุญาตให้ได้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยอม เพราะสิ้นงบประมาณจะมีการเรียกตรวจ ซึ่งวิทยุจะสูญหายไม่ได้ ประชาชนจึงไม่ยอมมอบให้ ส่งผลให้เป็นวิทยุเถื่อน สำหรับเรือ พบว่า มีเพียงพอ โดยของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่มี 3 ลำ และได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านที่มีเรือประมงด้วย สำหรับรถ พบว่า ของเทศบาลมีไม่เพียงพอ แต่ช่วงเกิดเหตุน้ำท่วม ได้รับการสนับสนุนรถจากบริษัทภาคเอกชนและประชาชน ผู้นำชุมชน ที่มีรถกระบะหรือรถ 6 ล้อเทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีการจัดซื้อเครื่องสูบน้ำแบบสุญญากาศ เพื่อใช้ในการระบายน้ำให้กับประชาชนในพื้นที่

ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณมีจำกัด ซึ่งงบประมาณในการป้องกันอุทกภัย โดยส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุ

ด้านการบริหารจัดการ พบว่ามีการวางแผนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนโครงสร้างพบว่า มีการจัดโครงสร้างและบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะ ซึ่งถือว่ามีการสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน

การเตรียมความพร้อมในด้านอื่นๆ คือ มีการขุดลอกคู คลองในบริเวณเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ คือ คลองบ้านตาล้อม และคลองมุด ซึ่งได้งบประมาณสนับสนุนมาจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่พบว่าการขุดลอกคู คลองดังกล่าวประสบปัญหา กล่าวคือ ประชาชนบางครัวเรือนไม่ยินยอมให้รถแม็คโคร เข้าไปขุดลอกคูคลอง เนื่องจากชาวบ้านกลัวรถแม็คโครสร้างความเสียหายให้แก่พืชไร่ พืชสวนของชาวบ้าน แนวทางแก้ไขเบื้องต้นคือ มีการจ่ายค่าเสียหายชดเชยให้กับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการขุดลอก คู คลอง

3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการประสานทางผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน แล้วกระจายข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยผ่านทางหอกระจายข่าวของชุมชน

3.3 ด้านการประสานความร่วมมือ

สำหรับภาครัฐ พบว่า มีการประสานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) หน่วยงานทหาร

สำหรับภาคประชาชน พบว่า มีการประสานความร่วมมืออย่างดี ประชาชนเชื้อเพลิงในการแจ้งเตือนของหน่วยงานราชการ

สำหรับภาคเอกชน พบว่า ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน บริษัท ห้างร้านในพื้นที่ด้วยดี เช่น ให้การสนับสนุนรถบรรทุก นอกจากนี้ได้รับความร่วมมืออันดีกับมูลนิธิกุศลศรัทธา

การประสานความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปได้ด้วยดี ส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าความสัมพันธ์ตามหน้าที่

3.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ เบื้องต้นช่วยเหลือกันเองก่อน โดยเทศบาลเป็นเรี่ยวแรงสำคัญในการช่วยเหลือ และเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ได้เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่อื่นอีกด้วย เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีพื้นที่ไม่กว้างมากนัก แต่เป็นชุมชนแออัด สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

3.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ มีชาวบ้านบางครัวเรือนไม่ยอมอพยพออกนอกบ้าน เนื่องจากเป็นห่วงทรัพย์สิน ทางเทศบาลจึงหาทางช่วยเหลือโดยวิธีส่งข้าว ส่งน้ำให้ทุกวัน

3.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่ข้าวของเครื่องใช้ได้รับความเสียหาย แต่บริเวณริมคลองท่าทองใหม่พบว่ามีบ้านเรือนหลายหลังได้รับความเสียหาย จากกระแสคลื่นประกอบกับบ้านเรือนดังกล่าวมีสภาพทรุดโทรมอยู่ก่อนแล้ว เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ประกอบกับน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้บ้านเรือนได้รับความเสียหาย

3.7 การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

เทศบาลได้ช่วยเหลือในรูปแบบถุงยังชีพและแรงงาน สำหรับการช่วยเหลือหลังเกิดภัย เป็นไปตามมติของคณะรัฐบาล

สำหรับครัวเรือนใดต้องการยกบ้านให้สูง ถ้าหากชาวบ้านไม่มีงบประมาณ ทางเทศบาลจะสนับสนุนงบประมาณให้จำนวนหนึ่ง และจะสนับสนุนในด้านแรงงาน

3.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการปรับปรุงแก้ไข พรบ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2556 โดยด่วน เนื่องจากในระเบียบบัญญัติว่าผู้ประสบภัยที่จะได้รับความช่วยเหลือต้องมีมากกว่า 1 ครัวเรือน ถ้าเกิดน้ำท่วมมีบ้านเรือนเสียหายหลายครัวเรือนไม่เป็นไร แต่ถ้ามีบ้านเรือนเสียหายครัวเรือนเดียวเบิกไม่ได้ ซึ่งมันจะครอบคลุมไปถึงอค์ศภัยด้วยเช่นกัน และควรปรับปรุงระเบียบของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกัน

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ควรมีการขุด รอก คูระบายน้ำบริเวณชุมชนตลาดท่าทองใหม่ ชุมชนบ้านบางมุด อยู่สม่าเสมอ และซ่อมแซม เฝ้าระวัง ดูแล ติดตาม บ้านเรือนบริเวณริมคลองท่าทองใหม่อย่างใกล้ชิดในขณะเกิดเหตุอุทกภัย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุน นอกจากเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ ควรประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่อื่น เพราะเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ มี เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เพียงพอ มีคุณภาพ และทำเลที่ตั้งของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่อยู่ในบริเวณที่สะดวกต่อการติดต่อกับหน่วยงานภายนอก

4. เทศบาลตำบลกรูด

4.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่าเทศบาลตำบลกรูดมีความพร้อมและเพียงพอ โดยมี อปพร. ชาวบ้านกู้ภัย นอกจากนี้ช่วงน้ำท่วมทางเทศบาลได้รับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่มาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) จากอำเภอกาญจนดิษฐ์

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีเรือจำนวน 6 ลำ โดยมอบให้กับผู้นำท้องถิ่นในชุมชนที่มีน้ำท่วมมาก ซึ่งถือว่าเพียงพอ แต่ถ้าน้ำท่วมรุนแรงหลายพื้นที่ ทางเทศบาลจะประสานไปยังกู้ภัยเพื่อขอสนับสนุนเรือ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่าทางเทศบาลได้แจกให้กับผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน และประชาชนที่มีความสามารถในการใช้วิทยุสื่อสารได้ ซึ่งถือว่าเพียงพอ แต่ขณะนี้พบว่าวิทยุสื่อสารเสื่อมสภาพ ไม่สามารถใช้งานได้ สำหรับรถ พบว่า ของเทศบาลตำบลกรูด มีจำนวน 1 คัน ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอ แต่รถที่เข้ามาช่วยเหลือขณะเกิดอุทกภัย ส่วนใหญ่เป็นรถของผู้นำชุมชนหรือชาวบ้าน

ด้านงบประมาณเทศบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการซื้อเรือไว้ แต่ช่วงเกิดอุทกภัยพบว่า งบประมาณมีไม่เพียงพอ ทางเทศบาลจึงได้นำงบประมาณสำรองคงคลังมาใช้ก่อน

ด้านการบริหาร พบว่าทางเทศบาลได้มีหน่วยงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการวางแผนอุทกภัยไว้ โดยมีการจัดโครงสร้างแยกเป็นสัดส่วน มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน

การเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ พบว่า พื้นที่ของเทศบาลตำบลกรูดได้มีการจัดอบรมพายเรือให้กับชาวบ้าน

4.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการแจ้งเตือนโดยประสานกับผู้นำชุมชน และลำโพงหอกระจายข่าวภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีทุกหมู่บ้าน แต่ขณะนี้พบว่าบางหมู่บ้านหอกระจายข่าวไม่สามารถใช้การได้

4.3 ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่ามีการประสานงานกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก โดยหน่วยงานภายในได้ประสานกับสมาชิกสภาเทศบาลในพื้นที่ต่างๆ เพื่อทราบเกี่ยวกับระดับน้ำ และจุดเสี่ยงภัยหรือจุดประสพภัยในพื้นที่ สำหรับการประสานกับหน่วยงานภายนอก พบว่า มีการประสานกับหน่วยกู้ภัยของอำเภอกาญจนดิษฐ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) มูลนิธิกุศลศรัทธา และมีทหารเข้ามาช่วยเหลือบ้าง โดยประสานไปทางที่ว่าการอำเภอกาญจนดิษฐ์ นอกจากนี้ในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนรถโฟล์ค จากชมรมโฟล์คจังหวัดสุราษฎร์ธานี มาช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ที่เดินทางเข้าลำบาก

4.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ มีการอพยพประชาชนในจุดเสี่ยงภัยต่างๆ พร้อมกับแจกถุงยังชีพ

4.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ ขาดความร่วมมือจากประชาชนบางกลุ่ม อันเนื่องมาจากสภาพปัญหาด้านการเมืองภายในพื้นที่ กล่าวคือ มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

4.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางการเกษตร และที่อยู่อาศัยบ้างเพียงเล็กน้อย สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ถนนและคอสะพานได้รับความเสียหายบ้างแต่ไม่ถึงกับรุนแรง

4.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

การช่วยเหลือ พบว่า เจ้าหน้าที่กู้ภัยของอำเภอกาญจนดิษฐ์ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลกรูด ได้เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่ป่าร้อนก่อน เนื่องจากพื้นที่ป่าร้อนได้รับผลกระทบก่อน โดยในพื้นที่ตำบลกรูดได้มีการเตรียมความพร้อม เฝ้าระวังอุทกภัยไว้

4.8 ข้อเสนอแนะ

ควรปรับขั้นตอนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือมากกว่านี้ นอกจากนี้พบว่าควรมีการประสานกับหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อร่วมกันเฝ้าระวังและติดตามระดับน้ำและการไหลของน้ำ ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างทันทั่วถึง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมปลูกป่าต้นน้ำ และก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ เพื่อชะลอการไหลของน้ำและเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในสภาวะขาดแคลนน้ำ

5. เทศบาลตำบลช้างขวา

5.1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านบุคลากรพบว่าเทศบาลตำบลช้างขวา มี อปพร.ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจำนวน พบว่า 70 คน ถือว่าเพียงพอ แต่บุคลากรที่สังกัดเทศบาลตำบลช้างขวาเองมีไม่เพียงพอ สำหรับการอบรมให้ความรู้ จะมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และฝึกทบทวนทุกปี ให้แก่ตัวแทน อปพร.

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีเรือไม่เพียงพอ โดยปัจจุบันมีเรือท้องแบนจำนวน 2 ลำ สำหรับใช้ในการช่วยเหลือ พบว่าของเทศบาลมีรถ 6 ล้อจำนวน 3 คัน นอกจากนี้ได้รับการสนับสนุนรถคันใหญ่ที่สามารถขับผ่านน้ำได้จากผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่าของเทศบาลมีเพียงพอ นอกจากนี้ได้รับการร่วมมือจากประชาชนที่มีวิทยุสื่อสารด้วย แต่วิทยุสื่อสารของประชาชนต้องนำมาขึ้นทะเบียนที่เทศบาลก่อน

ด้านงบประมาณมีไม่เพียงพอ เนื่องจากเทศบาลต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย แต่หลังจากเกิดอุทกภัย ทางเทศบาลได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านการบริหารจัดการเทศบาลได้มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้เรียบร้อยแล้ว และมีหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในโครงสร้างขององค์กร ซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดเทศบาล

5.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการแจ้งข่าวสารการเตือนภัยผ่านทางผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาล และ อปพร. ในหมู่บ้าน โดยผู้นำท้องถิ่นแต่ละคนจะมีวิทยุสำหรับการสื่อสารประจำกาย

5.3 ด้านการประสานความร่วมมือ มีการประสานกับหน่วยงานทหาร ปก.จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ เทศบาลตำบลช้างซ้าย เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณน้ำ ก่อนที่น้ำจะมาถึงพื้นที่ตำบลช้างขวา สำหรับภาคเอกชน มีมูลนิธิกุศลศรัทธาเข้ามาช่วยเหลือ สำหรับภาคประชาชน มีส่วนร่วมในรูปแบบแรงงาน เป็นอาสาสมัคร

5.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ ได้มีการจัดเตรียม อปพร. สำหรับไว้ช่วยเหลือประชาชนประจำศูนย์ช่วยเหลือตามจุดต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้

5.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าชาวบ้านไม่ยอมออกจากบ้าน นอกจากนี้พบว่าพื้นที่ของตำบลช้างขวากว้างมาก มีเรือเพียง 2 ลำ ส่งผลให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยไม่ทั่วถึง ลำบากในการขนส่ง

5.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ โดยมีบ้านเรือนที่เสียหายหนักๆ ประมาณ 10 ครุฑเรือน โดยเฉพาะพื้นที่บ้านหัวหมาก สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน พบว่ามีถนนได้รับความเสียหายจากน้ำกัดเซาะ คอสะพานชำรุด

5.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

สำหรับการช่วยเหลือ พบว่าทางเทศบาลตำบลช้างขวาจะช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในเบื้องต้นก่อนโดยช่วยเหลือในรูปแบบของถุงยังชีพ แต่ถ้าบ้านเรือนใดเสียหาย ทางเทศบาลจะช่วยเหลือในรูปแบบตัวเงิน

สำหรับการแก้ไขอุทกภัยในพื้นที่ พบว่าควรมีการประสานงานกับชาวบ้านในการขุดลอก คูคลอง เนื่องจากชาวบ้านได้สร้างสิ่งปลูกสร้างขวางคันคูระบายน้ำ ทางเทศบาลจะไปขุดลอกคูก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากชาวบ้านไม่อนุญาต

5.8 ข้อเสนอแนะ

ขอสนับสนุนงบประมาณในการขุดลอกคูคลอง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุราษฎร์ธานี ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการอุดหนุนงบประมาณ

ควรจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับวิทยุสมัครเล่นให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

ควรให้ค่าตอบแทน อปพร. เป็นประจำทุกๆ เดือน

ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาที่ท่วมร่วมกัน โดยเฉพาะกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อติดตามระดับน้ำและทิศทางการไหลของน้ำ เนื่องจากพื้นที่ตำบลช้างขวาเป็นทางผ่านของน้ำ นอกจากนี้ควรมีการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีต

เสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ เพื่อให้น้ำระบายได้อย่างรวดเร็ว และควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่

6. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง

6.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีไม่เพียงพอ มีเฉพาะ อปพร. ซึ่งในพื้นที่ถือว่ามีความน้อย เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ดังนั้นเวลาน้ำท่วมจะได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ทหาร เป็นต้น

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าเรือ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมี 2 ลำ ถือว่าเพียงพอ เพราะชาวบ้านโดยส่วนใหญ่อยู่ติดริมแม่น้ำท่าทอง ประกอบอาชีพประมง มีเรือเป็นของตนเองอยู่แล้ว สำหรับวิทยุสื่อสาร มีไม่เพียงพอ การแจ้งข่าวสารโดยส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือของผู้นำชุมชน

ด้านงบประมาณ มีไม่เพียงพอ บางครั้งต้องจ่ายเงินขาดสะสมหรือเงินสำรองจ่าย

ด้านการบริหารไม่มีโครงสร้างด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำหรับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า เพิ่งเริ่มจัดทำแผน กล่าวคือ งานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เป็นระบบ

มีการเตรียมสถานที่อพยพ เช่น หมู่ที่ 1 บ้านปากน้ำท่าทอง บริเวณวัดเขาพระนัม สำหรับการเผื่อระวัง พบว่า ไม่มี เนื่องจากประชาชนมีการเตรียมความพร้อมอยู่แล้ว เช่น ฝนตกติดต่อกัน 2-3 วัน ประชาชนจะทราบเองว่าจะเกิดเหตุ น้ำท่วมแน่

6.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีลักษณะแบบปากต่อปาก แต่โดยส่วนใหญ่ประชาชนรู้ตัวอยู่แล้ว เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำเมื่อฝนตกหนักๆ เฉพาะพื้นที่ราบลุ่ม

6.3 ด้านการประสานความร่วมมือได้รับความร่วมมือจากประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน แต่โดยส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมืออันดีจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ของ อบต. มีลักษณะเป็นน้ำท่วมขัง ซึ่งประชาชนมีความคุ้นเคยกับน้ำเป็นอย่างดี หน่วยงานต่างๆ ก็เลยมุ่งไปสนใจในพื้นที่อื่นที่มีความเสียหายมากกว่านี้

6.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ พบว่าการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย การแจกจ่ายถุงยังชีพ

6.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าการแจกจ่ายถุงยังชีพเป็นไปอย่างล่าช้า และมีไม่เพียงพอ

6.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ของประชาชน สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน มีถนน สะพาน ได้รับความเสียหาย

6.8 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ช่วยเหลือในรูปแบบของถุงยังชีพ

ควรนำพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมาใช้อย่างจริงจัง

สำหรับพื้นที่สาธารณะที่ได้รับความเสียหาย เช่น ถนน สะพาน อบต. จะใช้งบประมาณของหน่วยงานในการซ่อมแซม แต่เป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด

6.9 ข้อเสนอแนะ

ควรจัดระบบการบริหารจัดการอุทกภัยให้ดีกว่า และนำพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมาใช้อย่างจริงจัง

ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา และป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ และควรมีการนำกฎหมายผังเมืองและดำเนินการกับกลุ่มที่รุกล้ำทางน้ำสาธารณะอย่างจริงจังในพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังน้ำท่วม และจัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลองให้ไหลลงสู่ทะเลอ่าวบ้านดอนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

7. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง

7.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงได้เตรียมความพร้อมบุคลากรอยู่ตลอดเวลาเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม โดยบุคลากรส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ อปพร.จำนวน 30 คน ซึ่งถือว่ามีความเพียงพอ สำหรับการจัดอบรม พบว่าได้มีการจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ อปพร. และชาวบ้านในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ คือ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นสาธารณภัยทั่วไป เพราะชาวบ้านได้มีการตื่นตัวอยู่แล้วในเวลาเกิดฝนตกหนัก สำหรับความรู้ความสามารถของบุคลากร พบว่า บุคลากรโดยส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จึงมีความชำนาญในสภาพพื้นที่มาก แต่บุคลากรที่มีหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะยังไม่มี

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าวิทยุจะมีให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับองค์การบริหารส่วนตำบล แต่พบว่ามีไม่เพียงพอ สำหรับเรือ พบว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีเรือ 2 ลำ ถือว่าเพียงพอ สำหรับรถ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีรถคันใหญ่จำนวน 2 คัน และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ที่มีรถด้วย

ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีจำกัด เพราะฉะนั้นเงินที่ช่วยเหลือแก่ประชาชน ส่วนใหญ่เป็นงบประมาณที่ได้รับตามมติของคณะรัฐมนตรี

ด้านการบริหารจัดการ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงได้มีการเฝ้าระวังเหตุอุทกภัย โดยใช้เครือข่ายของประชาชนในพื้นที่และต่างพื้นที่ที่อยู่เหนือกว่าตำบลทุ่งกง เช่น ตำบลคลองสระ ตำบลช้างขวา นอกจากนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงไม่มีโครงสร้างด้านการป้องกันภัย ทำให้ขาดบุคลากรด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง สำหรับแผนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงได้มีการจัดทำแผน ตามรูปแบบของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้ได้มีการจัดเตรียมสถานที่อพยพไว้ตามพื้นที่ต่างๆ เช่น ศาลาหมู่ที่ 3, วัดเขาแก้ว, ลานกีฬาบ้านปอไฉลก, องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง และโรงเรียนบ้านทับทอน

7.2 ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบเกี่ยวกับการเกิดอุทกภัย โดยส่วนใหญ่ผ่านทางผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการแจ้งข่าวสารเตือนภัยให้แก่ประชาชน และเป็นไปในลักษณะการบอกแบบปากต่อปาก แต่โดยปกติประชาชนในพื้นที่รับรู้อยู่แล้ว

7.3 ด้านการประสานความร่วมมือ

ได้มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ด้วย แต่เป็นการประสานเมื่อมีเหตุการณ์อุทกภัยขึ้นแล้ว กล่าวคือ ก่อนเกิดเหตุอุทกภัยไม่ได้มีการประสานกับ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นอย่างจริงจังการประสานโดยส่วนใหญ่ในช่วงเกิดอุทกภัย ส่วนมากจะเป็นอาสาสมัครในพื้นที่

สำหรับการประสานกับหน่วยงานภายนอก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงได้ประสานกับสำนักงานป้องกันจังหวัด ในการขอสนับสนุนอุปกรณ์ เช่น เรือ เสื้อชูชีพ เป็นต้น

สำหรับภาคเอกชน โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นมูลนิธิ รองลงมาคือ บริษัท ห้างร้านในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือในรูปของสิ่งของ

สำหรับความร่วมมือจากภาคประชาชน ส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของแรงงาน

7.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงจะดูเป็นเหตุการณ์เฉพาะเรื่องไป เน้นความรวดเร็วในการเข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัย

7.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ

มีบ้างเล็กน้อย คือ ให้ความช่วยเหลือไม่ทันการณ์ แจกถุงยังชีพและกระสอบทรายไม่ทั่วถึงนอกจากนี้ความไม่เข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ส่งผลให้การนำไปปฏิบัติบางครั้งมีปัญหา

7.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง โดยส่วนใหญ่บ้านเรือนเสียหายไม่มากนัก เนื่องจากในพื้นที่ได้รับผลกระทบเพียงแค่น้ำท่วมเท่านั้น ไม่มีน้ำเชี่ยว น้ำหลาก จึงทำให้การเสียหายสำหรับบ้านเรือนเพียงแค่เล็กๆ น้อยๆ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการสำรวจความเสียหาย พบว่า ความเสียหายโดยส่วนใหญ่คือ ถนนและคอสะพานได้รับความชำรุด ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งงบประมาณในการซ่อม แต่งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีไม่เพียงพอ จึงซ่อมแซมได้บางส่วนเท่านั้น

7.7 การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

โดยส่วนใหญ่เป็นรูปตัวเงินตามที่รัฐบาลกำหนดมาให้ แต่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเอง ช่วยเหลือในรูปของถุงยังชีพ และกระสอบทราย แต่ช่วยเหลือได้ในวงจำกัด เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีงบประมาณจำกัด

7.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ มาทำแผนระยะยาว เพราะเป็นโครงการที่มีขนาดใหญ่ ทำในภาพรวม ไม่ใช่ทำหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย ฝักระวังติดตาม และช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เช่น มูลนิธิ ทหาร เป็นต้น เนื่องจากทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลทุ่งกงได้ประสบกับปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้ควรมีการก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ เพื่อให้ระบายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

8. องค์การบริหารส่วนตำบลพลาญวาส

8.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีความเพียงพอ สำหรับการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่พบว่า มีการทบทวนแผนปีละ 1 ครั้ง

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับรถ พบว่า ของ อบต. มีไม่เพียงพอ แต่ได้รับการสนับสนุนรถกระบะจากผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่า มีเพียงพอ และพร้อมที่จะใช้งาน สำหรับเรือ พบว่า มีไม่เพียงพอ เพราะ อบต. มีเรือท้องแบนจำนวน 1 ลำ แต่เมื่อเกิดอุทกภัยได้รับการสนับสนุนเรือท้องแบนจากผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่จำนวน 20 ลำ

ด้านงบประมาณมีไม่เพียงพอ เพราะทาง อบต. ต้องจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาในส่วนอื่นด้วย

ด้านการบริหาร พบว่ามีการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส ซึ่งเป็นแผนที่ประกอบไปด้วยอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย สำหรับโครงสร้างการจัดการเกี่ยวกับอุทกภัยพบว่า ไม่มีโครงสร้างและบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง โดยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส

8.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการแจ้งเตือนให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบผ่านทางผู้นำชุมชน และ อปพร. ในพื้นที่

8.3 ด้านการประสานความร่วมมือ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ พบว่า มีการประสานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) อำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยรูปแบบของการช่วยเหลือคือ ถุงยังชีพ และวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี แห่งที่ 2 สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน พบว่า มีความร่วมมือกับมูลนิธิกุศลศรัทธา และผู้ประกอบการในพื้นที่สนับสนุนเรือท้องแบนสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย สำหรับภาคประชาชนพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเป็น อปพร. ในรูปแบบของแรงงาน

8.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยให้พักอาศัยชั่วคราว ณ สถานที่อพยพ ได้แก่ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส โรงเรียนวัดพวง โรงเรียนท่าเสาเกา วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี แห่งที่ 2 วัดในรามวัดอุทัยขาราม และโรงเรียนบ้านปากกระแต

8.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าประชาชนบางคนไม่ยอมออกจากบ้านเรือน

8.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่าบ้านเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้าของประชาชนได้รับความเสียหาย และถนนหนทางชำรุด เนื่องจากโดนน้ำกัดเซาะ

8.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่ามีการช่วยเหลือโดยการแจกถุงยังชีพ และสำรวจพื้นที่เสียหายเพื่อแจ้งกับหน่วยงานระดับอำเภอต่อไป สำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เสียหาย ทางวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี แห่งที่ 2 ได้บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้ฟรี

8.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ ก่อสร้างท่อเหลี่ยมมีคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ขวางทางน้ำ เพื่อให้น้ำระบายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยร่วมกัน โดยเฉพาะหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อติดตามปริมาณของน้ำและทิศทางการไหลของน้ำ ซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือและอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างทันท่วงที

9. องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน

9.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีไม่เพียงพอ โดยส่วนใหญ่เมื่อเกิดภัย ได้รับการสนับสนุนจาก อปพร.ในพื้นที่

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับเรือ พบว่า มีไม่เพียงพอ สำหรับรถ พบว่า มีไม่เพียงพอ แต่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและผู้นำในพื้นที่ที่มีรถกระบะ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่า มีเพียงพอ โดยแจกจ่ายให้กับผู้นำชุมชนในพื้นที่เพื่อติดต่อสื่อสารติดตามระดับน้ำและช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ด้านงบประมาณ พบว่ามีไม่เพียงพอ

ด้านการบริหาร พบว่าไม่มีโครงสร้างขององค์กรเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สำหรับการเฝ้าระวัง พบว่า ทาง อบต. ได้รับฟังข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยา โดยมีการแจ้งข่าวสารผ่านทางอำเภอ นอกจากนี้พบว่าทาง อบต.ปาร่อน ได้ประสานกับพื้นที่ตำบลคลองสระอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่รองรับน้ำมาจากพื้นที่คลองสระ

9.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว แต่โดยส่วนใหญ่เป็นการแจ้งเตือนกันแบบปากต่อปาก

9.3 ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่าได้รับการร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ทหาร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน พบว่า ได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิกุศลศรัทธา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับอุทกภัยในพื้นที่ จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ หลั่งไหลเข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่

9.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ ได้ร่วมมือจากหลายๆ หน่วยงาน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงอยู่ในระดับสูง ทำให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือ โดยลำดับแรกเป็นการแจกถุงยังชีพและอพยพผู้ประสบภัยที่อยู่ในที่เสี่ยงภัยออกจากพื้นที่

9.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าทุกหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือ ส่งผลให้ระบบในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยไม่มีระเบียบเท่าที่ควร

9.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่าบ้านเรือนประชาชนได้รับความเสียหายสำหรับโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ถนนได้รับความเสียหายมากจากน้ำกัดเซาะ

9.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

หน่วยงานทางทหารได้เข้ามาสร้างบ้านให้กับผู้ประสบอุทกภัย

การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี

9.8 ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารควรเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการดึงงบประมาณเข้ามาในพื้นที่ ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

ควรส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำในพื้นที่ เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน และควรประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุทกภัย เช่น

กรมอุตุฯ วิทยา ทหาร มูลนิธิต่างๆ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย นอกจากนี้ควรมีการเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิดเมื่อเกิดภาวะเสี่ยงภัย และควรมีการก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ เพื่อชะลอการไหลของน้ำเข้าสู่พื้นที่

10. องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง

10.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรของ อบต.ตะเคียนทองมีไม่เพียงพอ แต่เมื่อเกิดภาวะอุทกภัยจะได้รับการสนับสนุนจาก อปพร. ในพื้นที่ สำหรับการฝึกอบรมบุคลากร พบว่า มีการฝึกอบรมในเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในด้านทั่วไป

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าเรือ มีจำนวนจำกัด ซึ่งต้องขอสนับสนุนมาจากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับรถ พบว่า อบต.มีรถไม่เพียงพอ ดังนั้นเมื่อเกิดอุทกภัย รถที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยส่วนใหญ่เป็นรถของผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่มีรถยกสูง สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่า มีเพียงพอ และได้แจกจ่ายให้กับผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน

ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณของ อบต.ตะเคียนทองด้านอุทกภัยมีไม่เพียงพอ เมื่อเกิดอุทกภัย ส่วนใหญ่จะใช้งบประมาณกลางของ อบต.

ด้านการบริหาร พบว่า อบต. ไม่มีโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสำหรับการป้องกันอุทกภัย ยังไม่มีเฉพาะ

10.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ทาง อบต. ตะเคียน ได้ประสานไปทางผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อบอกข่าวสาร เตือนภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้เตรียมตัว

10.3 ด้านการประสานความร่วมมือ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอกาญจนดิษฐ์ ได้เข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบถุงยังชีพ และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน พบว่า ได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิศุภเคราะห์ ในรูปแบบของแรงงานและถุงยังชีพ ส่วนหน่วยงานภาคประชาชน พบว่าได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ในด้านยานพาหนะในการช่วยเหลือประชาชน และด้านแรงงาน

10.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ พบว่าเข้าแจกจ่ายถุงยังชีพให้กับผู้ประสบอุทกภัยไม่มากนัก และอพยพประชาชนที่ประสบอุทกภัยหนักไว้ ณ จุดอพยพ เช่น บ้านกำนัน โรงเรียน วัด เป็นต้น

10.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าผู้ประสบอุทกภัยบางคนไม่ยอมอพยพ และการเดินทางไปรับถุงยังชีพและแจกจ่ายให้กับประชาชน จำเป็นต้องใช้รถยกสูง ซึ่งมีจำนวนจำกัด

10.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่ามีบ้านเรือนได้รับความเสียหายบางเล็กน้อย นอกจากนั้นเป็นพื้นที่เกษตรของประชาชนได้รับความเสียหาย สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า มีถนนชำรุด และคอสะพานขาดบริเวณไร่หลวง

10.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามแนวทางของรัฐบาล สำหรับ อบต.ทำหน้าที่ในการสำรวจพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย เพื่อแจ้งรายงานความเสียหายให้แก่อำเภอต่อไป

10.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการขุดลอกคู คลอง ระบายน้ำ โดยเฉพาะคลองกระแต และขอบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ในการสร้างคันระบายน้ำคอนกรีตอย่างดี หรือถ้าทำไม่ได้อาจจะนำฝ้ายสำหรับนาุ้ง กั้นคัน คู คลอง เพื่อป้องกันการพังทลายของตลิ่งคู คลอง

ควรมีการปลูกป่าต้นน้ำ ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง เพื่อป้องกันน้ำล้นตลิ่ง และชะลอการไหลของน้ำเข้าสู่พื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการเฝ้าระวัง ติดตาม ระดับน้ำ ทิศทางการไหลของน้ำ เพื่อประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบและอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้ทันทั่วทั้ง

11. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท

11.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีไม่เพียงพอ แต่เมื่อเกิดเหตุอุทกภัย จะมี อบพร. มาร่วมมือ

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าเรือ มีเพียงพอ สำหรับรถ มีไม่เพียงพอ แต่เมื่อเกิดเหตุอุทกภัย จะได้รับความร่วมมือจากรถของชาวบ้าน สำหรับวิทยุสื่อสาร มีเพียงพอแล้ว

ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย

ด้านการบริหาร พบว่าไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย ส่วนใหญ่จะเป็นแผนพัฒนาทั่วไปของ อบต.

ช่วงเกิดฝนตกหนัก มีการติดต่อกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 13 บ้านหัวเตย อยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบระดับของน้ำ เนื่องจากหมู่ที่ 13 เป็นพื้นที่แรกที่รับน้ำและอยู่ติดกับตำบลสีซิด

11.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการแจ้งเตือนทางวิทยุสื่อสาร ซึ่งได้มอบให้กับผู้นำชุมชน ให้แจ้งต่อไปยังประชาชนในพื้นที่

11.3 ด้านการประสานความร่วมมือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) สำหรับภาคเอกชน พบว่าได้รับความร่วมมือจากบริษัท ห้างร้านในพื้นที่ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในรูปแบบถุงยังชีพ

11.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ อบต.จะช่วยเหลือกันเอง

11.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ ประชาชนไม่อพยพตามคำเตือนของหน่วยงาน และการเข้าช่วยเหลือประชาชนลำบาก

11.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ บ้านเรือนเสียหาย โดยเฉพาะในหมู่ที่ 13 บ้านหัวเตย

11.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามสภาพของการเกิดอุทกภัย โดยประสานไปทางผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละหมู่บ้าน ให้ดูแล ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่

11.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐด้วยกันมากกว่านี้ เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย รวมถึงควรมีการติดตามระดับน้ำและทิศทางการไหลของน้ำ อยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และควรมีการขุด ลอก ระบายน้ำในบริเวณสองข้างทางถนนสาย 401 อยู่สม่า เสมอ นอกจากนี้ควรมี

การส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำและจัดทำพื้นที่แก้มลิงไว้สำหรับชะลอการไหลของน้ำและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในสภาวะขาดแคลนน้ำ

12. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง

12.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมี อปพร. ของตำบลเป็นหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนประมาณ 60 - 70 คน ซึ่งถือว่าเพียงพอ แต่บุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไปพบว่า ยังไม่เพียงพอ เพราะภารกิจของ อบต. มีมาก แต่บุคลากรมีน้อย ส่งผลให้มีการฝากงานกล่าวคือ ต้องทำงานที่ไม่ใช่หน้าที่ของตน

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีวิทยุสื่อสาร แต่เป็นของ อปพร. เองซึ่งถือว่าไม่เพียงพอ ส่วนวัสดุอื่นๆ เช่น เรือ รถ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีไม่เพียงพอ จำเป็นต้องขอสนับสนุนจาก ปก.จังหวัด

ด้านงบประมาณ พบว่ามีไม่เพียงพอ แต่ที่ผ่านมาทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านการบริหารจัดการ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังได้มีการจัดทำแผนทุกปี แต่เป็นแผนทั่วไป ไม่ได้เจาะจงเฉพาะแผนด้านการป้องกันอุทกภัย นอกจากนี้พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังไม่ได้มีการโครงสร้างขององค์กรด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ส่งผลให้ไม่มีเจ้าหน้าที่ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเฉพาะทาง

สำหรับพื้นที่อพยพ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังได้จัดพื้นที่ไว้จำนวน 2 แห่ง คือ บริเวณสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง และบนถนนเขาเทรินซีบอร์ด

12.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง จะเฝ้าระวังตามรายงานของจังหวัดแจ้งมา เมื่อได้รับรายงานให้เฝ้าระวังและเตรียมตัว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังจะแจ้งให้กับผู้นำชุมชนทราบ เพื่อกระจายข่าวให้กับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ในแต่ละหมู่บ้านมีวิทยุเสียงตามสาย ซึ่งก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะกระจายข่าวสารให้กับประชาชน

12.3 ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังได้ประสานความร่วมมือกับ ปก.จังหวัด มูลนิธิขุนทะเล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือในรูปของถุงยังชีพ นอกจากนี้พบว่าทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้ส่งนักศึกษามาช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ สำหรับการร่วมมือกับภาคเอกชน โดยส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิต่างๆ สำหรับการร่วมมือกับภาคประชาชน พบว่า ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็น อปพร. รูปแบบแรงงาน

12.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ มีการแจกถุงยังชีพให้กับประชาชนก่อน หลังจากนั้นจะมีการอพยพประชาชนขึ้นไปที่สูง ทางต้นที่ให้พักตามโรงเรียน วัด ที่เป็นที่สูง

12.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ ผู้สูงอายุในพื้นที่ไม่ยอมออกจากบ้าน เพราะเป็นห่วงทรัพย์สิน

12.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่จะเป็นพืช สวน เช่น สวนยาง สวนปาล์ม นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนเกิดความเสียหาย เนื่องจากถูกน้ำกัดเซาะ

12.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สำหรับผู้ประสบภัยได้มีการแจกถุงยังชีพให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นการเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจะทำการสำรวจพื้นที่ โดยเกษตร

อำเภอลงมาสำรวจว่ามีพื้นที่ทางการเกษตร สัตว์เลี้ยง เพื่อที่จะดำเนินการเรื่องเงินชดเชยค่าเสียหาย สำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับความเสียหาย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง มีงบประมาณกลาง เพื่อซ่อมแซมถนนที่เสียหาย ส่วนถนนที่เสียหายมาก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงจะขอ งบประมาณจากส่วนกลางต่อไป

12.8 ข้อเสนอแนะ

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังยังขาดอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงต้องการให้ทางภาครัฐจัดสรรเรือท้องแบนมาให้ และต้องการให้มีโครงสร้างองค์กรด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

ควรมีการประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั่วรวม รวมถึงควรมีการปรับปรุงระบบระบายน้ำ จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทอด น้ำจากแม่น้ำลำคลอง เพื่อให้ น้ำไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทยได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากพื้นที่ตำบลทุ่งรังเป็น พื้นที่ทางผ่านของน้ำ

13. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ

13.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามีไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แต่ขณะเกิดอุทกภัย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ ได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐมา ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีไม่เพียงพอ และสภาพปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จะใช้เรือ ไม่ได้ เนื่องจากว่ามีลักษณะเป็นน้ำป่าไหลหลาก จำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ขนาดเล็ก สำหรับวิทยุ สื่อสาร พบว่ามีเพียงพอ แจกจ่ายให้แก่ผู้นำชุมชนตามหมู่บ้านต่างๆ

ด้านงบประมาณมีไม่เพียงพอ

ด้านการบริหาร พบว่าแผนป้องกันอุทกภัยเป็นแผนเฉพาะกิจ และไม่มีโครงสร้าง หน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เนื่องจากพื้นที่ตำบลคลองสระเป็นพื้นที่แรกของอำเภอกาญจนดิษฐ์ที่ได้รับ ผลกระทบจากอุทกภัย จึงทำให้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมกันเฝ้าระวัง มีการวัดปริมาณน้ำฝน ซึ่งมี เครื่องวัดปริมาณน้ำฝนตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านสวนปราง นอกจากนี้ทางอำเภอและ ปก.จังหวัดได้จัดวิทยุ ความถี่สูงไว้ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ เพื่อรายงานสถานการณ์น้ำในพื้นที่และได้แจ้ง เตือนภัยกับพื้นที่อื่นอีกต่อไป

สำหรับการจัดพื้นที่อพยพ พบว่า มีการจัดพื้นที่ไว้ตามศาลาหมู่บ้าน และวัด ที่เป็นพื้นที่สูง

13.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า กรมอุตุนิยมวิทยาได้มีการแจ้งเตือนประชาชนผ่าน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ ซึ่ง อบต. คลองสระได้มีการแจ้งข่าวสารการเตือนภัยให้แก่ ประชาชนในพื้นที่ผ่านทางผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. และ อบพร. ในหมู่บ้าน

13.3 ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่าในเขตพื้นที่ตำบลคลองสระได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นพื้นที่แรกที่ได้รับผลกระทบ ประกอบกับความเสียหายที่ เกิดขึ้นในพื้นที่รุนแรง ซึ่งได้มีสื่อโทรทัศน์ได้ออกข่าวสาร ส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน มุ่งเข้ามาให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ตำบลคลองสระ

13.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยโดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐ เช่น ทหาร ปก.จังหวัด เนื่องจากพื้นที่ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากเกินศักยภาพของอบต. ที่จะทำให้ได้ แต่ทางอบต. เป็นหน่วยงานในการประสานกับประชาชนผู้ประสบอุทกภัย

13.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ

การสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ไม่สะดวก โดยเฉพาะหมู่ที่ 10 หมู่ที่ 9 เนื่องจากมีลักษณะเป็นเขตป่า ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์สำหรับการติดต่อ

การเดินทางเข้าช่วยเหลือประชาชนลำบาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าและที่ราบเชิงภูเขา จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่มีศักยภาพสูง เช่น เฮลิคอปเตอร์ รถคันใหญ่ เป็นต้น

ชาวบ้านไม่ค่อยเชื่อการเตือนภัย จึงไม่ยอมออกจากบ้าน เพราะเป็นห่วงทรัพย์สินและเชื่อในตัวเองว่าสามารถอยู่ได้

13.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ บ้านเรือนเสียหายจำนวน 13 หลัง สำหรับโครงสร้างพื้นฐานได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก เช่น ถนนได้รับความเสียหายทุกเส้นทาง และสะพานถูกตัดขาดจำนวน 2 สะพาน

13.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

พื้นที่ตำบลคลองสระมีบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหนักๆ จำนวน 13 หลัง ซึ่งการเดินทางเข้าช่วยเหลือลำบาก จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น ทหาร ปก.จังหวัด เป็นต้น โดยหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก โดยรูปแบบการช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นถุงยังชีพ และพบว่ามีหน่วยงานทหารได้เข้ามาช่วยสร้างบ้านให้กับผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่

สำหรับการก่อสร้างสะพาน พบว่า ได้มีการสร้างสะพานเสร็จสิ้นแล้ว โดยใช้งบประมาณของกรมทางหลวง

13.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการอนุรักษ์ป่า ออกกฎหมายที่เคร่งครัดเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า

ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังน้ำท่วมและดินโคลนถล่มกับหน่วยงานต่างๆ เช่น อุทยานแห่งชาติไทรโยค กรมอุตุนิยมวิทยา และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น ทหาร มูลนิธิ เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และควรปลูกป่าต้นน้ำในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง รวมถึงควรมีการประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงเมื่อเกิดสถานะเสี่ยงภัยต่อเหตุการณ์ดินโคลนถล่ม และอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยให้ไปพักอาศัยบริเวณจุดปลอดภัยที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ให้มีความพร้อมที่จะใช้งานอยู่ตลอดเวลา และควรมีการวางแผน ฝึกซ้อม อพยพประชาชนในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยอยู่เสมอ

14. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่

14.1 การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร พบว่ามี อปพร. เพียงพอ นอกจากนี้ได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ เนื่องจากมีพื้นที่ใกล้เคียงกัน อยู่ในตำบลเดียวกัน และมีวิถีชาวบ้านที่เหมือนกัน เพียงแต่แยกออกเป็นคนละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าเรือ มีเพียงพอ ของหน่วยงานเองมีเรือท้องแบน 4 ลำ นอกจากนี้ได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านที่มีเรือ

ด้านงบประมาณไม่เพียงพอ งบประมาณแต่ละปีมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้การซ่อมแซม เป็นไปอย่างล่าช้า

ด้านการบริหาร พบว่าไม่มีโครงสร้างงานที่เกี่ยวข้องกับอุทกภัย งานที่เกี่ยวข้องกับอุทกภัย เช่น ขุดลอก คู คลอง เป็นส่วนหนึ่งของงานสำนักปลัด สำหรับงานด้านการก่อสร้างคุระบายน้ำเป็นงานของกองช่าง ในส่วนของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า หน่วยงานมีแผนดังกล่าว

14.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการแจ้งเตือนชาวบ้านโดยวิธีเสียงตามสาย ผู้นำชุมชน เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน

14.3 ด้านการประสานความร่วมมือ สำหรับภาคประชาชน พบว่า ประชาชนให้ความร่วมมือกันดี สำหรับภาครัฐ พบว่า ได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

14.4 การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุ พบว่าในเบื้องต้นประกาศแจ้งเตือนให้กับประชาชน ในจุดเสี่ยงภัยทราบ พื้นที่ของ อบต. รับน้ำหลังสุด จึงทำให้มีเวลาในการเตรียมการ นอกจากนี้มีการอพยพประชาชนที่เสี่ยงภัย และมีการแจกจ่ายถุงยังชีพ

14.5 สภาพปัญหาขณะเกิดเหตุ พบว่าบางพื้นที่เข้าถึงลำบาก เช่น พื้นที่ที่ติดริมคลองท่าทอง เนื่องจากน้ำทะเลหนุนสูงมาก แต่มีความโชคดีที่ วิถีชาวบ้านโดยส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับน้ำทะเล

14.6 สภาพความเสียหายหลังเกิดเหตุ พบว่ามีบ้านเรือนบางหลังได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะบ้านเรือนที่อยู่ติดริมคลองท่าทองใหม่ สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ถนนได้รับความเสียหายบ้างเล็กน้อย

14.7 แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

เบื้องต้นอพยพประชาชนและแจกจ่ายถุงยังชีพ เมื่อน้ำลด อบต. จะเข้าไปสำรวจพื้นที่ที่ได้รับเสียหาย แล้วเยียวยา ช่วยเหลือตามมติของรัฐบาล แต่ อบต. จะทำนอกเหนือจากนั้นไม่ได้ เพราะการปฏิบัติทุกอย่างต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่ทางการกำหนดมา

14.8 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการขุดลอกคูคลองเป็นระบบ หน่วยงานระดับบนควรลงมาสนับสนุนงบประมาณในการขุดลอกคู คลอง

ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย รวมถึงควรมีการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในการสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร และน้ำสะอาดให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านท่าทองใหม่กับหมู่บ้านบางสำโรง มีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้ควรมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือของพื้นที่ เพื่อชะลอการไหลของน้ำ และกักเก็บน้ำไว้ในสภาวะขาดแคลนน้ำ

15. สำหรับหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับสูงทุกๆ ด้าน เช่น บุคลากร เรือ รถ วิทียูสื่อสาร แต่ประสบปัญหาในการกระจายความช่วยเหลือ เนื่องจากช่วงเวลาของการเกิดอุทกภัย พบว่า เกิดพร้อมๆ กันทุกพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลให้การเข้าช่วยเหลือ

บางครั้งมีความล่าช้า ดังนั้นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นควรเป็นหน่วยงานแรกในการช่วยเหลือประชาชน เนื่องจากรู้สภาพ ลักษณะ ของพื้นที่เป็นอย่างดีกว่าหน่วยงานที่มาจากภายนอกพื้นที่ ในส่วนพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายสูง เช่น ตำบลปาร่อน ตำบลคลองสระ ทางภาครัฐเร่งระดมพล วัสดุ อุปกรณ์ เข้าไปช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี มูลนิธิกุศลศรัทธา และมูลนิธิต่างๆ

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนในการป้องกันอุทกภัย

สำหรับการศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ โดยไม่ได้มีการแบ่งประเภทของภาคเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งเป็นการนำเสนอในภาพรวมของการมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน แบ่งสัดส่วนการเก็บข้อมูลเขตการปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 14 แห่ง ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และนำเสนอข้อมูลโดยแบ่งตามเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์

ตารางที่ 25 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์)

n = 37

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	32	86.49
มี	5	13.51
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	33	89.19
มี	4	10.81
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	34	91.89
เคย	3	8.11
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	32	86.49
เคย	5	13.51

ตารางที่ 25 (ต่อ)

n = 37

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	27	72.97
1-3 ครั้ง	8	21.62
4-7 ครั้ง	2	5.41
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	21	56.76
ไม่ทราบ	9	24.32
มี	7	18.92
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	19	51.35
ไม่ทราบ	7	18.92
มี	11	29.73

จากตารางที่ 25 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 86.49) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 89.19) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 91.89) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 86.49) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 72.97) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 56.76) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 51.35)

ตารางที่ 26 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.73	ปานกลาง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.57	น้อย
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.24	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.11	น้อย
รวม	2.53	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.65	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.46	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.46	น้อย
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.38	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.38	น้อย
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.35	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.24	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.12	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	1.99	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	1.97	น้อย
รวม	2.30	น้อย
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.46	น้อย
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.22	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.08	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.05	น้อย
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.03	น้อย
รวม	2.17	น้อย

การวิเคราะห์ตารางที่ 26 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และการร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยติดตามประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยและติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการรวมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยและเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. เทศบาลตำบลช้างซ้าย

ตารางที่ 27 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลช้างซ้าย)

n = 41

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	31	73.81
มี	10	26.19
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	36	88.09
มี	5	11.91
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	35	85.71
เคย	6	14.29
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	33	78.57
เคย	8	21.43

ตารางที่ 27 (ต่อ)

n = 41

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	24	57.14
1-3 ครั้ง	14	35.72
4-7 ครั้ง	3	7.14
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	18	42.86
ไม่ทราบ	16	40.47
มี	7	16.67
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	19	45.24
ไม่ทราบ	15	35.71
มี	7	19.05

จากตารางที่ 27 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลช้างซ้าย พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าในพื้นที่ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มใดๆ เลย (ร้อยละ 73.81) สมาชิกในครอบครัวไม่ได้ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ (ร้อยละ 88.09) ไม่เคยเข้าร่วมการวางแผนอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 85.71) และไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในประเด็นต่างๆ (ร้อยละ 57.14) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 42.86) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 45.24)

ตารางที่ 28 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างซ้าย

n = 41

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.40	ปานกลาง
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.33	ปานกลาง
ติดตามการดำเนินงานป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	3.16	ปานกลาง

ตารางที่ 28 (ต่อ)

n = 41

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	3.12	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.19	น้อย
รวม	3.04	ปานกลาง
2. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.14	ปานกลาง
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.57	น้อย
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.55	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.40	น้อย
รวม	2.69	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	3.07	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.90	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.73	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.61	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.59	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.57	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.50	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.47	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.42	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.24	น้อย
รวม	2.61	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 28 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย มีส่วนร่วมสูง

ที่สุด รองลงมาคือ การติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย และการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลช้างซ้าย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างซ้าย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. เทศบาลตำบลท่าทองใหม่

ตารางที่ 29 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลท่าทองใหม่)

n = 26

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	21	80.77
มี	5	19.23
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	22	84.62
มี	4	15.38
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	20	76.92
เคย	6	23.08
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	19	73.08
เคย	7	26.92

ตารางที่ 29 (ต่อ)

n = 26

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	17	65.38
1-3 ครั้ง	7	26.92
4-7 ครั้ง	1	3.85
7 ครั้งขึ้นไป	1	3.85
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	14	53.84
ไม่ทราบ	6	23.08
มี	6	23.08
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	13	50.00
ไม่ทราบ	5	19.23
มี	8	30.77

จากตารางที่ 29 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 80.77) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 84.62) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 76.92) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 73.08) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 65.38) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 53.84) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 50.00)

ตารางที่ 30 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลท่าทองใหม่

n = 26

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.96	ปานกลาง
ติดตามการดำเนินงานป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.81	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.38	น้อย
รวม	2.79	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.87	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.81	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.46	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.42	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.34	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.30	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.15	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.04	น้อย
รวม	2.51	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.85	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.69	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.35	น้อย
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.34	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.08	น้อย
รวม	2.46	น้อย

การวิเคราะห์ตารางที่ 30 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่ มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือ การติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย และการติดตามการดำเนินงานป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือ การให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย และแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ตามลำดับ ส่วนการเป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลท่าทองใหม่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4. เทศบาลตำบลกรุด

ตารางที่ 31 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลกรุด)

n = 37		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	37	100.0
มี	-	-
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	37	100.0
มี	-	-
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	26	70.27
เคย	11	29.73

ตารางที่ 31 (ต่อ)

n = 37

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	26	70.27
เคย	11	29.73
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	25	67.57
เคย	12	32.43
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	14	37.83
1-3 ครั้ง	21	56.76
4-7 ครั้ง	2	5.41
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	26	70.27
ไม่ทราบ	5	13.51
มี	6	16.22
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	19	51.35
ไม่ทราบ	5	13.51
มี	13	35.14

จากตารางที่ 31 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกรูด พบว่า ประชาชนทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 70.27) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 67.57) มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัยจำนวน 4-7 ครั้ง (ร้อยละ 56.76) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 70.27) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 51.35)

ตารางที่ 32 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลกรูด

n = 37

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.67	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.94	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.62	ปานกลาง
รวม	2.85	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.81	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.92	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.97	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.05	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.78	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.97	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.73	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.67	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.43	ปานกลาง
รวม	2.80	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.97	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.81	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.64	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.38	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.45	ปานกลาง
รวม	2.65	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 32 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรูด มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรุดมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย และการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกรุด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการเป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลกรุด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

5. เทศบาลตำบลช้างขวา

ตารางที่ 33 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (เทศบาลตำบลช้างขวา)

n = 39

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	36	92.31
มี	3	7.69
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	36	92.31
มี	3	7.69
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	34	87.18
เคย	5	12.82
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	36	92.31
เคย	3	7.69

ตารางที่ 33 (ต่อ)

n = 39

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	31	79.49
1-3 ครั้ง	8	20.51
4-7 ครั้ง	-	-
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	22	56.41
ไม่ทราบ	9	30.08
มี	8	20.51
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	25	64.10
ไม่ทราบ	4	10.26
มี	10	25.64

จากตารางที่ 33 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างขวา พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 92.31) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 92.31) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 87.18) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 92.31) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 79.49) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 56.41) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 64.10)

ตารางที่ 34 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยของเทศบาลตำบลช้างขวา

n = 39

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.56	น้อย
ติดตามการดำเนินงานป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.51	น้อย

ตารางที่ 34 (ต่อ)

n = 39

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.49	น้อย
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.44	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.10	น้อย
รวม	2.42	น้อย
2. ด้านการดำเนินงาน		
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.56	น้อย
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง		
ทราบ	2.54	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.41	น้อย
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.38	น้อย
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.31	น้อย
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านใน		
กรณีเกิดอุทกภัย	2.30	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.21	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.15	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.08	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.05	น้อย
รวม	2.29	น้อย
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.33	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกัน		
และแก้ไขอุทกภัย	2.30	น้อย
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการ		
ป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.26	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.25	น้อย
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.20	น้อย
รวม	2.27	น้อย

การวิเคราะห์ตารางที่ 34 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน นั้นมีอยู่ในระดับน้อยทุกด้านและทุกรายข้อ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน และการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลช้างขวา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการบริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือการแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลช้างขวา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

6. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง

ตารางที่ 35 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง)

n = 22

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	22	100.00
มี	-	-
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	22	100.00
มี	-	-
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	19	86.36
เคย	3	13.64
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	16	72.73
เคย	6	27.27

ตารางที่ 35 (ต่อ)

n = 22

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	12	54.55
1-3 ครั้ง	7	31.82
4-7 ครั้ง	2	9.09
7 ครั้งขึ้นไป	1	4.54
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	10	45.45
ไม่ทราบ	10	45.45
มี	2	9.10
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	8	36.36
ไม่ทราบ	11	50.00
มี	3	13.64

จากตารางที่ 35 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง พบว่า ประชาชนทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 100.0) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 100.0) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 86.36) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 72.73) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 54.55) ไม่มีและไม่ทราบว่ามีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 45.45) และไม่ทราบว่ามีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 50.00)

ตารางที่ 36 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง

n = 22

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.63	มาก
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	3.45	มาก
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.45	มาก
ติดตามการดำเนินงานป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	3.40	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.90	ปานกลาง
รวม	3.36	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	3.45	มาก
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.41	มาก
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	3.40	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	3.32	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	3.18	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	3.18	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.17	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	3.09	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	3.04	ปานกลาง
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.77	ปานกลาง
รวม	3.27	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.41	มาก
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.40	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.22	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.86	ปานกลาง
รวม	3.17	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 36 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย และการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

7. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง

ตารางที่ 37 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง)

n = 19

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	17	89.47
มี	2	10.53
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	16	84.21
มี	3	15.79
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	13	68.42
เคย	6	31.58

ตารางที่ 37 (ต่อ)

n = 19

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	13	68.42
เคย	6	31.58
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	13	68.42
1-3 ครั้ง	3	15.79
4-7 ครั้ง	1	5.26
7 ครั้งขึ้นไป	2	10.53
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	4	21.05
ไม่ทราบ	3	15.79
มี	12	63.16
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	6	31.58
ไม่ทราบ	1	5.26
มี	12	63.16

จากตารางที่ 37 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 89.47) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 84.21) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 68.42) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 68.42) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 68.42) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 63.16) และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 63.16)

ตารางที่ 38 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง

n = 19

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.94	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.89	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.78	ปานกลาง
รวม	2.92	ปานกลาง
2. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.84	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.84	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.83	ปานกลาง
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.73	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.52	น้อย
รวม	2.75	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.94	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.90	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.89	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.89	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.78	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.77	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.52	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.47	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.36	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.21	น้อย
รวม	2.67	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 38 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง มีส่วนร่วมในด้านร่วมคิดและตัดสินใจ สูงที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามและประเมินผลด้าน และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือประเมินผลการทำงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย และการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

8. องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส

ตารางที่ 39 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส)

n = 26

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	16	61.54
มี	10	38.46
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	16	61.54
มี	10	38.46
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	14	53.85
เคย	12	46.15

ตารางที่ 39 (ต่อ)

n = 26

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	13	50.00
เคย	13	50.00
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	11	42.31
1-3 ครั้ง	7	26.92
4-7 ครั้ง	5	19.23
7 ครั้งขึ้นไป	3	11.54
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	8	30.77
ไม่ทราบ	4	15.38
มี	14	53.85
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	6	23.08
ไม่ทราบ	5	19.23
มี	15	57.69

จากตารางที่ 39 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 61.54) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 61.54) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 53.85) ไม่เคยและเคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน มีคะแนนเท่ากัน ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 42.31) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 53.85) และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 57.69)

ตารางที่ 40 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส

n = 26

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.84	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.76	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.75	ปานกลาง
รวม	2.81	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.96	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง		
ทราบ	2.80	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.73	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.69	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.57	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.53	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.53	ปานกลาง
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.23	ปานกลาง
รวม	2.69	ปานกลาง
3. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.76	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.61	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.50	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.46	ปานกลาง
รวม	2.63	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 40 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส มีส่วนร่วมในด้านร่วมคิดและตัดสินใจ รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัยตามลำดับ ส่วนการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการเป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาสมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย และติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

9. องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน

ตารางที่ 41 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน)

n = 29

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	27	93.10
มี	2	6.90
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	26	89.66
มี	3	10.34
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	22	75.86
เคย	7	24.14

ตารางที่ 41 (ต่อ)

n = 29

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	22	75.86
เคย	7	24.14
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	18	62.07
1-3 ครั้ง	10	34.48
4-7 ครั้ง	1	3.45
7 ครั้งขึ้นไป		
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	7	24.14
ไม่ทราบ	16	55.17
มี	6	20.69
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	8	27.59
ไม่ทราบ	17	58.62
มี	4	13.79

จากตารางที่ 41 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 93.10) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 89.66) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 75.86) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 75.86) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 62.07) ไม่ทราบว่ามีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 55.17) และไม่ทราบว่ามีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 58.62)

ตารางที่ 42 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปาร่อน

n = 29

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการดำเนินงาน		
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	3.75	มาก
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.72	มาก
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	3.68	มาก
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	3.62	มาก
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	3.55	มาก
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	3.48	มาก
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	3.44	มาก
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	3.41	มาก
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.34	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	3.31	ปานกลาง
รวม	3.53	มาก
2. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.66	มาก
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.65	มาก
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	3.58	มาก
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	3.44	มาก
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	3.20	ปานกลาง
รวม	3.51	มาก
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.48	มาก
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.44	มาก
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.41	มาก
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.41	มาก
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.72	ปานกลาง
รวม	3.29	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 42 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาคือด้านการติดตามและประเมินผล และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัยส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการได้บริจาคเงิน วัสดุ หรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

10. องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง

ตารางที่ 43 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง)

n = 25

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	23	92.00
มี	2	8.00
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	24	96.00
มี	1	4.00
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	24	96.00
เคย	1	4.00

ตารางที่ 43 (ต่อ)

n = 25

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	23	92.00
เคย	2	8.00
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	23	92.00
1-3 ครั้ง	2	8.00
4-7 ครั้ง	-	-
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	2	8.00
ไม่ทราบ	8	32.00
มี	15	60.00
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	4	16.0
ไม่ทราบ	6	24.0
มี	15	60.0

จากตารางที่ 43 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 92.0) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 96.0) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 96.0) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 92.0) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 92.0) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 60.0) และไม่มีโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 60.0)

ตารางที่ 44 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง

n = 25

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	3.04	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	3.00	ปานกลาง
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.76	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.56	น้อย
รวม	2.84	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	3.16	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.04	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.96	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.92	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.84	ปานกลาง
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.68	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.56	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.48	น้อย
รวม	2.83	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.73	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.72	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.64	ปานกลาง
รวม	2.79	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 44 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน และการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

11. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท

ตารางที่ 45 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท)

n = 40

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	36	90.00
มี	4	10.00
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	37	92.50
มี	3	7.50
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	35	87.50
เคย	5	12.50

ตารางที่ 45 (ต่อ)

n = 40

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	32	80.00
เคย	8	20.00
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	31	77.50
1-3 ครั้ง	4	10.00
4-7 ครั้ง	1	2.50
7 ครั้งขึ้นไป	4	10.00
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	18	45.00
ไม่ทราบ	12	30.00
มี	10	25.00
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	20	50.00
ไม่ทราบ	10	25.00
มี	10	25.00

จากตารางที่ 45 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 90.0) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 92.5) ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 87.5) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 80.0) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 77.5) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 45.0) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 50.0)

ตารางที่ 46 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท

n = 40

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.62	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.57	น้อย
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.55	น้อย
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.52	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.22	น้อย
รวม	2.49	น้อย
2. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.42	น้อย
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.32	น้อย
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.25	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.17	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.12	น้อย
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.10	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.10	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	1.98	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	1.97	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	1.85	น้อย
รวม	2.12	น้อย
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.12	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.02	น้อย
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.02	น้อย
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.00	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	1.97	น้อย
รวม	2.06	น้อย

การวิเคราะห์ตารางที่ 46 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงานและด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแทมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน และการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือการแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัยตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และการเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

12. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง

ตารางที่ 47 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง)

n = 16

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	16	100.0
มี	-	-
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	16	100.0
มี	-	-
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	11	68.75
เคย	5	31.25

ตารางที่ 47 (ต่อ)

n = 16

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	8	50.00
เคย	8	50.00
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	5	31.25
1-3 ครั้ง	11	68.75
4-7 ครั้ง		
7 ครั้งขึ้นไป		
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	12	75.00
ไม่ทราบ	-	-
มี	4	25.00
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	10	62.50
ไม่ทราบ	1	6.25
มี	5	31.25

จากตารางที่ 47 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง พบว่า ประชาชนทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 68.75) เคยและไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน มีความคิดเห็นเท่ากัน โดยมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย จำนวน 1-3 ครั้ง (ร้อยละ 68.75) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 75.0) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 62.5)

ตารางที่ 48 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทุ่งรัง

n = 16

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการดำเนินงาน		
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.18	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.87	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.75	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.68	ปานกลาง
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.56	น้อย
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.56	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.43	น้อย
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.31	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.30	น้อย
รวม	2.66	ปานกลาง
2. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.87	2.50
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	2.86	2.50
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.56	น้อย
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.50	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.25	น้อย
รวม	2.61	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.68	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.62	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.61	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.37	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.36	น้อย
รวม	2.52	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 48 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาคือด้านการติดตามและประเมินผลด้านและด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัยมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประเมินผลการทำงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย ส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย และการติดตามการดำเนินการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

13. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ

ตารางที่ 49 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ)

n = 24

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	10	41.67
มี	14	58.33
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	13	54.17
มี	11	45.83
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	8	33.33
เคย	16	66.67

ตารางที่ 49 (ต่อ)

n = 24

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	7	29.17
เคย	17	70.83
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	7	29.17
1-3 ครั้ง	14	58.33
4-7 ครั้ง	2	8.33
7 ครั้งขึ้นไป	1	4.16
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	5	20.83
ไม่ทราบ	3	12.50
มี	16	66.67
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	1	4.16
ไม่ทราบ	2	8.34
มี	21	87.50

จากตารางที่ 49 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ (ร้อยละ 58.33) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ (ร้อยละ 54.17) เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 66.67) เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 70.83) ประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย จำนวน 1-3 ครั้ง (ร้อยละ 58.33) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 66.67) และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 87.50)

ตารางที่ 50 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ

n = 24

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.71	มาก
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	3.54	มาก
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	3.50	มาก
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	3.12	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.71	ปานกลาง
รวม	3.31	ปานกลาง
2. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	3.84	มาก
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	3.83	มาก
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.92	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.83	ปานกลาง
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.46	น้อย
รวม	3.17	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินงาน		
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	3.96	มาก
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	3.71	มาก
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.70	มาก
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	3.67	มาก
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	3.21	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.96	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.75	ปานกลาง
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.36	น้อย
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.12	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	1.88	น้อย
รวม	3.03	ปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 50 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

โดยพบว่าด้านการติดตามและประเมินผลมีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การติดตาม การทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน และการติดตาม ประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีความคิดเห็นต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด ซึ่งมีคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย มีส่วนร่วมสูงที่สุด ซึ่งมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย และแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ตามลำดับ ส่วนการเป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

14. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่

ตารางที่ 51 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่)

n = 17

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่		
ไม่มี	17	100.0
มี	-	-
2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่หรือไม่		
ไม่มี	17	100.0
มี	-	-
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานของภาครัฐหรือไม่		
ไม่เคย	15	88.24
เคย	2	11.76

ตารางที่ 51 (ต่อ)

n = 17

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่		
ไม่เคย	16	94.12
เคย	1	5.88
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย		
ไม่มี	14	82.35
1-3 ครั้ง	3	17.65
4-7 ครั้ง	-	-
7 ครั้งขึ้นไป	-	-
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	12	70.59
ไม่ทราบ	4	23.53
มี	1	5.88
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่		
ไม่มี	9	52.94
ไม่ทราบ	6	35.29
มี	2	11.77

จากตารางที่ 51 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ พบว่า ประชาชนทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าไม่มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่ ไม่เคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 88.24) ไม่เคยวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคเอกชน (ร้อยละ 94.12) ไม่มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 82.35) ไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 70.59) และไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัย (ร้อยละ 52.94)

ตารางที่ 52 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าทองใหม่

n = 17

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.05	ปานกลาง
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.94	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.76	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.64	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.41	น้อย
รวม	2.76	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.05	ปานกลาง
ได้รับบริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.94	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.83	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.82	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.76	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.70	ปานกลาง
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.47	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.41	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.41	น้อย
รวม	2.73	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.88	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.65	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.52	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.47	น้อย
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.35	น้อย
รวม	2.57	ปานกลาง

การวิเคราะห์ตารางที่ 52 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย และการติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่หมู่บ้าน ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย และการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือ การสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ ส่วนการร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 53 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในอำเภอกาญจนดิษฐ์

n = 398

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
1. ด้านการติดตามและประเมินผล		
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	3.00	ปานกลาง
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย	2.98	ปานกลาง
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.87	ปานกลาง
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย	2.84	ปานกลาง
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย	2.43	น้อย
รวม	2.83	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน		
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย	2.97	ปานกลาง
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	2.93	ปานกลาง
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย	2.87	ปานกลาง
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน	2.64	ปานกลาง

ตารางที่ 53 (ต่อ)

n = 398

รายการ	$\bar{x}$	ระดับ
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย	2.61	ปานกลาง
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย	2.57	น้อย
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย	2.51	น้อย
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.50	น้อย
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย	2.39	น้อย
รวม	2.68	ปานกลาง
3. ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ		
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.87	ปานกลาง
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย	2.80	ปานกลาง
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.56	น้อย
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.52	น้อย
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย	2.48	น้อย
รวม	2.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 53 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในอำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ($\bar{x} = 3.00$) มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือการติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย ($\bar{x} = 2.98$) และติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ($\bar{x} = 2.87$) ตามลำดับ สำหรับการเข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย ($\bar{x} = 2.43$) มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน พบว่าโดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อบ้านในกรณีเกิดเหตุอุทกภัย ($\bar{x} = 2.97$) มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือการแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{x} = 2.93$) และให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย ($\bar{x} = 2.87$) ตามลำดับ สำหรับการเป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย ($\bar{x} = 2.39$) มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.65$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ($\bar{x} = 2.87$) มีส่วนร่วมสูงที่สุด รองลงมาคือสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย ($\bar{x} = 2.80$) และร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ($\bar{x} = 2.56$) ตามลำดับ สำหรับการร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ($\bar{x} = 2.48$) มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

จากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2556 ณ ศาลาประชาคม อำเภอกาญจนดิษฐ์ มีผู้เข้าร่วมวงสนทนาจำนวน 49 คน โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งวงสนทนาออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลายและละเอียด เมื่อได้รับข้อมูลแล้ว ทางคณะผู้วิจัยได้สรุปผลการจัดทำสนทนากลุ่มให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อตกลงในภาพรวมอีกครั้ง ซึ่งผลการจัดทำสนทนากลุ่มในประเด็นเครือข่ายและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย มีดังต่อไปนี้

1. สาเหตุของการเกิดอุทกภัย พบว่า

1.1 สาเหตุจากธรรมชาติ พบว่า

(1) ปริมาณน้ำฝนมีจำนวนมากทั้งในส่วนของพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์และอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) พื้นที่ของอำเภอกาญจนดิษฐ์ เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากเทือกเขาหลวงเพื่อไหลลงสู่อ่าวบ้านดอนที่ตำบลตะเคียนทองและตำบลท่าทอง ซึ่งการไหลของน้ำจะผ่านทุกตำบลของอำเภอกาญจนดิษฐ์ ความเสียหายแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับว่าลักษณะภูมิประเทศแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร เช่น ที่ราบลุ่มน้ำจะท่วมขังเป็นเวลานาน ที่ริมแม่น้ำลำคลองจะเกิดริมตลิ่งพัง ที่ราบเชิงภูเขาจะเกิดดินโคลนถล่มและน้ำหลาก เป็นต้น โดยมีพื้นที่เสี่ยงภัยถึง 117 หมู่บ้าน และในจำนวนนี้มี 13 หมู่บ้านที่มีประวัติการเกิดอุทกภัยมาแล้วในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ศูนย์ข้อมูลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย, 2554 ; สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2555)

(3) สภาพพื้นที่ของอำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ติดอ่าวบ้านดอน จะได้รับผลกระทบจากการหนุนของน้ำ ทำให้ระดับน้ำที่ช่วงช่วงสูงขึ้นและเป็นระยะเวลานาน

(4) สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง พบว่า อุทกภัยที่เกิดในปี พ.ศ. 2554 และ 2555 ไม่ใช่ฤดูกาลฝน แต่เป็นฝนที่ตกไม่ถูกต้องฤดู จึงทำให้ไม่มีการเตรียมการ

1.2 สาเหตุจากมนุษย์ พบว่า

(1) ประชาชนถมดินสร้างที่อยู่อาศัย และถมปิดทางระบายน้ำสาธารณะ

(2) ประชาชนสร้างบ้านไม่มีแบบแปลนที่ถูกต้อง ส่งผลให้บ้านเรือนได้รับความเสียหายจากอุทกภัยกล่าวคือ ประชาชนอยากจะสร้างในรูปแบบใดขึ้นอยู่กับประชาชน ทำให้รูปแบบของอาคารบ้านเรือน อาจจะเป็นการก่อสร้างที่ขวางทางน้ำได้ หรืออาจจะเรียกว่า เป็นการสร้างบ้านเรือนแบบอ้อยอาศัย

(3) การก่อสร้างถนนเซาเทิร์นซีบอร์ดขวางทางระบายของน้ำ ซึ่งจะเห็นได้จากการก่อสร้างที่ระบายน้ำข้ามถนนบริเวณทางหลวงหมายเลข 44 (เซาเทิร์นซีบอร์ด) ตามแผนกิจกรรมแก้ไขปัญหาคืบ (คืนสู่สภาพ) ปี 2554 (Highway Repair Caused by Flooding) ของสำนักงานบำรุงทางสุราษฎร์ธานีที่ 2 สำนักทางหลวงที่ 14 (นครศรีธรรมราช) โดยการก่อสร้างที่ระบายน้ำดังกล่าว เป็นแบบ R.C.Box Culvert ขนาด 3-(2.4×2.4) จำนวน 3 แห่ง เพื่อแก้ไขปัญหาคืบเดือดร้อนของประชาชน อันเนื่องมาจากเกิดน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน ทำให้บ้านเรือน พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย จากการก่อสร้างที่ระบายน้ำดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าถนนทางหลวงหมายเลข 44 (เซาเทิร์นซีบอร์ด) เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคืบในพื้น (สำนักงานบำรุงทางสุราษฎร์ธานีที่ 2, 2554)

(4) ระบบนายทุนเบี่ยงเบนทางเดินน้ำหรือบุกรุกพื้นที่สาธารณะ เช่น สร้างสิ่งปลูกสร้างขวางทางระบายน้ำ

(5) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชน ส่งผลให้ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานอาคารบ้านเรือนเพิ่มสูงขึ้น

(6) ชาวบ้านไม่เข้าใจ ไม่ยินยอมให้สร้างทางระบายน้ำในพื้นที่หน้าบ้านของตนเอง หรือยอมสละพื้นที่ของตนเองเล็กน้อย เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในการก่อสร้างทางระบายน้ำ

1.3 สาเหตุจากการบริหารจัดการ พบว่า

(1) ไม่มีการออกแบบระบบของการระบายน้ำที่ถูกต้องและเป็นเครือข่าย

(2) ไม่มีการขุดลอกคู คลอง ระบายน้ำ ส่งผลให้มีวัชพืชและเศษไม้ เศษขยะ ต่างๆ ตกค้างอยู่ในคูคลอง เมื่อเกิดฝนตกหนัก ทำให้น้ำระบายไม่สะดวก

(3) ขาดระบบการวางผังเมืองหรือไม่มีการน้ำระเบียบผังเมืองมาใช้อย่างจริงจัง และการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่ผิดกฎหมาย อันเนื่องมาจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ดูแลเมืองในพื้นที่อนุญาตให้ประชาชนสร้างบ้านเรือนได้ตามอัธยาศัย เพื่อหวังผลทางการเมือง กล่าวคือ ใครอยากจะทำรูปแบบใดก็ได้ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่กล้าที่จะเข้าไปตักเตือน เพราะผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลัวที่จะเสียคะแนนทางการเมือง ส่งผลให้ผังเมืองเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง

(4) ไม่มีสถานที่กักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

(5) ขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง ประกอบกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณที่จำกัด ทำให้การดูแลจัดการระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ

(6) การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของกลุ่มการเมืองในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ความร่วมมือในการป้องกันอุทกภัยมีน้อย

2. แนวทางการแก้ไข

สาเหตุที่เกิดจากธรรมชาติเป็นเรื่องสุดวิสัย ไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ จึงได้มีการเสนอแนวทางการแก้ไขเฉพาะสาเหตุที่เกิดขึ้นจากมนุษย์และจากการบริหารจัดการ

2.1 แนวทางการแก้ไขสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากมนุษย์

(1) สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ให้มีจิตสาธารณะ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่ถมดินขวางทางระบายน้ำ รวมถึงสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในการก่อสร้างคู คลอง ระบายน้ำ

(2) สร้างความรู้ให้แก่ประชาชนในการสร้างอาคารบ้านเรือนที่ถูกต้องตามระเบียบผังเมือง

(3) สร้างท่อระบายน้ำบริเวณถนนเขาเทรินชิบอร์ต เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการระบายน้ำลงสู่ทะเล

2.2 แนวทางการแก้ไขสำหรับปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ

(1) สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณในการขุดลอก คู คลองระบายน้ำให้เพิ่มมากขึ้น

(2) นำกฎหมายผังเมืองมาใช้อย่างจริงจังกับกลุ่มนายทุนและประชาชนที่ทำผิดกฎหมายผังเมือง

(3) ควรมีการสร้างอ่างเก็บน้ำหรือจัดทำแก้มลิงในพื้นที่ต่างๆ ของแต่ละตำบล เพื่อเป็นจุดรับน้ำและเก็บไว้ในฤดูแล้ง

(4) ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ

(5) จัดตั้งคณะกรรมการจัดการน้ำ โดยนำตัวแทนจากตำบลต่างๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ร่วมกันวางแผนและประสานงานเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัยให้เป็นรูปธรรม

(6) ออกกฎหมาย ข้อบังคับใช้เกี่ยวกับที่ดินในแต่ละพื้นที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรเข้ามาสนับสนุน ช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมากกว่านี้ ทั้งในด้านงบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ในการป้องกันและช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

(8) สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่และผู้นำท้องถิ่น ไม่ให้มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกัน และผู้นำท้องถิ่นควรให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน สำหรับประชาชน ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการขุดลอกคูคลอง

(9) จัดสร้างฝายชะลอความแรงของน้ำบริเวณตำบลคลองสระและตำบลปาร้อน

(10) ควรมีการออกแบบให้พื้นที่ตรงกลางของถนนเขาเทริน ซึ่งมีบริเวณกว้างมาก ให้ทำเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำหรือเขื่อนขนาดเล็ก

(11) จัดการเชื่อมระบบคู คลองให้ได้มาตรฐาน

(12) คณะกรรมการจัดการลุ่มน้ำภาค 10 ควรให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่มากกว่านี้

3. แนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

3.1 ชั้นก่อนเกิดอุทกภัย พบว่า

(1) เมื่อเข้าใกล้ช่วงฤดูฝน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรดำเนินการขุดลอก คู คลองระบายน้ำในพื้นที่ แต่ถ้าเป็นแม่น้ำสายหลักหรือลำคลองที่ผ่านหลายพื้นที่ ควรให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการขุดลอกคูคลอง

(2) ทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการป้องกันและช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เช่น เรือ เครื่องสูบน้ำ เสื้อชูชีพ เป็นต้น ให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมสถานที่อพยพไว้รองรับประชาชนจากพื้นที่เสี่ยงภัย

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องปัญหาอุทกภัย เช่น การเตรียมความพร้อม วิธีการสังเกตระดับน้ำ ทิศทางการไหลของน้ำ การช่วยเหลือตนเองในสถานการณ์น้ำท่วม เป็นต้น

(5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำบัญชีประชากรในพื้นที่

(6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนร่วมกันตรวจสอบและซ่อมแซมอาคาร บ้านเรือน ให้มีความมั่นคงและปลอดภัย

3.2 ขั้นตอนการหรือขณะเกิดเหตุอุทกภัย

(1) หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ร่วมกันเฝ้าและติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง

(2) ประกาศแจ้งสถานการณ์น้ำให้กับประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง

(3) เมื่อมีการประเมินสถานการณ์ระดับน้ำเข้าใกล้ช่วงวิกฤต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบ และอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยไปสู่พื้นที่ที่ปลอดภัยที่ได้มีการจัดเตรียมไว้

(4) หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปก.จังหวัด) มูลนิธิกุศลศรัทธา ทหาร สภากาชาด และบริษัทห้างร้านเอกชนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ ร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย นอกจากนี้พบว่า สื่อทางโทรทัศน์ที่เสนอข่าวสารอุทกภัยในพื้นที่ ส่งผลให้มีงบประมาณ สิ่งของ และถุงยังชีพเข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และหน่วยงานทหารเข้าไปช่วยเหลืออพยพประชาชนในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยมาก ได้แก่ พื้นที่ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน โดยพื้นที่ดังกล่าวจำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือช่วยเหลือขนาดใหญ่ ซึ่งเกินกว่าศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ขั้นหลังเกิดอุทกภัย

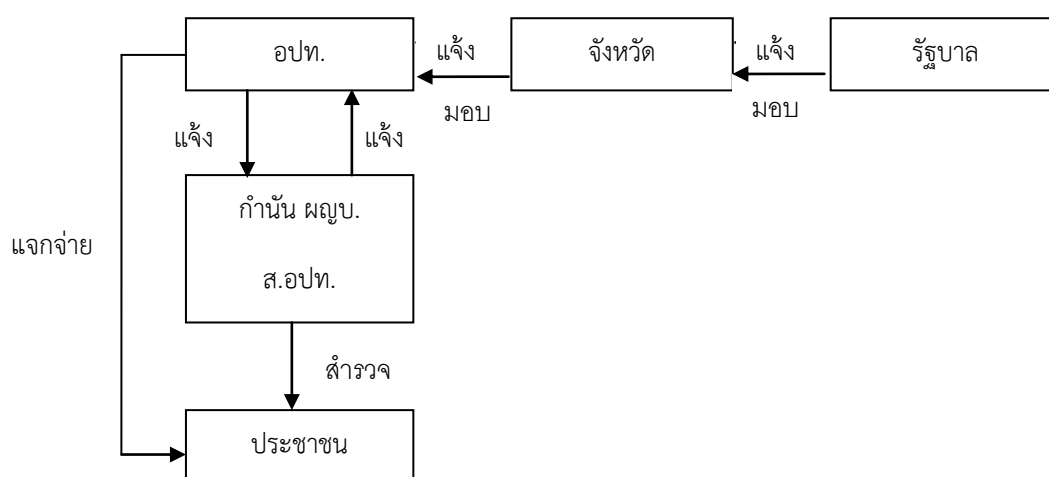
(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ประชาชน ผู้นำชุมชน ร่วมกันสำรวจพื้นที่ที่มีความเสียหาย และช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยที่ตกค้าง

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีความเสียหายในพื้นที่ และแจ้งข้อมูลความเสียหายให้กับหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ต่อไป เพื่อรอรับแนวทางการช่วยเหลือตามมติของคณะรัฐมนตรีในขณะนั้น

(3) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันซ่อมแซมอาคาร บ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย

(4) สำหรับความเสียหายด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เสาไฟฟ้า สะพาน เป็นต้น ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและซ่อมแซมเองในเบื้องต้น แต่ต้องทำเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด ส่วนพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง เช่น สะพานขาด ถนนชำรุดหนัก เป็นต้น ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพสูง เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด สุราษฎร์ธานี กรมทางหลวงชนบท เป็นต้น

การช่วยเหลือตามระยะการเกิดอุทกภัยต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน พบว่า กลุ่มผู้ชนทนากลุ่ม มีความคิดเห็นว่า เงินที่ช่วยเหลือไม่มีความเป็นธรรมพอ กล่าวคือ บ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายมากกับบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายเพียงแค่เล็กน้อย ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวนเท่ากัน ทางภาครัฐควรกำหนดมาตรฐานการช่วยเหลือใหม่ อีกประการหนึ่งคือ บางบ้านไม่ได้รับความเสียหาย แต่ได้รับเงินในการช่วยเหลือด้วย ซึ่งผู้ร่วมสนทนาคิดว่าควรนำเงินส่วนนี้ไปช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ดีกว่า ซึ่งแนวทางในการแก้ไขประเด็นนี้ คือ ควรมีการตรวจสอบบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายให้ละเอียด รอบคอบ มากกว่านี้

ภาพที่ 5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

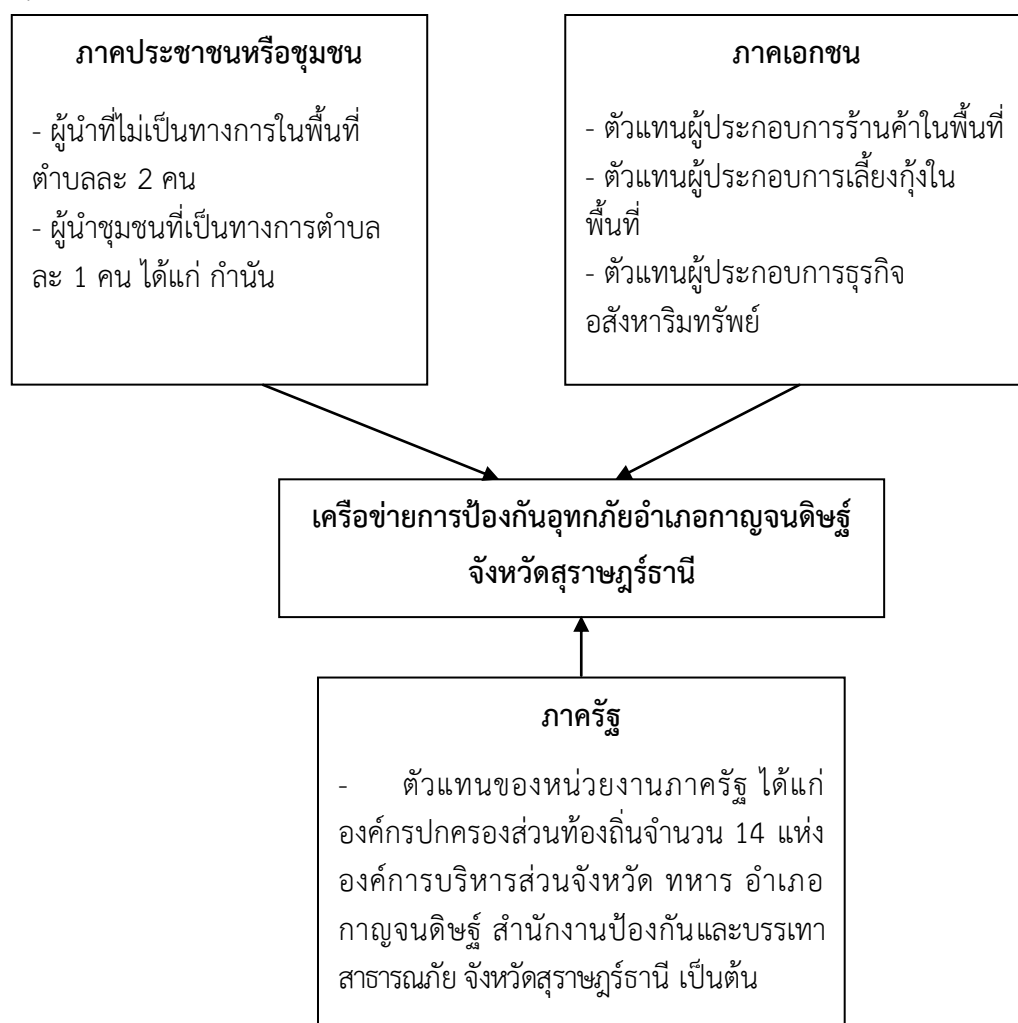
4. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยพื้นที่

4.1 ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัย ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งพบว่าในปัจจุบันนี้ ต่างพื้นที่ต่างพัฒนาในพื้นที่ของตัวเอง ไม่ได้มีการพัฒนาหรือแก้ไขอย่างเป็นระบบ ซึ่งคณะกรรมการจัดการน้ำที่เป็นเครือข่ายนี้ ควรมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ตัวแทนประชาชนในแต่ละพื้นที่ ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ควรร่วมกันทำแผนในการป้องกันอุทกภัยอย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ภาคประชาชน ควรมีกระบวนการในการคัดเลือกตัวแทนจากประชาชนในพื้นที่ โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่เคารพของประชาชนในพื้นที่ และเป็นตัวแทนที่สามารถแสดงความคิดเห็น เป็นปากเป็นเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง

(2) ภาครัฐ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว และมีหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หน่วยงานทหาร สำนักงานอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น

(3) ภาคเอกชน ควรเป็นหน่วยงานสนับสนุนดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ โดยการช่วยเหลือของภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น ด้วยแรงงาน ทุนยืมชีพ และเงิน เป็นต้น หน่วยงานภาคเอกชนหลักที่ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประกอบการ คือ มูลนิธิกุศลศรัทธา หน่วย VR กู้ภัย อำเภอกาญจนดิษฐ์ นอกจากนี้ควรได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ ในพื้นที่ เช่น กลุ่มผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้ง กลุ่มผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ กลุ่มผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้าง ถมดิน รถบรรทุก และผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ ในพื้นที่

ภาพที่ 6 เครือข่ายการป้องกันอุทกภัยอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังอุทกภัยในพื้นที่ โดยให้ประชาชนยินยอมที่จะมีจิตสาธารณะ ร่วมคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้น

4.3 หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นควรเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดตั้งกลุ่มจัดการน้ำในพื้นที่ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่และรับรู้ถึงสภาพปัญหา ลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ดี

4.4 ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นต้นทุนในการจัดตั้งกลุ่มการจัดการน้ำภายในพื้นที่

4.5 ควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกพื้นที่จังหวัด เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนบพิตำ และอำเภอสิชล เพื่อร่วมกันแจ้งข่าวระดับน้ำ

4.6 ควรประสานร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาหลวงซึ่งเป็นจุดกำเนิดต้นน้ำในการเฝ้าระวังน้ำป่าไหลหลาก และประชาชนควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาหลวงในการสอดส่องดูแลไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่

4.7 ควรร่วมมือกับกรมอุตุนิยมวิทยาในการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝน

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

5.1 หน่วยงานภาครัฐควรเอาจริง เอาจัง กับการแก้ไขปัญหาอุทกภัย ไม่ใช่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

5.2 มาตรการในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบอุทกภัยควรมีมากกว่านี้ปรับให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจที่เป็นปัจจุบัน

5.3 ร่วมมือกันไม่ตัดต้นไม้ทำลายป่า

5.4 ควรเพิ่มงบประมาณให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมากกว่านี้ เพราะให้งานแต่ไม่ให้เงิน ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนต่ำ

5.5 ปรับปรุงระบบสื่อสารให้มีคุณภาพมากกว่า เพราะเมื่อเกิดอุทกภัยบางพื้นที่ไม่มีสัญญาณสื่อสาร ส่งผลให้การประสานงานและการช่วยเหลือเป็นไปอย่างยากลำบาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์

ประวัติการเกิดอุทกภัย พบว่าในพื้นที่ได้มีการเกิดอุทกภัยมาแล้วประมาณ 3-4 ครั้งในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ครั้งใหญ่และได้รับความเสียหายมากที่สุดคือ เมื่อปี 2554 และ 2555 โดยความสูงของน้ำท่วมขังอยู่ที่ประมาณ 2 เมตร และพบว่าเกือบทุกพื้นที่ของอำเภอกาญจนดิษฐ์ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์อุทกภัยทั้ง 2 ปี

1.1 ลักษณะการไหลของน้ำ

อุทกภัยหรือน้ำท่วมในอำเภอกาญจนดิษฐ์ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการปริมาณน้ำฝนที่มีจำนวนมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่รับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอнопพิดำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนหนึ่งรับน้ำมาจากอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนหนึ่งรับน้ำมาจากอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยน้ำจะไหลลงสู่อ่าวไทยบริเวณอ่าวบ้านดอน โดยอำเภอกาญจนดิษฐ์มีลำคลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองกระแต เดิมมีชื่อว่าคลองหวาด มีต้นน้ำจากตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ คลองท่าทอง มีต้นน้ำอยู่ที่อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช คลองท่าทองใหม่ คลองเงาะ เป็นต้น ดังนั้นลำดับการไหลของน้ำในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์มีดังต่อไปนี้

ลำดับแรกพื้นที่รับน้ำของอำเภอกาญจนดิษฐ์คือ ตำบลคลองสระ ซึ่งรับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง ไหลเข้าสู่ตำบลปาร่อน ตำบลกรูด ซึ่ง ณ บริเวณนี้ เส้นทางของน้ำได้ไหลแยกออกเป็น 2 ทาง คือ มุ่งสู่ตำบลท่าอุแท ตำบลพลายวาส ตำบลท่าทอง ลงสู่อ่าวไทยบริเวณปากน้ำท่าทอง เส้นทางหนึ่ง ส่วนอีกเส้นทางหนึ่ง คือ มุ่งเข้าสู่ตำบลช้างซ้าย ตำบลช้างขวา ซึ่งบริเวณดังกล่าวนี้ น้ำจะกักขังอยู่เป็นเวลานาน เนื่องจากถนนเขาเทิร์นชิบอร์คขวางทางไหลของน้ำ เมื่อน้ำไหลผ่านถนนเขาเทิร์นชิบอร์คได้แล้ว น้ำไหลเข้าสู่ตำบลทุ่งกง ตำบลทุ่งรัง ตำบลช้างขวา ตำบลท่าทองใหม่ ตำบลตะเคียนทอง แล้วไหลลงสู่อ่าวไทย ดังนั้นลักษณะของการเกิดอุทกภัยของแต่ละพื้นที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก จะพบในพื้นที่ตำบลคลองสระ และตำบลปาร่อน เนื่องจากอยู่ติดกับเชิงเขา นอกจากนี้จะพบบางพื้นที่ที่มีบ้านเรือนริมแม่น้ำลำคลองสายต่างๆ

น้ำท่วมขัง พบในพื้นที่ตำบลช้างซ้าย ตำบลช้างขวา ตำบลทุ่งรัง ตำบลทุ่งกง ตำบลท่าทอง ตำบลตะเคียนทอง ตำบลพลายวาส ซึ่งพื้นที่น้ำท่วมขังพบว่าจะมีอยู่ในทุกตำบลของอำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยจะพบในพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลตะเคียนทองน้ำจะท่วมขังเป็นเวลานานเนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินทะเล ประกอบกับได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุนด้วย

1.2 สาเหตุของการเกิดอุทกภัย พบว่า

สาเหตุทางธรรมชาติเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่มากที่สุด โดยอำเภอ กาญจนดิษฐ์ เป็นพื้นที่รับน้ำจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบกับปริมาณน้ำฝนที่มีจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่

สาเหตุจากความรู้ความเข้าใจและการบริหารจัดการพบว่า ไม่มีการขุดลอกคู คลอง ระบายน้ำ ขาดการนำระบบผังเมืองหรือการวางแผนการใช้มาตรการในการป้องกันอย่างจริงจัง และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความจริงจังในการแก้ไขปัญหาส่งผลให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่

สาเหตุจากมนุษย์ พบว่า การตัดไม้ทำลายป่า การถมดินปิดเส้นทางระบายน้ำ สาธารณะ การสร้างถนนขวางทางน้ำ และการสร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำทางน้ำ การก่อสร้างอาคาร บ้านเรือนที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายผังเมือง เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดอุทกภัย

1.3 แนวทางการป้องกันและแก้ไข พบว่า

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ แก้ไขปัญหาร่วมกัน ประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนเมื่อน้ำล้นตลิ่งหรือเกิดภาวะเสี่ยงอุทกภัย อพยพ ประชาชนไปสู่พื้นที่ปลอดภัย จัดเตรียมงบประมาณให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินและงบประมาณ สำหรับการขุดลอกคู คลองระบายน้ำ ควรมีการนำกฎหมายผังเมืองมาบังคับใช้อย่างจริงจังกับกลุ่ม นายทุนและประชาชน

ด้านสังคม พบว่า ควรมีการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม ร่วมกับหน่วยงานภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่ สร้างความ เข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ให้มีจิตสาธารณะ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่ถมดินขวางทางระบายน้ำ รวมถึง สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในความจำเป็นสำหรับการก่อสร้างคู คลองระบายน้ำ

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ควรมีการสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่ จัดสร้างระบบคลอง ส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่งและตลิ่ง ทรุด ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ

1.4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย พบว่า

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่า พืชผลทางการเกษตรหรือประมงเสียหาย พืช ผัก ผลไม้ราคาสูง เกิดความเสียหายกับสัตว์เศรษฐกิจ (ฟาร์ม)

ผลกระทบด้านจิตใจ พบว่า รู้สึกตื่นตระหนกและเป็นห่วงทรัพย์สิน เครียดกับปัญหา น้ำท่วม รู้สึกไม่สบายใจ

ผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า เครื่องสาธารณูปโภค เครื่องใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย บ้านเรือนที่อยู่อาศัยได้รับความเสียหาย ยานพาหนะได้รับความเสียหาย ผลกระทบด้าน เทคโนโลยี พบว่า ระบบไฟฟ้าขัดข้อง ระบบไฟฟ้าเสียหาย สัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์มือถือขัดข้อง และสัญญาณโทรทัศน์ขัดข้องไม่สามารถใช้งานได้

ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า การคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากเส้นทาง คมนาคมชำรุด เกิดผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยง เช่น ตาย เจ็บ

ผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ขาดน้ำดื่มที่สะอาด ขาดห้องน้ำ ห้องสุขา และเกิด โรคติดต่อที่มาทางน้ำ (เท้าเปื่อย ตาแดง)

1.5 แนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย พบว่า

การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ซึ่งสามารถสรุปตามวัฏจักรของการเกิดอุทกภัยได้ดังนี้

ก่อนเกิดอุทกภัย พบว่า มีการเตรียมตัวเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยจากกรมอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำฝนในพื้นที่ รับฟังข่าวสารการแจ้งเตือนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ คือ ตำบลคลองสระ เมื่อมีการคาดการณ์อาจเกิดอุทกภัยจะมีการแจ้งเตือนให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบ โดยวิธีการแจ้งเตือนจะผ่านทางผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบของการแจ้งเตือนโดยส่วนใหญ่คือ ปากต่อปาก และเสียงตามสายในหมู่บ้าน สำหรับครัวเรือนใดอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าไปแจ้งให้ประชาชนทราบและอพยพมาอยู่ ณ จุดปลอดภัย ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ได้ทำจุดอพยพไว้ ส่วนครัวเรือนใดที่ไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าไปแจกจ่ายถุงยังชีพ ดังนั้นขณะก่อนเกิดภัย พบว่าหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ร่วมกับผู้นำชุมชน และ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในพื้นที่

ขณะเกิดอุทกภัย พบว่า ได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มูลนิธิศุภผลศรัทธา เข้าไปช่วยเหลือในรูปแบบวัสดุอุปกรณ์ (เรือ) ถุงยังชีพและการอพยพประชาชน สำหรับพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายที่รุนแรง เช่น ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน พบว่า มีหน่วยงานจากภายนอกเข้าไปช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก เช่น ทหาร เข้าช่วยเหลืออพยพผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยที่เข้าถึงลำบาก มีการใช้เฮลิคอปเตอร์สำหรับการอพยพและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึง ส่วนภาคเอกชน พบว่ามีหน่วยงานเอกชนให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของถุงยังชีพ และบางบริษัท ห้างร้าน มีรถ 6 ล้อ ก็นำมาใช้ในการช่วยเหลือประชาชน นอกจากนี้มีสื่อมวลชนเข้ามาเสนอข่าวน้ำท่วมในพื้นที่ ส่งผลให้มีเงิน ถุงยังชีพ ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก

หลังเกิดเหตุ พบว่า มีการสำรวจความเสียหายในพื้นที่ โดยเบื้องต้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ร่วมกับผู้นำชุมชน ได้ร่วมกันสำรวจความเสียหายในพื้นที่ เช่น อาคาร บ้านเรือน พืชผลทางการเกษตร ประมง และทำรายงานให้กับทางอำเภอและจังหวัดทราบ เพื่อขอรับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล ซึ่งเป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรีในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในขณะนั้น สำหรับความเสียหายทางโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน พบว่าในเบื้องต้นทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้จัดสรรงบประมาณซ่อมแซมเป็นการชั่วคราว อันเนื่องมาจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด ต้องจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาในส่วนอื่นๆ ตามแผนที่วางไว้ด้วย จึงทำให้การซ่อมแซมถนน สะพานที่ได้รับความเสียหายเป็นไปอย่างล่าช้า ยกเว้นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายรุนแรง เช่น ถนนขาด สะพานขาด เป็นต้น พบว่า มีหน่วยงานภายนอก เช่น กรมทางหลวงชนบท องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เข้ามาซ่อมแซม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

จากการศึกษาตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จำนวน 14 แห่ง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 26 คน ซึ่งการศึกษาความพร้อมตามกรอบการวิจัย คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ พบว่า

ด้านบุคลากร บุคลากรในการป้องกันอุทกภัยมีจำนวนเพียงพอซึ่งบุคลากรในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยโดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) แต่พบว่าบุคลากรที่มีความชำนาญด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเฉพาะด้านมีเพียงบางพื้นที่เท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการฝึกอบรมให้ความรู้บุคลากร พบว่า แต่ละพื้นที่ที่มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวม ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยสำหรับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบรุนแรง จะได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากทหาร

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า เรือ ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนไม่เพียงพอ แต่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประชาชนที่มีเรือในพื้นที่ สำหรับรถ พบว่า ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรถไม่เพียงพอ แต่ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนรถจากผู้นำชุมชน ประชาชน บริษัท ห้างร้าน ในพื้นที่ที่มีรถกระบะ รถ 6 ล้อ สำหรับวิทยุสื่อสาร พบว่า ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเพียงพอ โดยแจกจ่ายให้กับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน นอกจากนี้ได้รับการร่วมมือจากประชาชนที่มีวิทยุสมัครในการประสานเหตุอุทกภัยด้วย สำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยรุนแรง เช่น ตำบลคลองสระ ตำบลปาร์อน พบว่าวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีข้อจำกัดไม่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทหารเป็นอย่างดี ในการนำเฮลิคอปเตอร์เข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยที่เดินทางเข้าช่วยเหลือลำบาก

ด้านงบประมาณ พบว่า ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณด้านการป้องกันอุทกภัยไม่เพียงพอ แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบนคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โดยส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงานด้านการป้องกันอุทกภัยอยู่ในงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสังกัดกับสำนักงานปลัดของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่บางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในโครงสร้างขององค์กรสำหรับแผนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า โดยส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำแผนการป้องกันอุทกภัย ซึ่งอยู่ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรูปแบบของแผนเป็นไปตามข้อกำหนดของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบด้วย ด้านอุทกภัย ด้านวาตภัย ด้านอัคคีภัย สำหรับโครงสร้างการบริหารในระดับจังหวัด พบว่า การป้องกัน ช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ถึงแม้ว่าการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัดอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่พบว่าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีข้อจำกัดทางด้านวัสดุอุปกรณ์เช่นกัน ประกอบช่วงเวลาของการเกิดอุทกภัยฝนตกหนัก มีหลายพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้รับความเดือดร้อน ทางสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงต้องกระจายกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ดังนั้น การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในระดับต้นควรเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ดังนั้นความพร้อมในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดในเรื่องความพร้อมดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับบนที่มีศักยภาพคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับด้านบุคลากร พบว่า ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรเพียงพอ ยกเว้นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายรุนแรง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทหารในการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จำนวน 398 คน โดยแบ่งสัดส่วนในการเก็บข้อมูลตามพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ โดยพิจารณาในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือติดตามและประเมินผล ความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย และติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน ตามลำดับ

ด้านการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัยสูงสุด รองลงมาคือแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย ตามลำดับ

ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัยสูงสุด รองลงมาคือสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย และร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

จากการศึกษาและเก็บข้อมูลจากการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน พบว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยในพื้นที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภายในพื้นที่และหน่วยงานนอกพื้นที่ จึงได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในรูปแบบเครือข่ายขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นเครือข่ายาเซิงพื้นที่ (Area Network) เพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน วางแผนเพื่อช่วยเหลือ และป้องกันอุทกภัยในพื้นที่และพื้นที่

ใกล้เคียง ซึ่งภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน โดยแต่ละภาคส่วนควรมีบทบาทที่เท่าเทียมกัน เน้นการมีส่วนร่วมกัน ซึ่งภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วย

ภาคประชาชนหรือภาคชุมชน พบว่าเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากเหตุอุทกภัยโดยตรง มีความรู้ในด้านสภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงลักษณะภูมิประเทศทางกายภาพเป็นอย่างดี โดยการสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยความรู้ด้านกายภาพ ที่ตั้งของชุมชน แหล่งน้ำ ภูเขา ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ความลาดเท ที่ราบลุ่ม ลำคลอง คุระบายน้ำ รวมถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ของกายภาพในพื้นที่ ดังนั้นการสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องฟังฟัง อาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนและชุมชนในพื้นที่ นอกจากนี้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ หรือการแจ้งเตือนอุทกภัย พบว่า การบอกกล่าวแบบปากต่อปาก อาศัยความสัมพันธ์แบบเครือญาติ สามารถสื่อสารได้รวดเร็ว และทั่วถึงและยังพบว่าประชาชนในพื้นที่รู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจหรือความเสียหายในชุมชนเป็นอย่างดี สามารถแจ้งเสนอ ร้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ตรงจุดประสงค์ตามความต้องการ ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวแทนประชาชนในพื้นที่ คัดเลือกจากผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่เคารพของประชาชนในพื้นที่ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั้ง 14 แห่ง พบว่าเป็นหน่วยงานลำดับแรกที่เข้าถึงผู้ประสบอุทกภัย ดังนั้นในการเป็นองค์กรหลักในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ ควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และควรได้รับความร่วมมือจากภาครัฐภายนอก ประกอบด้วย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ
2. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) ในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัย
3. ทหาร ในการสนับสนุนด้านกำลังและวัสดุ อุปกรณ์ในการช่วยเหลือขนาดหนักเมื่อเกิดอุทกภัยที่รุนแรง
4. สำนักงานอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เพื่อทราบถึงข้อมูลของปริมาณน้ำในป่า และลักษณะ ทางไหลของน้ำในป่าเทือกเขาหลวง
5. สำนักงานกรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อทราบถึงข้อมูลปริมาณน้ำฝน การเกิดพายุ และการคาดการณ์สภาพอากาศ
6. สำนักงานอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนภายในพื้นที่ และเป็นตัวแทนในการประสานความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย
7. โรงพยาบาลกาญจนดิษฐ์ เพื่อทราบถึงศักยภาพในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย เจ็บ ป่วย
8. ตำรวจอำเภอกาญจนดิษฐ์ เพื่อรักษาความเรียบร้อยในช่วงเกิดอุทกภัย
9. สถานศึกษา วัด หรือเจ้าของสถานที่ต่างๆ ที่จัดตั้งเป็นศูนย์อพยพผู้ประสบอุทกภัย

ภาคเอกชน เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทั้งด้านร่างกายและถ่วงยังชีพ ประกอบด้วย

1. กลุ่มมูลนิธิกุศลศรัทธาและหน่วย VR กุ้ยอ้าอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ เพราะศักยภาพของมูลนิธิกุ้ยอ้ามีสูง มีความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกรูปแบบ
2. กลุ่มผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้ง (ฟาร์มกุ้ง) ในพื้นที่เพื่อขอความร่วมมือไม่ให้กลุ่มนายทุนผู้เลี้ยงกุ้งบุกรุกที่ดินสาธารณะและการจัดทำคูระบายน้ำผ่านพื้นที่เอกชนเพื่อให้ระบายลงสู่ทะเลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
3. กลุ่มผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ควรมีการสร้างแบบอาคารให้ถูกต้องตามกฎหมายไม่ก่อสร้างขวางทางระบายน้ำ หรือในกรณีไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ควรมีการจัดทำคูระบายน้ำให้ได้มาตรฐาน
4. ตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ ในพื้นที่ ควรเข้าร่วมวางแผนการป้องกันอุทกภัย และเป็นกลุ่มทุนทรัพย์ที่สามารถเข้าช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้ทั้งในรูปแบบของถ่วงยังชีพ และตัวเงิน

แนวทางการมีส่วนร่วม

1. สร้างจิตสำนึกในประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของพื้นที่ มิใช่รอรับการช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว
2. ภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยวิธีการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นทุนในระยะแรก ส่วนในกระบวนการลงมือปฏิบัติให้ประชาชนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติกันเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน
3. ภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาครัฐควรมีความจริงจังในการเข้าร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยอย่างเป็นระบบ
4. เพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น เช่น ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ลงพบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่ และให้ประชาชนรู้สึกมีความเป็นกันเอง กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น

การอภิปรายผล

การเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ สาเหตุสำคัญเกิดจากพื้นที่ของอำเภอกาญจนดิษฐ์เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช และปริมาณน้ำฝนมีจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นเองไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้การตัดไม้ทำลายป่า การถมดิน ปิดเส้นทางระบายน้ำสาธารณะ การสร้างถนนขวางทางน้ำ การสร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำทางน้ำ เป็นการกระทำที่เกิดจากมนุษย์ สามารถที่จะหลีกเลี่ยงหรือควบคุมการกระทำได้ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดการปล่อยโล่งเพิ่มมากขึ้น น้ำไหลเร็วขึ้นและเป็นสาเหตุของดินถล่ม การออกแบบทางระบายน้ำของถนนไม่เพียงพอ ทำให้น้ำล้นเอ่อเข้าเขตเมืองเนื่องจากน้ำระบายได้ช้า การขายเมืองสร้างสิ่งรุกล้ำเข้าไปในน้ำทำให้น้ำท่วมได้ง่ายยิ่งขึ้น (ไทยภักดี ธรรมมงคล, 2544 : 91 - 92) นอกจากนี้พบว่าในพื้นที่ลุ่มติดทะเล ปัญหาน้ำท่วมเกิดจากน้ำทะเลหนุน (High tide) เข้าไปในแม่น้ำทำให้น้ำในแม่น้ำไม่

สามารถจะระบายลงทะเลได้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) อีกประเด็นหนึ่งคือไม่มีการขุดลอกคู คลองระบายน้ำ มีวัชพืช เศษขยะขวางทางระบายน้ำ ส่งผลให้เกิดอุทกภัย เนื่องจาก บทบาทและหน้าที่ในการขุดลอกคู คลองระบายน้ำ อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ แต่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีงบประมาณจำกัด เพราะการขุดลอก คูคลองระบายน้ำจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก สำหรับการขาดการใช้ระบบผังเมืองมาใช้อย่างจริงจังจึงพื้นที่ ส่งผลให้การก่อสร้างอาคารบ้านเรือนเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง เกิดทัศนอุจาดในพื้นที่เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลัวเสียผลประโยชน์ทางการเมือง ต้องการเอาใจประชาชน จึงไม่กล้านำระบบผังเมืองมาบังคับใช้อย่างจริงจัง

แนวทางแก้ไข พบว่า ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีการระบุมความต้องการ การวางแผน การตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน (นำชัย ทนุผล, 2543 : 117) มีการประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อน้ำล้นตลิ่ง อพยพประชาชนไปสู่พื้นที่ปลอดภัย จัดเตรียมงบประมาณให้เพียงพอเมื่อเกิดยามฉุกเฉิน ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางการบริหารจัดการ คือ ต้องมีการพัฒนาระบบการทำงานให้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ธีระ สันติเมธี (2547) พบว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ควรมีการพัฒนาระบบการทำงานให้มากที่สุด และยังพบว่าควรมีการขุดลอก คูคลองระบายน้ำ รวมถึงการนำกฎหมายผังเมืองมาใช้อย่างจริงจัง การสร้างอ่างเก็บน้ำเหนือพื้นที่ จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดแทนน้ำจากแม่น้ำลำคลอง ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้าง ขวางทางน้ำ (ดิเรก อาสาสินธ์, 2550 : 48 - 50 ; ไสภณ อนันตทรัพย์, 2552 : 75 - 76) สำหรับแนวทางแก้ไขด้านสังคม พบว่า ควรมีการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ เนื่องจากการป่าต้นน้ำทำให้ชะลอการไหลของน้ำได้ ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วมร่วมกับหน่วยงานภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ กล่าวคือ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่มาจากบุคคลหลายฝ่าย (อนุชัย วิทยาสรรเพชร, 2551 : 57 - 61)

ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย พบว่า พิษผลทางการเกษตรหรือประมงเสียหาย เนื่องจากพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ประชาชนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เช่น ยางพารา ปาล์ม พืชผักสวนครัว และบริเวณอ่าวบ้านดอน ปากน้ำท่าทอง ปากน้ำกระแต ประชาชนกลุ่มนั้นประกอบอาชีพประมงพื้นที่บ้าน สำหรับผลกระทบทางด้านจิตใจ พบว่า ประชาชนรู้สึกตื่นตระหนกและเป็นห่วงทรัพย์สิน เครียดกับปัญหาน้ำ ถึงแม้ประชาชนจะเจอกับภาวะน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ แต่ในปี พ.ศ. 2554 มีความรุนแรงมากส่งผลให้ประชาชนเริ่มรู้สึกกังวลเมื่อเกิดฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน นอกจากนี้พบว่า อุทกภัยส่งผลให้เครื่องสาธารณูปโภค เครื่องใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย การคมนาคมไม่สะดวก ถนน สะพาน ขำรุด ขาดน้ำดื่มที่สะอาด ซึ่งเป็นความเสียหายที่พบในทุกพื้นที่ที่มีเหตุการณ์อุทกภัย แต่จะรุนแรงมากขึ้นขึ้นอยู่กับระดับน้ำและระยะเวลาของน้ำท่วมขัง

แนวทางการช่วยเหลือ พบว่า ประชาชน ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้ร่วมมือช่วยเหลือกันเอง เป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง แต่เมื่อเหตุการณ์อุทกภัยรุนแรงขึ้น จำเป็นต้องมีการประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) นอกจากนี้มีหน่วยงาน

ภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ คือ มูลนิธิ หน่วยกู้ภัย บริษัท ห้างร้าน สำหรับพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายมาก เกินกว่าศักยภาพของหน่วยงานในพื้นที่ จะได้รับความช่วยเหลือจากทหารซึ่งสอดคล้องกับ อีรพงษ์ ธรรมโชติ (2545) หลังเกิดเหตุการณ์ได้มีการสำรวจความเสียหายในพื้นที่ และมีการเยียวยาช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยทั้งในรูปแบบถุงยังชีพ และเงินช่วยเหลือ ตามที่ภาครัฐกำหนดไว้ให้ สำหรับ โครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับความเสียหาย เช่น ถนน สะพาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จะดำเนินการซ่อมแซม แต่ถ้าเกินกว่าศักยภาพ ก็จะต้องงบประมาณสนับสนุนงบประมาณมาจากหน่วยงานระดับบนต่อไป

ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย พบว่า หน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนและรู้เกี่ยวกับลักษณะของพื้นที่เป็นอย่างดีกว่าหน่วยงานที่มาจากภายนอก แต่ถ้าภารกิจใดที่เกินกว่าศักยภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จะขอความร่วมมือ สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งโดยส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เป็นภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐมีจุดแข็งในด้านความชำนาญการ มีการสนับสนุนงบประมาณมาจากส่วนกลาง มีความพร้อมในการดำเนินการป้องกันอุทกภัยมากกว่าภาคเอกชนและภาคประชาชน ทำให้การดำเนินการป้องกันอุทกภัยเป็นการดำเนินการของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทั้งการเตรียมคน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ การจัดระบบปฏิบัติการ การจัดให้มีการฝึกอบรม อบรมเจ้าหน้าที่และประชาชน เป็นต้น โดยภาคเอกชนและประชาชนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ (ปฎิภา พรหมเลิศ, 2548) ซึ่งความพร้อมด้านบุคลากร พบว่าหน่วยงานมีความพร้อม มีปริมาณที่เพียงพอ (วรรณลีลา พรหมจรรยา, 2553) เนื่องจากบุคลากรที่มาร่วมมือให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดอุทกภัยโดยส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งสำนักนโยบายและบรรเทาสาธารณภัย (2552 : 56 - 59) เห็นด้วยกับการมี อปพร. เพราะช่วยแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ในส่วนของการฝึกอบรม พบว่าไม่มีการฝึกอบรมเฉพาะด้านอุทกภัยอย่างเป็นรูปธรรม การฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วไป เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย อุทกภัย เป็นต้น เนื่องจาก การเกิดเหตุการณ์อุทกภัยหรือน้ำท่วมโดยส่วนใหญ่การกำลังกายกับกำลังใจ และเป็นการช่วยเหลือเหตุการณ์เฉพาะหน้า

สำหรับความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า เรือขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ประกอบกับน้ำท่วมไม่ได้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำทุกปี ทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไม่มีความจำเป็นในการซื้อ แต่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนเรือจากหน่วยงานระดับบน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อสำรองไว้ใช้ในเวลาเกิดอุทกภัย สำหรับยานพาหนะ (รถ) สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย มีไม่เพียงพอเช่นกัน เนื่องจากงบประมาณจำกัด และรถที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย จำเป็นต้องใช้รถที่มีขนาดใหญ่ สำหรับวิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ มีเพียงพอ เนื่องจาก วิทยุสื่อสาร มีราคาไม่สูงมากนัก ทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถซื้อ แจกให้กับผู้นำชุมชนและประชาชนที่สามารถใช้วิทยุได้ ประกอบกับได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ที่มีวิทยุสมัครเล่น ซึ่งสามารถสื่อสารในการขอความช่วยเหลือกันได้

ความพร้อมด้านงบประมาณ ซึ่งทุกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ เนื่องจากภาระงานมีจำนวนมาก แต่งบประมาณมีจำนวนน้อย ส่งผลให้งบประมาณเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัยมีน้อยมาก ช่วงเวลาเกิดอุทกภัยมีการสำรองเบิกจ่ายงบประมาณจากกองกลางของหน่วยงานซึ่งงบประมาณ

ที่ไม่เพียงพอสำหรับการป้องกันอุทกภัยนี้ มีความสอดคล้องกับความพร้อมด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย กล่าวคือ ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่มีหน่วยงานด้านการป้องกันอุทกภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นรูปธรรม โอกาสที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณให้ก็น้อยตามไปด้วย นอกจากนี้การมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ยังส่งผลต่อข้อจำกัดในการให้บริการประชาชนหลังจากเหตุการณ์อุทกภัยเช่นกัน คือ ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน จึงทำให้การซ่อมแซมเป็นไปอย่างล่าช้า หรือบางพื้นที่อาจจะของงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper Tier) ซึ่งกระบวนการของงบประมาณสนับสนุนดังกล่าวได้มีการเมืองเข้ามาแทรกแซงด้วย

ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ พบว่า ความพร้อมด้านการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับระดับของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย กล่าวคือ เทศบาลตำบลย่อมมีศักยภาพที่สูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพราะกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไว้แตกต่างกัน นอกจากนี้การจัดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งด้วย เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีโครงสร้างหน่วยงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งผลให้ไม่มีบุคลากรที่มีความชำนาญด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำหรับการวางแผนด้านการป้องกันอุทกภัย โดยส่วนใหญ่จะเป็นส่วนหนึ่งของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับความพร้อมของหน่วยงานระดับจังหวัดคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า มีความพร้อมสูงในทุกๆ ด้าน เนื่องจากมีวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณในการช่วยเหลือมาก แต่ทั้งนี้พบว่า เมื่อเกิดเหตุอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในบางครั้งการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับบนเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากช่วงระยะเวลาเกิดเหตุอุทกภัยมีพร้อมๆ กันทั้งจังหวัด ส่งผลให้หน่วยงานระดับจังหวัดต้องกระจายความช่วยเหลือไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วจังหวัดเช่นเดียวกับสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ปภ.จังหวัด) นอกจากนี้ความพร้อมของระดับจังหวัดที่มีสูงแล้ว ยังเป็นความโชคดีของพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอพุนพิน ซึ่งดูแลงานสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง และสุราษฎร์ธานี ส่งผลให้หน่วยงานในพื้นที่สามารถขอสิ่งของสนับสนุนได้รวดเร็วกว่าพื้นที่อื่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ยังไม่เข้มข้น โดยประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด คือ มีการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ติดตามและประเมินผลความเสียหาย เนื่องจาก หลังจากเหตุการณ์อุทกภัย ประชาชนได้รวมกลุ่มกันเพื่อสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง อาจจะเป็นการติดตามดูความเสียหายกันในกลุ่มเพื่อน ญาติ พี่น้องกันมากกว่าติดตามการดำเนินงานของภาครัฐ สำหรับการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมลำดับรองลงมา โดยประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งเป็นการร่วมดำเนินงานในกลุ่มเพื่อน ญาติ ที่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น มีตำแหน่งเป็นกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้พบว่าประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐในรูปแบบการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบหนึ่ง สำหรับการมีส่วนร่วมด้านการคิดและตัดสินใจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด เนื่องจากก่อนเกิดอุทกภัยไม่ได้มีการจัดทำแผนสำหรับการป้องกันอุทกภัย หรืออาจจะมีการจัดทำแผนป้องกันอุทกภัย แต่พบว่าเป็นการทำกันเองของหน่วยงานภาครัฐ โดยไม่ได้รับความเห็นจากประชาชนในพื้นที่ อีกประเด็นหนึ่งเนื่องจากเหตุการณ์อุทกภัย ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำหรือเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นทุกๆ วัน ประชาชนเลยไม่ค่อยให้ความสนใจในการวางแผน ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐไม่มีการจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยอย่างจริงจัง หรือทำแต่เป็นไปในรูปแบบที่ส่วนกลางกำหนดให้ทำ ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้อง ปรีชา วัฒนวงศ์ (2551 : 56 - 59) พบว่าปัญหาที่พบคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย เพราะเจ้าหน้าที่ไม่มีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการทำกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ชาวบ้านไม่แน่ใจว่าร่วมมือแล้วจะเกิดผลอย่างไร

ปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยได้ คือ ติดภาระในการประกอบอาชีพ เนื่องจากประชาชนจำเป็นต้องประกอบอาชีพในวันเวลา ราชการ ส่งผลให้การเสียสละเวลาดังกล่าวเพื่อมาประชุมหรือทำกิจกรรมใดๆ มีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์ (2550 : 55 - 58) พบว่าปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในการควบคุมไฟป่าได้ เนื่องจากมีภาระในการประกอบอาชีพมากที่สุด สำหรับขาดการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐไม่ทั่วถึงอาจเป็นเพราะการรับรู้ ความเข้าใจที่คิดว่าการวางแผนในการป้องกันอุทกภัย เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว โดยประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์ จึงละเลยการประชาสัมพันธ์ หรือหน่วยงานภาครัฐเคยขอความร่วมมือจากประชาชนแล้ว แต่ประชาชนละเลยไม่ให้ความร่วมมือ จึงเกิดความเบื่อหน่ายที่จะประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน บางครั้งทำให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวรับทราบเฉพาะกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้นำชุมชนหรือมีบ้านใกล้เคียงผู้นำชุมชนนอกจากนี้บางพื้นที่พบว่าการไม่มีส่วนร่วมเป็นผลมาจากความขัดแย้งทางด้านกลุ่มการเมืองในพื้นที่

การสร้างเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัย จำเป็นต้องได้ความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เนื่องจากองค์ความรู้และบริบทของแต่ละภาคส่วนมีความแตกต่างกัน โดยการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือการกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยความเอื้ออาทร ความรัก ความสมานฉันท์ ภายใต้ระบบการจัดการ (พระมหาสุทิตย์ อาภาโร, 2547 : 6) ถ้าหากการรวมกลุ่มกันขาดความรัก ความสมานฉันท์ จะทำให้การป้องกันอุทกภัยไม่ประสบความสำเร็จ โดยการรวมกลุ่มกันจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จากสมาชิกขององค์กรต่างๆ เป็นระบบปฏิสัมพันธ์กัน มีการรับรู้และมุมมองเกี่ยวกับปัญหาอุทกภัยที่เหมือนกัน (Common Perception) มีการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย (วิณา เทียงธรรม และคณะ, 2554 : 105 - 106) โดยเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยอำเภอกาญจนดิษฐ์เป็นเครือข่ายที่จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ เช่น เครือข่ายระหว่างตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ (นฤมล นิราทร, 2543 : 18 - 21) หรือเป็นเครือข่ายเชิงพื้นที่ (Area Network) มีการรวมตัวของกลุ่ม องค์กร ที่อาศัยพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัยกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน

พื้นที่ เป็นเป้าหมายนำทางและเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่างๆ ออกจากกัน (เสถียร จิรรังสินต์, 2549 : 1) ซึ่งเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยนี้เกิดขึ้น เนื่องจากอุทกภัยหรือน้ำท่วมส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และมีพื้นที่บริเวณกว้าง ไม่ใช่เฉพาะอำเภอกาญจนดิษฐ์อย่างเดียว ทำให้สมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันเพื่อแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการเกิดขึ้นของเครือข่ายอาจจะเริ่มจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวในลักษณะเครือข่ายที่ปราศจากการครอบงำกันและกัน มีความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน หรือเป็นแนวราบที่ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน (สนธยา พลศรี, 2550 : 257) อันเนื่องมาจากบริบทของแต่ละภาคส่วนมีความแตกต่างกัน

ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งเครือข่าย ก่อนที่เครือข่ายจะเข้มแข็ง จำเป็นต้องมีการระดมทุนทรัพยากรเบื้องต้นสำหรับการดำเนินกิจกรรม ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนทุนของเครือข่ายในเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณ สิงห์คำ (2550 : 154 - 147) ที่มองว่าสำหรับพื้นที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง ควรให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อมีการจัดตั้งเครือข่ายแล้ว ควรมีการสื่อสารกันระหว่างสมาชิก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร จัดหาทรัพยากรในการดำเนินงาน ที่เป็นสิ่งของและเงินทุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรโดยการระดมทรัพยากรจากภายในและภายนอก (พิมพ์พร ภูครองเพชร, 2551 : 115) พื้นที่ เช่น ระดมอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยให้มีความพร้อมและปริมาณที่เพียงพอ ระดมเงินทุนสำหรับการขุดลอก คูคลองระบายน้ำ อันเนื่องมาจากการขุดลอกคู คลองระบายน้ำให้เป็นทั้งระบบ จำเป็นต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก เมื่อเครือข่ายมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีการขยายออกไปยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลกลางควรมีการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ในการป้องกันอุทกภัยหรือกำหนดงบประมาณกลางไว้ใช้กรณีฉุกเฉินให้เพียงพอ
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบนควรสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณลงไปพัฒนาพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว กล่าวคือ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการขุดลอก คูคลอง เนื่องจากการขุดลอกคู คลอง ต้องมีการเชื่อมต่อกันเป็นระบบ ผ่านพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายพื้นที่ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณจุดเชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพัฒนาในระดับภาพรวมของจังหวัด
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีหรืออำเภอกาญจนดิษฐ์ ควรกำหนดงบประมาณที่จำเป็นให้แก่เครือข่ายในการป้องกันอุทกภัย เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมป้องกันอุทกภัย

4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคประชาชน ควรสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันของคนในพื้นที่ ลดความขัดแย้งของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ ให้ดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนร่วม

5. กรมทางหลวง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือกรมชลประทาน ก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดเล็กบริเวณเกาะกลางถนนเขาเทริน เพื่อชะลอการไหลของน้ำและเป็นจุดรวมรับน้ำ ทั้งนี้อาจจะจัดทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ด้วย

6. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ควรจัดสรรค่าตอบแทนให้กับอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เพราะปัจจุบัน อปพร. มีค่าตอบแทนตามสถานการณ์เท่านั้น

7. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับวิทยุสื่อสารและจัดระบบการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพิ่มช่องทางการแจ้งข่าวสารเตือนภัยให้แก่ประชาชนทราบ นอกจากนี้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงวัสดุ อุปกรณ์การสื่อสารที่ชำรุดเสียหาย ให้มีคุณภาพพร้อมแจ้งข่าวสารเตือนภัยอยู่ตลอดเวลา เช่น เสียงตามสายประจำชุมชน วิทยุสื่อสารประจำตำแหน่งของผู้นำชุมชน

8. การจัดเครือข่ายการป้องกันอุทกภัย ควรเป็นโครงสร้างเครือข่ายที่เป็นแนวราบ เน้นการกระจายข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน ลดลำดับชั้นของการบังคับบัญชาให้น้อย เน้นความร่วมมือและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

9. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ควรร่วมมือกันจัดหาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดการใช้กฎหมายผังเมืองอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการสร้างอาคาร บ้านเรือนที่ผิดรูปแบบ อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์น้ำได้

2. ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กับภาคเอกชนและประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือ ประสานงานกันป้องกันอุทกภัย และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐควรลงพื้นที่พบปะประชาชนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างความยอมรับและความไว้วางใจให้แก่ประชาชน

3. หน่วยงานภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน ควรมีความจริงจัง เต็มใจ ในการปฏิบัติงานของเครือข่าย เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยประสบความสำเร็จ

4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นต้น ควรฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรดินให้ถูกต้องตามหลักผังเมือง

5. กรมอุตุนิยมวิทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำและการพยากรณ์การเกิดอุทกภัยที่น่าเชื่อถือให้แก่ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดภาวะฝนตก

6. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องภัยพิบัติอุทกภัย ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย เป็นต้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม การสังเกตระดับน้ำและทิศทางการไหลของน้ำ การดำเนินชีวิตขณะเกิดเหตุ อุทกภัย โรคภัยที่มากับอุทกภัย พื้นที่ปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุอุทกภัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาระบบเครือข่ายในภาพรวมของทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือลุ่มแม่น้ำตาปี
2. ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
3. ศึกษาเปรียบเทียบเครือข่ายทางสังคมกับเครือข่ายอื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเครือข่ายและพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2545). การจัดทำยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 18-20 พฤศจิกายน 2545. ประชุมธานี : สถาบันฝึกอบรมป้องกันสาธารณภัยบางพูน.
- กรมพัฒนาชุมชน. (2557). ระบบศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดเก็บและผลประโยชน์ [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://app4.cdd.go.th/cddcenter/?menu=login>. [2557, พฤษภาคม 22].
- กฤษณ์ จินตะเวช. (2546). ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการรับการถ่ายโอนภารกิจ. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จทางการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย.
- กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2541). แนวปฏิบัติเพื่อสนองนโยบายสาธารณสุขในการดำเนินงานสุศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข : เครือข่ายการประสานงานระดับหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2553). แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด 2553 - 2557. สุราษฎร์ธานี : กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สุราษฎร์ธานี.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). หลักสูตรมนุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.
- จินตนา สุขจรรย์น. (2549). การศึกษาและพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ชินสัคค สุวรรณอจรรย์. (2549). เครือข่ายทางสังคม. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์.
- ดนัย เทียนพุ่ม. (2543). จะสร้างแบบวัดความสามารถธุรกิจและคนได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : นาโกต้า.
- ดิเรก อาสาลิน. (2550). สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงสามพันอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. ใน เอกสารประกอบการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา วันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2551. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ไทยรักดี ธรรมมงคล. (2544, พฤษภาคม). “อุทกภัย” วารสารชมรมนักอุทกวิทยาไทย. 6(5) : 91 – 92.
- เทพพรณี เสตสุบรรณ. (2541). ภัยพิบัติจากธรรมชาติในเขตร้อน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ธวัช เสรีทัศน์. (2543). การดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่เขตลาดพร้าว. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ธีระ สันติเมธี. (2547). **แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด**. ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรพงษ์ แก้วหาญ. (2544). **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**. ข้อเสนอ : โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ธีรพงษ์ ธรรมโชติ. (2545). **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยในพื้นที่ประสบอุทกภัย : กรณีศึกษาบ้านต้าดอนมูล หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). “กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน”. ใน **ทวิทอง หงส์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา** (หน้า 38 – 39). กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2546). **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชนารถ นาคคำ. (2547). **ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา**. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นำชัย ทนุผล. (2543). **การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : แนวคิดและวิธีการ**. เชียงใหม่ : คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นฤมล นิราทร. (2543). **การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ**. กรุงเทพฯ : โครงการระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็ก.
- นภดล แหวนเพชร นพวรรณ ชัยลิขิต ขนิษฐา ไสกล้าย ภาพินี เพ็ชรคงทอง และรุ่งนภา พรหมจันทร์. (2552). **ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้ เรื่อง บ้านใน ชุมชนคนหลากหลายถิ่นถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นริศ ขำนุรักษ์. (2538). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษา เฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา วัฒนวงศ์. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำแม่แจ่มตอนบน ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร ชลกาญจน์ ฮาซันนารี จันทนา เบญจทรัพย์ และสัทยา วิเศษ. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- ปธาน สุวรรณมงคล. (2543). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์ เนื่องในโอกาสครบรอบ 22 ปี มสธ. ครบรอบ 18 ปี รัฐศาสตร์. นนทบุรี :** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปฤภา พรหมเลิศ. (2548). การประสานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันอุทกภัยในเขตลุ่มน้ำปิงตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัทมกร วงศ์ชิตวรณ เอกธิชัย ขนบแก้ว และแสงอรุณ แฝงสะโด. (2548). การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร ภายใต้ **นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของจังหวัดตาก. อุตรดิตถ์ :** สำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์และสำนักงานจังหวัดอุตรดิตถ์.
- ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง การบังคับใช้แผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2),” (2551, กุมภาพันธ์) **ราชกิจจานุเบกษา, 125 (2). , 1 - 276.**
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). **นโยบายและการวางแผน : หลักการทฤษฎี. กรุงเทพฯ :** โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประพนธ์ ปิยะรัตน์. (2534). ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต. **นครปฐม. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). **เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ :** โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 114ก. วันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.**
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 52ก. วันที่ 7 กันยายน 2550.**
- พิมพ์พร ภูครองเพชร. (2551). กระบวนการจัดการและการพัฒนาเครือข่ายตลาดชุมชนปลอดสารพิษกรณีศึกษาอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). “นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย” ใน **ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (หน้า 37 – 39). กรุงเทพฯ :** ศักดิ์โสการพิมพ์.
- ภาณุวัฒน์ สุขภูตานันท์. (2551). **ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี ในการปฏิบัติการกิจด้านผังเมือง. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- มนตรี ศิริจันทร์ชื่น. (2540). **ภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่ : โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.**

- ยิ่งยง คำอ้อ. (2549). การรับรู้เกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
การดำเนินงานหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- วีณา เทียงธรรม สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา. (2554). การพัฒนาศักยภาพชุมชน : แนวคิด
และการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- วรเดช จันทรศร. (2540). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัดท่าไทร อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2556). [Online]. เข้าถึงได้จาก :
: http://www.watthasai.org/kandit_story.htm. [2556, มิถุนายน 4].
- วรรณ สิงห์คำ. (2550). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าอย่าง
ยั่งยืนกรณีศึกษาป่าดงมา-ดงคำกลาง. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณลีลา พรหมจรรยา. (2553). ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำนโยบาย
ผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า อำเภอน้ำปาด
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย. (2554). ข้อมูลพื้นที่รองรับผู้อพยพและประวัติการเกิดน้ำท่วม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ : ศูนย์ข้อมูลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย.
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสุราษฎร์ธานี. (2555). สรุปข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยและดินโคลน
ถล่มของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ. (2555). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย. กรุงเทพฯ : กระทรวง
เทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ. (2556). สรุปสถานะการเกิดอุทกภัยลุ่มแม่น้ำตาปี จังหวัด
สุราษฎร์ธานี [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://water.rid.go.th/hydhome/document/2556/flood_tapi.pdf. [2556, มิถุนายน 5].
- ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย. (2554). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย. กรุงเทพฯ : กรมป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของชุมชน, สำนัก. กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). เอกสารแนวคิด
แนวทางและกรณีตัวอย่างการดำเนินงานศูนย์ประสานงานของเครือข่ายองค์กรชุมชน.
กรุงเทพฯ : เอ ที เอ็น โปรดักชั่น.
- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมชาย โพธิ์วิไลศิริกุล. (2545). แนวทางการพัฒนาศักยภาพสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลใน
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.).
- สมบูรณ์ บุญญฤทธิ์. (2544). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : สุทรไพศาล.
- สมิทธ ธรรมสโรช. (2534). ภัยธรรมชาติในประเทศไทย. (รายงานการวิจัยส่วนบุคคลหลักสูตรการ
ป้องกันราชอาณาจักร ภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 3). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

- สุรย์ บุญญานพวงศ์ และคณะ. (2547). **สมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติภารกิจด้านการผังเมือง**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2532). **บรรพตสาธารณภัย เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โสภณ อนันตทรัพย์. (2552). **ศักยภาพในการจัดการด้านการป้องกันและบรรพตสาธารณภัยของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). **รายงานฉบับสมบูรณ์สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อกำหนดพื้นที่ที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดอุทกภัยและภัยธรรมชาติ (ในเขตลุ่มน้ำภาคกลาง)**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2555, 4 มกราคม). **ประกาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่องประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉินในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2556). **ประวัติเมืองสุราษฎร์ธานี** [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.suratthani.go.th/home/index.php?option=com_content&task=view&id=25&Itemid=76. [2556, มิถุนายน 4].
- สำนักงานบำรุงทางสุราษฎร์ธานีที่ 2. (2554). **แผนงานรายประมาณการ กิจกรรมแก้ไขปัญหายุพิบัติ (คืนสู่สภาพ) ปี 2554**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานบำรุงทางสุราษฎร์ธานีที่ 2.
- สำนักงานป้องกันและบรรพตสาธารณภัย, กลุ่มงานสถาบันฝึกอบรมด้านสาธารณภัย. (26 มกราคม 2546) **งานป้องกันและบรรพตสาธารณภัยและการฟื้นฟู**. เอกสารประกอบการบรรยาย, ณ ห้องประชุม 352 อาคาร 2 ชั้น 5 กรมป้องกันและบรรพตสาธารณภัย.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). **คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง. (2557). **เอกสารรายงานข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท. (2557). **เอกสารรายงานข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่. (2555). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555 – 2557)**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง. (2554). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2554 – 2556)**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง.
- สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลช้างซ้าย. (2555). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555 – 2557)**. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลช้างซ้าย.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกาญจนดิษฐ์. (2554). รายงานการพัฒนาตำบลช้างขวา ปี พ.ศ.
2554. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกาญจนดิษฐ์.
- สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลท่าทองใหม่. (2553). แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลท่าทองใหม่
(พ.ศ. 2553 - 2555). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลท่าทองใหม่.
- สำนักงานเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์. (2553). เอกสารรายงานข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์.
สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์.
- สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลกรูด. (2555). แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลกรูด (พ.ศ. 2555 -
2557). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลกรูด.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส. (2554). แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วน
ตำบลพลายวาส (พ.ศ. 2554 - 2556). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วน
ตำบลพลายวาส.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปาร์อน. (2555). แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วน
ตำบลปาร์อน (พ.ศ. 2555 - 2557). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วน
ตำบลปาร์อน.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ. (2556). แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองสระ (พ.ศ. 2556 - 2558). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
คลองสระ.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง. (2556). แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลท่าทองใหม่
(พ.ศ. 2557 - 2559). สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง.
- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง. (2556). ข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าทอง. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง.
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2544). รายงานสรุปความเสียหายจากสถานการณ์
อุทกภัยประจำปี 2554. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการจัดการฝึกซ้อม
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามสภาพพื้นที่เสี่ยงภัย. ส่วนนโยบายธรรมชาติ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- เสถียร จิรรังสินต์. (2549). ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย. บทความ. สำนักส่งเสริมและประสาน
การมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ
วัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภะ
การพิมพ์.
- องอาจ คำสุวรรณ. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้างที่
มีต่อการจัดการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : เฉพาะปัญหาน้ำท่วมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อนุชัย วิทยาสรพร. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแบบบูรณาการ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองทุ่งสง**. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิศรา ชูชาติ นวรัตน์ สุวรรณผ่อง และวิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง. (2538). **เทคนิคการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อัครเดช มนตรีบุตร. (2551). **ความพร้อมในการนำวิธีการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ของเทศบาลในจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538.) **การบริหาร ทักษะ และ การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สนพ.สุภาพใจ.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N. Rural. (1977). **Development Participation : Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation**. New York : Cornell University.
- Morse. 2001. **Principle of Mixed Methods and Multimethod Research Design**. USA.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

1. ผศ.ดร.วิศาล ศรีมหาวโร อาจารย์ประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. ดร.ภมรรัตน์ สุธรรม อาจารย์ประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. อาจารย์สุทธาทิพย์ อร่ามศักดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข
ตารางการสัมภาษณ์

ตารางการสัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล	สถานที่สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
1. พระครูสมพร เจ้าอาวาสวัดเขาพระนົม	วัดเขาพระนົม	5 มิถุนายน 2556
2. นายเลอศักดิ์ เสืออินโท ประชาชน / เจ้าหน้าที่ อบพร.ตำบลท่าทอง	วัดเขาพระนົม	5 มิถุนายน 2556
3. นายโกวิทย์ ลีลา ประชาชน / ผู้นำไม่เป็นทางการ	บ้านพักตำบลช้างขวา	10 มิถุนายน 2556
4. นายจักรพันธ์ ปล่องสุวรรณ ประชาชน / ผู้นำไม่เป็นทางการ	บ้านพักตำบลท่าทองใหม่	13 มิถุนายน 2556
5. นายชัยศักดิ์ กาญจนดิษฐ์ ประชาชน / ผู้นำไม่เป็นทางการ	บ้านพักตำบลพลายวาส	13 มิถุนายน 2556
6. นายรุ่งโรจน์ ทองพริ้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตะเคียนทอง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลตะเคียนทอง	24 กรกฎาคม 2556
7. นายวันยุทธ กาญจนโรจน์พันธ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพลายวาส	บ้านพักตำบลพลายวาส	25 กรกฎาคม 2556
8. นายจิตณรงค์ ไหมยืม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านศิลางาม ตำบลท่าอุแท	บ้านพักตำบลท่าอุแท	25 กรกฎาคม 2556
9. นายจรงค์ ปลอดชุ่ม ประธานสมาคมกำนันอำเภอกาญจนดิษฐ์	ที่ว่าการกำนันตำบล ตะเคียนทอง	26 กรกฎาคม 2556
10. นายเรวัต พูลสวัสดิ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน	บ้านพักตำบลปาร่อน	26 กรกฎาคม 2556
11. นายวุฒิพงศ์ จันนาคิน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	สำนักงานเทศบาลตำบล ช้างซ้าย	9 สิงหาคม 2556
12. นายตระกูล โทธรรม หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี	สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จังหวัด สุราษฎร์ธานี	27 กันยายน 2556
13. นายอำนาจ นวลมุสิก รองนายก อบต.ท่าอุแท	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าอุแท	1 ตุลาคม 2556
14. นายสุริเยนต์ ปล่องสุวรรณ หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัยเทศบาลตำบลท่าทองใหม่	สำนักงานเทศบาลตำบล ท่าทองใหม่	1 ตุลาคม 2556

ตารางการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถานที่สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
15. นางจรรยา สุวรรณสังข์ ปลัด อบต.ท่าทอง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าทอง	1 ตุลาคม 2556
16. นายชาติชาย เต็มชื่น รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งรัง	2 ตุลาคม 2556
17. นายฤกษ์ สกุลพันธ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลช้างขวา	สำนักงานเทศบาล ตำบลช้างขวา	2 ตุลาคม 2556
18. นายณภัทร สุขุมทอง เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลช้างขวา	สำนักงานเทศบาล ตำบลช้างขวา	2 ตุลาคม 2556
19. ว่าที่ รต.ภิญโญ วัชรสวัสดิ์ รองปลัดเทศบาลตำบลช้างขวา	สำนักงานเทศบาล ตำบลช้างขวา	2 ตุลาคม 2556
20. นายประภาส ขาวหนูนา เจ้าพนักงานประมงอาวุโส	สำนักงานอำเภอ กาญจนดิษฐ์	2 ตุลาคม 2556
21. นายชัยวุฒิ เวฬุการ หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต. ทุ่งกง	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งกง	3 ตุลาคม 2556
22. นายดลวีร์ สวัสดิ์วงศ์ นิติกร อบต.คลองสระ	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งกง	3 ตุลาคม 2556
23. นายฉัตรชัย สิทธิโนน ผู้ช่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลกรูด	สำนักงานเทศบาลตำบล กรูด	4 ตุลาคม 2556
24. นายรุ่งโรจน์ โตะหมัด รองนายก อบต.ท่าทองใหม่	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าทองใหม่	8 ตุลาคม 2556
25. นายกิตติศักดิ์ ป้องสุข หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อบจ.สุราษฎร์ธานี	สำนักงานองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	15 ตุลาคม 2556
26. นายสนิท ศรีวิหค นายอำเภอกาญจนดิษฐ์	ศาลากลางจังหวัด สุราษฎร์ธานี	30 ตุลาคม 2556
27. นายยงยุทธ กุลทอง เกษตรอำเภอกาญจนดิษฐ์	สำนักงานเกษตรอำเภอ กาญจนดิษฐ์	1 พฤศจิกายน 2556

ตารางการสัมภาษณ์ (ต่อ)

ชื่อ – สกุล	สถานที่สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
28. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด สุราษฎร์ธานี สาขากาญจนดิษฐ์	สำนักงานพัฒนาที่ดิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	10 ตุลาคม 2556
29. นายชนก ขนอม	หน่วยป้องกันและรักษาป่า สุราษฎร์ธานีที่ 18	10 ตุลาคม 2556
30. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกาญจนดิษฐ์	โรงพยาบาลกาญจนดิษฐ์	11 ตุลาคม 2556
31. ร้อยตำรวจโทหญิง วิชุดา จันทพงษ์	สถานีตำบลภูธรอำเภอ กาญจนดิษฐ์	11 ตุลาคม 2556
32. นายอรุณ ต่านภู่งค์	สาธารณสุขอำเภอ กาญจนดิษฐ์	17 ตุลาคม 2556
33. นางศิริลักษณ์ อุชนรัมย์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกาญจนดิษฐ์	17 ตุลาคม 2556
34. นายธนาต จิตติ ปลัดอำเภอ	สำนักงานปลัดอำเภอ กาญจนดิษฐ์	18 ตุลาคม 2556

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามการวิจัย สำหรับประชาชน

เรื่อง

การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทกภัย
 - ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย
 - ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ
2. กรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และนำข้อมูลมาใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

เขตพื้นที่ หมู่ที่.....ตำบล.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี

☐ 21-30 ปี

☐ 31-40 ปี

☐ 41-50 ปี

☐ 51-60 ปี

☐ มากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพ

☐ โสด

☐ สมรส

☐ หม้าย

☐ หย่าหรือแยกกันอยู่

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ไม่เคยศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ อนุปริญญา (ปวส./ปวช.)

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพของท่าน

☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

☐ ค้าขาย / ธุรกิจ

☐ เกษตรกร

☐ ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานบริษัท / รับจ้าง

☐ ข้าราชการบำนาญ

☐ แม่บ้าน

☐ ประมง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

☐ น้อยกว่า 5,000 บาท

☐ 5,001 - 10,000 บาท

☐ 10,001 - 15,000 บาท

☐ 15,001 - 20,000 บาท

☐ 20,001 - 25,000 บาท

☐ 25,001 - 30,000 บาท

☐ 30,001 - 35,000 บาท

☐ 35,001 - 40,000 บาท

☐ 40,001 - 45,000 บาท

☐ 45,001 - 50,000 บาท

☐ 50,001 บาทขึ้นไป

7. ภูมิลำเนาเดิมของท่านอยู่ในพื้นที่หรือไม่

☐ ใช่

☐ ไม่ใช่ (โปรดระบุ).....

8. ระยะเวลาอยู่ในพื้นที่

☐ 1 - 5 ปี

☐ 6 - 10 ปี

☐ 11 - 15 ปี

☐ 16 - 20 ปี

☐ 21 - 25 ปี

☐ 26 - 30 ปี

☐ 31 - 35 ปี

☐ 36 - 40 ปี

☐ 41 - 45 ปี	☐ 46 - 50 ปี
☐ 51 - 55 ปี	☐ 56 - 60 ปี
☐ 60 ปีขึ้นไป	

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนปัจจุบันของท่าน (รวมตัวท่านด้วย)คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุทกภัย

1. ก่อนเกิดอุทกภัยมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติใดที่ทำให้ท่านคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอุทกภัย

- ☐ ไม่ทราบ
☐ ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน
☐ สังเกตจากน้ำไหลในแม่น้ำลำคลอง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการป้องกันอุทกภัยหรือไม่

- ☐ ไม่มี ☐ มี (โปรดระบุจำนวนครั้ง).....

3. ก่อนเกิดเหตุอุทกภัย ท่านได้ทราบข่าวสารหรือติดตามข่าวสารเตือนภัยบ้างหรือไม่

- ☐ ไม่ได้ติดตาม
☐ ติดตาม : ติดตามหรือรับรู้จากสื่อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ วิทยุ
☐ โทรศัพท์
☐ หอกระจายข่าว
☐ หนังสือพิมพ์
☐ วารสาร / แผ่นพับ / ใบปลิว
☐ ผู้นำชุมชน
☐ เพื่อนบ้าน
☐ สมาชิกในบ้าน
☐ อาสาสมัครในหมู่บ้าน
☐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
☐ อื่น (โปรดระบุ).....

4. หน่วยราชการได้แจ้งข่าวสารการเตือนภัยหรือไม่

- ☐ ไม่ได้แจ้งเตือน
☐ แจ้งเตือน อย่างไร
☐ เตือนให้ทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดอุทกภัยผ่านทางวิทยุหรือวิทยุกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน
☐ เตือนให้เตรียมพร้อมสำหรับการอพยพ
☐ เตือนให้เตรียมตัวป้องกันภัย
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านและครอบครัวของท่านมีความรู้สึกรับรู้เกี่ยวกับการแจ้งเตือน

- ☐ ตกใจ ☐ เฉยๆ
☐ เตรียมพร้อม ☐ ไม่เชื่อว่าจะเกิดเหตุการณ์

6. มีการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่

- ☐ ไม่มี ☐ มี (โปรดระบุจำนวนครั้ง : ปี).....

7. มีการสาธิตการป้องกันอุทกภัยหรือไม่

- ☐ ไม่มี ☐ มี (โปรดระบุจำนวนครั้ง : ปี).....

8. ท่านเคยมีการเตรียมความพร้อมในกรณีเกิดเหตุอุทกภัยหรือไม่

☐ ไม่เคย

☐ เคย

9. กรณีที่เคย ท่านเตรียมการด้วยวิธีใด

☐ ทำคันกันน้ำ

☐ เตรียมเสบียงอาหารและของใช้ที่จำเป็น

☐ เตรียมพื้นที่สำหรับอพยพเคลื่อนย้าย ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทกภัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกิดอุทกภัย

คำชี้แจง : “ท่านคิดว่าอุทกภัยเกิดจากสาเหตุใด”

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

สาเหตุของการเกิดอุทกภัย	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
สาเหตุทางธรรมชาติ					
ปริมาณน้ำฝน					
การเกิดพายุ					
แม่น้ำลำคลองตื้นเขิน					
การชะล้างพังทลายของดินลงแหล่งน้ำ					
เป็นพื้นที่รับน้ำมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช					
สาเหตุจากมนุษย์					
ประชาชนทิ้งเศษขยะและกิ่งไม้ขวางทางน้ำ					
การก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ					
การตัดไม้ทำลายป่า					
การสร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำทางน้ำ					
การถมดินก่อสร้างบ้าน					
การก่อสร้างหมู่บ้านหรือสังหาริมทรัพย์					
การก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขวางทางน้ำ					
สาเหตุจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการก่อให้เกิดน้ำท่วม					
ขาดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ					
ขาดความรู้ในการก่อสร้างฝายกั้นน้ำ					
ขาดความรู้ในการกักเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่					
ขาดความรู้ในการบริหารจัดการอุทกภัย					
ขาดการวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหา					
ขาดการวางแผนและการใช้มาตรการในการป้องกันและการใช้กฎหมาย					
ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา					

2. ความคิดเห็นหลังเกิดอุทกภัย

คำชี้แจง : “ท่านคิดว่าหลังจากเกิดอุทกภัย ส่งผลกระทบต่อท่านในด้านใดมากที่สุด”

1 หมายถึง มีผลกระทบน้อยที่สุด	2 หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3 หมายถึง มีผลกระทบปานกลาง	4 หมายถึง มีผลกระทบมาก
5 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด	

ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ					
พืชผลทางการเกษตรหรือประมงเสียหาย					
ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น					
ผู้ประกอบการในเขตชุมชนได้รับผลกระทบ					
พืช ผัก ผลไม้ ราคาสูง					
เกิดความเสียหายกับสัตว์เศรษฐกิจ (ฟาร์ม) ได้แก่ ตาย เจ็บป่วย					
ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม					
ทำให้เกิดการว่างงาน					
การคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากเส้นทางคมนาคมชำรุดเสียหาย					
การประกอบศาสนพิธีและประเพณีต่างๆ ลำบาก					
เกิดผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยง เช่น ตาย บาดเจ็บ					
ผลกระทบด้านสุขภาพ					
เกิดการเจ็บไข้ (ไข้หวัด ท้องเสีย)					
เกิดโรคติดต่อที่มาจากน้ำ (เท้าเปื่อย ตาแดง)					
ขาดน้ำดื่มที่สะอาด					
ขาดห้องน้ำ ห้องสุขา					
ขาดสถานที่ออกกำลังกาย					
ผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน					
จากสัตว์มีพิษกัดต่อย					
เกิดจากโจรกรรมและลักขโมยทรัพย์สิน					
ยานพาหนะได้รับความเสียหาย					
บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ได้รับความเสียหาย					
เครื่องสาธารณูปโภค / เครื่องใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย					
ด้านเทคโนโลยี					
ระบบไฟฟ้าขัดข้อง / ระบบไฟฟ้าเสียหาย					
สัญญาณโทรศัพท์ขัดข้องไม่สามารถใช้ได้					
สัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์มือถือขัดข้อง					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
เกิดการเน่าเสียของน้ำ					
เกิดขยะหรือสิ่งปฏิกูลตกค้าง					
มีสารเคมีตกค้างในพื้นที่					
เกิดการหมักหมม เน่าเหม็นของพืชและวัชพืช					

ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ผลกระทบด้านจิตใจ					
รู้สึกตื่นตระหนกและเป็นห่วงทรัพย์สิน					
นอนไม่หลับเนื่องจากความกังวล					
รู้สึกไม่สบายใจ					
เครียดกับปัญหาน้ำท่วม					

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาภัย

คำชี้แจง : “ท่านคิดว่าปัญหามหาภัยสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีใดบ้าง”

1 หมายถึง สามารถแก้ไขได้น้อยที่สุด	2 หมายถึง สามารถแก้ไขได้น้อย
3 หมายถึง สามารถแก้ไขได้ปานกลาง	4 หมายถึง สามารถแก้ไขได้ดีมาก
5 หมายถึง สามารถแก้ไขได้ดีมากที่สุด	

แนวทางแก้ไข	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ด้านสังคม					
จัดตั้งเครือข่ายระวังน้ำท่วม					
จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำให้แก่ประชาชน					
จัดตั้งกลุ่มสำหรับบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่					
ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ					
ปลูกหญ้าแฝกริมแม่น้ำลำคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน					
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในพื้นที่					
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการที่ดินในพื้นที่ (Zoning) ให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดิน					
ด้านเทคโนโลยี					
จัดหาเครื่องมือสำหรับเตือนภัย					
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำด้านเหนือพื้นที่					
จัดทำพื้นที่แก้มลิง					
ก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำพร้อมประตูระบายน้ำ					
ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน					
ก่อสร้างคันคูสองฝั่งแม่น้ำและลำคลองป้องกันน้ำล้นตลิ่ง					
จัดสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อทดน้ำจากแม่น้ำลำคลอง					
ก่อสร้างท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ตามถนนที่ก่อสร้างขวางทางน้ำ					
จัดการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูก้ำลำน้ำ					
ปรับปรุงหรือพัฒนาบ้านเรือนให้สามารถป้องกันอุทกภัยได้					

แนวทางแก้ไข	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ด้านการบริหารจัดการ					
หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับระดับน้ำ					
การประกาศเตือนให้ประชาชนทราบเมื่อเกิดภาวะน้ำล้นตลิ่ง					
การเข้าช่วยเหลือประชาชนขนย้ายสิ่งของเพื่ออพยพสู่ที่ปลอดภัย					
ปรับปรุงระบบการระบายน้ำของถนน / ซอย					
การแจกจ่ายกระสอบทรายและทรายให้ชาวบ้าน เพื่อสกัดกั้นน้ำไม่ให้ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือน					
การเข้าช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น การสูบน้ำท่วมขัง แจกจ่ายอาหาร น้ำสะอาด					
การวางกระสอบทรายกันเพื่อเป็นแนวป้องกันไม่ให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชน					
ปรับปรุงดูแล ขุด ลอก คลองระบายน้ำ ในพื้นที่					
จัดเตรียมงบประมาณ (งบกลาง) ให้เพียงพอเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน					
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน					

4. แนวทางการช่วยเหลือ

คำชี้แจง : “ท่านได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านต่างๆ หรือไม่”

แนวทางความช่วยเหลือ	ไม่ได้ รับ	ได้รับ		
		พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ น้อย
เครื่องบริโภค (น้ำ อาหารแห้ง)				
เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม				
อุปกรณ์เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย				
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเข้าช่วยเหลือ				
ที่พักอาศัยชั่วคราว				
เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ				
อุปกรณ์หรือสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ (เครื่องมือทางการเกษตร ประมง, พันธุ์ยาง, พันธุ์ปาล์ม เป็นต้น)				

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

1. ในพื้นที่ของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มหรือไม่

- ☐ ไม่มี
- ☐ มี ได้แก่

1. กลุ่ม.....กิจกรรมที่ทำ.....
2. กลุ่ม.....กิจกรรมที่ทำ.....

2. ท่านและบุคคลในครอบครัวของท่านร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งในพื้นที่บ้างหรือไม่
☐ ไม่มี ☐ มี (ระบุ).....
3. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับหน่วยงานภาครัฐหรือไม่
☐ ไม่เคย ☐ เคยครั้ง
4. ท่านเคยเข้าร่วมวางแผนเพื่อป้องกันอุทกภัยกับเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือไม่
☐ ไม่เคย ☐ เคย.....ครั้ง
5. จำนวนครั้งของการประชุมร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันอุทกภัย
☐ ไม่มี ☐ 1 - 3 ครั้ง ☐ 4 - 7 ครั้ง ☐ 5 ครั้งขึ้นไป
6. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนจัดทำแผนป้องกันอุทกภัยหรือไม่
☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มี
7. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอุทกภัยหรือไม่
☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มี
8. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำชี้แจง : “ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยในระดับใด”

- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
ด้านร่วมคิดและตัดสินใจ					
เข้าร่วมประชุมในการวางแผนป้องกันและแก้ไขอุทกภัย					
ร่วมเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย					
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย					
ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย					
สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย					
ด้านการดำเนินงาน					
เป็นอาสาสมัครป้องกันอุทกภัย					
เป็นวิทยากรอบรมการป้องกันอุทกภัย					
ได้รับคำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย					
ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย					
ทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ตนเองหรือหมู่บ้าน					
ได้บริจาคเงิน วัสดุหรือสิ่งของในการป้องกันอุทกภัย					
ลาดตระเวนตรวจหาพื้นที่อุทกภัย					
ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลืออุทกภัย					
แจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเพื่อนบ้านในกรณีเกิดอุทกภัย					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
ด้านการติดตามและประเมินผล					
ติดตามการทำแนวป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของหมู่บ้าน					
ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันอุทกภัย					
ติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย					
ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย					
เข้าร่วมประชุมในการปรับปรุงแผนการป้องกันอุทกภัย					

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

1. ปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้ท่านไม่สามารถเข้าร่วมในการป้องกันอุทกภัยได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ติดภาระในการประกอบอาชีพ
- ☐ สุขภาพไม่แข็งแรงสมบูรณ์เท่าที่ควร
- ☐ สถานที่ตั้งหน่วยงานอยู่ไกลจากที่พักอาศัย
- ☐ ขาดการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ
- ☐ คิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไปไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ☐ มีภาระทางครอบครัวมาก
- ☐ ไม่เคยทราบข่าวเรื่องอุทกภัย
- ☐ ขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น
- ☐ อื่น (โปรดระบุ).....

2. ท่านคิดว่าหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
- ☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ☐ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ☐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ☐ หน่วยงานภาคประชาชน

3. ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยของประชาชน

.....

.....

“ขอขอบคุณสำหรับการสละเวลาในการให้ข้อมูล”

แบบสัมภาษณ์
(ผู้บริหาร)

เรื่อง

การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย
กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. กรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
3. ข้อมูลที่ท่านตอบครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และนำข้อมูลมาใช้เพื่อวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

อาจารย์วิวัฒน์ ขุนหนู (หัวหน้าโครงการวิจัย)
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....ตำแหน่ง.....

อายุ.....ระดับการศึกษา.....

1. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานของท่านที่มีต่อการป้องกันอุทกภัย

2. การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานเพื่อป้องกันอุทกภัย

2.1 ด้านบุคลากร () ไม่มี

() มี

ความเพียงพอของบุคลากร () เพียงพอ () ไม่เพียงพอ

การให้ความรู้แก่บุคลากรในการป้องกันอุทกภัย () มี () ไม่มี

ความสามารถของบุคลากรในการป้องกันอุทกภัย () มี () ไม่มี

2.2 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ () ไม่มี () มี

ความเพียงพอ : () ไม่เพียงพอ () เพียงพอ

คุณภาพ / ความพร้อมใช้งาน : () ดี () ไม่ดี

2.3 ด้านงบประมาณ : () ไม่มี () มี

ความเพียงพอ : () ไม่เพียงพอ () เพียงพอ

ที่มาของงบ : () หน่วยงานเอง () ได้รับการสนับสนุน จาก

2.4 การบริหารจัดการ

มีการจัดทำแผนเพื่อรองรับปัญหาอุทกภัย : () ไม่มี () มี คือ

มีการจัดโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อดูแลอุทกภัย : () ไม่มี () มี อย่างไร

3. การเฝ้าระวังอุทกภัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานของท่าน

() มี.....

() ไม่มี.....

4. การปฏิบัติงานขณะเกิดเหตุอุทกภัย

() แนวทางปฏิบัติ

หน่วยงานปฏิบัติเอง.....

การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น.....

() ปัญหาขณะปฏิบัติงาน.....

5. การดำเนินงานหลังเหตุการณ์อุทกภัย

6. ความร่วมมือ / ประสานงาน

จากหน่วยงานภายนอกที่เป็นภาครัฐ :

() ร่วม.....

() ไม่ร่วม.....

จากหน่วยงานภายนอกที่เป็นภาคเอกชน :

() ร่วม.....

() ไม่ร่วม.....

จากภาคประชาชน :

() ร่วม.....

() ไม่ร่วม.....

7. ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

.....
เกี่ยวกับการเสริมสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย.....
อื่นๆ.....
“ขอบคุณครับที่เสียสละเวลาในการทำแบบสัมภาษณ์”

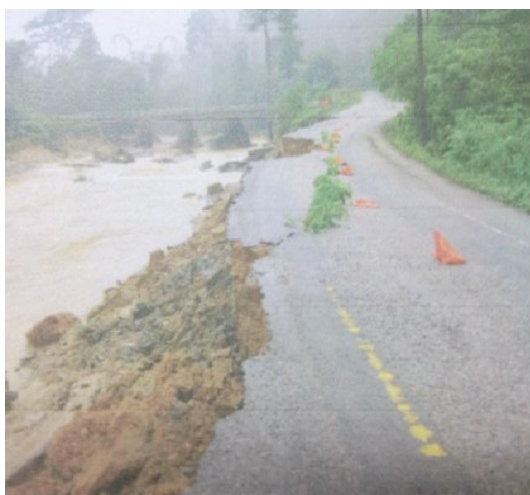
ภาคผนวก ง
ภาพประกอบ

อาชีพหาหอยนางรม ซึ่งเป็นหอยที่มีชื่อเสียงมากของอำเภอกาญจนดิษฐ์

นาุ้งของกลุ่มนายทุนที่มีที่ดินรุกร้ามาในเขตคลองสาธารณะ

สภาพความเสียหายจากเหตุอุทกภัย

การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

การก่อสร้างท่อลอดระบายน้ำบริเวณถนนสาย 401 และถนนสาย 44

ประตูระบายน้ำแบบเปิด ปิด บริเวณ หมู่ที่ 7 บ้านเหนือคลอง ตำบลช้างซ้าย

สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

การจัด Focus Group

การจัด Focus Group

ภาคผนวก จ
บทความสำหรับการเผยแพร่

บทความสำหรับการเผยแพร่

โครงการวิจัย การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

กรณีศึกษาอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงจากอุทกภัยเป็นลำดับแรก ซึ่งจากสภาพการเกิดอุทกภัยที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับเหตุการณ์น้ำท่วมหลายครั้ง โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ.2554 พบว่า ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากอุทกภัยครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ โดยอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับ ความเสียหายจากอุทกภัย มีลักษณะน้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม ซึ่งมีพื้นที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 13 ตำบล 119 หมู่บ้าน 6,548 ครัวเรือน นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งรองรับน้ำจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงต่อเนื่องและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทุกปี ซึ่งแนวทางในการป้องกัน แก้ไขอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงนำมาสู่การวิจัยนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (2) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ (3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และ (4) เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ ประกอบด้วย (1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 แห่ง (2) หน่วยงานภาคเอกชน (3) ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ (4) ภาคประชาชน คือ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบ่งสัดส่วนตามเขตการปกครองท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 14 เขต สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับประเด็นบริบทของพื้นที่และความพร้อมในการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับประเด็นการสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุของการเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ มาจากปริมาณน้ำฝนที่มีจำนวนมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่รองรับน้ำมาจากเทือกเขาหลวง อำเภอนบพิตำ และอำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช และบริเวณพื้นที่ติดริมอ่าวบ้านดอน จะได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้มีน้ำท่วมขังในบริเวณนั้นเป็นระยะเวลานาน เช่น ตำบลตะเคียนทอง ตำบลท่าทอง ตำบลท่าทองใหม่ เป็นต้น สำหรับพื้นที่ที่อยู่เชิงเขาหลวง ได้รับผลกระทบจากดินโคลนถล่มและน้ำไหลหลาก ได้แก่ ตำบลคลองสระ ตำบลปาร่อน นอกจากนี้ยังพบว่าการก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีน้ำท่วม โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลช้างซ้าย ช้างขวา และตำบลกรูด

ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านบุคลากร เนื่องจากมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ประจำทุกตำบล แต่

บุคลากรดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านความรู้ ความสามารถด้านการป้องกันอุทกภัย เนื่องจากการฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วไป เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย อุทกภัย เป็นต้น อีกสาเหตุหนึ่ง อันเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายพื้นที่ไม่มีโครงสร้างงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งผลให้ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านดังกล่าว สำหรับด้านงบประมาณและด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า โดยส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ เช่น เรือ รถ เป็นต้น เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ช่วยเหลือดังกล่าว แต่เมื่อเกิดอุทกภัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับบน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี หน่วยงานทหาร และมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น หลังเหตุการณ์อุทกภัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งงบประมาณของหน่วยงานเองในการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานได้รับความเสียหาย แต่ดำเนินการด้วยความล่าช้า เนื่องจากงบประมาณของแต่ละหน่วยงานมีจำกัด สำหรับพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายมาก จะมีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรช่วยเหลือในการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมทางหลวงชนบท สื่อโทรทัศน์ช่องต่างๆ เป็นต้น สำหรับการบริหารจัดการ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะ ยังขึ้นอยู่กับสำนักงานปลัดของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนแผนการป้องกันอุทกภัย พบว่า โดยส่วนใหญ่มีการบรรจุแผนรวมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละพื้นที่

ดังนั้นความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐพบว่า ในระดับท้องถิ่นมีความพร้อมด้านจำนวนบุคลากรสูงสุด สำหรับด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ยังมีข้อจำกัดอยู่ ควรให้หน่วยงานระดับบนเข้ามาช่วยเหลือ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทหาร มูลนิธิต่างๆ แต่ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเบื้องต้นควรเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันอุทกภัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการดำเนินงาน และการร่วมคิดและตัดสินใจตามลำดับ โดยการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนมีการติดตามผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัย ติดตามและประเมินผลความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัย สำหรับด้านการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนแจ้งเขตพื้นที่อุทกภัยให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือเหตุการณ์อุทกภัย สำหรับด้านร่วมคิดและตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีความร่วมมือกับประชาชนในหมู่บ้านกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอุทกภัย และสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนบางกลุ่ม ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการผ่านการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) แต่พบว่าการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ อปพร. ยังมีข้อจำกัดอยู่ สำหรับการมีส่วนร่วมภาคเอกชน พบว่า โดยส่วนใหญ่มูลนิธิต่างๆ เข้าไปช่วยเหลือประชาชน ทั้งในด้านแรงงาน ทุนยังชีพ นอกจากนี้ภาคเอกชนต่างๆ ในพื้นที่ ช่วยเหลือในด้านยานพาหนะ ทุนยังชีพ และตัวเงิน

การสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า การป้องกันอุทกภัยควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ จัดตั้งเป็นคณะกรรมการเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยหรือสาธารณภัยต่างๆ ในพื้นที่ โดยคณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย (1) ภาคประชาชน เนื่องจากเป็นผู้ประสบอุทกภัยและมีความรู้เกี่ยวกับสภาพของพื้นที่เป็นอย่างดี ดังนั้นควรมีตัวแทนของประชาชนหรือผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในแต่ละตำบล (2) ภาคเอกชน เนื่องจากเป็นผู้ประสบอุทกภัยและเป็นกลุ่มทุนในพื้นที่ เมื่อเกิดอุทกภัยจะได้ขอความช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และถูงยั้งชีพต่างๆ (3) ภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือและป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ โดยหน่วยงานหลักที่ควรได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทหารสำนักงานอำเภอ ควรร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

ทั้งนี้เพื่อให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จ ทุกภาคส่วนควรมีความตั้งใจที่จะให้เกิดเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานระดับบน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรสนับสนุนทุนเบื้องต้นในการสร้างเครือข่าย การสื่อสารของเครือข่ายควรเป็นในรูปแบบแนวนอน ลดการกำหนดชั้นบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด มีการประชุมหรือวางแผนกันอย่างต่อเนื่อง

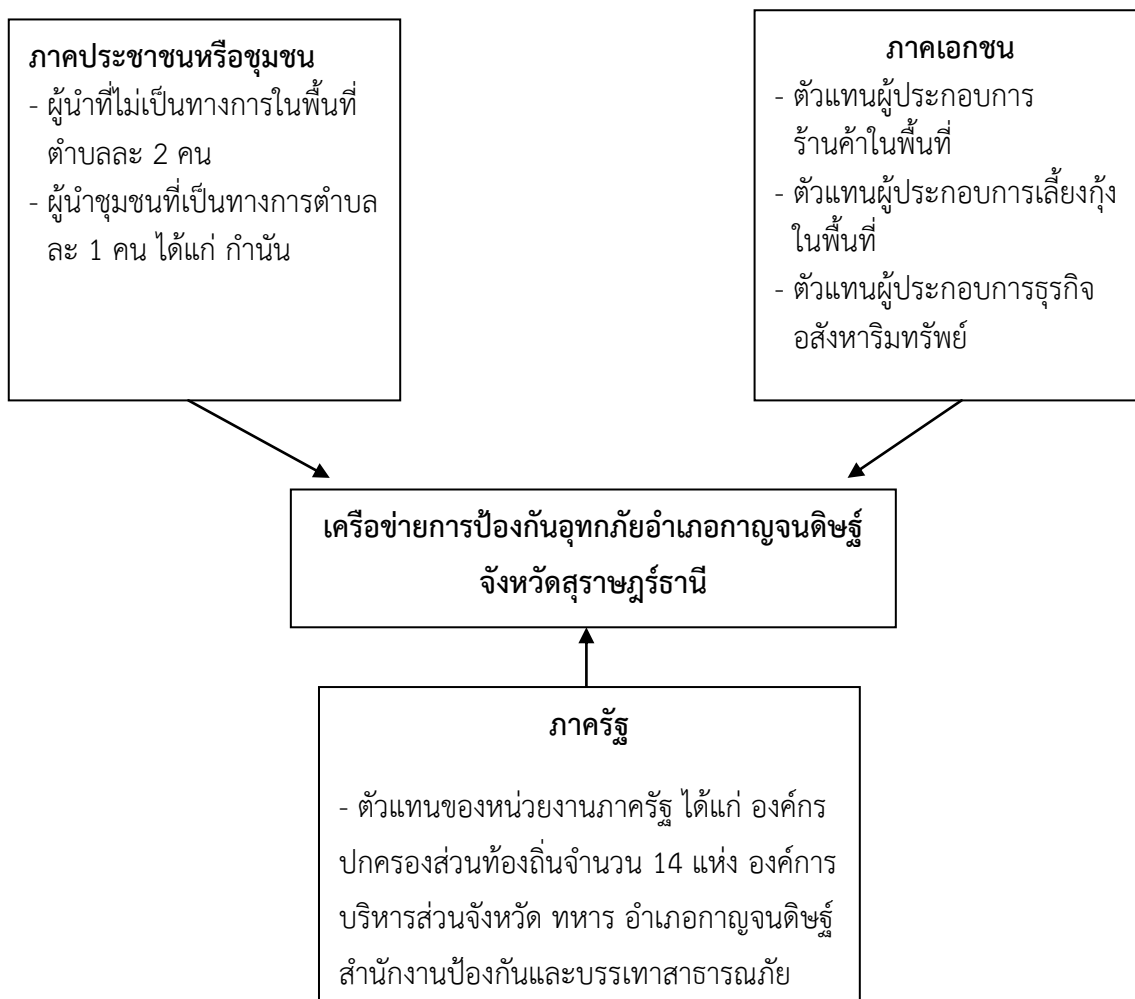
แนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกภาคส่วนควรมีความทุ่มเทและตั้งใจกับกิจกรรมของเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐควรลงพบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการยอมรับและความไว้วางใจจากประชาชน

ทั้งนี้เพื่อให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จ ทุกภาคส่วนควรมีความตั้งใจที่จะให้เกิดเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานระดับบน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรสนับสนุนทุนเบื้องต้นในการสร้างเครือข่าย การสื่อสารของเครือข่ายควรเป็นในรูปแบบแนวนอน ลดการกำหนดชั้นบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด มีการประชุมหรือวางแผนกันอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกภาคส่วนควรมีความทุ่มเทและตั้งใจกับกิจกรรมของเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐควรลงพบปะประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการยอมรับและความไว้วางใจจากประชาชน

ข้อค้นพบ พบว่า การช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน โดยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะความผูกพันส่วนตัว ความผูกพันทางเครือญาติ มากกว่าเป็นการช่วยเหลือตามระเบียบของหน่วยงานราชการ สำหรับการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนข่าวสาร พบว่า เป็นการสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน ไปสู่ประชาชนในลักษณะปากต่อปาก

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการขุดลอกคู คลองระบายน้ำ นำกฎหมายผังเมืองมาใช้อย่างจริงจัง และปรับปรุงบริเวณเกาะกลางถนนเขาเทรินซ์บอร์ดให้มีลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำ เพื่อชะลอการไหลของน้ำ เป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามเกิดภัยแล้ง และเป็นสถานที่พักผ่อนของประชาชน ภาพประกอบเครือข่ายการป้องกันอุทกภัยอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 54 เปรียบเทียบกิจกรรมที่วางไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการ และผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
เพื่อศึกษาบริบท ของพื้นที่ที่ เกี่ยวข้องกับการ เกิดและการ ป้องกันอุทกภัยใน เขตอำเภอกาญ จนดิษฐ์	1. รวบรวมข้อมูล ทั่วไปเกี่ยวกับ อ. กาญจนดิษฐ์ 2. รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับอุทกภัย ในเขต อ.กาญจน ดิษฐ์	1. ทราบถึงข้อมูล ทั่วไปเกี่ยวกับ อ. กาญจนดิษฐ์ 2. ทราบถึงข้อมูล ทั่วไปเกี่ยวกับ อุทกภัยในเขต อ. กาญจนดิษฐ์	1. สามารถได้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบทของ พื้นที่ อ.กาญจนดิษฐ์ ในด้าน ประวัติศาสตร์ของ พื้นที่ ลักษณะสภาพ ทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพ ความเป็นมาของ ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น 2. สามารถได้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบทของ พื้นที่เกี่ยวกับ อุทกภัยในด้าน ประวัติการเกิด อุทกภัย ลักษณะ การไหลของน้ำ สาเหตุของการเกิด อุทกภัย พื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหาย การ ดำเนินงานก่อนเกิด อุทกภัย การ ดำเนินงานขณะเกิด อุทกภัย การ ดำเนินงานหลังเกิด อุทกภัย แนวทางใน การป้องกันและ ช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัย	บรรลุตามแผน

ตารางที่ 54 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
เพื่อศึกษาความพร้อมของ หน่วยงานภาครัฐ ในการป้องกัน อุทกภัยในเขต อำเภอกาญจน ดิษฐ์	1. รวบรวมข้อมูล ด้านความพร้อม ของหน่วยงาน ภาครัฐในการ ป้องกันอุทกภัย	1. ทราบถึงข้อมูล เกี่ยวกับความ พร้อมของ หน่วยงานภาครัฐ ในการป้องกัน อุทกภัย	1. สามารถได้ข้อมูล เกี่ยวกับความพร้อม ในการป้องกัน อุทกภัยของ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ องค์การ บริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณ ภัย จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี โดย ข้อมูลเกี่ยวกับความ พร้อมมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้าน บุคลากร ด้าน งบประมาณ ด้าน วัสดุ อุปกรณ์ และ ด้านการจัดการ	บรรลุตามแผน
เพื่อศึกษาการมี ส่วนร่วมของ ประชาชนและ ภาคเอกชนใน การป้องกัน อุทกภัย ในเขต อำเภอ กาญจนดิษฐ์	1. รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ใน การป้องกัน อุทกภัยจากกลุ่ม ตัวอย่าง 2. รวบรวมข้อมูล การมีส่วนร่วมใน การป้องกัน อุทกภัยจากกลุ่ม ตัวอย่าง	1. ทราบถึงข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ใน การป้องกัน อุทกภัยจากกลุ่ม ตัวอย่าง 2. ทราบถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมใน การป้องกัน อุทกภัยจากกลุ่ม ตัวอย่าง	1. สามารถได้ข้อมูล เกี่ยวกับการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับ อุทกภัย ได้แก่ สาเหตุการเกิด อุทกภัย ผลกระทบที่ เกิดจากอุทกภัย แนวทางในการ ป้องกันและแก้ไข อุทกภัย	บรรลุตามแผน

ตารางที่ 54 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้ (ตามแผน)	ผลที่ได้รับ	หมายเหตุ
			2. สามารถได้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอุทกภัย ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมในการป้องกันและกำหนดแนวทางเกี่ยวกับอุทกภัยได้	
เพื่อสร้างเครือข่ายและแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์	รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ Focus Group	ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัย	1. ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายในการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ โดยเป็นการประสานความร่วมมือกันจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานภาคประชาชน 2. ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม	บรรลุตามแผน

ข้อคิดเห็นและเสนอแนะอื่นๆ ต่อ สกว.

.....

.....

.....

ลงนาม.....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่.....

ตารางที่ 55 เปรียบเทียบ Output ที่เสนอในข้อเสนอโครงการและที่ได้จริง

Output		ในกรณีล่าช้า (ผลสำเร็จไม่ถึง 100%) ให้ท่านระบุสาเหตุและการแก้ไขที่ท่านดำเนินการ
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ	ผลสำเร็จ	
1. รวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ อ.กาญจนดิษฐ์	100%	
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุทกภัยในเขต อ.กาญจนดิษฐ์	100%	
3. รวบรวมข้อมูลด้านความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันอุทกภัย	100%	
4. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันอุทกภัยจากกลุ่มตัวอย่าง	100%	
5. รวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัยจากกลุ่มตัวอย่าง	100%	
6. รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ Focus Group	100%	
7. สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย	100%	

ลงนาม.....(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

(.....)

วันที่